

JEDNÁNÍ

KE SPOLEČNÉ ZEMĚDĚLSKÉ POLITICE NABÍRAJÍ NA OBRÁTKÁCH, A O TO VÝZNAMNĚJŠÍ JE NYNÍ HLÁSIT O SVÉ PRIORITY A HLEDAT PRO NĚ PODPORU,

▶ str. 3-8

ANALÝZA DAT FADN

NABÍZÍ VEDLE CELKOVÉHO HODNOCENÍ VÝKONŮ SEKTORU TAKÉ ZPĚTNOU VAZBU PRO VLASTNÍ PLÁNOVÁNÍ A ROZVOJ PODNIKŮ,

▶ str. 22

LESNÍ POROSTY

SE POTÝKAJÍ S DLOUHODOBÝM POŠKOZENÍM SUCHEM, KTERÉ JE KRITICKY OSLABUJE A PŘINÁŠÍ DALŠÍ ŠKODY, SITUACI JE NEZBYTNÉ AKTIVNĚ ŘEŠIT,

▶ str. 39

25 AGRObase ZPRAVODAJ

1993–2018

6. DUBNA 2018

INFORMAČNÍ NOVINY AGRÁRNÍ KOMORY ČESKÉ REPUBLIKY
WWW.AKCR.CZ

KAŽDÉ VYDÁNÍ AGROBASE můžete mít **ZDARMA** až do vaší schránky, objednávky na sekretariat@akcr.cz

TECHAGRO UKÁŽE BUDOUCNOST A MOŽNOSTI ROZVOJE ČESKÉHO ZEMĚDĚLSTVÍ

ZDENĚK JANDEJSEK, PREZIDENT AGRÁRNÍ KOMORY ČR K TOMU ŘÍKÁ, ZÁKLADEM SEKTORU JE UŽIVIT VLASTNÍ NÁROD A ZÁROVEŇ PEČOVAT O PŘÍRODNÍ ZDROJE TAK, ABY ZŮSTALY PRO NAŠE NÁSLEDUJÍCÍ GENERACE. K TOMU JE POTŘEBA NEJEN TRVALÉ HOSPODAŘENÍ A RACIONÁLNÍ PÉČE O PŮDU, ALE TAKÉ POSÍLENÍ ŽIVOČIŠNÝCH VÝROB A VYROVNÁNÍ CELÉ AGRÁRNÍ SOUSTAVY, PROPOJENÍ PRVOVÝROBY A ZPRACOVÁNÍ A NEZBYTNÉ ZAVÁDĚNÍ PRINCIPŮ PRECIZNÍHO ZEMĚDĚLSTVÍ A DALŠÍCH INOVACÍ, TO VŠE RUKU V RUCE SE ZAČLEŇOVÁNÍM POZNATKŮ VĚDY A VÝZKUMU DO VŠECH ODVĚTVÍ ZA VYUŽITÍ NEJMODERNĚJŠÍ TECHNIKY A TECHNOLOGIÍ.

Foto: archiv Veletrhy Brno

Očekávám, že právě tyto trendy a vytyčení dalšího směru vývoje celého sektoru nám představí letošní ročník komplexu veletrhů TECHAGRO. Zemědělci musí mít odvahu a sílu podívat se do budoucnosti a investovat do svého rozvoje. Jen tak posílí vlastní konkurenceschopnost a společně zapracují na obnově potravinové soběstačnosti. Jde ale i o celou řadu další navazující problematiky a priorit, počínaje rovným partnerstvím s obchodní sférou, komplexní řešení rizik a vlivů změn klimatu, návrat prestiže zemědělců a venkova, respekt k jejich práci, ale i rovné postavení zemědělců napříč Evropskou unií.

To vše jsou témata, která chce za pomoci státu a ostatních partnerů i nadále rozvíjet Zdeněk Jandejsek, který právě v těchto dnech uzavírá první rok tříletého mandátu v čele Agrární komory České republiky. A právě i při této příležitosti nastínil své další priority pro oblast zemědělství, potravinářství a venkova v tuzemských i evropských podmínkách.

Kde jsou podle vás největší současné problémy rozvoje zemědělství v ČR?

Opakovaně upozorňuji, že problémy jsou zcela zřejmé a pramení především z rozpadu tradiční vyvážené agrární soustavy, která se změnila z produkční, provázané a navazující na rozdrobený a bezsystémový shluk jednotlivých odvětví, kterým se v průběhu času jednotlivě více či méně v danou chvíli daří. Podniky si pak tržně úspěšnými komoditami vylepšují ztrátové provozovny a celkové financování. Bohužel v mnohých případech byla úplně pominuta vlastní cílená produkční výroba a pak už ani nemůžeme mluvit o hospodaření, ale o pouhém pasivním zahradničení v krajině, které však má v dlouhodobém horizontu více negativ než přínosů. Výrazně většinový podíl dnes má rostlinná produkce a v ní buď obiloviny, nebo další relativně tržně dobře hodnocené komodity, ale opět – i tak jsme v jejich výkonech jen na dvoutřetinovém objemu roku 1990. Naopak pracnější sektory, jako jsou speciální plodiny nebo chovy zvířat, nám trvale klesají co do počtů i co do objemu produkce, vždyť máme jen 30 % původního stavu dojníc a 28 % prasec, chybí nám tedy i poptávka pro odbyt krmených plodin a jejich zhodnocení do finální produkce, jako je mléko či maso. Soběstačnost máme pokrytu u mléka z 85 %, drůbeže z 57 %, vajec z 56 %, vepřového masa jen z 38 %. Podle loňských výsledků hospodaření sektor sice dosáhl zisku 21,3 mld. korun, ale jestliže je na sto korun produkce v běžných cenách poskytnuto přes 28 korun dotací, pak je vidět, že situace je zásadně nezdravá a tristní.

To se tedy odráží nejenom v prvovýrobě, ale i v oblastech zpracování, prodeje a samozřejmě na struktuře agrárního obchodu, což se opět promítá do poklesu prvovýroby, jak z toho začarovaného kruhu ven?

Místo zhodnocení naší produkce vyvážíme komodity, jako je obilí, řepka, syrové mléko či zástav skotu. Posléze dovážíme nejenom suroviny, ale i potraviny, a to v mnoha případech jen jako náhradu za produkci, o kterou jsme přišli. Tím ještě dále prohlubujeme nejenom závislost na dovozech, ale i problémy s nenaplněnými kapacitami místních zpracovatelů, nevytváříme kapitál, který chybí v investicích, a samozřejmě končíme záporným saldem agrárního obchodu. Za posledních dvacet let jsme v průměrném roční pasivu 25 mld. korun a za rok 2017 jsme zase propadli až pod 30 miliardovou hranici. Chováme se tedy až na výjimky spíše jako rozvojová země, která místo zisků pro firmy, státní rozpočet a celou naši společnost, musí v jiných sektorech vytvářet peníze na dovoz potravin. Přitom s tím v praxi souvisí také úzké oševní postupy, nedostatek organické hmoty v půdě, devastace půdy a snižování její úrodnosti, ale dovozy potravin

přinášejí také zatížení životního prostředí nadměrnou kamionovou dopravou. Podcenili jsme ochranu zemědělského půdního fondu a nenávratně jsme tak přišli o desetitisíce hektarů půdy často nejvyšší bonity. Přestože výrobní výsledky a náklady jsou u nás a v řadě nových členských zemí srovnatelné s EU15, nedokážeme konkurovat síle národních rozpočtů a ty nás dále dusí. A pokud zvedneme hlas, že efektivitu a výsledky fungujících podniků v nových členských zemích je třeba využít, dozvíme se z Bruselu pravý opak, tedy požadavek na zastropování plateb. A samotní zemědělci pak jsou vnímáni jako ti, kdo jsou neustále nespokojeni a čekají s nataženou dlaní... Práce na ozdravení tohoto stavu je před námi tedy dost.

Jaká navrhuje řešení nápravy, obzvláště pak nyní, kdy se zdá, že je řada změn již nevratných?

Nemusíme vymýšlet vůbec nic nového. Základem je klasická hospodářská péče o krajinu v provázanosti rostlinné a živočišné výroby a jejich zpracování na potraviny, tedy to, co již staletí dělali naši předkové. Navíc dnes máme až neuvěřitelné výhody techniky a technologií na všech stupních práce i jejího řízení a plánování. Pro nás je tedy zásadní spíše podpora státu v dlouhodobém horizontu, minimalizace ekonomických ořesů a tedy stabilizace výroby, koncepční omezení rizik a tržních výkyvů, řešení výzev změn klimatu, stimulace výroby pro investičně náročnější odvětví apod. Samostatnou kapitolou pak je zrovnoprávnění postavení vertikály prvovýroba – zpracovatel – obchod. Nejde jen o zhodnocení suroviny na české potraviny, ale především o provázanost na obchodní síť a finální prodej. Řešit nápravu pokřivených vztahů s obchodními řetězci, marže, nekalou soutěž, dopracovat zákon o významné tržní síle do optimální podoby. Ale nastavit také trvalý systém účinných plošných kontrol při dovozu potravin za společné spolupráce státní policie, veterinární a celní správy.

Jako zcela zásadní uvádíte téma řešení obchodních řetězců, co konkrétně navrhuje?

Optimálně bych si představoval například zákaz nákupu zboží za ceny, které

jsou pod výrobními náklady, a zákaz prodeje za ceny nižší, než jsou realizované nákupní ceny. Dále vidím potřebu uzákonění povinnosti stejné marže na domácí i zahraniční produkci, protože naše potraviny jsou tímto krokem uměle zdraženy a v očích zákazníků znevýhodněny. A optimálně bych viděl uzákonění povinnosti zajistit v maloobchodní síti 80 % podíl potravin české produkce. Často slyším, že jde o nereálný a netržní požadavek, ale podívejme se na západ od našich hranic. Tam tato hranice vznikla přirozeným vývojem nabídky a poptávky, zainteresováním výrobců, obchodníků i spotřebitelů s vírou, že „naše potraviny“ jsou to nejlepší, a proto zasluhují pozornost a podporu. Za naprosto absurdní pak považuji vlastní systém prodeje v akci, kterými se předhánějí jednotlivé řetězce. U nás se tak prodá více než 50 % objemů zboží, což likviduje všechny partnery a odráží se i na samotné ekonomice sektoru. Podotýkám, že normální úroveň prodeje v akci je tak na hranici 10–20 %. Výrazně také musíme posílit komunikaci nejenom navzájem napříč sektorem, ale především pak směrem k našim spotřebitelům, ať se seznámí s naší prací, se systémem kontrol, s garancemi a nároky, vždyť naše potraviny patří mezi nejvyšší kvalitu a nejbezpečnější v Evropě, zaslouží si naši pozornost.

Aktuálně nám začínají již ostré diskuze o konkrétní podobě Společné zemědělské politiky po roce 2020, s jakými názory do ní jdete?

Národní i evropská agrární politika se tak úzce prolíná, že řadu priorit jsem již více či méně otevřel v předchozích odpovědích a tímto směrem se budu snažit nadále hájit i české zemědělství a potravinářství. Každopádně z návrhů k novému rámci SZP považuji za zcela zásadní fakt, že důraz je kladen na zaměření podpor na skutečné zemědělce, tedy na ty, kteří se zemědělstvím skutečně primárně a podnikatelsky žijí. Musíme využít naše přednosti a špičkových výsledků, tito odvětvoví lídři mají být zdrojem přenášení poznatků a inspirace, nikoliv závisti a pomluv. Máme na to být konkurenceschopní nejenom v našem regionu, ale i v Evropě a nebál bych se říci i ve světě. Vyspělé agrární země od

USA přes Brazílii a Austrálii po například Izrael jdou cestou koncentrace výroby a zvyšování produktivity práce, a proto zastávám názor, seznáme se s tím nejlepším, aplikujeme to do našeho prostředí a posuneme se dále. Ostatně to je naše zásadní komparativní výhoda a zřejmě i proto se ozývají hlasy na omezování podpor pro střední a velké. Musíme si ale uvědomit, že ve vysoké matematice tímto může Česká republika přijít i o 5–10 miliard korun ročně, které budou někde chybět, a to by se zpětně promítlo v celém sektoru.

Finance pro sektor mají jít cíleně do investic, technologií, šetrných metod, speciálních výrob, náročných odvětví apod. tak, aby generovaly další peníze. I proto mi například u Programu rozvoje venkova či Podpůrného a garančního rolnického a lesnického fondu chybí vyhodnocení efektů vložené koruny. Nejde jen o to, kolik do sektoru vložíme, ale musíme vědět, kolik tyto prostředky generují dalšího přímého zisku a hodnot. Plošné podpory nemají sloužit k vytváření zisku zemědělci, ale k úhradě mimoprodukčních funkcí a činností či za újmy z administrativních nebo přírodních omezení, za šetrné metody hospodaření, které jsou celospolečenským požadavkem a objednávkou evropské civilizace. Významná zde je tvorba pracovních míst ve venkovských oblastech a podpora regionů. Zde je mimochodem tedy další, někdy méně viditelný přínos naší práce.

Pane prezidente, jak hodnotíte první rok v čele Agrární komory, co vám přinesl?

Předně musím říct, že je to pro mě velká profesní zkušenost a zároveň výzva, kterou jsem ve svém věku ještě přijal a chci se s ní ještě úspěšně poprat. Cítím se zemědělcem tělem i duší a celý svůj profesní život a energii jsem věnoval právě a pouze tomuto sektoru. Beru to nejenom jako závazek vůči svému rodu, jehož původ sahá až k roku 1630, a který byl vždy propojen na zemědělství a půdu, ale i jako poselství pro všechny následující generace, kterým musíme nechat životaschopné životní prostředí, plodnou půdu a další zdroje tak, aby se i oni měli možnost rozvíjet svou existenci. Předně bych chtěl poděkovat všem, se kterými na této cestě spolupracuji, ať již jde o členy, či o desítky partnerů reprezentujících všechny přímé i navazující obory. Domnívám se, že i přes některé rozdílné názory máme na to, dosáhnout společnými silami většiny uvedených cílů.

Za velkou osobní výzvu pak považuji násobně větší zatraktivnění celého sektoru a jednotlivých odvětví pro mladou generaci, což je tedy i o tom, změnit celospolečenské vnímání zemědělské prvovýroby.

Redakce AGRObase

PŘEHLED VYJEDNÁVÁNÍ O REFORMĚ SPOLEČNÉ ZEMĚDĚLSKÉ POLITIKY

V ROCE 2017 BYLA ZAHÁJENA ČINNOST KONSORCIA NEVLÁDNÍCH ORGANIZACÍ, ZEMĚDĚLSKÝCH A POTRAVINÁŘSKÝCH PODNIKŮ K REFORMĚ SPOLEČNÉ ZEMĚDĚLSKÉ POLITIKY PO ROCE 2020. K ZAHÁJENÍ ČINNOSTI KONSORCIA PŘISPĚLA TAK ZVANÁ VEŘEJNÁ KONZULTACE EVROPSKÉ UNIE K BUDOUCNOSTI SPOLEČNÉ ZEMĚDĚLSKÉ POLITIKY EVROPSKÉ UNIE, KTEROU EVROPSKÁ KOMISE ODSTARTOVALA NA ZAČÁTKU ÚNORA MINULÉHO ROKU.

Do května Komise sbírala podněty nejen od zemědělské, ale i od široké veřejnosti se záměrem je později vyhodnotit a na jejich základě zahájit přípravu legislativních návrhů. Při detailnější analýze došlých 322 000 odpovědí se ukázalo, že velká část příspěvků pochází od nezemědělců, nejčastěji z Německa či Španělska, kteří jsou zároveň členy některé z neziskových organizací se zaměřením na ochranu životního prostředí.

Tyto hlasy byly k Společné zemědělské politice velmi kritické a požadovaly dokonce i zrušení přímých plateb. Komise se proto rozhodla příspěvky od nezemědělců vyřadit a analyzovat jen ty odpovědi, které vypracovali sami zemědělci. Česká republika se aktivně zúčastnila a s počtem odpovědí 3 356 se dostala například před sousední Slovensko (3 132) a daleko neměla ani k počtu příspěvků mnohem většího Polska (5 872). I po odečtení příspěvků nezemědělců se ukázala velká názorová roztržičnost mezi starými a novými členskými státy a také mezi státy s větší průměrnou výměrou zemědělských podniků a výměrou menší. Komise si navíc zapamatovala akcent občanské společnosti na nutnost ještě větší ochrany životního prostředí a na mnohdy emocionálně zabarvenou kritiku „agrobiznisu“, tedy profesionálních zemědělských podniků, které jsou pro mnohé „zelené“ nevládní organizace, které mají blízko k extrémní levici, z ideologických důvodů problematické.

Produkci dělají velcí

Proto se v debatě o reformě Společné zemědělské politiky objevil argument 80 : 20, tedy skutečnost, že 20 % žadatelů pobírá 80 % dotací, i když s určitým vysvětlujícím komentářem Komise. Už někde v pozadí zůstala skutečnost, že těchto 20 % hospodaří na více než 80 % zemědělské půdy a vyrábí více než 90 % produkce, což de facto potvrzuje objektivní nastavení systému. V České republice podniky nad 500 hektarů představují zhruba jen 6 % žadatelů, ale vyrábějí více než 90 % produkce mléka a prasat a obhospodařují více než polovinu veškeré zemědělské půdy. Na dotacích pobírají přibližně 40 % podpor, což znamená, že jsou tyto podniky z hlediska výše podpor a výsledné produkce značně efektivní.

Podobná racionální úvaha však není často v Bruselu populární a je nutné logické argumenty trpělivě vysvětlovat. Z tohoto důvodu bylo také Konsorcium založeno. Role Konsorcia je poskytovat nejnovější informace jeho členům, ale také sledovat legislativní proces, upozorňovat na nutnost přijetí pozice a sjednávat schůzky s těmi úředníky, kteří se podílejí na končeném rozhodování.

Podařilo se nám tak například jednat se zástupci Evropské komise ještě před tím, než na konci listopadu minulého roku vyšlo tak zvané Sdělení EK k budoucnosti zemědělství a potravinářství v Evropě. Přes původní naléhání Komisaře Hogana se tak ve finální verzi neobjevilo striktní zastropování plateb na úrovni 60 tisíc euro na podnik, ale objevila se pouze zmínka o zastropování jako nástroji pro „spravedlivější alokaci plateb“. Jednáme také na půdě Evropského hospodářského a sociálního výboru a se zástupci Výboru regionů, což jsou poradní orgány Evropské unie, které se budou k reformě prostřednictvím vydání vlastní pozice také vyjadřovat na začátku května.

Hledání další podpory

Nyní se naše pozornost soustředí mimo výše zmíněné poradní orgány především na Evropský parlament, kde se snažíme jednat s zástupci jednotlivých frakcí i jednotlivými poslanci za Českou republiku, Slovensko, ale také Německo, Nizozemí, Itálii, Dánsko, Irsko a další získat spojení pro obhajobu našich priorit. Zcela zásadní z našeho pohledu je také postoj naší národní vlády. Na rozdíl od některých sousedních zemí se podařilo v České republice ještě před volbami (říjen 2017) přijmout vyváženou a komplexní pozici vlády směrem k reformě Společné zemědělské politiky po roce 2020. Pozitivně lze hodnotit také fakt, že vláda, která vzešla z voleb 2017, i když prozatím bez jisté podpory Poslanecké sněmovny, tuto pozici přijala a s mírnými modifikacemi ji dále prosazuje.

Zcela zásadní bude nyní pozice České republiky k tak zvanému Víceletému finančnímu rámci, tedy víceletému rozpočtu pro roky 2021–2027. Rozpočet Evropské unie je ze zásady vyrovnaný a z důvodu zajištění stability zastropován na 1 % HDP členských států a schvalo-

ván vždy v balíčku na sedm let dopředu. V současné době tvoří výdaje na společnou zemědělskou politiku přibližně 56 miliard euro nebo také 37 % celkového rozpočtu, v přepočtu na HDP pak 0,37 %. Toto číslo se neustále snižuje, jelikož celková obálka neroste, zatímco hrubý domácí produkt členských zemí EU vykazuje rostoucí tendenci.

Jak zajistit rozpočet

Odchod Velké Británie z Evropské unie vyvolal otázky, co bude dál se společným rozpočtem. Velká Británie sice patřila mezi nejlidnatější a nejbohatší země Unie, čímž by na ní vycházel největší podíl do společné kasy, na druhou stranu měla již od roku 1984 vyjednanou slevu příspěvku do rozpočtu. Z celkového rozpočtu téměř 160 miliard euro tak na Ostrovní království vycházelo asi 11 miliard, zároveň po odečtení prostředků, které Británie z rozpočtu čerpala, činí záporná bilance jejího odchodu přibližně 4 miliardy euro. Ty by zbývající členské státy mohly snadno nahradit zvýšením stropu 1 % HDP na 1,1 či 1,2 %. Na pokrytí výpadku by stačila i menší částka, nicméně by zároveň nesměl Evropský parlament a některé členské státy v čele s Německem a Francií tlačit na tak zvané nové priority. Zatímco Německo chce od Bruselu více peněz na řešení otázek spojených s migrací, Francie chce více peněz na stabilitu

zemí eurozóny. Státy Pobaltí zase volají po silnější společné evropské armádě a zajištění hranic s Ruskou federací. Aby nemuselo dojít ke krácení obálky na zemědělství, proti čemuž už se ozvaly zemědělci ve Francii, ale i dalších zemích, budou muset členské státy připlatit. Alternativu bylo právě zastropování plateb, kterým by ale Evropská unie do své pokladny zdaleka nezískala 4 miliardy euro, a navíc by si značně pošramotila pověst u východní části Německa, severu Itálie, některých částech Francie, Španělska, ale především České republiky a Slovenska. V okamžiku, kdy je stabilita Evropské unie, a především její podpora ze strany občanů těchto členských států na vážkách, si to pravděpodobně Brusel nedovolí.

Přesto je důležité, aby zástupce České republiky v rámci Evropské rady, což je její premiér, odmítl hledání úspor na úkor tuzemského zemědělství v okamžiku, kdy se Česká republika vzhledem k růstu HDP začíná pomalu stávat tak zvaným čistým plátcem do rozpočtu EU. V boxu je rozeepsán harmonogram vyjednávání o reformě, který naznačuje časovou tíseň, do které se instituce EU a členské státy mohou v souvislosti s reformou dostat. Přesto, nebo možná právě proto by se Česká republika neměla nechat zatlačit do kouta.

Ing. Jan Doležal, tajemník AK ČR

DOSAVADNÍ PROCES VYJEDNÁVÁNÍ O REFORMĚ SZP

- Veřejná konzultace, 2. 2.–2. 5. 2017
- Sdělení Evropské komise k reformě SZP, 29. 11. 2017
- Sdělení Evropské komise k Víceletému finančnímu rámci, 14. 2. 2018
- Pozice Rady ministrů zemědělství ke Sdělení EK k SZP, 19. 3. 2018
- Pozice Evropského parlamentu ke Sdělení EK k SZP, přelom března a dubna 2018
- Pozice Evropské rady (premiérů) k Víceletému finančnímu rámci, přelom dubna a května
- Pozice Evropského hospodářského a sociálního výboru a Výboru regionů ke Sdělení EK, květen 2018
- Posouzení dopadů SZP po roce 2020 Evropskou komisí, červen až říjen 2018
- Rada, začátek vyjednávání o SZP po roce 2020, červen až srpen 2018
- Evropská komise, vydání legislativních aktů k SZP, červen až říjen 2018
- Definitivní odchod VB z EU, duben 2019
- Volby do Evropského parlamentu, květen 2019, leden začátek kampaně
- Nový Evropský parlament, říjen až prosinec 2019
- Začátek nového programovacího období, leden 2021

DALŠÍ JEDNÁNÍ KONSORCIA

VE STEJNOU DOBU, KDY PROBÍHALO JEDNÁNÍ RADY MINISTRŮ ZEMĚDĚLSTVÍ EVROPSKÉ UNIE, SE ZÁSTUPCI KONSORCIA ZÚČASTNILI V BRUSELU NĚKOLIKA JEDNÁNÍ VČETNĚ JEDNÁNÍ S MINISTREM ZEMĚDĚLSTVÍ JIŘÍM MILKEM.

Ještě než proběhlo samotné jednání s ministrem, se zástupci Konsorcia setkali s Michele Dantinem francouzským europoslancem za Republikánskou stranu, členem lidovecké frakce, a hlavně členem Zemědělského výboru Evropského Parlamentu. Zdeněk Janďasek, prezident komory, na úvod jednání Dantinovi přiblížil pohled Konsorcia na Sdělení, které v závěru listopadu loňského roku v souvislosti s přípravou reformy Společné zemědělské politiky po roce 2020 zveřejnila Evropská komise. Francie podle Dantina podobně jako Česká republika uvítala akcent na podporu aktivních zemědělců, což bude v souvislosti s možným snížením rozpočtu hrát důležitou roli. Podle Dantina je v této otázce zároveň nutné respektovat různá národní či regionální specifika. Ve Francii je například zemědělství výrazně navázáno na cestovní ruch a v případě agroturistiky je někdy těžké oddělit zemědělskou činnost od poskytování služeb. Příjemce dotačních podpor by však podle Dantina neměl většinu roku žít a pracovat mimo venkov a obor a měl by ideálně na trh

uvádět potraviny nebo suroviny pro jejich výrobu. Dantin v této souvislosti dokonce citoval svého nejmenovaného polského kolegu ze Zemědělského výboru, podle kterého bylo rozhodnutí vyplácet přímé platby na plochu bez dalších podmínek největší chybou, které se Polsko během svého členství v Evropské unii dopustilo.

Kofinancování přímých plateb nebude

Podstatná část diskuze se orientovala na tak zvaný nový prováděcí mechanismus, který Komise představila v rámci Sdělení. Komise chce po roce 2020 převést podstatně větší část pravomocí na členské státy, které budou nově Komisi ke schválení mimo Program rozvoje venkova předkládat tak zvané strategické plány, které mají být faktickou implementací Společné zemědělské politiky na národní rovině s podstatně větší mírou flexibility pro členský stát. Určujícím faktorem z pohledu Komise pak budou tak zvané indikátory. Zjednodušeně řečeno, Komise určí, čeho má členský stát dosáhnout z hlediska zlepšení úrovně potravinové bezpečnosti, kvality potravin, pohody zvířat nebo kvality vody

a půdy, přičemž jak toho členský stát dosáhne, už bude v jeho režii. Zástupci Konsorcia v této souvislosti upozornili na možnost další roztříštěnosti Společné zemědělské politiky, kterou vzhledem k rozdílné míře národních dotací nelze dost dobře označit za politiku společnou vlastně již nyní. Jednotný trh by navíc mohl dále nabourávat i případné kofinancování prvního pilíře, které některé členské státy navrhovaly jako řešení případného snížení obálky pro Společnou zemědělskou politiku z rozpočtu EU. Tuto myšlenku podle Dantina většina členských států včetně Francie opustila. Dantin zároveň upozornil na několik nedokonalostí nového prováděcího mechanismu včetně nejednoznačnosti v tom, které Generální ředitelství bude strategické plány schvalovat. I když je tvorba pravidel Společné zemědělské politiky hlavní úlohou DG Agri, tedy Generálního ředitelství pro zemědělství a venkov, v jehož čele stojí Komisař Phil Hogan, je dost dobře možné, že některé „environmentální indikátory“, tedy cíle, které souvisejí s ochranou životního prostředí, bude s velkou pravděpodobností chtít posuzovat DG Envi, tedy Generální ředitelství pro životní prostředí.

Zastropování nemá ve výboru podporu

Vzhledem k odlišné struktuře a výrazně rozdílné průměrné obhospodařované výměře českého a slovenského zemědělství se debatovalo také o zastropování přímých plateb. Zástupce Konsorcia zajímal postoj Zemědělského výboru Evropského parlamentu a také lidovecké frakce k uvažovanému snížení plateb pro podniky, které pobírají více než 60 tisíc euro přímých plateb ročně. Podle Dantina povinné zastropování minimálně v rámci Zemědělského výboru Evropského parlamentu nemá podporu, otázkou podle něj zůstává, jak tomu bude následně v plénu. Upozornil, že při projednávání poslední reformy odmítnutí zastropování prošlo jen o 2 hlasy, přičemž Evropský parlament před pěti lety nebyl zdaleka tolik levicový jako ten současný. Lidovecká frakce, již je Dantin členem, na povinném zastropování netrvá a spíše navrhuje podpořit z dostupných prostředků modernizaci zemědělství tak, aby bylo šetrnější k životnímu prostředí a zároveň konkurenceschopnější v globálním prostředí. Přesto se podle Dantina zastropování může v návrhu Komise, který spatří světlo světa někdy na počátku června, objevit. Záležet bude na tom, jak dopadne diskuze o Víceletém finančním rámci, která určí podobu

celkového rozpočtu po roce 2020.

Více povinností a byrokracie za méně peněz?

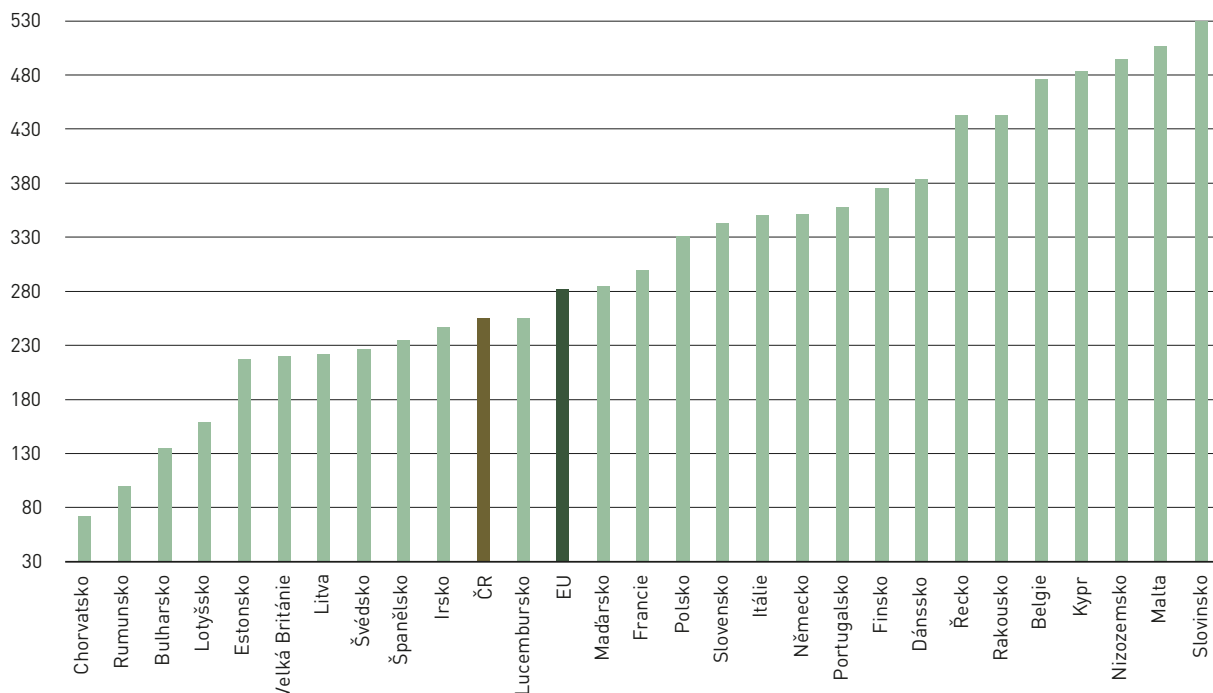
Dantin dále informoval, že kromě nového prováděcího mechanismu Komise velmi vážně uvažuje o tak zvané zesílené dotační podmíněnosti. Ta spočívá v opětovném spojení platby na plochu se složkou určenou na ozelenění, přičemž některé prvky z ozelenění, jako je střídání plodin, se dostanou do povinných podmínek hospodaření. Některé nárokové platby se zároveň přesunou z druhého pilíře, tedy Programu rozvoje venkova do pilíře prvního, jako přímé platby. Zhruba 30 % plateb z prvního pilíře bude určeno pro ekologické zemědělství nebo jiné formy certifikovaného hospodaření, jako je precizní nebo udržitelné zemědělství. Zbytek, což je zhruba 15–30 % by pak měla představovat dobrovolná opatření. Sem se pravděpodobně přesunou některá greeningová opatření a dobrovolná podpora vázaná na produkci. Pokračování tak zvaných VCS plateb, což jsou platby pro citlivé komodity, podpořil nejen Zemědělský výbor, ale také závěry Rady ministrů zemědělství zemí Evropské unie z pondělí 19. března 2018.

Čerstvé zprávy z Rady

Jednání Rady se účastnil Jiří Mílek, ministr zemědělství v demisi, který se po skončení oficiálního programu sešel se zástupci Konsorcia a mimo jiné také s Peterem Jahrem, vlivným německým europoslancem a členem Zemědělského výboru Evropského parlamentu, Maximiliánem Dieterem, zástupcem Svazu německých zemědělců, a Danielle Dresechel, zástupkyní saských zemědělců. Debatovalo se nejen o dosavadním průběhu vyjednávání Společné zemědělské politiky, ale také o hledání možných spojenců pro hlasování o víceletém finančním rámci. Upozornil, že Závěry Rady nepřijala pětice států v čele s Polskem, všemi státy Pobaltí, což je Litva, Lotyšsko, Estonsko, a také Slovenskem, kterým vadil nedostatečný důraz na dorovnání plateb po roce 2020. V době, kdy východní a středoevropské státy v rámci rozšíření v roce 2004 vstupovaly do Evropské unie, existovala v Bruselu obava z nadměrné zátěže společného rozpočtu. Tak zní oficiální vyjádření k tomu, že zemědělci v nových členských státech neměly možnost dostat stejně vysoké přímé platby jako jejich kolegové z tehdejší EU15. Z tohoto důvodu bylo stanoveno přechodné období od roku 2004 až 2012, během kterého dochá-

Srovnání celkových podpor a dotací z evropských zdrojů do zemědělství v EUR/ha, 2016

Chorvatsko	72
Rumunsko	100
Bulharsko	135
Lotyšsko	159
Estonsko	217
Velká Británie	220
Litva	222
Švédsko	226
Španělsko	235
Irsko	247
ČR	255
Lucembursko	255
EU	282
Maďarsko	285
Francie	299
Polsko	331
Slovensko	343
Itálie	350
Německo	351
Portugalsko	358
Finsko	375
Dánsko	384
Řecko	443
Rakousko	443
Belgie	476
Kypr	483
Nizozemí	495
Malta	506
Slovinsko	530

Zdroj: Evropská komise

zdaleka nejhlásitější v debatě o nutnosti navýšit prostředky na společnou evropskou obranu, které by měly přinést mimo jiné větší ochranu hranice EU s Ruskou federací.

Rozpočet bude rozhodovat

Pokud nedojde k navýšení současného stropu rozpočtu EU, který je na úrovni 1 % HDP a následně tak k faktickému zvýšení rozpočtového příspěvku všech členských států, nebude dost dobře možné zabránit silnějším úvahám zastropování plateb. Zároveň bude výrazně obtížnější srovnat platby v rámci EU na podobnou úroveň a už vůbec zřejmě nepůjde platit ze stejného balíčku tak zvané nové priority. Proti srovnání plateb a zároveň i navýšení rozpočtu v současné době podle Milka vystupuje hlavně sousední Rakousko, které v polovině roku převezme od Bulharska předsednictví Evropské radě, dále Dánsko, Nizozemí a Švédsko, tedy čisti plátcí, na kterých bude po odchodu Velké Británie v souvislosti s naplněním rozpočtu EU spočívat největší břímě závazků. Zároveň je podle Milka nutné si uvědomit a pracovat s faktem, že tak zvané staré členské státy Evropské unie (EU 15) z existence jednotného trhu poměrně výrazně profitují nejenom svým zvýšením tržního podílu a uplatnění produkce a navýšení příspěvku do rozpočtu by tak mělo být v jejich přirozeném zájmu.

Na další den byla domluvena schůzka s místopředsedou Zemědělského výboru Evropského parlamentu Paolem de Castrem z italské Partito Democratico, která patří do frakce Progresivní aliance socialistů a demokratů. De Castro, o kterém se hovoří jako o možném ná-

stupci Phila Hogana na pozici komisaře pro zemědělství a venkov, potvrdil obavy některých europoslanců z návrhů, které Evropská komise předložila včetně nového prováděcího mechanismu a zesílené podmíněnosti. De Castro jasně odmítl jakoukoli formu renacionalizace přímých plateb – tedy možnosti jejich navyšování prostřednictvím národních rozpočtů jednotlivých zemí, z čehož by profitovali silnější hráči. Pro zemědělce je podle něj nejdůležitější stabilita, kterou by jim v případě dalšího tříštění výše plateb nedokázala společná agrární politika zaručit. Zároveň podle de Castra již není šance dokončit reformu zemědělské politiky do konce volebního období současného Evropského parlamentu a Komise. Volby do Evropského parlamentu se budou konat příští duben, tedy prakticky za rok, přičemž od července do září parlament nezasedá, stejně jako od konce listopadu zhruba do poloviny ledna. Od ledna navíc intenzivně začne již samotná kampaň a práce budou dále upozaděny. Na druhou stranu podle de Castra existuje obava některých frakcí ve výrazně pozměněný Evropský parlament, do kterého by se, jak nyní ukazují volby v některých členských státech, mohly dostat alternativní politické proudy se zcela odlišným pohledem na unii jako takovou a samozřejmě také její rozpočet. Co by to znamenalo pro zemědělství lze v tuto chvíli jen těžko předvídat. De Castro se vyjádřil také k otázce zastropování. Podle de Castra je levice v europarlamentu zastropování plateb nakloněna, frakce Progresivní aliance socialistů a demokratů však nechce navrhnout zastropování bez toho, aniž by nebylo možné strop navýšit v závislosti na počtu zaměstnaných osob. Nejčas-

těji se hovoří o 20 tisíc euro na jednoho zaměstnance. To znamená, že podnik s 1 000 hektary by v prostředí ČR sice podléhal zastropování od 500 hektarů výše, nicméně by mu stačily již tři zaměstnanci na to, aby se ho zastropování netýkalo. Zároveň však de Castro připomněl, že národní pozice Itálie je v otázce zastropování poměrně blízko pozici České republiky nebo Německa vzhledem k tomu, že se v některých regionech nacházejí spíše větší podniky.

Zástupci Konsorcia se posléze setkali ještě se zástupci kabinetu Günthera Oettingera, komisaře pro rozpočet a lidské zdroje, zástupcem organizace Farm Europe a Marošem Ševčovičem, slovenským eurokomisařem a místopředsedou Evropské komise. Komisař pro energetiku unii ocenil aktivity nevládních českých a slovenských agrárních organizací s tím, že je nezbytné jednat nyní, v čase, kdy se podmínky nastavují. I proto ho Milan Semančík, předseda slovenské agrární komory, seznámil s jednáním agrárních komor za poslední rok, březnovým jednáním v Bratislavě a informoval ho o vypracování a přijaté podpoře stanoviska deseti zemí střední a východní Evropy se společnými požadavky a prioritami. Společným cílem všech proběhlých jednání tak bylo upozornit na priority českého a slovenského zemědělství, hledání dalšího partnerství ke společným požadavkům, obhajoba optimálního nastavení Víceletého finančního rámce a nutnosti udržet agrární rozpočet alespoň na stávající úrovni tak, aby byla zajištěna stabilita evropského zemědělství i v letech 2021–2027.

Ing. Jan Doležal, tajemník AK ČR

zelo k postupnému navyšování plateb, přičemž bylo novým členským státům umožněno z národní obálky přímé platby ještě navyšovat. Česká republika se tak dnes s 239 euro na hektar (viz příložený graf) nachází zhruba na průměru Evropské unie, který představuje 235 euro.

Na sousední Polsko s mnohem větším počtem zemědělců a mnohem vyšší výměrou celkové zemědělské půdy přitom vychází 232 euro na hektar. I z těchto důvodů patří Polsko mezi jedny z největších čistých příjemců z rozpočtu EU. Sousední Slovensko se s 224 euro pohybuje někde na úrovni Finska, které však poměrně výrazně svoje zemědělství dotuje z Programu rozvoje venkova formou podpory hospodaření v méně příznivých oblastech. V porovnání s Českou republikou však lze za určitých okolností použít argument pohyblivosti eura, kdy kurzový výkyv v České republice minimálně v minulém roce fakticky smazal rozdíl mezi oběma částmi bývalé federace. Pobaltské státy se v průměrné výši platby na hektar skutečně nacházejí významně pod průměrem současné osmadvacítky a zároveň jsou tyto země

V BRUSELU S NAŠIMI EUROPOSLANCI

KONSORCIUM NEVLÁDNÍCH ORGANIZACÍ A ZEMĚDĚLSKÝCH A POTRAVINÁŘSKÝCH PODNIKŮ POŘÁDALO 21. ÚNORA TOHOTO ROKU PRACOVNÍ SNÍDANI PRO ČESKÉ A SLOVENSKÉ EUROPOSLANCE. BYL JIM KROMĚ JINÉHO PREZENTOVÁN SOUČASNÝ STAV VYJEDNÁVÁNÍ A SCHVALOVÁNÍ PODOBY BUDOUCÍ SPOLEČNÉ ZEMĚDĚLSKÉ POLITIKY PO ROCE 2020.

20. března 2018 se zástupci Konsorcia setkali s eurokomisařem Marošem Šefčovičem, foto: archiv SPPK

Pracovní snídani zahájil hlavní organizátor akce doc. JUDr. Pavel Svoboda, který mimo jiné připomněl, že Společná zemědělská politika stále patří mezi nejdůležitější agendy, kterým by se europoslanci měli věnovat. Navíc v současné době vrcholí debata o rozpočtu Evropské unie na roky 2021–2027 a zachování obálky pro zemědělství bude pro Českou republiku a Slovensko mimořádně důležité. Ještě před oficiálním zahájením plánovaného programu se o slovo přihlásil Czesław Adam Siekierski, polský europoslanec a předseda Zemědělského výboru Evropského parlamentu, který bude plénu vydávat směrem k reformě Společné zemědělské politiky svá doporučení. V rámci svého vystoupení upozornil na vysokou úroveň standardů evropské produkce s důrazem na ochranu přírodních zdrojů a zajištění pohody zvířat. Zmínil také důležitou roli evropského zemědělství pro investice a zaměstnanost venkovských oblastí.

Pohled bývalého ministra

V rámci oficiálního programu poté vystoupil předchozí ministr zemědělství Marian Jurečka, který aktuální stav vyjednávání reformy zhodnotil nejen jako současný člen Zemědělského výboru Poslanecké sněmovny, ale také jako bývalý šéf resortu, který se účastnil pravidelných jednání Rady ministrů zemědělství EU. Podle Jurečky je nutné si uvědomit, že Česká republika a Slovensko představují se svojí průměrnou velikostí zemědělského podniku v rámci Evropy poměrně výraznou výjimku, přičemž se jedná o skutečnost, která byla způsobena odlišným historickým vývojem, na

kterém se v současné době nedá nic měnit. Jurečka zároveň připomněl, že ačkoli se o Společné zemědělské politice často hovoří jako o politice velmi drahé, v rámci celkových veřejných výdajů Evropské unie je na ni vynakládáno zhruba 0,38 % hrubého ročního domácího produktu. Pravdou nicméně podle Jurečky zůstává, že administrativa s touto politikou spojená neustále narůstá a zemědělci se v ní přestávají orientovat. Všechny předcházející reformy měly přinést její zjednodušení, ale ve skutečnosti tomu však bylo přesně naopak. Proto by podle Jurečky měla chystaná reforma přinést spíše evoluci namísto revoluce. Když totiž před pěti lety Evropská komise přišla s takzvaným ozeleněním, byla Česká republika jedna z mála zemí, která upozorňovala na administrativní náročnost nových požadavků.

Tentokrát Česká republika hlasitě upozorňuje na úskalí, které by s sebou mohlo přinést povinné zastropování přírodních plateb, o kterém v současné době Evropská komise uvažuje. To by mohlo přispět ještě k větší administrativní zátěži, přičemž zároveň hrozí, že „ušetřené“ prostředky neskončí v národní obálce České republiky. Podle Jurečky Českou republiku podporuje většina členských států v tom, aby si každá země mohla dobrovolně vybrat, zda se pro zastropování rozhodne, nebo nikoli se zárukou zachování výše národní obálky. Pro Českou republiku se přitom jedná o poměrně jednoduchou debatu. V současné době je totiž uplatňováno 5% krácení plateb nad 150 tisíc eur, které se ale zároveň týká zemědělských subjektů, které hospodaří

na více než polovině zemědělské půdy v České republice a zaměstnávají více než 42 % všech pracovníků v zemědělství. Zároveň tyto podniky drží poměrně výraznou část živočišné výroby. Pokud by mělo od roku 2020 dojít k zastropování plateb, ohroženo by bylo více než 80 % chovu skotu a 90 % prasat. Podle Jurečky je škoda, že řada volených zástupců často tento problém zjednodušuje nebo politizuje a neuvědomuje si jeho hlubší rozměr.

Pro Českou republiku je podle Jurečky zásadní také téma citlivých komodit. Před vstupem do Evropské unie se většina zemědělců na základě tržního tlaku přeorientovala na několik málo komodit a značně zjednodušila své oševní postupy. Přímá podpora zemědělců, kteří se i nadále věnují pěstování ovoce, zeleniny, chmele, vinné révy, cukrové řepy nebo chovu hospodářských zvířat nám umožňuje na tento negativní vývoj alespoň částečně reagovat. Význam společné zemědělské politiky pro český venkov je z hlediska životního prostředí, ekonomické výkonnosti a zaměstnanosti neoddiskutovatelný, a pokud tomu tak má být i nadále, neměl by Brusel zemědělce trestat, ale spíše motivovat k tomu, aby pro společnost a krajinu dělali v budoucnosti ještě více než doposud.

Agrární komora má argumenty

Jako další v pořadí přistoupil k řečnickému pultu Bohumil Belada, viceprezident Agrární komory ČR, který krátce okomentoval nedávno zveřejněné Sdělení Evropské komise k budoucnosti zemědělství a potravin. Česká i Slovenská republika by měly usilovat o soběstačnost v základních potravinách, která by v současném, politicky nestabilním globálním prostředí měla být chápána jako otázka národní bezpečnosti. Situace kolem nedostatku másla a vajec v posledních měsících a až několikanásobné zdražení těchto komodit by mělo politiky vést k zamyšlení, co může nesoběstačnost způsobovat a proč k ní v našich podmínkách dochází. Problém je hlavně ve špatně nastavených podmínkách, které musely obě země při vstupu v roce 2004 přijmout. Řada původních členských zemí, jako je například Dánsko, Nizozemsko nebo Belgie, zemědělce dotuje v daleko vyšší míře, než je v silách našich rozpočtů, což má za následek nevyrovnané prostředí a přenechávání domácího trhu zahraničním producentům.

Vyšší míra podpory produkce existuje také v jiných částech světa, ať už se jedná o Austrálii, nebo Spojené státy. Tam je přitom z federálního rozpočtu na podporu zemědělství určeno zhruba 100 miliard dolarů (při současném kurzu asi 75 miliard eur), zatímco v Evropské unii, která má ve srovnání se spojenými státy o 200 milionů obyvatel více, je to ročně méně než 60 miliard eur. V Evropské unii jsou navíc daleko vyšší standardy pohody zvířat a ochrany přírody, což si uvědomují i spotřebitelé mimo Evropu. Přes to všechno se v současné době v souvislosti s odchodem Velké Británie hodně diskutuje o případných úsporách v unijním rozpočtu a zemědělství by podle mnohých úvah mělo být první na řadě. Proto je maximálně důležité, aby se členské státy vyjádřily pro zachování obálky, i kdyby to mělo být za cenu mírného navýšení národního příspěvku do společného rozpočtu. Podobný signál již vyslala většina zemí střední a východní Evropy a podpořit rozpočet Evropské unie je připraveno například i sousední Německo, které patří mezi významné plátce.

V souvislosti se Sdělením Komise se intenzivně diskutuje také otázka nového prováděcího mechanismu, kdy by Evropská komise měla do budoucna umožnit členským státům daleko větší míru flexibility v implementaci agrární politiky. Tento nový model může přinést vyšší míru renacionalizace, tedy rozdrobení společných opatření na 27 různých strategických plánů, u kterých bude uplatňována jiná míra přísnoští a nebude zajištěno hodnocení podle srovnatelných objektivních měřítek. Renacionalizace by navíc mohla znamenat ještě větší souboj národních rozpočtů v rámci jednotného trhu.

Sdělení hovoří také o zastropování, i když zatím bez přesné částky. Podle propočtů by to v České republice zasáhlo 1 800 podniků, které však mají více než 154 tisíc spolumajitelů, přičemž velkou část těchto podniků vlastní další právnické subjekty s dalšími akcionáři a podílníky. Ve výsledku by tak zastropováním mohlo být v České republice zmařena investice více než dvou set tisíc fyzických osob, nemluvě o více než třech milionech vlastních zemědělských půd. Agrární komora ČR na druhou stranu podporuje také vyšší míru plateb pro menší zemědělce pomocí takzvané redistributivní platby. Nejen menším zemědělcům, ale všem pěstitelům citlivých komodit a

chovatelům hospodářských zvířat by mělo také pomoci navýšení obálky pro citlivé komodity ze současných 15 na 20 %.

Jednání jsou zásadní pro budoucnost

Dosavadní průběh vyjednávání v rámci oficiálního programu shrnul Martin Pýcha, předseda Zemědělského svazu ČR a viceprezident Agrární komory ČR. Ocenil skutečnost, že nejprve Sobotkova a posléze i současná vláda schválila národní pozici k vyjednávání o reformě SZP a vytváří si také pozici k budoucímu víceletému finančnímu rámci. Pýcha informoval o motivaci k vytvoření Konsorcia, které v podstatě předcházelo schválení národní pozice a mělo být určitým signálem nejen pro naši národní vládu, ale také pro naše volené zástupce v Bruselu. Zastřešující nevládní zemědělská organizace COPA/COGECA se reformou zabývala již v rámci veřejné konzultace, která probíhala na jaře loňského roku, kde se ukázalo, že sami zemědělci si přejí zachování společné politiky a otázku zastopování považují za interní záležitost každého členského státu.

V případě České republiky by zastopování mělo zcela zásadní negativní vliv na zbytek živočišné výroby, ve které je naše země výrazně nesoběstačná. Bez zachování podpor ze společné zemědělské politiky by podle Pýchy na jedné straně tyto podniky nebyly schopné dále existovat, na straně druhé by spotřebitelé neměli záruku bezpečných potravin za přijatelné ceny. Problémem, který s efektivitou vynakládání unijních podpor souvisí, stále zůstávají obchodní řetězce, které představují mezičlánek mezi prvovýrobcem a zákazníkem a často zneužívají svého postavení na trhu. To však do jisté míry lze řešit společnou unijní legislativou proti nekalým praktikám, jako je účtování poplatků za smyšlené služby nebo zpětné srážky po uzavření smluvního vztahu, jejíž první návrhy se chystají na první polovinu tohoto roku. V tuto chvíli je podle Pýchy zásadní v souvislosti s reformou především udržet rozpočet na stávající úrovni a odmítnout škrt v obálce pro české zemědělce, kterými chtějí některé členské státy řešit odchod Velké Británie, nebo financování nových priorit, jako je bezpečnost nebo migrace.

Pohled slovenské komory

Za slovenské zemědělce vystoupil Alexander Pastorek, místopředseda Slovenské poľnohospodárskej a potravinárskej komory, který přítomným europoslancům připomněl odlišný a přitom společný historický vývoj československého, respektive českého a slovenského zemědělství nejen před rokem 1989, ale také před rokem 2004. Podle Pastorka nemá nyní smysl násilně tvořit jiné typy farem, než které u nás v současné době existují. O tom podle Pastorka ve větším detailu hovoří Bratislavská deklarace, na které se na konci března minulého roku shodly nevládní zemědělské organizace zemí Visegrádu, a ke které se od té doby připojily další země jako Litva, Lotyšsko, Estonsko, Chorvatsko nebo Rumunsko.

Pastorek také v souvislosti se Sdělením uvedl na pravou míru otázku poměru 80 : 20, tedy úvahu, že 80 % finančních podpor čerpá v Evropské unii 20 % subjektů. I když to podle Pastorka může na první pohled znít nespravedlivě, skutečnost je mnohem složitější. Na Slovensku firmy nad 500 hektarů obhos-

podařují 72 % zemědělské půdy, a proto celkem logicky pobírají 72 % procent dotačních podpor. Navíc podle Pastorka někteří zemědělci, kteří obhospodařují kolem 450 hektarů, zaměstnávají jen dva zaměstnance, zatímco některé podniky těsně nad 500 hektarů mají více než 100 zaměstnanců. Řečnickou otázkou tak zůstává, kdo si více zaslouží veřejnou podporu, a zda je spravedlivé, či nespravedlivé, že oba subjekty mají téměř stejnou míru podpory. Na konec svého vystoupení Pastorek upozornil na velký problém generační obměny, které v současnosti slovenské zemědělství trápí.

Další témata diskuse

Následná diskuse se poté věnovala zaměstnanosti v zemědělství ve venkovských oblastech, která by byla zastopováním ohrožena. Diskutovalo se rovněž o závazcích Evropské unie, které vyplývají z mezinárodních dohod, jako je Pařížská klimatická dohoda nebo obchodní dohody uzavřené s Kanadou a státy Mercosur.

*Ing. Jan Doležal
Agrární komora České republiky*

AGRÁRNÍ KOMORY STŘEDNÍ A VÝCHODNÍ EVROPY JEDNALY V BRATISLAVĚ NA TÉMA BUDOUCNOSTI ZEMĚDĚLSTVÍ A VENKOVA

VE DNECH 1. A 2. BŘEZNA 2018 SE V BRATISLAVĚ KONALA KONFERENCE „DRUHÉ SETKÁNÍ AGRÁRNÍCH KOMOR EVROPSKÉHO REGIONU TŘÍ MOŘÍ“ A NÁSLEDNÉ ROZŠÍŘENÉ JEDNÁNÍ VISEGRÁDSKÉ SKUPINY. PŘÍTOMNI BYLI ZÁSTUPCI BULHARSKA, ČESKÉ REPUBLIKY, MAĎARSKA, LITVY, POLSKA, RUMUNSKA A SLOVENSKA. DVOUDENNÍ SETKÁNÍ SE USKUTEČNILO ZA ÚČASTI A POD ZÁŠTITOU SLOVENSKÉ MINISTRYNĚ ZEMĚDĚLSTVÍ GABRIELY MATEČNÉ.

Dopolední blok přednášejících otevřel Milan Semančík, předseda Slovenské poľnohospodárskej a potravinárskej komory s představením priorit a požadavků

deseti zemí středo a východoevropského regionu, které se podpisem připojily k podpoře tzv. Bratislavské deklarace z března 2017 a vyzdvihl její silnou pozici

k obhajobě národních priorit i společného postupu k bruselským institucím. Zcela zásadně se vyjádřil k otázce omezení plateb podle velikosti: „V rámci argumentace k odmítnutí zastopování je potřeba v první řadě zmínit, že tento krok by výrazně snížil objem národních obálk pro všechny dotčené země.“

V případě Slovenska máme tisíc farem o velikosti nad 500 hektarů. Zastopování na hranici 100 000 eur by pak postihlo 770 podniků, což by znamenalo roční snížení příjmů do sektoru o 86 mil. eur, to je celá třetina celkových ročních plateb. Což by v důsledku přineslo další snížení konkurenceschopnosti.“ Dalším zásadním problémem je dominantní pozice obchodních řetězců, přes které protéká 80 % objemu prodaných potravin. Přitom z tohoto množství je slovenského původu jenom 40 % a zbytek je dovoz.

A zde je příčina, že záporné saldo agrárního zahraničního obchodu stále roste, za loňský rok dosáhne již zhruba 1,4 mld. eur. Na uvedené vystoupení v podstatě navázala Gabriela Matečná, ministryně zemědělství Slovenské republiky. Jedním z důvodů, proč chybí slovenské potraviny, vidí v absenci investic do zpracovatelského průmyslu, který byl dlouhodobě přehlížen a podceněn. Negativně se to nyní odráží i na výsledcích agrárního obchodu. Proto za současný úspěch slovenské vlády považuje otevření silné diskuse k tématu dvojí kvality potravin, která se přenesla až ke stávajícím návrhům řešení na úrovni Evropské komise. K prioritám do nejbližšího období se ministryně vyjádřila následovně: „Jde nám především o to zabezpečit naši společnosti kvalitní a zdravé potraviny. Tento krok musí být podepřen rozvojem

Foto: archiv SPPK

konkurenceschopnosti, ale i silnějším důrazem na postupný nárůst prodeje a propagace lokální produkce souběžně s udržitelným rozvojem venkova a vysokou ochranou přírodních zdrojů. Na evropské úrovni pak vnímám význam prosazení spravedlivých podmínek pro všechny evropské farmáře, včetně národních plateb, ve kterých je zrovna Slovensko téměř na konci zemí EU a v další rovině pak také postupného snižování rozdílů mezi členskými zeměmi.“ Uvedla i další řešená témata, jako je rostoucí průměrný věk farmářů, ale i historickým vývojem danou rozdrobenost vlastnictví půdy.

Dalším vystupujícím byl Ladislav Miko, vedoucí zastoupení Evropské komise na Slovensku, který se soustředil na komentář k vyhodnocení Sdělení k budoucnosti zemědělství a potravin a směrům, které ze současné diskuze vyplývají. „Úvahy o tlaku na rozpočet pro Společnou zemědělskou politiku jsou vedeny novými nároky ve vzrůstajících prioritách, jako je například migrace, ochrana vnějších hranic, bezpečnost, ale samozřejmě i Brexit. Úvahy na získání peněz pak logicky směřují do úspor v oblastech, které jsou z celkového pohledu méně významné,“ a dodal „v první řadě se tedy musí vyřešit finance. Proto vítám otevřenou iniciativu zemí posílit národní příspěvky, čímž by se dala získat zhruba polovina peněz potřebných po propadu příspěvku Velké Británie. Zbytek by měla být Evropská komise připravena poskytnout ze svých zdrojů.“ Uvedl také, že z analýz je zcela zřejmé, že současné příjmy zemědělců jsou podhodnocené a potřebují trvalou podporu, aby jim zůstala možnost prostřednictvím hospodaření plnit na venkově nejenom zajištění potravin, ale všechny ostatní funkce zemědělství.

Účast přijal také John Bryan, člen Evropského hospodářského a sociálního výboru, který hned úvodem uvedl, že je důležité soustředit se na zdůraznění přínosů, které Společné zemědělské politiku za dobu své existence dokázala a o to opřít i argumentaci zajištění rozpočtu do budoucna. „Nová politika si zasluhuje modernizaci a zjednodušení, nyní představuje byrokratické břemeno. Přitom jde o zaměstnanost, potravinovou soběstačnost, bezpečnost potravin, péči o přírodní zdroje a také reakce na nové výzvy, tedy řešení klimatických změn, ochranu ekosystémů, precizní zemědělství, animal welfare či ukládání uhlíků,“ a jak dodal „agrární politika je na vysoké světové úrovni a podpora směřuje i do zásadní péče o životní prostředí či zaměstnanost na venkově. Zcela zásadní pak je nárůst populace a pro ni musíme zajistit dostatek pitné vody a potravin, proto nesmíme ani do budoucna význam zemědělství jakkoliv podceňovat.“

Za Agrární komoru České republiky vystoupil Zdeněk Jandajsek, její prezident, který se vyjádřil především k výzvám budoucí agrární politiky: „Naším společným evropským cílem musí být světová konkurenceschopnost. Jak nám dokazují současné trendy, jde o cestu koncentrace výroby i kapitálu či úzké propojení prvovýroby a zpracování. Vycházet musíme z vyvážené rostlinné i živočišné produkce a opírat se odvětví, které jsou silná a umíme je, tuto produkci také exportovat. Přitom všem však je základem kvalitní a dlouhodobá péče o životní prostředí, které musíme hospodařením chránit pro budoucí generace. Historicky, dnes i do budoucna je a pro společnost bude zásadní zajištění vody, potravin a energie.“ Přitom však upozorňuje: „Staré země mají mnoho druhů vlastních podpor z různých sektorů a na různé národní a regionální úrovni, tím dlouhodobě a trvale deformují společný trh EU. Návrhy zastropování pak vnímáme jako další omezování velkých podniků, které jsou však vůdčími subjekty v zavádění výrobních inovací či principů precizního zemědělství, při tom všem za zajištění vysokých veřejných přínosů v péči o krajinu a přírodní zdroje. Navzájem bychom se neměli trestat, ale naopak motivovat, posilovat a pomáhat slabším regionům.“ Ve vystoupení ostatních delegací, ale i v následné společné diskusi byl kladen důraz nejenom na již uvedené výzvy, jako je zajištění potravin, ale také na investice do rozvoje činností a rozvoje celého agrárního sektoru a venkova. Proto musí být jménem zemědělců požadováno úzké propojení na vědu a výzkum. Ostatně požadavky na sektor ve všech směrech stále rostou a i to je argument pro udržení rozpočtů. Výzvou je také důslednější využití místní a lokální produkce potravin a krátký potravní řetězec a zcela zásadní je proto v tomto směru potřeba i regulace obchodních řetězců.

Následující jednání V4 bylo již věnováno shrnutím závěrů z předchozího dne a jejich zapracování do společné pozice, která bude využita pro další jednání s národními vládami a bruselskými institucemi. Projednána byla také tržní problematika, obchodování se základními komoditami a vývoj trhů. Rostlinné komodity z loňské sklizně v tomto regionu úrovní cen spíše stagnovaly, otázkou však bude další vývoj stavu ozimů ze současné silné mrazové vlny, která zřejmě může způsobit do budoucna i silné škody, a to především v oblastech bez sněhové pokrývky. Ceny klesají i u mléka a dlouhodobě jsou těžkosti u produkce a ocenění vepřového masa. Značný důraz byl kladen také na záležitost prosazování precizního zemědělství, které bude jednou ze základních směrů agrární výroby již do blízké budoucnosti a ve spojitosti s tím i koncepční řízení rizik.

Ing. Jiří Felčárek

GLOSÁŘ

**aneb vážně a převážně nevážně
myšlené poznámky k událostem
v českém zemědělství**

Vlci vytrženi z kontextu

Vytrhne-li se nějaké slovo, věta nebo pasáž z nějakého textu a použije se samostatně, obvykle následně vyzní úplně jinak než v původním textu souvislém. To samé platí také o vlci v naší přírodě. Návrat těchto šelem s nadšením vítají ochránci přírody a část laické veřejnosti, stále častěji se ale ukazuje, že také vlci byli a jsou vytrženi z kontextu skutečné divoké přírody, která ovšem už v naší zemi ani v národních parcích fakticky neexistuje. Výsledkem jsou rostoucí škody páchané vlky především na ovčích v horských a podhorských oblastech a není tomu tak jen u nás. Situaci se proto bude zabývat také EU, podnět k řešení hodlá vznést COPA-COGECA. Zabitými ovceami to ale nekončí. Někde se totiž vlci cíleně chovají v uzavřených centrech, jako třeba v Srní na Šumavě. Ti se ale v tomto centru vzájemně napadají a na následky napadení umírají, protože je jich prostě moc na malém prostoru. Výstižně to komentoval starosta Modravy Antonín Schubert: „Každá hra na divočinu, pokud nemá parametry skutečné divočiny, dopadá tragicky.“ Samozřejmě, když chybí doprovodná existence příslušného predátora. Pak to končí přemnoženými divočkami, bobry nebo kormorány. A zbytečnými ekonomickými škodami.

Virtuální voda

Podle některých tuzemských médií činily počátkem letošního března na našich horách zásoby vody ve sněhu „miliardy kubiků“, což údajně mohlo vést spolu s tehdy očekávanými a nakonec skutečnými dešťovými srážkami k riziku povodní. Nestalo se nic. Hlavně proto, že podle skutečných dat pravidelně zveřejňovaných Českým hydrometeorologickým ústavem v době miliardových zásob vody ve sněhu bylo na našich horách ve skutečnosti jen něco přes půl miliardy kubiků vody, prakticky stejně jako koncem loňského února, kdy bylo na mnoha lokalitách v ČR na jaře a v létě naopak sucho. Ale virtuální vody máme dost.

Není maso jako maso

Neustávající akce politiků a různých aktivistů odůvodňované snahami o ochranu spotřebitele mají jednu zásadní trhlínu a to tu, že spotřebitel je zcela legitimně klamán prostřednictvím rozsáhlé skupiny rostlinných analogů k tradičním masným a mlékárenským výrobkům. Velmi častou surovinou k jejich výrobě je přitom sója, jeden z největších alergenů. Zejména výrobky z ní ale zcela běžně parazitují na pojmech jako mléko, párek, klobása či maso, ačkoli zrovna maso v porovnání se sójou alergenem není. Pokrytectví vegetariánů, kteří na straně jedné odmítají konzumovat potraviny živočišného původu, na straně druhé ale používají názvy jimi odmítaných potravin, našťavlo už i americké farmáře, kteří požadují legislativní definici pojmu maso. Evropská zpracovatelé masa zase chtějí definovat pojmy jako párek nebo klobása s tím, že se takové názvy nesmí používat, pokud budou vyrobeny z rostlin. Mají už ostatně inspiraci v mlékárenství – tam je při použití rostlinné suroviny zakázáno nazývat takové výrobky jako „sýr“ nebo „máslo“, což ale zatím neplatí pro mléko. Ilustrativní je, že označování potravin z rostlin tradičními pojmy mlékárenského a masného průmyslu evropské zákony, konkrétně Nařízením 1169/2013, za klamání spotřebitele považuje. Kvůli lobby vegetariánů a pokrytectví politiků je ale tolerováno.

Na jaké adrese bydlí včely

Udržet si dnes odstup a „zdravý selský rozum“ je přitom stále obtížnější. Takoví včelaři například aktuálně protestují proti tomu, že Ministerstvo zemědělství nechalo zveřejnit lokality, na nichž mají své úly, takže jim úly může kdokoli ukrást nebo zničit. To se také již stalo, takže se chovatelům včel není co divit. Jenže veřejný adresář včel a včelařů je jen následkem naší legislativy, která od počátku letošního roku ukládá zemědělcům hlásit všem včelařům s předstihem úmysl chemicky ošetřit hospodářské porosty – a tak logicky potřebují vědět, kde se včelstva nacházejí. Celé je to ale proti přírodě – člověk těžko nařídí zákonem včele, kudy a kam má letět, nebo jestli „musí zůstat doma“. Hlavně ale že máme zákony, díky kterým je nutné evidovat veškeré aktivity zemědělců na poli i „adresy“ úlů, ačkoli to nikomu k ničemu není, kromě příslušných úředníků.

Petr Havel

Známe i jednodušší
způsob, jak chránit
vaše chovy

POJIŠTĚNÍ ZVÍŘAT S NEJKOMPLEXNĚJŠÍ POJISTNOU OCHRANOU NA TRHU

- Pojištění všech druhů hospodářských zvířat a koní
- Kvalitní a rychlá likvidace škod

www.ceskapojistovna.cz 241 114 114

Partner Agrární komory ČR a Zemědělského svazu ČR

**ČESKÁ
POJIŠŤOVNA**

PRÁCE V OBLASTI ZAJIŠTĚNÍ ZDRAVÍ A POHODY ZVÍŘAT JE ZCELA ZÁSADNÍ

HLAVNÍM ÚKOLEM STÁTNÍ VETERINÁRNÍ SPRÁVY (SVS), KTEROU ZE ZÁKONA VYKONÁVÁ NA ÚZEMÍ ČESKÉ REPUBLIKY, JE ZEJMÉNA DOZOR NAD ZDRAVÍM ZVÍŘAT, NAD TÍM, ABY NEBYLA TÝRÁNA, NAD ZDRAVOTNÍ NEZÁVADNOSTÍ POTRAVIN ŽIVOČIŠNÉHO PŮVODU, CHRÁNÍ STÁTNÍ ÚZEMÍ PŘED MOŽNÝM ZAVLEČENÍM NEBEZPEČNÝCH NÁKAZ NEBO JEJICH NOSITELŮ A DOZORUJE DOVOZ ŽIVÝCH ZVÍŘAT A ŽIVOČIŠNÝCH PRODUKTŮ ZE ZAHRANIČÍ. O TOM, CO ČEKALO PRACOVNÍKY SVS V UPLYNULÉM LOŇSKÉM ROCE A CO MOHOU OČEKÁVAT V ROCE LETOŠNÍM, JSME HOVOŘILI S ÚSTŘEDNÍM ŘEDITELEM STÁTNÍ VETERINÁRNÍ SPRÁVY MVDR. ZBYŇKEM SEMERÁDEM.

MVDr. Zbyněk Semerád, ústřední ředitel SVS ČR, foto: archiv SVS ČR

Jak hodnotíte uplynulý rok 2017?

Loňský rok byl pro Státní veterinární správu jedním z nejnáročnějších v historii. Její připravenost během několika měsíců prověřily dvě závažné nákazy – po deseti letech se do ČR vrátila vysoce patogenní ptačí chřipka a poprvé se zde objevil africký mor prasat. Veterinární lékaři museli v průběhu roku také řešit i několik mezinárodních kauz v oblasti potravin živočišného původu a několik větších kauz týrání zvířat. Vrcholily také přípravy nejrozsáhlejší novely veterinárního zákona v posledních letech. Pokračovala i běžná dozorová činnost a například celková výše vybraných pokut za zjištěná porušení zákonů vzrostla meziročně o jeden milion korun na rekordních 29,5 milionů Kč.

S čím jste se museli vyrovnat při likvidaci ptačí chřipky a jak se to projevilo ve vztahu k obchodu s drůbeží a drůbežími produkty?

V lednu loňského roku se na našem území objevila vysoce patogenní ptačí chřipka (HPAI). Výskyt pravděpodobně souvisel s vysokými mrazy a migrací volně žijících ptáků přes naše území.

Celkem bylo díky přijatým opatřením zdoláno 39 ohnisek této nákazy a situaci se podařilo dostat poměrně rychle pod kontrolu. Virus byl ve stejném období potvrzen také u 52 volně žijících ptáků v celkem 13 krajích. Poslední ohnisko v malochovu drůbeže v Poseči bylo vyhlášeno 22. března 2017. Rozdíl oproti HPAI v roce 2006 byl zejména v tom, že musely být utraceny stovky kusů drůbeže z malochovů. Od tohoto data již k žádnému novému potvrzení nákazy v chovu nedošlo. Od konce června je tak ČR opět prostá ptačí chřipky, což je nesmírně důležité pro uvolnění obchodu s drůbeží a drůbežími produkty. Například loni v říjnu zrušilo zákaz na dovoz české drůbeže a vajec Rusko. Již v srpnu zrušil své embargo na dovoz české drůbeže Hongkong, začátkem října o konci embargo informoval Izrael.

V loni byl v České republice potvrzen výskyt afrického moru prasat (AMP) v populaci divokých prasat. Jaká opatření k likvidaci této nákazy jste přijali?

V závěru června byl na území našeho státu poprvé v historii potvrzen africký mor prasat u uhynulého divočka

v lokalitě Příluky u Zlína. Do dnešního dne byla nákaza potvrzena zhruba u 220 kusů uhynulých a ulovených divokých prasat, všechna se nacházela v malé oblasti okresu Zlín, kterou nazýváme vysoce rizikovou oblastí. Díky mnoha přijatým opatřením se zatím daří bránit šíření nákazy do dalších oblastí a zejména do chovů domácích prasat. Mezi opatření, která pomáhají tlumit šíření nákazy, například patří pachové a elektrické ohradníky, důsledný sběr uhynulých divočáků, omezení vstupu do infikované oblasti, přísná pravidla biologické bezpečnosti pro chovy prasat domácích a rovněž nastavení striktních pravidel pro lov v oblasti a mnohá další.

V průběhu loňského roku se v médiích objevily reakce občanů, zda vymezení postiženého území a jeho ohraničení prostřednictvím pachových stop bylo v pořádku a proč se postupně vymezené ohraničené území nadále rozšiřovalo?

Dle získaných zkušeností nabytých při boji vůči AMP lze konstatovat, že vymezení oblasti pachovými ohradníky rozhodně přispělo ke zvládnutí nákazy a jejího udržení v nevelkém prostoru, nutno podotknout, že nikde se nepodařilo udržet AMP v tak malé oblasti a po tak dlouhou dobu jako u nás. Dokonce se kolegové ze zahraničí velmi živě zajímají o naše opatření, která se podílí na udržení nákazy v dané lokalitě. K rozšíření vysoce rizikové oblasti došlo zkraje letošního roku po pozitivních nálezech divokých prasat mimo ohradníky, avšak k novému vytyčení ohradníků na jiná místa prozatím nedošlo, je to předmětem intenzivního monitoringu a analýzy, zda by toto opatření bylo prospěšné. Dalším důležitým opatřením, které jsem nezmínil v předchozí odpovědi, je to, že pružně reagujeme na vývoj nakažové situace a právě kvůli tomu došlo k rozšíření vysoce rizikové zóny a naopak ke zmenšení zamořené oblasti.

Jaká je současná situace kolem vybíjení domácích chovů prasat?

KVS pro Zlínský kraj nařídila domácí porážky prasat v neregistrovaných chovech v nově vymezené zamořené oblasti.

Státní veterinární správa

V obcích uvnitř zamořené oblasti bylo nařízeno všem chovatelům domácích prasat v hospodářství porazit do 11. 3. 2018 všechna prasata, což se podle našich údajů týkalo zhruba 30 prasat ve 24 chovech. Od 12. března pak začaly probíhat kontroly KVS, zda nařízené porážky byly provedeny. Za nesplnění nebo porušení povinností vyplývajících z těchto mimořádných veterinárních opatření může správní orgán uložit pokutu až do výše 100 tis. Kč, jde-li o fyzickou osobu, a 2 mil. Kč, jde-li o právnickou osobu nebo podnikající fyzickou osobu. Důvodem je nemožnost zajištění dostatečné biologické bezpečnosti před zavlečením nákazy do těchto chovů.

Přejdeme k ostatním úkolům, které v loňském roce měla Státní veterinární správa v popisu své práce a které musela zvládnout. Mezi dlouhodobé cíle SVS patří i zlepšování životní pohody zvířat. Jaká je současná situace na tomto úseku vaší činnosti?

SVS každoročně uskuteční v této oblasti tisíce kontrol. V loňském roce jich bylo takřka 7 500. Kontrolovány byly zejména chovy zájmových zvířat (2 368 kontrol) a chovy hospodářských zvířat (2 290 kontrol). Procento zjištěných závad se mírně snížilo na 13,7 % v chovech hospodářských zvířat. V zájmových chovech je podíl zjištěných závad dlouhodobě vyšší. Loni klesl z předloňských 24 % na 22 %. Nejčastějšími nedostatky byly nevhodné podmínky chovu, omezování výživy a napájení, nezabezpečení zvířete proti úniku, opuštění zvířete a nevhodné způsoby uvazování. SVS na základě zjištění při kontrole podala celkem 403 podnětů obcím s rozšířenou působností. Loni rovněž pokračoval trend, v jehož rámci stále přibývá podíl kontrol provedených na základě obdrženého podnětu. Loni jich bylo 2 624. Bohužel se objevují neustále nové případy týrání většího počtu chovaných zvířat.

Sídlo SVSČR projektoval architekt Josef Gočár jako Dům zemědělské osvěty, foto: archiv SVS ČR

V rámci své činnosti provádíte řadu dalších kontrol. Kolik jste jich v loňském roce uskutečnili a jaký byl jejich výsledek?

Pokud se budeme bavit o kontrolách v oblasti hygieny potravin, tak bylo loni provedeno zhruba 47 000 kontrol. Přes mírný meziroční pokles přibýlo mimořádných kontrolních akcí zaměřených na problematické komodity či zdraví nebezpečné látky v potravinách. Těch uskutečnili veterinární inspektoři napříč celou ČR celkem 11 a v rámci nich bylo provedeno přibližně 4 000 kontrol. Zaměřili jsme se v nich například na zjišťování zbytků pesticidů v potravinách, látek zadržujících vodu v mase, na polotovary k přípravě kebabů s obsahem polyfosfátů či plnění podmínek pro užívání označení Česká potravina. Celkový počet závad zjištěných při kontrolách v oblasti potravin živočišného původu klesl z 5 % na necelá 4 %. Spektrum závad bylo loni podobné jako v roce 2016. Převládaly prohřešky v dodržování správné výrobní a hygienické praxe a označování potravin.

Dalším úkolem SVS je udržování dozoru na úseku mezinárodního obchodu s potravinami. S čím se vaši inspektoři potýkali v loňském roce?

Vzhledem k stále rostoucímu objemu mezinárodního obchodu s potravinami v rámci globalizovaného světového trhu

přibývá mezinárodních kauz s nebezpečnými či závadnými potravinami. V loňském roce patřily mezi ty největší případy s problematickými živočišnými produkty z Brazílie a nelegálním používáním nepovoleného biocidu fipronilu v chovech drůbeže v Belgii a Nizozemsku. V žádné české potravíně nebyla tato látka prokázána, nebylo zjištěno ani její použití v tuzemských chovech. V několika případech byl fipronil zjištěn ve vejcích či vaječných produktech ze zahraničí. Zboží z těchto zásilek bylo okamžitě stahováno z trhu a likvidováno či vráceno zpět.

Kromě toho máte ve svém popisu práce i dozor nad vývozem a dovozem živých zvířat. Vyskytly se v loňském roce nějaké problémy?

V rámci veterinárního dozoru při odbavování zásilek živých zvířat a živočišných produktů při vývozu za loňský rok úřední veterinární lékaři vydali a potvrdili po provedené veterinární kontrole více jak 10 000 zásilek živých zvířat a živočišných produktů do třetích zemí. České firmy vyvezly do zemí mimo EU v loňském roce více mléka a mléčných výrobků, krmiv či násadových vajec než v roce 2016. Zástupci SVS ve věci usnadňování vývozu živočišné produkce z ČR do třetích zemí

proto vedou řadu dlouhodobých jednání se zahraničními partnery.

K významným úkolům SVS patří přirozeně i vzájemná výměna zkušeností se zahraničními partnery. Jak byste charakterizoval tuto vaši činnost v loňském roce?

Zástupci SVS vedou dlouhodobě celou řadu jednání se zahraničními partnery. Jsou to například jednání ve věci usnadňování vývozu živočišné produkce z ČR do třetích zemí. Zástupci SVS se aktivně účastní příprav veterinární legislativy na půdě EU či jednání Světové organizace pro zdraví zvířat (OIE). Nelze opomenout ani účast reprezentantů SVS na mezinárodních odborných konferencích či aktivní součinnost představitelů Evropské komise či třetích zemí při jejich misích na území ČR. V loňském roce jsme se zúčastnili 108 zahraničních jednání.

Jaké hlavní úkoly veterináře dále čekají?

Mezi priority pro letošní rok patří především udržení mezinárodních statusů deklarujících příznivou nakažovou situaci na území státu, zabezpečení zdravotní nezávadnosti potravin živočišného původu a ochrana spotřebitelů před klamáním. U nebezpečí vniku nakaž se obáváme, že se podobně jako vloni může objevit na našem území aviární influenza, která se v Evropě vyskytuje. My nezabráníme tomu, aby byla u volně žijících ptáků, ale na pozoru se musejí mít především chovatelé. Pokud si tuto nákazu do chovu zanesou chovatelé hospodářských zvířat, nejspíše něco opomněli či zanedbali. S oteplením pak může přijít nodulární dermatitida skotu, případně katarální horečka ovcí, která zde již byla. Lepší se situace ve vzteklíně, kdy v Evropské unii ubývá případů. Naproti tomu samozřejmě vůbec největším aktuálním nebezpečím je zmiňovaný africký mor prasat. Na jeho šíření se do značné míry podílí člověk, což je i případ České republiky.

Ale nesmíme také zapomenout na váš úspěšný projekt „Máme rádi zvířata“. O co v něm konkrétně jde?

Je to naše akce pro děti z mateřských škol, jejímž prostřednictvím veterinární lékaři zábavnou a hravou formou předávají informace o domácích i volně žijících zvířatech a zásadách správného chování k živým tvorům a zodpovědné péči o ně. Projekt jsme spustili v loňském říjnu a během něj jsme uskutečnili 256 přednášek v celkem 212 mateřských školách a celkový počet „proškolených“ předškoláků se vyšplhal přes 6 000. Vzhledem k enormnímu zájmu usilujeme o pokračování i v letošním roce.

Miroslav Svoboda

TECHAGRO S NOVINKAMI A TECHNOLOGIEMI PRO UDRŽITELNÉ ZEMĚDĚLSTVÍ

LETOŠNÍ TECHAGRO PŘEDSTAVÍ NÁVŠTĚVNÍKŮM TO NEJLEPŠÍ, CO JE K DISPOZICI NA ČESKÉM I SLOVENSKÉM TRHU V OBLASTI ZEMĚDĚLSKÉ TECHNIKY. ŘADA NOVINEK JE KONSTRUOVANÁ TAK, ABY USNADNILA PRÁCI, VYUŽILA CHYTRÝCH TECHNOLOGIÍ A PŘEDEVŠÍM – CITLIVĚJI A ŠETRNEJI PRACOVALA S PŮDOU. „ŽIVOT V PŮDĚ“ BUDE TAKÉ JEDNÍM Z TÉMAT DOPROVODNÉHO PROGRAMU, SPOLEČNĚ S KONFERENCÍ BUDOUCNOST ČESKÉHO ZEMĚDĚLSTVÍ. OD 8. DO 12. DUBNA ZAPLNÍ BRNĚNSKÉ VÝSTAVIŠTĚ VÍCE NEŽ 700 VYSTAVOVATELŮ, ZEMĚDĚLSKOU TECHNIKU DOPLNÍ TECHNIKA LESNICKÁ, MYSLIVECKÉ POTŘEBY, TECHNOLOGIE PRO BIOMASU ČI ZPRACOVÁNÍ DŘEVA. SOUČASNĚ TOTIŽ PROBÍHAJÍ VELETRHY SILVA REGINA A BIOMASA.

Medailisté z Hannoveru do Brna

Na loňském veletrhu AGRITECHNIKA v německém Hannoveru se významně dařilo i řadě vystavovatelů TECHAGRA. Všechny oceněné exponáty tak uvidí návštěvníci i v Brně. Společnost New Holland získala stříbrnou medaili za nový inteligentní systém u sklízecí mlátičky CR10.90, který dokáže nastavit sklízecí mlátičku ještě před začátkem sklizně podle zadaných dat z loňského výnosu. Navíc díky řadě senzorů a čidla tlaku umí mlátička reagovat i na aktuální zatížení, čímž výrazně usnadní práci a ušetří čas. Stříbro získala i samojízdná sklízecí řezačka BiG X 880 s kabinou vybavenou hydraulickým zdvihem LiftCab, představená firmou KRONE. Po stisknutí tlačítka (ze sedadla řidiče) může obsluha na hydraulickém „výtahu“ zvednout celou kabinu o 70 cm a má tak dokonalý výhled na sklizenou plodinu a návěs, který jede vedle ní. Když je kabina vyzdvižena nahoru, výrazně se sníží i hluk v ní. Stříbrnou medaili ocenila porota také produkt české rodinné společnosti BEDNAR – kameru CULTI CAM pro navádění meziřádkového kultivátoru v řádkových kulturách plodin. Tato 3D kamera analyzuje strukturu listů v řádcích na základě jejich barevnosti a prostorového objemu. Software identifikuje řádky plodin, přesně spočítá řídicí signály i ve větru a v porostech s vysokým

zaplevelením. Nový kamerový systém je přesnější i v obtížných podmínkách a tím umožňuje vyšší pracovní rychlost a vyšší denní výkonost. V neposlední řadě je tato mechanická kultivace šetrnější k přírodě než použití chemických přípravků. Nejvíce oceněných exponátů z veletrhu Agritechnica přiveze STROM PRAHA a.s. (JOHN DEERE). Stříbrnou medaili má nový systém závaží do kol EZ Ballast Wheels John Deere. Představuje univerzální řešení pro dotížení traktorů bez využití čelního i zadního třibodového závěsu. Flexibilní rozložení hmotnosti má za následek menší zhutnění půdy na poli. Další stříbro získal nový systém integrovaného navádění nářadí AutoTrac. Ten řídí traktor i meziřádkový kultivátor prostřednictvím kamery a GPS navigace, čímž je plevel účinně a efektivně likvidován i při vysoké rychlosti. Na veletrhu padla také zlatá medaile pro JOHN DEERE – za systém StalkBuster, který je zkonstruován tak, aby narušil strniště přímo pod adaptérem samojízdné řezačky. Tím zlikviduje přirozené prostředí pro přezimování zavíječe kukuřičného a sníží riziko výskytu fusarií (půdních plísní) v půdě. Není tak již třeba následné mulčování.

Konference Budoucnost českého zemědělství

Jako součást doprovodného programu

veletrhu zemědělské techniky TECHAGRO proběhne konference Budoucnost českého zemědělství. Uskuteční se v úterý 10. dubna se v Rotundě pavilonu A. Partnery konference jsou Ministerstvo zemědělství ČR a další profesní sdružení z oblasti zemědělství – Česká akademie zemědělských věd, Agrární komora ČR, Asociace soukromého zemědělství ČR, Českomoravský svaz zemědělských podnikatelů, Společnost mladých agrárníků ČR a Zemědělský svaz ČR. Cílem konference je vytvoření ucelené strategie ke krajině, písemného doporučení postupu proti následkům klimatické změny a zvýraznění významu vody a půdy jako strategických surovin a národního bohatství. Mezi řečníky bude například Václav Cílek, geolog, klimatolog a spiso- vatel, Milan Zelený, ekonom působící na několika zahraničních vysokých školách, Zdeněk Jandajsek, předseda agrární komory ČR, a další. Závěrečným řečníkem je René Castro-Salazar, představitel Organizace pro výživu a zemědělství – sekce klimatu, půdy a vody. U příležitosti konference bude vydán sborník.

Pro návštěvníky veletrhu nebo vystavovatele je účast na konferenci zdarma, podmínkou účasti je registrace. Tu lze provést při nákupu vstupenky na webu, kde stačí zadat promo kód BUDOU- NOST. Zájemci o účast, kteří si vstu-

penku koupit nepotřebují, se mohou zaregistrovat e-mailem. Podrobnosti o konferenci jsou k dispozici na www.vodavpude.cz.

Na zhoršující se vlastnosti půdy způsobené mj. globálními klimatickými změnami reaguje i letošní soutěž GRAND PRIX TECHAGRO, kde budou v nové kategorii SOIL WATER RETENTION FRIENDLY oceněny exponáty podporující zadržení vody v půdě. Lesnictví, myslivost, vytápění dřevem, lesnickou techniku najdou návštěvníci v okolí pavilonu Z stejně jako vystavovatele veletrhu Biomasa, z nichž mnozí budou provádět praktické ukázky zpracování lesní biomasy. Pavilon Z bude věnován převážně myslivosti. Kromě mnoha prodejních expozic s potřebami pro myslivost a pobyt v přírodě si mohou návštěvníci užít mnoho doprovodných výstav – trofeje, preparovaná zvířata, uniformy, fotografie a obrazy s loveckou tematikou. Velmi bohatý je program na pódiu, jehož hosty budou i myslivci z řad celebrit, například Aleš Háma nebo Dominik Hašek. Na venkovních plochách dřevorubecké soutěže nebo závod v hodu oboustrannou sekerou. V Zetku a jeho okolí najdou návštěvníci vše pro topení dřevem nebo peletami. V rámci sta let od vzniku Československa si připomeneme také sto let lesnictví a myslivosti na území našeho státu.

Praktické informace

Výstaviště je otevřeno denně od 9 do 18 hodin. Pro návštěvníky je nejvýhodnější koupit si vstupenku na webu veletrhu, kde stojí 130 korun, na místě je pak vstupné 200 korun. Nejvýhodnější podmínky mají organizované skupiny, které mohou ve čtvrtek navštívit výstaviště dokonce zdarma. Motorizovaným návštěvníkům pořadatelé doporučují využít odstavných parkovišť na příjezdech do města a pro přiblížení k výstavišti použít hromadnou dopravu. Autobusy mohou parkovat uvnitř výstaviště na volné ploše Z, kam se dostanou přes 8. nebo 9. bránu, a dále na ulici Veletržní přímo u první brány brněnského výstaviště. Více informací na www.techagro.cz.

Text a foto: Veletrhy Brno

MINISTERSTVO ZEMĚDĚLSTVÍ

AGRÁRNÍ KOMORA
České republikyAsociace
soukromého
zemědělství ČR

ČMSZP

SPOLEČNOST
MLADÝCH AGRÁRNÍKŮ
ČESKÉ REPUBLIKYZemědělský svaz
České republikyČESKÁ AKADEMIE
ZEMĚDĚLSKÝCH VĚD

www.techagro.cz

BRNO – VÝSTAVIŠTĚ
10. dubna 2018
pavilon A, sál Rotunda

MINISTERSTVO ZEMĚDĚLSTVÍ ČR VE SPOLUPRÁCI S AGRÁRNÍ KOMOROU ČR,
ASOCIACÍ SOUKROMÉHO ZEMĚDĚLSTVÍ ČR,
ČESKOMORAVSKÝM SVAZEM ZEMĚDĚLSKÝCH PODNIKATELŮ,
SPOLEČNOSTÍ MLADÝCH AGRÁRNÍKŮ ČR, ZEMĚDĚLSKÝM SVAZEM ČR
A ČESKOU AKADEMIÍ ZEMĚDĚLSKÝCH VĚD ZA VÝZNAMNÉ PODPORY VELETRHŮ BRNO, A.S.
P O Ř Á D Á

NÁRODNÍ KONFERENCI S MEZINÁRODNÍ ÚČASTÍ „BUDOUCNOST ČESKÉHO ZEMĚDĚLSTVÍ“

s podtitulem

„EKONOMIKA, PŮDA, VODA A KRAJINA“

Pod záštitou ministra zemědělství ČR Jiřího MILKA
pořádá tuto konferenci u příležitosti

15. ročníku Mezinárodních agrárních veletrhů
Techagro, Silva Regina a Biomasa

BIOPOTRAVINÁM SE NA SVĚTOVÉM I EVROPSKÉM TRHU DAŘÍ

SVĚTOVÝ I EVROPSKÝ TRH S BIOPOTRAVINAMI ZAŽÍVÁ BOOM. CELOSVĚTOVÝ TRH BIOPOTRAVIN PŘEKROČIL 80 MILIARD EUR A ZAZNAMENAL 10% MEZIROČNÍ NÁRŮST. JEŠTĚ DYNAMIČTĚJI SE VYVÍJÍ BIOTRHY V EVROPĚ, KDE ŘADA ZEMÍ OHLÁSILA DALŠÍ DVOUCIFERNÝ NÁRŮST. EVROPA S OBRATEM 33,5 MILIARD EUR TVOŘÍ 40% PODÍL NA SVĚTOVÉM BIOTRHY A ZA POSLEDNÍCH DESET LET DOŠLO K ZDOVNÁSOBENÍ SPOTŘEBY BIOPOTRAVIN. PRO DALŠÍ ÚSPĚŠNÝ ROZVOJ SEKTORU JE DŮLEŽITÉ, ABY NABÍDKA BIOPRODUKCE UDRŽELA KROK S RYCHLE ROSTOUCÍ POPTÁVKOU.

Foto: archiv PRO-BIO LIGA

Podle údajů Světové ročenky ekologického zemědělství (The World of Organic Agriculture), zpracované organizací FiBL a IFOAM, která je každoročně v únoru představena v rámci veletrhu Biofach, dosáhl celosvětový obrát za biopotravin v roce 2016 více než 80 miliard eur, což představuje 10% meziroční nárůst. Za posledních deset let vzrostl biotrh více než dvojnásobně z původních 32 miliard eur v roce 2006 (viz graf 1). Největší trh s biopotravinami je v Severní Americe, a to zejména v USA. Spotřebitelé na tomto kontinentu utratili za biopotravin téměř 42 miliard eur, polovinu celosvětového obrátu. Druhou pozici si drží Evropa s obratem 33,5 miliard eur (40% podíl na světovém biotruhu). 9% podíl na trhu s biopotravinami připadá Asii, o zbylá dvě procenta se dělí Oceánie, Afrika a Jižní Amerika (viz graf 2).

Kde se biu daří

Mezi deset zemí s největšími tržbami za biopotravin v roce 2016 (uváděno v eurech) patřily USA (38 938 mil.), Německo (9 478 mil.), Francie (6 736 mil.), Čína (5 900 mil.), Kanada (3 002 mil.), Itálie (2 644 mil.), Velká Británie (2 460 mil.), Švýcarsko (2 298 mil.), Švédsko (1 944 mil.) a Španělsko (1 686 mil.). Prvních pět

biopotravin ze západní Evropy. Z nových členských zemí EU má největší trh biopotravin Polsko (167 mil. eur) a Chorvatsko (99 mil. eur). Obrát za biopotravin v ČR dosáhl 80 milionů eur v roce 2015. Vhodnějším ukazatelem toho, jaký význam má trh s biopotravinami v té které zemi, je hodnota podílu biopotravin na celkové spotřebě potravin a nápojů. Stejně jako v minulých letech dosáhlo nejvyššího podílu Dánsko, kde téměř 10 % všech nakoupených potravin spadá do kategorie bio. Další v pořadí jsou Lucembursko (8,6 %), Švýcarsko (8,4 %), Rakousko (7,9 %) a Švédsko (7,9 %), viz graf 3. Vzhledem k tomu, že tržní data nejsou dostupná pro všechny země, nelze stanovit průměrný podíl biopotravin na celkové spotřebě v rámci světa nebo Evropy.

Podíl biopotravin na největších biotrzích Evropy představuje 5,1 % v Německu, 3,5 % ve Francii a 3,0 % v Itálii. Ze zemí EU13 dosahuje nejvyššího podílu biopotravin na celkové spotřebě potravin a nápojů Chorvatsko a Slovinsko, okolo 2 %. Podíl spotřeby biopotravin v ČR se pohybuje okolo 1 %.

U řady kategorií potravin je však zastoupení bioproduktů mnohem vyšší. Například biovejce tvoří v řadě zemí Evropy až pětinu celkového prodeje vajec; v zemích jako Švýcarsko, Rakousko, Švédsko a Německo dosahuje

prodej biozeleniny 10–21 % podílu; z toho čerstvá mrkev v biokvalitě tvoří již 30 % trhu v Německu. Vysoké zastoupení prodeje v biokvalitě má také čerstvé mléko, v řadě zemí okolo 10 %, v Rakousku tvoří již téměř pětinu objemu prodaného mléka.

Kdo utrácí nejvíce za bio

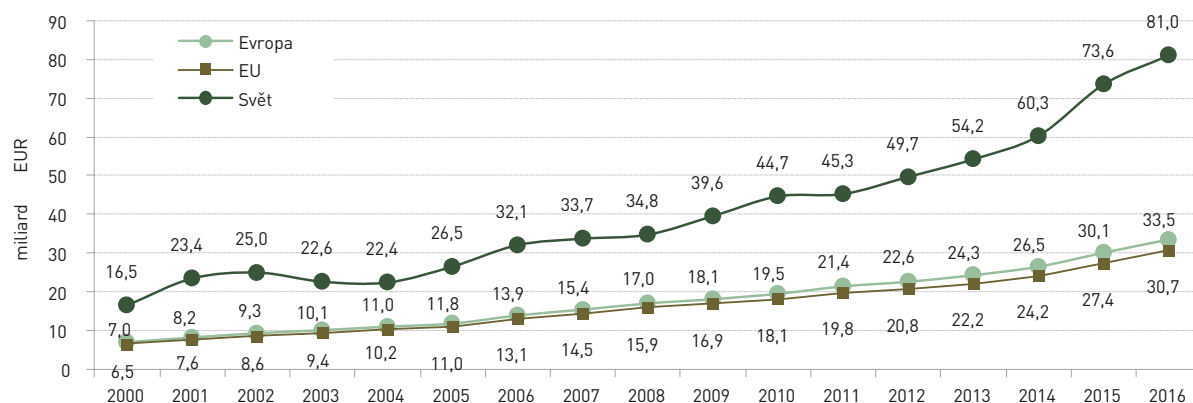
Nejvyšší roční spotřebu biopotravin na obyvatele vykazují země západní Evropy. Více než 200 eur na osobu a rok utratí za biopotravin ve Švýcarsku (274 eur) a Dánsku (227 eur), následuje Švédsko (197 eur), Lucembursko (188 eur) a Rakousko (177 eur); viz graf 4. Celosvětová průměrná roční spotřeba biopotravin na osobu dosahuje zhruba 11 eur. Průměrný Evropan utratí za biopotravin 40 eur ročně (60 eur v rámci EU), přičemž za posledních deset let se spotřeba více než zdvojnásobila.

Nové členské země zatím ve spotřebě biopotravin zaostávají. Průměrná roční spotřeba na osobu v zemích EU13 se pohybuje okolo 5 eur, nejvyšší je ve Slovinsku a Chorvatsku, kde přesahuje částku 20 eur. Češi utratí za biopotravinu přibližně 8 eur na obyvatele a rok.

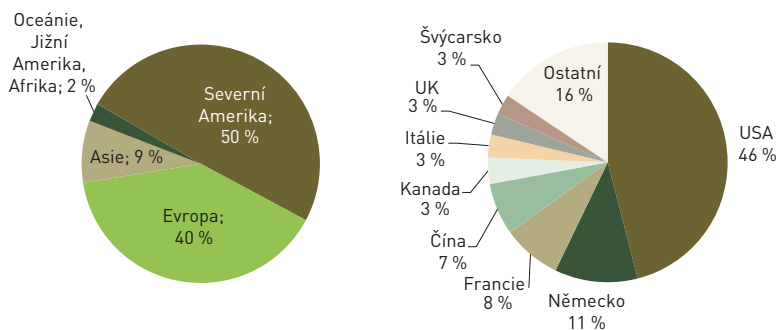
Vývoj a budoucí výzvy

Trh s biopotravinami ve světě stejně jako v Evropě zažívá boom. V roce 2016 (poslední známá data) činil meziroční nárůst světového biotruhu více než 10 %,

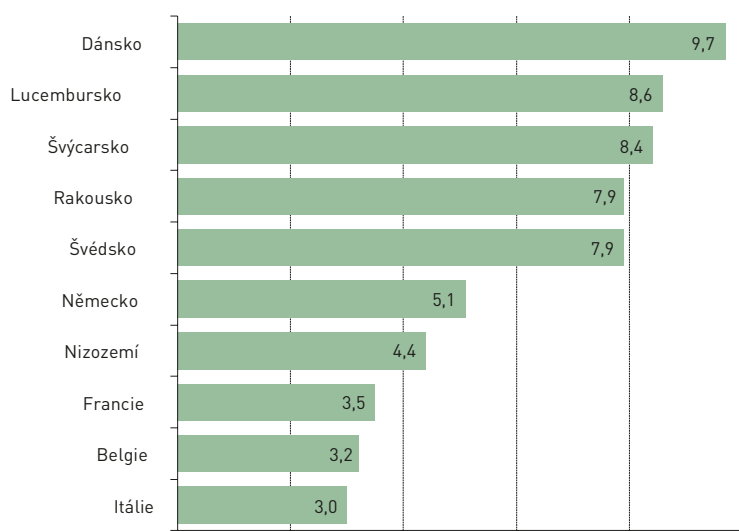
Graf 1 Vývoj trhu biopotravin ve světě, Evropě a EU, 2000–2016

Zdroj: The Global Market for Organic Food & Drink (Ecovia Intelligence) a FiBL-AMI surveys 2004–2018

Graf 2 Svět: rozdělení trhu biopotravin dle kontinentů a dle zemí, 2016

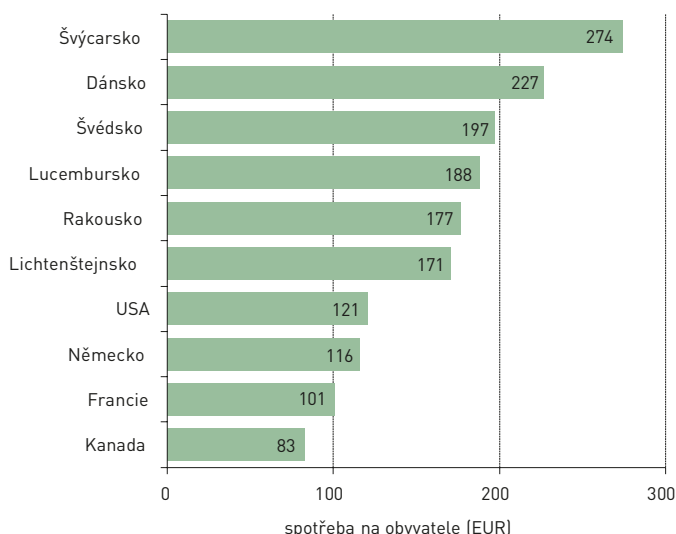
Zdroj: FiBL-AMI survey 2018

Graf 3 Evropa: země s nejvyšším podílem biopotravin na celkové spotřebě potravin a nápojů, 2016

Zdroj: FiBL-AMI survey 2018

Evropa zaznamenala podruhé dvouletý nárůst (11,4 %) od roku 2008, kdy zasáhla finanční krize. Růst biotruhu

ohlásila většina zemí v šetření FiBL. Nejvyšší nárůst zaznamenalo Irsko a Francie (nárůst o 22 %), o 20 % stoupl

Graf 4 Svět: 10 zemí s nejvyšší roční spotřebou biopotravin na obyvatele (EUR), 2016

Zdroj: FiBL-AMI survey 2018

V ROCE 2018 STARTUJÍ DVA PROJEKTY CÍLENÉ NA OSVĚTU A PROPAGACI BIOPRODUKCE

Oba projekty „Učíme se vařit bio“ a „BIO v regionu – propagace regionální bioprodukce a spolupráce“ cílí na studenty a pedagogy středních odborných škol gastronomického zaměření. Snahou je zvýšit povědomí o ekologickém zemědělství a důvodech, proč bio přiřadit k parametrům lokálnosti a sezónnosti surovin, bez kterých se dnes moderní gastronomie již neobejde. Oba projekty budou v roce 2018 realizovat pro zapojené školy balíček tří aktivit: teoretický seminář (vysvětlení, co znamená bio), praktickou část (jak se z biopotravin vaří) a odbornou exkurzi na ekofarmu nebo k výrobci biopotravin (ukázka, jak ekologické zemědělství funguje).

První projekt realizuje PRO-BIO LIGA za finanční podpory Hlavního města Praha, Ministerstva zemědělství a organizace KEZ o. p. s. Druhý z projektů realizuje Bioinstitut, o. p. s. za finanční podpory Ministerstva zemědělství.

Více informací o obou projektech najdete na:

www.lovime.bio/programy-skoly/

<http://bioinstitut.cz/cz/projekty-spoluprace/propagace-regionalni-bioprodukce-a-spoluprace>

obrat za biopotraviny v Dánsku a Norsku. Významný růst zaznamenaly v roce 2016 i největší biotruhy Evropy: o dalších 10 % vzrostl biotruh v Německu, o 14 % v Itálii, 13% nárůst zaznamenalo Rakousko, Španělsko a Švédsko. Taktéž v České republice došlo k oživení a trh biopotravin narostl o 11,4 % (data z roku 2015).

Ačkoliv je v rámci biotruhů patrný pozitivní trend, řada výzev zůstává. Mezi ně patří zejména koncentrace poptávky (90 % obratu za biopotraviny je uskutečňováno v Severní Americe a v Evropě), rostoucí množství standardů a skutečnost, že plochy zemědělské půdy vstupující do režimu ekologického zemědělství narůstají v řadě zemí Evropy a Severní Ameriky pomaleji než trh biopotravin. Zejména v Evropě a Evropské unii dochází v posledních letech k rychlému nárůstu trhu s biopotravinami (meziročně o 12,0 % v EU v roce 2016). Výměra ekologicky obhospodařovaných ploch se také rychle zvyšuje (meziročně o 6,7 % v Evropě a 8,2 % v EU v roce 2016), nárůst je však pomalejší než růst poptávky po biopotravinách. Otázkou je, zda v budoucích letech nabídka udělá krok s poptávkou.

Motivy nákupu biopotravin

Existuje řada studií zkoumajících chování spotřebitelů při nákupu potravin s označením bio. Mezi hlavní motivy patří zdraví, ochrana životního prostředí a kvalita potravin.

Zdraví je nejčastěji zmiňovaný důvod nákupu biopotravin. Snahou je vyhnout se v potravinách zbytkům pesticidů, antibiotikům a růstovým hormonům, ale i GMO. V západní Evropě, zejména v Německu a Francii, dávají spotřebitelé přednost značce bio ve snaze podpořit šetrnější způsoby pěstování plodin

a chovu zvířat bez zbytečného znečišťování půdy, vody a celkové krajiny pro společnost. Faktor kvality a bezpečnosti se dostává do popředí při volbě potravin v zemích, kde proběhly potravinové skandály, jako např. v Číně; svou roli hraje také obava z řady nemocí jako SARS – syndrom náhlého selhání dýchání, ptáčí chřipka či BSE.

Obecně však stále platí, že za nákupem biopotravin stojí malá skupina spotřebitelů, proto je žádoucí nejen rozšiřovat bioprodukci, ale zejména rozšiřovat počet lidí, kteří budou nakupovat biopotraviny pravidelně a bio se tak stane běžnou komoditou v nákupních koších (takzvaným mainstreamem).

Zpracovala Andrea Hrabalová pro Českou technologickou platformu pro ekologické zemědělství

DATA BYLA ČERPÁNA ZE SVĚTOVÉ ROČENKY EKOLOGICKÉHO ZEMĚDĚLSTVÍ:

Willer, Helga and Julia Lernoud (Eds.) (2018) The World of Organic Agriculture. Statistics and Emerging Trends 2018. Research Institute of Organic Agriculture (FiBL), Frick, and IFOAM – Organics International, Bonn.

Dostupná v elektronické podobě na: <http://www.organic-world.net/yearbook/yearbook-2018.html>

V SUCHÝCH LETECH NEMUSÍ BÝT PRO ZÁVLAHY DOSTATEK VODNÍCH ZDROJŮ

JEDNOU Z CEST, KTERÁ MŮŽE BÝT ŘEŠENÍM PRO ÚSPĚŠNÉ PĚSTOVÁNÍ NĚKTERÝCH, SPÍŠE SPECIFICKÝCH HOSPODÁŘSKÝCH PLODIN, JAKO JE CHMEL, OVOCE NEBO ZELENINA, MOHOU BÝT ZAVLAŽOVACÍ SYSTÉMY. NA JEJICH PODPORU TAKÉ VYPSALO MINISTERSTVO ZEMĚDĚLSTVÍ DOTAČNÍ PROGRAM, ZÁJEM ALE ZATÍM NENÍ TAKOVÝ, JAK SE PŘEDPOKLÁDALO.

Opatrnost je přitom zřejmě na místě. Jak totiž v rámci jedné ze svých četných přednášek uvedl Miroslav Trnka z Ústavu výzkumu globální změny Akademie věd ČR (Czech Globe), zdroje vody pro zemědělské závlahy mohou pokrýt potřeby zemědělců pouze v letech, kdy bude dostatečně pršet. Podle Trnky ale

roste a zřejmě dále poroste počet dnů zemědělského sucha v roce, počet dnů stresu suchem v ornici, riziko výskytu horkých a suchých period a celková plocha lokalit s rizikem zemědělského sucha. Ke změnám vodní bilance navíc podle jeho slov dojde i v případě, pokud se podaří naplnit Pařížskou dohodu.

Právě proto varoval představitel Czech Globe před optimismem zemědělců, kteří spoléhají na snížení rizik sucha prostřednictvím závlah. V současných klimatických podmínkách lze podle Trnky v běžném roce zajistit pro již vybudované závlahy na ploše 159 000 hektarů zdroje vody zhruba z 90 %.

„V případě výskytu sucha s pravděpodobností pěti let není možné uspokojit nároky na vodní zdroje v povodí Dyje a v oblasti Rakovníka a Lounska, v případě výskytu sucha s pravděpodobností deseti let se projeví výrazné problémy také v řadě mezipovodí v oblasti Horního Labe a Horní Vltavy,” zdůraznil Trnka. I když disponibilní zdroje vody v současné době zhruba desetinásobně převyšují aktuální závlahové potřeby, sníží se v období 2021 až 2040 podle tří z pěti modelů tyto zdroje na polovinu. „Tento ‚přebytek‘ je ale pouze teoretický a je současnou vodohospodářskou soustavou nevyužitelný. Proto je nutné zvážit, kde a o kolik má být alokace vodních zdrojů pro zemědělství zvýšena a zvážit adaptaci vodohospodářské soustavy,” uzavřel Trnka.

Možné řešení ale existuje, ale k závlahovým systémům by bylo třeba přidat další opatření. Pokud by se totiž v blízkosti zemědělských pozemků, které je nutné v období nedostatku vody zavlažovat, vybudovaly malé retenční nádrže, mohly by zadržet ročně až 16 milionů kubiků vody, což odpovídá trojnásobnému objemu vody v rybníku Rožmberk. Vyplývá to z materiálu, který již před časem zpracovala pro Ministerstvo zemědělství poradenská společnost Deloitte Česká republika, a to právě na podporu budování závlah. Podstatou je přitom zadržet vodu v krajině v období, kdy je jí přebytek, například v době jarního tání sněhu nebo při přívalových deštích, a následně ji použít v době, kdy je vody nedostatek. V současné době jsou totiž odběry vody z povrchových vod (vodních toků) v době sucha pro zemědělské závlahy administrativně omezovány, takže pěstitelé a chovatelé nemají dostatek zdrojů vody právě ve chvílích, kdy je nejvíce potřebují.

K realizaci záměru je však třeba změnit současnou legislativu. Kromě jiného je to znění normy ČSN 750434 (potřeba vody pro doplňkovou závlahu), která umožňuje prakticky každému uživateli prokázat vláhový deficit, a tudíž získat vodu zdarma. Norma kromě toho neobsahuje aktuální hodnoty pro všechny plodiny pěstované v ČR. Ještě větší problém spočívá v přístupu ke zneškodňování odpadních vod, který je podle Deloitte v rozporu s principy ochrany před suchem. „Odpadní vody nemohou být využity pro závlahy, ale mají být co nejrychleji odvedeny z území nebo vypuštěny přes půdní vrstvy do vod podzemních, kde nemohou řešit problémy s případnými následky sucha, ale mohou ohrozit existující využívané nebo využitelné vodní zdroje,” uvádí se v analýze Deloitte. Akumulační nádrže tvořící pro závlahy zásobárny vody by mohly podle materiálu Deloitte jednak zachránit před důsledky sucha desítky druhů pěstovaných plodin, jednak by mohly zadržet ročně objem vody, který odpovídá objemu vody ve třech rybnících Rožmberk nebo dvou vodních nádržích Klíčava nebo čistírně odpadních vod v Hradci Králové pro zhruba 140 000 ekvivalentních obyvatel.

Petr Havel, foto: Nina Havlová

Úsporné řešení spotřeby vody představují kapkové závlahy.

NASTARTOVAT ROZVOJ SEKTORU

JESTLI JE NĚCO, CO TVOŘÍ ZÁKLAD EKONOMIKY, SUVERENITY A JISTOT, MUSÍ TO BÝT U NÁS ZEMĚDĚLSTVÍ. PO LETECH, KDY U NÁS PROBÍHALY SPOLEČENSKÉ A MAJETKOVÉ ZMĚNY, PROVÁZENÉ NEBÝVALOU PODNIKATELSKOU EUFORIÍ, V JEJICHŽ RÁMCÍ PRÁVĚ ZEMĚDĚLSTVÍ BYLO POVAŽOVÁNO ZA ODVĚTVÍ NEVÝZNAMNÉ, PŘÍCHÁZÍ OBDOBÍ PROCITÁNÍ A HLEDÁNÍ VÝCHODISEK K NÁPRAVĚ PONIČENÉHO. A ŽE JE CO ZLEPŠOVAT, O TOM NENÍ POCHYB.

Dnes zjišťujeme, že značná část našeho zemědělství funguje jako prvovýrobní základna pro zpracovatelský průmysl v zahraničí. A tak nám schází dostatečně velký vlastní český koncový produkt s vyšší přidanou hodnotou. Je to zcela mimořádný výsledek zapojení do evropských ekonomických struktur, výsledek našeho vlastního přístupu k začlenění, dlouhodobě podporovaný vedením státu.

Snížili jsme objemy produkce ve všech rozhodujících zemědělských komoditách a v některých z nich se přibližujeme kritickému okamžiku jejich likvidace. A stále více potravinového zboží dovážíme. Nesoběstačnost ve výrobě potravin jsme si nedávno vyzkoušeli u másla a vajec. Každý z nás pocítil, že „neviditelná ruka trhu“ zvýšila ceny. Všichni jsme

si však zatím zboží koupili. Ale ono také vůbec na trhu nemuselo být! A to byl jen přechodný nedostatek. Jak by to asi vypadalo, kdyby došlo k dlouhodobému snížení výroby u největších producentů, ať už vlivem počasí, přírodními jevy, nebo jinými vlivy. Pak by nastala situace, že každý producent by prodával především na domácím trhu. Co bychom říkali pak, když by na nás „nezbylo“? Patří k povinností každého státu postarat se o své obyvatelstvo mimo jiné také zajištěním dostatku potravin. Stále platí, že potravina je strategická surovina.

Musíme ji tak vnímat a tak musí být chápána i jako základní součást politiky každého vedení státu. Ale soběstačnost, tu skutečně nemáme. Dlouhá doba útlumu zemědělské výroby a nedostatečná

přidaná hodnota, respektive neziskovost zemědělské výroby u nás, chceme-li dnes zvýšit výrobu, vyvolává akutní potřebu investic do nových technologií.

Ale kde na to vzít prostředky, když investiční bankovnictví u nás prakticky neexistuje? Zemědělství jako obor, který netvoří vysokou přidanou hodnotou, potřebuje prostředky s dlouhou dobou návratnosti. A ty zatím žádná banka v dostatečném rozsahu nenabízí a vedení státu tento problém zatím neřeší. Problém je to naléhavý, neboť jinak vyšší produkci základních komodit nezajistíme. Jednou z možných cest by mohlo být zřízení Státního zemědělského investičního fondu s administrací Českomoravské záruční a rozvojové banky, který by mohl koncentrovat investiční

prostředky z EU a státního rozpočtu. Fond by mohl být zdrojem dlouhodobého financování investic do nových technologií, potřebných pro rozvoj a produktivitu zemědělské výroby. Vedlo by to k obnovení zrušených pracovních míst na venkově, rozvoji komplementárních služeb a navrácení života na venkov. Co nám k obnovení zemědělské výroby rovněž velmi schází, je nedostatek odborných pracovníků, což je jednoznačně důsledek deficitu odborného školství a důsledek společenské dehonestace práce v zemědělství. Jsem docela zvědavá, jaký názor na to mají naši odborníci a kdy skutečně začneme tyto životně důležité problémy řešit.

*Margita Balaščíková
poslankyně Poslanecké sněmovny
Parlamentu*

KVALITNÍ MANAŽER NEMUSÍ BÝT ŠPIČKOVÝM SÓLISTOU

DNEŠNÍ SVĚT JE PŘESYČEN RŮZNÝMI DATY A INFORMACEMI, NĚKDO DOKONCE TVRDÍ, ŽE ŽIJEME VE STOLETÍ DEZINFORMACÍ. TENTO STAV MŮŽE VÉST AŽ K CHAOSU. STÁLE VÝKONNĚJŠÍ INFORMAČNÍ TECHNOLOGIE SE SVÝM GLOBÁLNÍM PROPOJENÍM UMOŽŇUJÍ KAŽDÉMU VYHLEDÁVAT A NACHÁZET DATA KDEKOLI NA SVĚTĚ. PODSTATNÉ JE UMĚT DATA A INFORMACE DOBRĚ A SMYSLUPLNĚ VYUŽÍVAT. POJĎME SE PODÍVAT, CO SE ROZUMÍ JEDNOTLIVÝMI POJMY.

Data

Jsou jakousi surovinou, z níž se tvoří informace a znalosti. Dat je obecně příliš mnoho, a když je chceme sbírat, je třeba určit, jaká data chceme získat a proč. Svoji hodnotu a funkci získají až tehdy, když k nim přiřadíme nějaký důvod, který jim dodá další význam.

Informace

Obecně se považují za něco, co bylo vytvořeno na základě smyslového vnímání. Informace jsou data, z nichž může příjemce získat určité poznatky. Smysl informace nabývají poté, co je začneme interpretovat, tedy přisuzovat jim nějaký smysl. Interpretace dat je velmi nestrukturovaný proces a nelze jej ani pomocí nejvýkonnějších technologií automatizovat.

Znalosti

Ty jsou výsledkem pochopení dat a informací po té, co je člověk začleněn do vzájemných souvislostí s jinými skutečnostmi. Jsou tedy poznáním, jak vybrat a využít informace a data v rozličných situacích, např. pracovních, životních aj. Znalosti jsou tedy více méně výlučným vlastnictvím jednotlivých mozků, nelze

je jednoduše předat či odevzdat někomu jinému. Zohledňují i kritické myšlení. Znalost je tedy pojem širší, hlubší a bohatší než oba předchozí.

Moudrost

Může být považována za nejvyšší stupeň, kdy člověk jedná na základě zkušeností. Vyjadřuje porozumění světu a člověku, což se projevuje v jeho jednání a rozhodování. K moudrosti nutně patří ještě rozvaha, zkušenost a odstup od bezprostředních okolností a podnětů. Například přiznat omyl je známka moudrosti. Jedna ze sedláckých moudrostí je, že velké věci začínají na maličkostech.

Emoce a rivalita

Možná jste si všimli, že z negativ sedmi smrtelných hříchů se postupně a nepozorovaně stalo pozitivum, například: z lakomství se stal zákon ekonomiky, závist se změnila v boj o spravedlnost, smilstvo na prevenci proti neurózám, nestrídmost se povýšila na vyšší životní úroveň, z pýchy se stalo zdravé sebevědomí, hněv ve zdravou reakci na nekorektní jednání druhých atd. Rovina titulků a emocí je dnes bohužel důležitější. Guru světového managementu

P. Drucker v polovině minulého století napsal, že znalosti se stanou rozhodujícím zdrojem pro úspěšnost firem. Tato jeho vize se od začátku 21. stol. stále více naplňuje.

Jak si vybírat

Dnešní praxe ukazuje, že pozornost firem a organizací se obrací na získávání pracovníků, kteří disponují znalostmi a jsou schopni přinášet vyšší přidanou hodnotu. Znalostí a znalostních pracovníků, na rozdíl od informací, není stále dost. Při výběru pracovníků do firmy se rozhovor se zájemcem o místo stále častěji přesouvá od otázky, jaké máte vzdělání a praxi, na otázky „co jste se naučili, co víte, co umíte, co jste dokázali?“ Je třeba analyzovat pracovní výsledky v minulosti a k tomu směřujeme i otázky.

Ptejte se

Papír o absolvování studia při současné inflaci škol často převažuje. Ale jak se pracovník osvědčí, jak je schopen pracovat v týmu, zda je kreativní a je schopen řešit problémy, jaké hodnoty uznává a jak je schopen kvalitně zvládat svou práci, to dnes musí být zásadní. Aby byla firma schopná postavit svoji

úspěšnost na znalostech, musí se znalostmi cíleně a systematicky pracovat. Je potřeba vědět, jaké znalosti potřebuje, musí identifikovat trendy ve vývoji potřeb a nároků klientů a od nich odvodit jaké znalosti budou zapotřebí v budoucnosti.

Kvalita řízení...

Kvalita šéfa se dnes pozná podle toho, jak se umí obklopit lidmi, kteří ho doplňují. Kvalitní manažer nemusí být dnes špičkovým sólistou, ale na vrcholu je potřeba dirigent, který musí umět rozeznat celý soubor spolupracovníků.

...ale i charakter

Cokoli člověk dělá a říká, není náhodné, ale odráží se v tom osobnostní vlastnosti a duševní procesy. A na ty je pak možno z jednotlivých projevů zpětně usuzovat. Odborně se tento fenomén nazývá projektní hypotézou. Tento postup není nepodobný oboustrannému postupu od faktů ke znalostem a naopak. Na závěr jeden poznatek, který se zdá až banální – zkušeností není to, co se stalo, zkušeností je to, co se z toho vyvodí.

*PhDr. Ing. Jaroslav ŠUBRT,
firemní sociolog*

VÝSLEDEK HOSPODAŘENÍ V ZEMĚDĚLSTVÍ STAGNUJE

VĚTRNÝ JENÍKOV/ČR – VÝSLEDEK HOSPODAŘENÍ V ZEMĚDĚLSTVÍ ZA ROK 2017 BYL ZHRUBA STEJNÝ JAKO V ROCE 2016 TJ. 12 MLD. KČ. NA VÝSLEDKU SE PROJEVILO SUCHO A VÝVOJ CEN. ZISK NEPOKLESL DÍKY STABILITĚ VYPLÁCENÝCH PODPOR A SOUČASNĚ DÍKY MEZIROČNÍMU ZLEPŠENÍ VE ZPENĚŽOVÁNÍ ŽIVOČIŠNÉ PRODUKCE, KTERÉ POKRYLO POKLES TRŽEB V PRODUKCI ROSTLINNÉ. VYPLÝVÁ TO ZE ŠETŘENÍ ZEMĚDĚLSKÉHO SVAZU ČR V ČLENSKÝCH PODNICÍCH.

Zisk z vlastního šetření Zemědělského svazu, dle účetnictví České republiky, byl v roce 2017 v absolutní hodnotě 12 mld. Kč, což je s nepatrným rozdílem stejný výsledek jako v roce 2016. Po přepočtu výsledek hospodaření činil 3 527 Kč/ha zemědělské půdy.

Je to díky vypláceným podporám, relativně vysokému objemu tržeb z pěstování obilí a řepky (druhé a třetí nejvyšší tržby)

a současně díky meziročnímu zlepšení ve zpeněžování živočišné produkce se podařilo výsledek udržet. Mléko po několika letech opět přineslo nejvyšší tržby a stalo se tak komoditou číslo 1. Ke zvýšení cen došlo i v produkci jatečných prasat, která je dle výše tržeb komoditou č. 4. Žel, za dlouhodobé situace přetlaku dovozu masa a masných výrobků, nízkého zpeněžování a plošného rozdělování dotací bez zásadního ohledu na

živočišnou výrobu se živočišná výroba stále nevyplácí.

Všechny kraje byly v zemědělství v r. 2017 ziskové. Nejvyššího zisku bylo v r. 2016 dosaženo dle svazového šetření v kraji Zlínském (téměř 4 600 Kč/ha). V r. 2017 se tam zisk zvýšil na téměř 5 000 Kč/ha (celkově 3. místo v pořadí krajů za r. 2017). Tento výsledek vloni převýšil pouze Královéhradecký kraj, kde bylo dosaženo 5 700 Kč/ha (celkově 1. místo v pořadí krajů) a tomu se přiblížil i Pardubický kraj s 5 300 Kč/ha (celkově 2. místo v pořadí krajů za rok 2017). Všechny uvedené kraje na prvních třech místech – Královéhradecký, Pardubický a Zlínský – vloni měly vyšší zisky než před deseti lety.

Naopak nejnižší zisky, které se nedostaly přes 2 000 Kč/ha, byly vloni v krajích Plzeňský a Jihomoravský. Zde se dlouhodobě projevují dopady klimatických změn, především sucha, a stejně tomu bylo i v loňském roce. Situace je tam horší než před deseti lety, kdy oba kraje byly v zisku ve výši přes 2 200 Kč/ha.

Nejvíce lidí v zemědělství ČR je zaměstnáno na Vysočině, kde vloni zisk dosáhl na téměř 2 500 Kč/ha a před deseti lety to bylo téměř 2 100 Kč/ha. Také zde jsou nejpočetnější stavy skotu v republice. „Výsledek se podařilo udržet jen díky zlepšení cen v živočišné výrobě, především u mléka a vepřového masa. V obou těchto sektorech se ale bohužel situace v letošním roce výrazně zhoršuje a bohužel ani rostlinná výroba příliš optimismu zatím nedává,“ konstatoval předseda svazu Ing. Pýcha.

Podnikatelský důchod šetřený v metodice EUROSTATU (Evropský statistický úřad), jak ho po vstupu ČR do EU vykazuje ČSÚ, je zpracován dle evropské metodiky a není to souměřitelná kategorie s výsledkem hospodaření u nás, který se vykazuje dle národní metodiky účetnictví ČR. Dle předběžných výsledků Českého statistického úřadu za rok 2016, které byly zveřejněny 3. 3. 2017, se podnikatelský důchod oproti roku 2015 zvýšil a činil 21 mld. Kč.

Jana Sixtová, foto Lukáš Jurečka

DO ŠKOL MÍŘÍ NOVÉ PRACOVNÍ SEŠITY O ZEMĚDĚLSTVÍ A ŽIVOTĚ NA VENKOVĚ

ZEMĚDĚLSKÝ SVAZ ČR PŘIPRAVIL PRACOVNÍ SEŠITY ZAMĚŘENÉ NA VÝUKU O ZEMĚDĚLSTVÍ A ŽIVOTĚ NA VENKOVĚ. TŘETÍ ROZŠÍŘENÉ VYDÁNÍ TÉTO ČTYŘDÍLNÉ SADY JE URČENO PŘEVÁŽNĚ PRO VYUČUJÍCÍ NA ZÁKLADNÍCH ŠKOLÁCH A JEJICH ŽÁKY. VYDÁNÍ PRACOVNÍCH SEŠITŮ FINANČNĚ PODPORUJE PROGRAM ROZVOJE VENKOVA.

Podle Ing. Jany Bačkové z Programu rozvoje venkova, jsou sešity pěkně zpracované a přinášejí ucelený přehled o zemědělství a životě na venkově. „Sešity slouží jako doplnění a rozšíření povědomí o zemědělské výrobě, péči o krajinu, životním prostředí, práci na farmě a obživě člověka.“ V jednotlivých kapitolách se žáci hravou formou dozvídají o pěstování plodin, chovu zvířat, práci se zemědělskou technikou, ale

i o vodě, vzduchu, půdě a zajištění potravin či zdravé stravě.

Pracovní sešity využívají jak učitelé, tak i děti. Oblíbené jsou u předškoláků, pracují s nimi na základních či středních školách. Jednotlivé kapitoly jsou totiž doplněny o návod pro učitele na doplňkové aktivity, hry apod., ale také o pracovní listy se zajímavými úkoly, tajenkami aj. Sešity si proto oblíbili také

předškoláci. Čtvrtou úroveň určenou pro nejstarší žáky využívají i na středních školách jako doplněk pro výuku odborných předmětů. V neposlední řadě s materiály pracují také na agroenvironmentálních kroužcích, jejichž vznik před lety inicioval Zemědělský svaz. Sešity vznikly v roce 2013 jako překlad z anglického originálu s názvem Digln od irské organizace Agri Aware. „V roce 2017 se podařilo domluvit spolupráci

s Programem rozvoje venkova a další doplněné vydání o informace z tohoto zajímavého programu je na světě. Díky podpoře z tohoto programu senám podaří pokrýt poptávku po těchto exkluzivních výukových materiálech,“ popisuje Soňa Jelínková, koordinátorka projektu Zemědělského svazu s názvem Zemědělství žije.

Jana Sixtová

PODPIS MEMORANDA O SPOLUPRÁCI SVAZU A AKADEMIE ZEMĚDĚLSKÝCH VĚD

NA ZASEDÁNÍ VÝBORU ZEMĚDĚLSKÉHO SVAZU VE VĚTRNÉM JENÍKOVĚ BYLO MIMO JINÉ PODEPSÁNO MEMORANDUM O SPOLUPRÁCI MEZI ZEMĚDĚLSKÝM SVAZEM ZAKLADATELEM ČESKÉ TECHNOLOGICKÉ PLATFORMY PRO ZEMĚDĚLSTVÍ A ČESKOU AKADEMIÍ ZEMĚDĚLSKÝCH VĚD.

Předmětem Memoranda je spolupráce v oblasti vědy, výzkumu a vzdělávání a osvěta a popularizace výsledků pro zemědělce s cílem zpřístupnit vědecko-výzkumné výsledky odborné i laické veřejnosti, zejména pak pracovníkům a podnikatelům v zemědělství, pěstitelství, chovatelství, lesnictví, potravinářství a přidruženým službám v této oblasti. Cílem Memoranda je vytvářet předpoklady pro efektivní využívání prostředků k popularizaci vědy, výzkumu a vzdělávání

ní v agrárním sektoru a přispívat k vytváření nových směrů vědecko-výzkumného rozvoje a vzdělávání a k efektivnímu propojení výzkumu se zemědělskou praxí. Nedílnou součástí předmětu Memoranda je sdílení zkušeností a informací.

také plní funkci odpovědného koordinátora ČTPZ. Hlavním cílem ČTPZ je podporovat transfer inovací a výsledků vědy a výzkumu do zemědělské praxe a tím podporovat udržitelnost, úspěšnost a konkurenceschopnost českého zemědělství.

čenskou institucí působící na území ČR, plní funkci vědeckého poradního orgánu ministra a vedení MZe.

ČAZV soustřeďuje pracovníky zemědělského výzkumu, vývoje a vzdělávání, jakož i praktiky, zasloužilé vědecky a osvětově o rozvoj zemědělství. ČAZV svou činností ovlivňuje úroveň výzkumné činnosti a vzdělávání v oblasti její působnosti, pečuje o její soustavný rozvoj, propojuje a účinně popularizuje získané vědecké poznatky a reprezentuje vědeckovýzkumnou a akademickou obec navenek.

Jana Sixtová

**CÍLEM JE DÁLE POSÍLIT ROZVOJ APLIKACÍ VĚDY A VÝZKUMU
A JEJICH PROPOJENÍ NA ZEMĚDĚLSKOU PRVOVÝROBU
A DALŠÍ SEKTORY**

Česká technologická platforma pro zemědělství (dále jen ČTPZV) byla založena v roce 2016. Iniciátorem založení ČTPZV byl Zemědělský svaz České republiky, který

Česká akademie zemědělských věd, s. p. o. (dále jen ČAZV) je státní příspěvkovou organizací zřízenou Ministerstvem zemědělství ČR. Je odbornou a spole-

PROGRAM KONZULTACÍ V OBLASTI INOVACÍ V ZEMĚDĚLSKÉ VÝROBĚ DLE TEMATICKÝCH OBLASTÍ NA VELETRHU TECHAGRO 2018

CHCETE SE DOZVĚDĚT NEJNOVĚJŠÍ POZNATKY VĚDY A VÝZKUMU V OBLASTI ZEMĚDĚLSKÉ PRVOVÝROBY? PŘIJĎTE NA STÁNEK ČESKÉ TECHNOLOGICKÉ PLATFORMY [PAVILON: C, Č. STÁNKU: 003], KDE NA VÁS ČEKAJÍ ODBORNÍCI V DANÝCH OBLASTECH.

Půda a voda v půdě a krajině

9. 4. 2018

- Problematika kontaminace zemědělských půd – doc. Ing. Radim Vácha, Ph.D., VÚMOP 14.00–18.00 hod.
- Eroze, protierozní opatření, hodnocení půdní kvality – Ing. Vítězslav Vlček, Ph.D., Mendelu 9.00–18.00 hod.
- Problematika hospodaření v OPVZ – Ing. Petra Oppeltová, Ph.D., Mendelu 9.00–18.00 hod.
- Vodohospodářská opatření v krajině – Ing. Svatava Křížková, VÚMOP 9.00–13.00 hod.
- Ochrana půdy před erozí – Mgr. Petr Karásek, VÚMOP 13.00–18.00 hod.
- Půdoochranné technologie – Ing. David Kincl, VÚMOP 9.00–14.00 hod.

Zemědělská technika I – technologie

9. 4. 2018

- Moderní technika a technologie pro zemědělskou výrobu – Ing. Antonín Machálek, CSc. Ing. Daniel Vejchar, Ing. Jiří Souček, Ph.D., VÚZT 9.00–18.00 hod.
- groekologie, produkce a aplikace „kompostů na míru“ – Ing. Petr Plíva, CSc. Ing. Martin Dědina, Ph.D., VÚZT 14.00–18.00 hod.

Rostlinná výroba, biodiverzita, klimatická změna

10. 4. 2018

- Dotace v rostlinné výrobě – Ing. Lada Kozlovská, VÚRV 9.00–14.00 hod.
- Rezistence plevelů vůči herbicidům a udržitelné používání herbicidů – Prof. Ing. Josef Soukup, CSc., ČZU Praha 14.00–18.00 hod.
- Význam mokřadů v krajině – Mgr. Ing. Martina Eiselová, VÚRV 9.00–14.00 hod.

- Integrované systémy regulace plevelů – doc. Ing. Jan Mikulka, CSc., VÚRV 9.00–18.00 hod.
- Biologická ochrana rostlin – Dr. Roman Pavela, VÚRV 9.00–15.00 hod.
- Rostlinná výroba, klimatické změny – Ing. Jan Klír, CSc., VÚRV 14.00–18.00 hod.

Živočišná produkce

11. 4. 2018

- Reprodukce hospodářských zvířat – Ing. Martin Hošek, Ph.D., Mendelu 9.00–18.00 hod.
- Masný skot, výkrm skotu, masná užitkovost skotu a kvalita hovězího masa – Ing. Daniel Bureš, Ph.D., VÚŽV Uhřetěves 9.00–18.00 hod.
- Chov prasat, technologie chovu, předvýkrm a výkrm prasat, chov prasnic, ekonomika produkce a kvalita vepřového masa – doc. Ing. Jaroslav Čítek, Ph.D.,

ČZU Praha

9.00–18.00 hod.

- Chov dojeného skotu, technologie chovu o odchovu jednotlivých kategorií, kvalita a ekonomika produkce – doc. Ing. Luděk Stádník, Ph.D., ČZU Praha 9.00–18.00 hod.

Zemědělská technika II – agroekologie a ekonomika

12. 4. 2018

- Zemědělství a životní prostředí – Ing. Amitava Roy, Ph.D., Ing. Milan Herout, VÚZT 9.00–18.00 hod.
- Expertní systémy pro zemědělství, rezortní internetový vyhledávač – Ing. Jiří Richter, VÚZT 9.00–18.00 hod.

Česká technologická platforma pro zemědělství

ČESKÝ BRAMBORÁŘSKÝ SVAZ INFORMUJE

Organizace polních pokusů a následná publikace výsledků má v rámci svazového poradenství pevné místo, foto: archiv ČBS

Bramboráři se sešli na valné hromadě svazu

Dne 20. 2. 2018 se v Havlíčkově Brodě konala valná hromada ČBS. Přítomní členové svazu kladně přijali zprávu o činnosti svazu, která reálně zhodnotila uplynulé období. Bez problémů byl schválen plán činnosti a rozpočet svazu na rok 2018. Hodně se mluvilo o budoucnosti bramborářství u nás, současné a budoucí státní podpoře bramborářů, kterou v posledních letech poskytuje Ministerstvo zemědělství buď přímo, nebo prostřednictvím SZIF. Na valné hromadě bylo schváleno přijetí 5 nových členů, což je přímým důkazem dobré práce svazu ve prospěch bramborářství jako celku.

V rámci programu zazněla hodnotná vystoupení tajemníka AK ČR Ing. Jana Doležala, vedoucího oddělení odboru rostlinných komodit MZe ČR Ing. Daniela Froňka i tradiční vystoupení vedoucí oddělení odboru ÚKZÚZ v Havlíčkově Brodě Ing. Marie Suchomelové k problematice sadby brambor.

Integrovaná produkce konzumních brambor odložena na rok 2019

Po téměř dvouleté práci byl koncem loňského roku dokončen systém Integrované produkce konzumních brambor (IPKB). Systém byl vypracován díky úsilí pracovníků Výzkumného ústavu bramborářského, Ústavu zemědělské ekonomiky a informací, ale především pak pracovníků Ministerstva zemědělství. Pokud se podaří pro tento systém

zajistit financování újmý pro pěstitele brambor a úspěšně proběhne jeho notifikace v Bruselu, mohli by se pěstitelé přihlásit k jeho zavedení v roce 2019.

IPKB je od počátku koncipována jako ekonomická produkce brambor, při které budou uplatňovány nové rozhodovací procesy umožňující snížení spotřeby hnojiv a přípravků na ochranu rostlin. Zároveň bude systémem zajištěna vysoká kvalita a dohledatelnost domácí produkce brambor. Systém dává přednost ekologicky přijatelným metodám pěstování brambor, zároveň klade důraz na zvýšení ochrany životního prostředí a zdraví lidí. Velmi důležité je, že by vyprodukované brambory, díky očekávané úhradě újmý pěstitelům, měly být cenově dostupné.

Dalším cílem realizace systému IPKB je vytvoření příběhu o úspěšné a kvalitní domácí produkci brambor pro naše občany, s cílem zabezpečit jejich prodej i v době téměř pravidelně se opakujících, masivních a dumpingových dovozů přebytků brambor.

Druhý ročník projektu Brambory zdravá zelenina

Asi největším počinem svazu v roce 2017 bylo zahájení systematické podpory a propagace spotřeby domácí produkce brambor a výrobků z nich. Svaz s podporou Ministerstva zemědělství realizoval projekt Brambory zdravá zelenina. Uskutečněna byla řada akcí

– tiskové konference, vystoupení zástupců svazu v pořadech v televizi a rozhlasu i zajištění publikační činnosti v denících a časopisech. Zdá se, že se zvýšil zájem našich občanů o domácí konzumní brambory. Nejvýrazněji byl tento zájem vidět u prodeje raných brambor. Proto jsme se rozhodli v projektu Brambory zdravá zelenina pokračovat a požádali o podporu MZe i na letošní rok.

Realizace projektu neznamená pro svaz ústup od požadavku na vytvoření tzv. Marketingového fondu, na kterém byly ministerstvem zastaveny práce z důvodu nezájmu většiny nevládních organizací. Marketingový fond by se měl v budoucnu orientovat na naše občany a na nákup domácí produkce brambor, zvýšit zájem o jejich konzumaci a nepřímo působit proti dovozům brambor za dumpingové ceny. Jsme jedna z mála zemí v Evropě, která tento fond nemá. Jeho činnost by měla být samozřejmou a plošnou podporou prodeje domácích zemědělských komodit, jejichž svazy by se na jeho založení a fungování podílely.

Bramborářská sezona 2017/2018 pomalu končí

V roce 2017 stagnovaly osázené plochy bramborami. Celková plocha brambor v roce 2017 se zvýšila o bezvýznamné 4 ha na 23 418 ha. Kromě většiny oblastí Vysočiny a zavlažovaných ploch v ranobramborářských oblastech byly porosty postiženy suchem, v některých případech srovnatelným se sezonou

2015. Přesto celková produkce brambor je srovnatelná se sklizní 2016. V roce 2017 bylo v zemědělském sektoru sklizeno 689 tisíc tun brambor, což je jen o 11 tisíc tun méně než v roce předcházejícím. Problémem našich pěstitelů jsou však přebytky v západní Evropě, kde v roce 2017 narostly plochy i produkce. Tak, jak jsme zaznamenali v minulosti opakovaně, jsou tyto brambory dováženy za podnákladové ceny. To významně poškozuje české pěstitele brambor a zřejmě negativně ovlivní i jejich rozhodování o rozsahu pěstování konzumních brambor v sezoně 2018/2019. Proto i přes všechny stávající funkční podpory z dílny Ministerstva zemědělství lze očekávat stagnaci ploch konzumních brambor.

Domníváme se, že právě v této sezoně by určitě pomohl funkční Marketingový fond. Příklady jeho úspěšného fungování jsou vidět v Rakousku, které si drží výrazně vyšší farmářskou cenu brambor oproti západní Evropě, a nikdo si nedovolí na tento trh dovážet levné přebytkové brambory, protože by je v maloobchodě neprodal. Samozřejmě Rakousko má dlouhodobě fungující Marketingový fond, který na dumpingové dovozní ceny umí v předstihu efektivně reagovat.

Jak zvýšit domácí produkci brambor?

Uvedené informace naznačují, že cesta k zajištění plné soběstačnosti v bramborách je výsadba nejméně 29 000 ha všech užitkových směrů dle predikce uvedené v platné Strategii Ministerstva zemědělství i v naší Bílé knize o bramborách. Pro zvýšení domácí produkce brambor bude podle názoru svazu opravdu potřeba zachovat všechny nyní poskytované podpory pro pěstitele brambor. Produkci konzumních brambor by určitě pomohlo navýšení přímých plateb jejich pěstitelům, které přímo zvyšují jejich konkurenceschopnost vůči pěstitelům z jiných zemí, nákladově významně levnějším a méně rizikovým plodinám, jako je obilí, řepka a kukuřice. Mezi klíčovými opatřeními určitě patří zajištění systematického financování a realizace systému Integrované produkce konzumních brambor a propagace spotřeby domácí produkce brambor formou Marketingového fondu.

Ing. Miloslav Chlan, předseda svazu
Ing. Josef Králíček, tajemník svazu

**Rozumíme
Vašemu podnikání.
Do posledního zrníčka.**

Garantujeme nejvýhodnější pojištění na trhu

Jsme rodinná firma, která si cení profesionality, hodnot, individuálního a vstřícného přístupu ke klientům. Posoudíme možná rizika Vaší profese a přineseme efektivní řešení pojištění ve všech potřebných oblastech. Zároveň využijeme své velikosti a pozice největšího nezávislého poradce k vyjednání těch nejlepších podmínek pro Vás.

Proč s RENOMIA AGRO

- Nejlepší ceny i podmínky
- Garance kvality
- Široký rozsah pojistného krytí
- Rychlé řešení škod
- Speciální pojistné programy

Pojišťujeme

- Zemědělská rizika
- Majetek, stroje a vozidla
- Odpovědnost, finanční škody
- Zaměstnance
- Výrobní rizika

Zveme Vás na
MEZINÁRODNÍ VELETRH
ZEMĚDĚLSKÉ TECHNIKY
TECHAGRO
8. – 12.4.2018, BVV BRNO

RENOMIA AGRO
veletržní stánek č. 012
pavilon C

Partner Agrární komory ČR

 RENOMIA
AGRO

Vždy ve Vašem zájmu.
www.renomiaagro.cz

MOŽNOSTI VYUŽITÍ DAT FADN PRO MANAGEMENT ZEMĚDĚLSKÝCH PODNIKŮ

NÁSTROJEM PRO SBĚR DAT O HOSPODAŘENÍ ZEMĚDĚLSKÝCH PODNIKŮ JE VÝBĚROVÉ STATISTICKÉ ŠETŘENÍ FADN. ÚDAJE FADN JSOU UŽITEČNÉ JAK PRO ORGÁNY ZABÝVAJÍCÍ SE ZEMĚDĚLSKOU POLITIKOU, TAK ZEJMÉNA PRO ZEMĚDĚLSKÉ PODNIKY. POSKYTUJÍ JIM ŘADU BENEFITŮ A VÝHOD PRO JEJICH ČINNOST, AŽ UŽ V OBLASTI PLÁNOVÁNÍ, PREDIKCE VÝVOJE VÝSLEDKŮ HOSPODAŘENÍ NEBO ZÍSKÁNÍ INFORMACÍ O STAVU ZEMĚDĚLSTVÍ.

Zemědělská účetní datová síť FADN (Farm Accountancy Data Network) zastřešuje harmonizovaný systém sběru dat a tvorby databáze individuálních údajů zemědělských podniků. Systém FADN předkládá souhrnný pohled na hospodaření zemědělských podniků jak z produkčního a ekonomického, tak i majetkového a finančního hlediska. V rámci šetření jsou sbírána data za výběrový vzorek podniků, který splňuje podmínky reprezentativnosti za Českou republiku, výrobní zaměření a ekonomickou velikost. Výsledky takto zkonstruovaného souboru podniků jsou zpracovány pomocí extrapolčních metod, čímž získávají adekvátní vypovídací hodnotu za celou ČR. Sebrané údaje procházejí důkladným kontrolním systémem individuálních a agregovaných výsledků, čímž je zajištěn spolehlivý zdroj dat pro další zpracování.

Kontaktní pracoviště FADN pomocí soustavy odborných metodik a postupů zabezpečuje, aby data byla správná, smysluplná a reprezentativní. Výsledky z databáze FADN jsou využívány jak jednotlivými zemědělskými podniky, tak při tvorbě zemědělské politiky (MZe, Evropská komise) a pro zemědělský výzkum (výzkumné instituce, vysoké školy). Výstupy z databáze FADN mohou v agregované formě využívat i zemědělské podniky, které se šetření aktivně neúčastní.

Pro veřejnost je každoročně k dispozici tištěná publikace Výběrové šetření hospodářských výsledků zemědělských podniků v síti FADN CZ (příloha Zprávy o stavu zemědělství) obsahující kromě tabulek výsledků také analytické vyhodnocení hospodaření v šetřeném účetním roce. Tato publikace nabízí rovněž podrobnější rozklad predikovaných ekonomických výsledků následujícího období. Zajímavou možností k využití je přístup do veřejné části databáze FADN (<https://public.fadn.cz>) určené pro odbornou veřejnost, kde lze získat velký objem informací za agregované skupiny zemědělských podniků. Podniky participující v síti šetření FADN mají navíc k dispozici zabezpečený vstup do databáze, který jim umožňuje porovnání a analýzu vlastních individuálních

výsledků. Výhodou je také možnost využití údajů z FADN pro účast v soutěži Zemědělec roku, a to bez jakékoliv další administrativní zátěže podniku.

Přímé benefity FADN pro zemědělce jsou zaměřeny na podnikovou ekonomiku a řízení

Hlavním cílem FADN je podporovat zemědělské podniky pomocí zpracovaných a zpřístupněných údajů o ekonomických výsledcích hospodaření podniku, jeho finanční situaci a změnách struktury a objemu majetku.

Podklady získané z databáze FADN mohou být výchozím bodem pro přípravu dlouhodobých a krátkodobých plánů. V průběhu času pak výsledky vybraných ukazatelů napomáhají kontrolovat vývoj změn a umožňují porovnat dosažené výsledky s plánovanými. Ve vztahu k plánování jsou údaje FADN přínosnými podklady pro stanovení nejvhodnějšího rozhodnutí. Soubor informací zpracovaných pracovištěm FADN mohou zemědělské podniky dále využít pro administrativní účely a operativní záměry, jako je například příprava podkladů pro

žádost poskytnutí úvěrů nebo podpor od státních institucí.

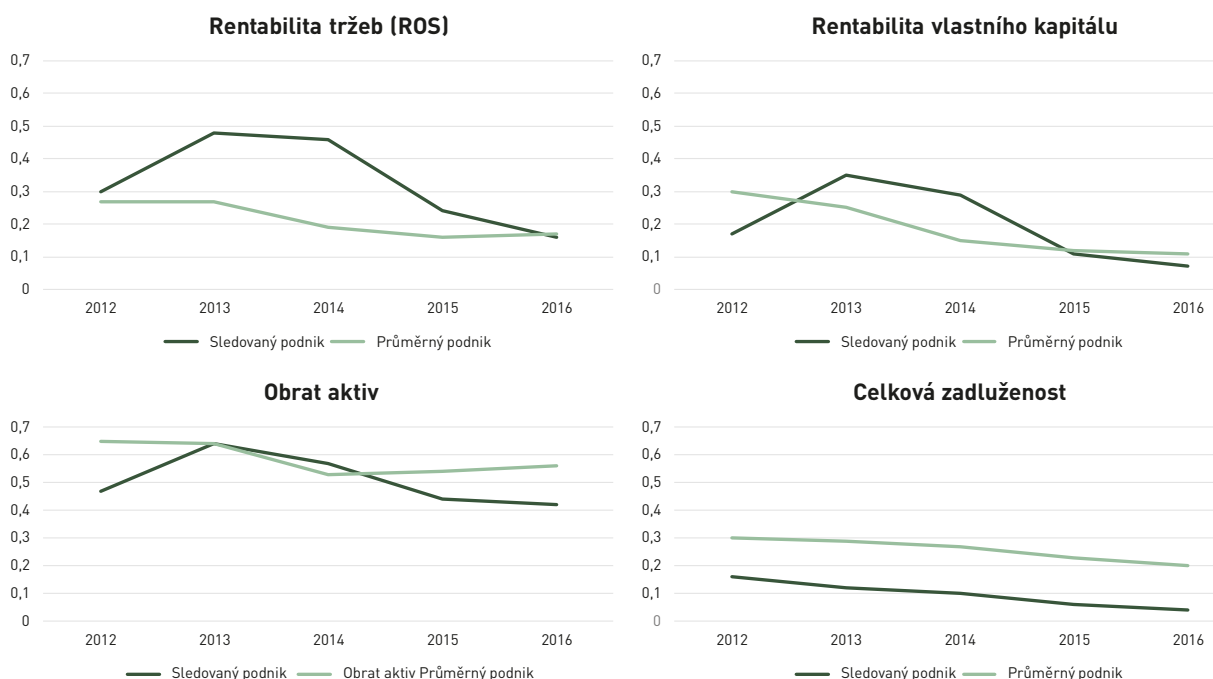
Výstupní podklady šetření FADN mohou být využity při rozhodování zemědělských podniků o inovacích a investicích za účelem modernizace, a to zejména díky propojení znalostí v produkční, ekonomické a majetkové oblasti. Poskytnuté údaje mohou sloužit pro přípravu plánů rozvoje a pomoci předvídat rozsah možných výkyvů ve finančních výsledcích. Vlastní dotazník šetření FADN je členěn do samostatných oddílů se vzájemnou logickou vnitřní návazností a návazností na další evidence vedené v podniku. Provázanost produkčních a finančních ukazatelů je charakterizována zachycením tržeb, využitím produkce a nákladů v odpovídajícím členění s návazností na vedenou účetní evidenci. Systém FADN propojuje provozní a účetní pohled v podrobné struktuře. Zpětná kontrola účetní evidence při zpracování dat pro šetření FADN také napomáhá zainteresovanému podniku v potvrzení správnosti údajů. Při nalezení nesrovnalostí může podnik přistoupit k případné opravě účetnictví. Zemědělské podniky, které participují

v šetření FADN, si mohou porovnávat své vlastní výsledky s průměrnými výsledky vybrané skupiny podobných podniků. Předložený graf například zobrazuje pětiletý vývoj výsledků fiktivního podniku s průměrnými výsledky skupiny velkých podniků specializovaných na polní výrobu. V tomto názorném případě se jedná o porovnání s výběrem 106 podniků, které hospodaří konvenčním způsobem v řepařské oblasti. Obdobným způsobem si může každý podnik účastník šetření FADN zjistit, zda je v dané oblasti výsledků na průměrné, lepší nebo horší pozici. Pomocí srovnání vybraných ukazatelů získá podnikatel jednoduše a rychle informace o silných a slabých stránkách podniku.

Nepřímé benefity FADN pro zemědělce jsou výsledkem využití dat při tvorbě zemědělské politiky

Databáze FADN je jedinou existující reprezentativní datovou základnou, která umožňuje analýzu, modelování či simulaci výsledků na individuální úrovni při zachování komplexního pohledu na zemědělské podniky. Údaje FADN se používají k vypracování analýz hospodaření

Ukázka využití dat FADN pro finanční analýzu fiktivního podniku

podle jednotlivých typů zemědělských podniků i za zemědělství jako celek, k nastavení nových směrů zemědělské politiky a následně k vyhodnocení dopadů zavedení změn zemědělské politiky.

Nedávné příspěvky FADN k hodnocení dopadů zemědělské politiky a modelování variant budoucí politiky lze shrnout do následujících bodů:

- budování systému pro hodnocení vlivu PRV na období 2014–2020;
- modelová analýza zemědělských podniků v závislosti na zemědělských příjmech a podporách z I. pilíře SZP (capping, redistribuce);
- zjištění hodnoty monitorovacího indikátoru hrubá přidaná hodnota podniku pro výroční zprávu o pokroku PRV (každoročně);
- podpory pro podniky v méně příznivých oblastech LFA: příprava podkladů pro stanovení újmy, faremních systémů, degresivity;
- vyhodnocení dopadů podpor na ekonomiku podniků v LFA;
- vyhodnocení dopadu investičních podpor PRV za období 2007–2013 v LFA oblastech;
- vývoj trhu s půdou a identifikace faktorů ovlivňujících vývoj cen v ČR;
- ekonomika ekologických podniků na základě rozšířeného reprezentativního souboru;
- agrární trh práce.

Mezi AD HOC analýzy, které byly zpracované za účelem konkrétních potřeb MZe pro okamžité využití zjištěných výsledků, patří například:

- zpracované podklady pro řešení nepříznivé ekonomické situace v odvětví mléka a vepřového masa v podobě úlev na daních a odvodech sociálního a zdravotního pojištění;
- vyhodnocení dopadů nepříznivé situace v sektoru mléka do ekonomické situace podniků s mléčnou produkcí dle jejich velikosti;
- analytické podklady vyhodnocující účinky opatření k podpoře živočišné výroby při různých typech výroby v různých oblastech ČR.

Kromě využití výsledků šetření FADN uvedenými způsoby jsou data jednotlivých podniků použita také k zjištění výsledků za celé odvětví. S využitím systému vážení dat FADN jsou údaje výběrového souboru extrapolované na celonárodní úroveň, případně dle potřeby jsou agregovány podle výrobního zaměření, ekonomické velikosti, právní formy, regionu apod. Odhad hodnoty základních ekonomických ukazatelů produkce odvětví ekologického zemědělství v České republice je proveden také extrapolací reprezentativního souboru za ekologické podniky.

Využívané ukazatele ve vztahu k hospodářskému výsledku zemědělských podniků a jejich predikce

Vývoj stavů a ukazatelů výkonnosti holštýnských krav od roku 1995 do roku 2017

Ukazatel	Průměrný podnik (vážené výsledky za podniky smíšené výroby)						
	2016	2017 odhad	2015	2016	2015	2015	2015
	Sledovaný podnik (fiktivní)	Sledovaný podnik (fiktivní)	Česká republika	Česká republika	Německo	Polsko	Maďarsko
Počet reprezentovaných podniků	1	1	4 067	4 067	27 570	259 640	21 400
Vstup pracovní síly (AWU)	27,8	27,8	10,6	10,0	2,6	1,6	1,4
Vstup neplacené pracovní síly (FWU)	0,0	0,0	1,2	1,2	1,3	1,5	0,7
Vstup placené pracovní síly (AWU)	27,8	27,8	9,4	8,8	1,4	0,1	0,7
Využívaná zemědělská půda (ha)	980,3	980,3	294,8	280,6	131,6	16,2	39,8
Počet dobytčích jednotek (DJ)	295,6	295,6	178,3	168,2	134,1	12,6	21,9
Celková produkce [tis. Kč]	36 193	36 693	15 796	14 838	8 693	529	1 555
Produkce rostlinné výroby [tis. Kč]	18 345	17 345	7 827	7 521	3 416	231	663
Produkce živočišné výroby [tis. Kč]	11 891	12 391	6 387	5 554	4 249	287	634
Ostatní produkce [tis. Kč]	5 957	6 957	1 582	1 762	1 029	11	258
Celkové náklady [tis. Kč]	44 531	45 433	18 629	18 052	9 384	541	1 634
Výrobní spotřeba celkem [tis. Kč]	26 389	26 989	12 149	11 671	6 311	396	1 182
Přímé náklady [tis. Kč]	19 369	19 869	7 947	7 716	4 070	274	807
Ostatní věcné náklady [tis. Kč]	7 021	7 121	4 202	3 955	2 241	122	375
Odpisy [tis. Kč]	1 890	1 790	1 849	1 817	1 106	102	137
Externí faktory celkem [tis. Kč]	9 072	9 372	4 630	4 564	1 967	43	315
Dotace provozní [tis. Kč]	9 548	9 648	4 031	4 325	1 417	121	386
Dotace investiční [tis. Kč]	0	0	237	1	37	4	729
Hrubá přidaná hodnota [tis. Kč]	19 193	19 191	7 591	7 408	3 764	243	729
Čistá přidaná hodnota [tis. Kč]	17 302	17 400	5 741	5 591	2 658	141	592
Hrubá přidaná hodnota na AWU [tis. Kč/AWU]	690	690	717	742	1 426	157	532
Čistá přidaná hodnota na AWU [tis. Kč/AWU]	622	626	542	560	1 007	91	432
Celkové náklady na celkovou produkci	1,23	1,24	1,18	1,22	1,08	1,02	1,05
Provozní dotace na celkovou produkci	0,26	0,26	0,26	0,29	0,16	0,23	0,25
Provozní dotace na ČPH	0,55	0,55	0,70	0,77	0,53	0,86	0,65

Metodikou šetření FADN jsou za celé zemědělství poskytnuty informace o velkém množství mezinárodně harmonizovaných ukazatelů. Mezi ukazatele hospodářského výsledku patří zejména hrubá přidaná hodnota, která představuje celkovou hodnotu zemědělské produkce po odečtení nákladů výrobní spotřeby a daní a přičtení provozních podpor. Z tohoto ukazatele po odečtení odpisů vychází indikátor čisté přidané hodnoty. Konečným ukazatelem je podle metodiky FADN důchod ze zemědělské činnosti, který vzniká odečtením externích nákladů (nájemné půdy a budov, mzdové náklady, úroky) a přičtením investičních dotací k čisté přidané hodnotě. Výsledky tohoto ukazatele lze u podniků právnických osob považovat za zisk. U podniků fyzických osob výsledek tohoto ukazatele zahrnuje také neplacenou práci.

Ukázku porovnání ukazatelů tvořících hospodářský výsledek fiktivního podniku ve vztahu k průměrnému podniku se specializací na smíšenou výrobu v České republice a okolních státech nabízí přiložená tabulka. Kromě těchto ukazatelů si zemědělci mohou pomoci údaji FADN porovnat ukazatele z různých oblastí. Jedná se například o detailní rozdělení nákladů (osiva, hnojiva, krmiva, energie,

pachtovné apod.) a produkce včetně cen a výnosů, porovnání skladby majetku a závazků, podpor a dotací nebo finančních indikátorů. Respondent šetření FADN si tak může vlastní výsledky porovnat se skupinou podobných podniků, kterou si sám zvolí na základě výběru z mnoha různých kritérií (velikost, výrobní zaměření, výrobní oblast, LFA, právní forma, kraj atd.). K tomu slouží webová aplikace FADN FARMER, která poskytuje zaregistrovaným zemědělcům bezpečný přístup do databáze FADN.

Omezením každého zjišťování, které je závislé na účetní uzávěrce, je pozdní publikování výsledků. Ačkoliv vlastní šetření FADN probíhá poměrně rychle, kdy je během čtyř měsíců proveden sběr dat, kontrola údajů a jejich následné zpracování jsou na konci roku předložené výsledky za předchozí účetní rok. Z tohoto důvodu FADN vytvořilo metodiku umožňující predikci vybraných ekonomických ukazatelů. První odhad hospodářského výsledku zemědělství produkčního roku je odborné veřejnosti předkládán již v průběhu října daného roku. Současně s výsledky ukončeného šetření FADN je tedy zveřejněn také odhad výsledků následujícího šetření. S odhadem hospodářských výsledků zemědělství podle metodiky FADN za

rok 2017 se mohla veřejnost seznámit například v týdeníku Zemědělec nebo v příspěvku do sborníku ekonomické konference Ekonomika zemědělských komodit a podniků v evropském srovnání konané v rámci soutěže Zemědělec roku. Metoda odhadu využívá veřejné informace o sklizních, cenách, nákladech či dotacích, které jsou v době výpočtu k dispozici. Z toho důvodu je odhad koncem produkčního roku a začátkem následujícího roku aktualizován s použitím nových informací.

Závěrem

Zemědělská účetní datová síť FADN je účinným nástrojem pro sběr dat o zemědělských podnicích a jejich hospodaření. Údaje, které jsou v rámci ní shromažďovány, jejich následné zpracování a předložené výstupy jsou užitečné pro rozhodovací sféru, výzkumné či vzdělávací instituce a obzvláště pro samotné zemědělské podniky. Zemědělské podniky mohou využít individuálně zpracované výsledky (pokud se účastní šetření FADN) pro podporu činnosti svého podnikání nebo mohou čerpat informace z agregovaných výsledků.

Zuzana Hloušková, Kontaktní pracoviště FADN, Ústav zemědělské ekonomiky a informací

ČESKÝ PROGRAM FARMSOFT

JE NEJROZŠÍŘENĚJŠÍ PROGRAM PRO ŘÍZENÍ CHOVU SKOTU V ČR. PROGRAM DNES VYUŽÍVÁ 152 PODNIKŮ NA 257 PŘIPOJENÝCH PC. JEHO UŽIVATELÉ POSTUPNĚ PŘÍCHÁZEJÍ NA VYUŽITÍ VŠECH FUNKCÍ PROGRAMU SE VŠEMI MOŽNOSTMI JEHO KOMUNIKACÍ.

Pokud k současným uživatelům připočteme i uživatele původního programu Agrosoft SKOT, můžeme říci, že naše programy řídí téměř 90 tisíc dojnic. Postupně se tak blížíme našemu cíli, aby FARMSOFT využívala 1/3 chovatelů dojného skotu v ČR.

A proč je právě FARMSOFT tak úspěšný? Odpověď najdeme v řadě uživatelských výhod jeho řešení. Jsou to především komplexnost a komunikace. Komplexnost znamená zpracování kompletní problematiky chovu skotu. Od přesné evidence přes řízení technologických procesů až k propojení s účetním systémem, a to vše při zachování principu, že

jednou pořízený údaj vstupuje do celého systému. Naší výhodou je i zpracování dat přes celou organizační strukturu podniku. Základní jednotkou je skupina zvířat, postupně se rozšiřující na stáj, farmu, podnik a holding. Komunikace se dělí na vnitřní uspořádání a vnější komunikace. Technické řešení programu umožňuje propojení jednotlivých farem s PC řídicího managementu pomocí serverové verze a mobilní aplikace s připojením přes internet. Vnější komunikace pak řeší sdílení dat s nadřazenými orgány (MZe, ČMSCH, a.s.), účetními a ekonomickými systémy, mlékárnami a dílčími technologickými celky. Výhodou českého programu je znalost

organizace a zvyklostí v chovu skotu v naší republice a okamžité reakce na úpravy zákonů a platných předpisů a následné změny software. Nově distribuovaná verze přichází s třemi zásadními inovacemi: první je nová podoba Modulu zdraví, druhá je funkce serverové verze pro řídicí management a třetí je nový design a uspořádání mobilního FARMSOFTu.

Modul zdraví

Modul zdraví jsme nově přepracovali tak, aby byl kompatibilní s aplikací záznamů léčení na serveru ČMSCH. Připravujeme propojitelnost obou systémů a jeho spuštění je v současnosti otázkou

několika dní. Chovatelé, kteří povedou léčení v programu FARMSOFT, budou přímo odesílat záznamy na ČMSCH. Snadno tak např. splní podmínky pro poskytnutí dotace, jak tomu bylo v případě QCZ a QCZ2 nebo poskytnutí záznamů pro odhad plemenných hodnot. Seznam diagnóz je v současné verzi neměnný a odpovídá požadavkům ICAR. Dále jsme Modul zdraví rozšířili o evidenci léčení paznehtů. Kromě uvedení diagnózy a použitých léčiv je možné, spolu s pořízenými fotografiemi, evidovat zóny, ve kterých byl nalezen problém.

Luboš Smutný
FARMTEC a.s.

DÍKY NÁM Z ČESKÉ REPUBLIKY NEVYMIZELA ŘADA ČINNOSTÍ - A NA TO JSME PYŠNÍ

V LETOŠNÍM ROCE SLAVÍ AGROFERT ČTVRT STOLETÍ OD SVÉHO ZALOŽENÍ. OD TÉ DOBY SE PODSTATNĚ ROZROSTL Z FIRMY O ČTYŘECH ZAMĚSTNANCÍCH NA KONCERN O TĚMĚŘ DVOU STOVKÁCH FIREM, KTERÉ PŮSOBÍ NA ČTYŘECH SVĚTOVÝCH KONTINENTECH A DÁVAJÍ PRÁCI TŘIATŘICETI TISÍCŮM LIDÍ. FIRMA, O KTERÉ DŘÍV TĚMĚŘ NIKDO NEPSAL, SE V SOUČASNOSTI OBJEVUJE V MÉDIÍCH SKORO DENNĚ. JAK VÝROČÍ I SOUČASNOST FIRMY VIDÍ JEJÍ VEDENÍ? NA TO JSME SE PTALI JOSEFA MRÁZE, VÝKONNÉHO ŘEDITELE AGROFERTU.

Těch 25 let je opravdu dlouhá doba. Chystáte k narozeninám AGROFERTu něco speciálního?

Samozřejmě, těch 25 let si to zaslouží! Díky práci našich zaměstnanců se z AGROFERTu stala jedna z největších firem České republiky, proto se chceme v rámci oslav zaměřit hlavně na ně. Chystáme proto speciální zaměstnanecké dny a výročí promítneme i do akcí, kde jsme partnerem. Půjde o různé koncerty, sportovní akce nebo dny otevřených dveří. O našem půlkulatém výročí ale chceme dát vědět i veřejnosti. Třeba během oblíbených Kryštof kempů nebo

festivalu Colours of Ostrava. Všechny akce ale mají být tak trochu překvapením, tak bych nerad prozrazoval úplně detaily.

Jak hodnotíte těch uplynulých 25 let AGROFERTu v oblasti zemědělství?

To, nač dnes mnoho lidí skoro zapomnělo, je fakt, že po roce 1989 se české zemědělství dostalo do hrozného propadu oproti zejména západní Evropě. Zaostávali jsme technologicky, ale i systémově. Nebyly zde k dispozici ani pořádné půjčky pro zemědělce a jednu dobu jsem měl skutečně obavy, zda čeští zemědělci ten celkový propad ustojí. A právě v tom okamžiku zemědělcům AGROFERT skutečně pomohl. Pomáhali jsme s dodávkami hnojiv, osiva, uskladněním úrody. A to v době, kdy v oboru asi nejvíc chyběl kapitál. Toto už dnes ale nikdo nevidí. Já si však troufám tvrdit, že AGROFERT se významně podílel na tom, že české zemědělství jako celek vůbec devadesátá léta přežilo. A to se týká třeba i živočišné výroby, kdy se díky AGROFERTu podařilo zachovat chov prasat v České republice.

Máte pocit, že se dnes situace lepší?

Zůstávám optimistou a věřím, že ano. Doháníme západní Evropu, ačkoliv mám někdy pocit, že zemědělský trh původních a „nových“ členů EU není úplně rovný. Ale když se podíváte na české zemědělství dnes, tak vidíte moderní techniku, zvířata chovaná ve stále lepších stájích nebo hnojení polí pomocí satelitní navigace. České zemědělství se proměnilo, ale kvalitativně určitě stoupl. My jsme hrdí na to, že jsme součástí zlepšující se péče o půdu v České republice, byť se média někdy snaží realitu prezentovat jinak.

Máte pravdu, AGROFERT je dnes v médiích opravdu často. Třeba v souvislosti s řepkou, jejíž čas se opět blíží...

Připadá mi, že kolem řepky vždy na jaře vypukne hysterie. Všichni mají pocit, že řepky je moc, používá se jen na biopaliva a všechna je vlastně jen AGROFERTu. Jenže to je naprostý nesmysl. Řepka je skvělou předplodinou, využívá se na krmiva a potravinářský olej, který je mimochodem skvělý na smažení. A konkrétně ve společnostech AGRO-

FERTu zaujímá řepka až třetí pozici – po obilí a pícech. Pokud se na situaci podívám v číslech, tak v České republice je řepka pěstována na více než 390 tisících hektarech půdy. My ji pěstujeme na zhruba 19 tisících hektarech, což je necelých 5 %. Takový je náš skutečný podíl. Řepka tedy není pro AGROFERT stěžejní.

Poslední otázku bychom rádi věnovali budoucnosti AGROFERTu v zemědělství. Jakou ji vidíte?

Čeká nás další modernizace a prohlubování aktivit ohleduplných k životnímu prostředí. Budeme se muset vyrovnat se změnami klimatu a zejména se suchem, které se nevyhýbá ani České republice. Dál chceme pokračovat v modernizaci našich chovů a samozřejmě být i nadále úspěšnými zemědělci v rostlinné i živočišné výrobě. Od počátku si zakládáme na tom, že co se v Česku vyprodukuje, to se tu má také zpracovat a nabízet zákazníkům. Od nás se dočkají českého obilí, českého oleje i tužemského masa. A v této strategii chceme pokračovat také v budoucnu.

redakce Agrobaze

Kdo nezaseje,
nesklidí.

S námi
dosáhnete
lepších výsledků.

Pomůžeme vám dobře hospodařit.

Nabízíme předfinancování přímých plateb bez zástavy majetku, investiční úvěr na půdu, modernizaci výroby či zemědělské techniky a pomůžeme vám se zhodnocením dočasně volných finančních prostředků.

Pro více informací nás kontaktujte:

Martin Potůček, +420 602 328 676,
martin.potucek@unicreditgroup.cz

Michal Červinka, +420 601 572 338,
michal.cervinka@unicreditgroup.cz

www.unicreditbank.cz/web/firmy/zemedelstvi

Jednou jste dole, jednou nahoře.
S námi zvládnete obojí.

Vítejte v
 UniCredit Bank

OBNOVIT SOBĚSTAČNOST V DRŮBEŽÍM MASE A VEJCÍCH

V NAŠICH EKONOMICKÝCH ROZBORECH O SITUACI V ŽIVOČIŠNÉ VÝROBĚ V ČESKÉ REPUBLICE, KDY UPOZORŇUJEME NA PROBLÉMY, KTERÉ MAJÍ CHOVATELÉ V OSTRÉM KONKURENČNÍM BOJI V RÁMCI EU, POTAŽMO VE SVĚTĚ, JSME SE LOGICKY DOSTALI I K TÉMATU, JAK JSME NA TOM S CHOVEM DRŮBEŽE. VŽDYŽ I V TOMTO ODVĚTVÍ ČINNOSTI NAŠICH FARMÁŘŮ JSME PO ROCE 1990, A ZEJMÉNA PO ROCE 2004, TEDY PO VSTUPU DO EU, ZAZNAMENALI POKLES TUZEMSKÉ PRODUKCE DRŮBEŽÍHO MASA A RŮST JEHO DOVOZU ZE ZAHRANIČÍ. O PŘÍČINÁCH A MOŽNOSTECH ŘEŠENÍ STÁVAJÍCÍ SITUACE V PRODUKCI DRŮBEŽÍHO MASA A VAJEC JSME HOVOŘILI S PŘEDSEDKYNÍ ČESKOMORAVSKÉ DRŮBEŽÁŘSKÉ UNIE, Z.S., ING. GABRIELOU DLOUHOU.

Ing. Gabriela Dlouhá, PhD.,
předsedkyně ČMDU

Statistiky o výrobě a spotřebě vypovídají

„Stačí se podívat na rezortní statistiku Ministerstva zemědělství ČR,“ prohlásila úvodem Gabriela Dlouhá. „Tak například v té, která je věnována hlavním ukazatelům bilance výroby a spotřeby drůbežího masa, se uvádí, že v roce 2004 činila domácí produkce drůbežího masa 310 tis. tun živé hmotnosti, dovoz činil 72,4 tis. t, domácí spotřeba činila 349,5 tis. t, přičemž soběstačnost v produkci drůbežího masa byla na úrovni 86 %. Zatímco v roce 2017 domácí produkce činila 251,6 tis. t, dovoz činil 175,9 tis. t, domácí spotřeba stoupla na 380,2 tis. t a soběstačnost klesla na 66 %, to je pokles o 20 %,“ konstatovala Gabriela Dlouhá.

Statistiky ČSÚ nabízejí i další fakta o situaci na trhu drůbeže a vajec. Například ta, která zachycuje celkovou výrobu a spotřebu drůbežího masa v ČR v letech 1990–2017 uvádí, že v roce 1990 činila výroba 210 tis. t živ. hm. a spotřeba byla na úrovni jen 188 tis. t živ. hm. Zatímco v roce 2017 činila výroba drůbežího masa 251,6 tis. t živ. hm., ale spotřeba drůbežího masa u nás prudce stoupla na 380,2 tis. t živ. hm.

Jiné vypovídá mj. o tom, že v roce 2003 bylo u nás kuřat na chov 5 964 tis. ks,

kuřat na výkrm 12 422 tis. ks, slepic 7 044 tis. ks a drůbeže celkem 26 873 tis. ks, přičemž počet kohoutů, hus, kachen a krůty byl zanedbatelný. Přičemž v roce 2017 bylo kuřat na chov u nás 2 552 tis. ks, kuřat na výkrm 10 938 ks, slepic 6 836 tis. ks a drůbeže celkem 21 494 tis. ks, což je pokles o 5 379 tis. ks.

Když jsme se zmínili o dovozu drůbežího masa, tak je zapotřebí upozornit, že se k nám dováží drůbeží maso především z okolních států, a to zejména z Polska, kdy procentuální podíl tohoto dovozu činí 70,32 %, zatímco v případě Německa jde o 9,18 % a Maďarska o 6,10 %. Tomu přirozeně odpovídá i bilance zahraničního obchodu s drůbežím masem. V roce 2004 činil dovoz drůbežího masa ve finanční hodnotě 2 341 mil. Kč, vývoz 1 411 mil. Kč, takže saldo činilo minus 930 mil. Kč. V roce 2017 byl dovoz drůbežího masa ve finanční hodnotě 6 489 mil. Kč, vývoz 1 780 mil. Kč, přičemž saldo činilo minus 4 709 mil. Kč.

Obdobná situace v produkci vajec

Ze statistických údajů MZe vidíme, že se v roce 2001 vyprodukovalo 3 190 mil. ks vajec, z toho výroba v zemědělském sektoru činila 1 532 mil. ks, z domácího hospodářství pocházelo 1 658 mil. ks, přičemž dovoz činil 45,8 mil. ks a spotřeba u nás činila 3 174,2 mil. ks. Zatímco v roce 2017 se vyprodukovalo 2 284 mil. ks vajec, z toho výroba v zemědělském sektoru činila 1 469 mil. ks, z domácího hospodářství pocházelo 815 mil. ks, přičemž dovoz činil 665,8 mil. ks a spotřeba byla na úrovni 2 718 mil. ks.

„V současné době je Česká republika soběstačná ve výrobě konzumních vajec asi z 80 % a drůbežího masa asi tak z cca 60 %,“ uvedla k tomu Gabriela Dlouhá. „V současné době není v ČR dostatek kapacit producentů vajec a drůbežího masa. Tyto komodity proto ČR dováží. Příčinou jsou zejména levné dovozy přebytků z jiných zemí, a to často pod produkčními náklady českých chovatelů. U stavů drůbeže, se v posledních

letech podařilo zabránit pokračování významnější poklesům. Dosažení soběstačnosti je dlouhodobějším cílem. Je zřejmé, že i v nejbližší budoucnosti nebude v ČR dostatečná produkce drůbežího masa a vajec všeobecně, takže lze počítat s nedostatkem vajec,“ konstatovala Gabriela Dlouhá.

Změna legislativy od roku 2012

Poslední radikální zpřísnění legislativy EU ohledně chovu nosnic začalo platit k 1. lednu 2012, kdy vešlo v platnost ustanovení směrnice na ochranu nosnic, a začal platit zákaz chovu nosnic v neobohacených klecích. Takže v roce 2011 byli chovatelé povinni dokončit započatou výměnu technologií pro chov nosnic a ukončit chov nosnic v neobohacených klecích. Nyní chovatelé v ČR využívají pro chov nosnic více systémů. Jedná se nejčastěji o různé typy v obohacených klecích, o různé způsoby chovu nosnic v halách, jako jsou voliérové systémy a chovy s roštovou technologií.

Podle Gabriely Dlouhé díky změně legislativy byli naši chovatelé nosnic nuceni investovat nemalé peníze do výměny klecí. Dá se říci, že většina chovatelů to stihla. Jenže u této změny klecí platí nařízení EU o udržitelnosti této úpravy klecí po dobu pěti let. Jenže, ne všichni tito chovatelé stihli, většinou z ekonomických důvodů, takto upravit všechny své klece a určitou část klecí odstavili. O něco později se do přebudování zbylých klecí také pustili, takže pětiletá lhůta udržitelnosti jim v současné době běží.

Vejsce „šťastnějších slepic“

Vypadá to, že by bylo všechno v pořádku, ale mezitím nastal jiný problém. Z řady zahraničních obchodních řetězců vznikly požadavky na zlepšení prostředí pro chov drůbeže a nastolují téma o vejcích od „šťastnějších slepic“, než jsou ty z klecového chovu. Jak k tomu poznamenala Gabriela Dlouhá, této myšlenky se rovněž chytily různé společenské organizace, které prosazují lepší životní prostředí zvířat, než tomu je v ustájených

chovech. Podle Gabriely Dlouhé jde o to, že pojem „šťastnější slepice“ je subjektivní dojem lidí, kteří způsoby chovu nosnic detailně neznají a vidí to z úhlu svého pohledu, člověka, který má pocit, že jsou slepice v klecích namačkané a že by měly volnější výběh, jako tomu je v malochovech na vesnicích. Problém spočívá v tom, že v médiích či různých tzv. odborných diskusích se objevují pouze názory těchto osob, které nejsou odborníky v hodnocení pohody zvířat, zatímco názory skutečných odborníků nejsou brány v potaz.

Jenže, jak dále uvedla Gabriela Dlouhá, chovy nosnic v EU musí splňovat obecné standardy směrnice na ochranu nosnic a dále standardy podle volby technologie pro alternativní systémy a pro obohacené klecové systémy. Alternativní systémy umožňují chov nosnic v uzavřené hale nebo v hale s přístupem k volným venkovním výběhům. „Vzhledem ke klimatickým podmínkám v ČR je však využívání venkovních výběhů v zimě nelogické,“ dodala Gabriela Dlouhá. Navíc si k tomu položila i tuto otázku: „Najdou tito zahraniční obchodníci dostatek dodavatelů živočišných produktů, které by nepocházely z klecových chovů?“

Jaký podíl mají klecové chovy

V ČR se v současnosti chovalo celkem asi 4,5 milionů ks nosnic. Pokud jde o drůbeží maso, tak v České republice se neprodukuje v klecích, vysvětlila Gabriela Dlouhá. Drůbež na výkrm je chována pouze volně v halách nebo ve výbězích. Produkce vajec je trochu složitější. Zde se na tuzemské produkci vajec podílí asi z poloviny drobní chovatelé, pro které například ČSÚ zpracovává odhady statistik v kategorii „hobby chovy“. Vejce do obchodů dodávají zemědělské výrobci. Pro představu zastoupí ekologických chovů na celku je cca 0,2 % (11,6 tis. nosnic), z volného výběhu 0,3 % (12,4 tis. nosnic) a z chovů v hale 12,7 % (578 tis. nosnic). Gabriela Dlouhá k tomu doplnila údaj, že se do ČR za rok 2016 dovezlo 835 mil. ks konzumních vajec,

a to převážně z klecí. V současné době se v ČR vyprodukuje cca 13 % vajec z tzv. alternativních systémů. V roce 2016 to bylo 10 %. Výroba vajec z alternativních systémů, kde je převaha chovu v halách s podestýlkou, je oproti obohaceným klecím nákladnější. Podle dostupných informací a hodnocení MZE je další navýšení podílu prodeje vajec z neklecových technologií otázkou nejen poptávky obchodníků, ale také ochoty zákazníků přistoupit na vyšší cenovou úroveň takového zboží. Dovozy lacinějších vajec do obchodních řetězců snižují cenu domácí produkce dlouhodobě pod hladinu rentability a způsobují nestabilitu celého odvětví. V současné době se do ČR dováží asi 60 % konzumních vajec především z klecových technologií z okolních států a za nižší ceny, než jsou produkovány v ČR.

Tlak na přechod od klecí k voliérám

Tendence přechodu od klecí k voliérám či jiným systémům chovu nosnic, postupně rostou, i když klece zatím převažují nejen u nás, ale například i na Slovensku, v Maďarsku, zkrátka prakticky i v ostatních východoevropských zemích. Pokud jde o Polsko, tamější chovatelé drůbeže o tom spíše mlčí, což je asi především jejich taktické hledisko. Podle Gabriely Dlouhé je již ten tlak na další změnu poměrně veliký. Samozřejmě že do popředí propagace myšlenky změn v chovu drůbeže se dostává i otázka zavedení různých bio či eko systémů. Tyto systémy můžeme v současné době,

to je tedy již před rokem 2020, nalézt například v Nizozemí či Německu. V této době v těchto západoevropských státech roste tlak přeměny klecí k voliérám a pomalu, ale jistě se to přesouvá i do České republiky.

„Jde o to, že se této myšlenky chopili mladí lidé, kteří si o tom navzájem píšou ve svém virtuálním světě. Ale tito mladí lidé neznají skutečné podmínky chovu drůbeže. Naši odborníci, ať již z České zemědělské univerzity v Praze, či Výzkumného ústavu živočišné výroby v Uhřetíněvsi, se jim to snaží vysvětlit prostřednictvím různých odborných studií, přičemž dochází k tomu, že tito mladí čtenáři myšlenky a závěry těchto studií nechápou a spíše věří tomu, co se píše v médiích, tedy tomu, co jim překládají různí redaktori, kteří se sami považují za odborníky,“ dodala Gabriela Dlouhá.

Nebezpečí ptačí chřipky

Různé organizace začínají stále více naléhat, abychom od chovu v klecích přešli k podlahovému chovu, k voliérám, případně k volnému výběhu, kde bude chov „šťastnějších slepic“. Přirozeně, že jsem se logicky zeptal, zda u těchto volných chovů nehrozí nebezpečí nákazy ptačí chřipkou či jinými nemocemi. Gabriela Dlouhá zdůraznila, že v rámci Českomoravské drůbežářské unie existuje Komoditní rada pro drůbež, která mimo jiné monitoruje i rizika nebezpečí vypuknutí různých nákaz a jejich výskyt na celém území v Evropě. „Spolupráce

se Státní veterinární správou ČR je na velmi vysoké úrovni,“ zdůraznila Gabriela Dlouhá. Faktem je, že na webových stránkách veterinární správy se chovatelé drůbeže, a nejen oni, dozvědí, ve kterých zemích ptačí chřipka či jiná nákaza, vypukla. Například počátkem roku 2018 veterináři zaznamenali hrozbu ptačí chřipky u volně žijících ptáků ve Velké Británii, Dánsku, Švédsku, Německu, Nizozemí a Irsku. Zároveň však zjistili i první výskyt v chovu drůbeže v Nizozemí a upozornili na nebezpečí zavlečení této nákazy do dalších chovů drůbeže s tím, že vyzvali k důslednému dodržování pravidel biologické bezpečnosti, jako je například zasíťování nebo zastřešení chovů.

Národní podpory

Zajímá mě se rovněž o politiku Ministerstva zemědělství ke zlepšení kvality života hospodářských zvířat. Od Gabriely Dlouhé jsem se dozvěděl, že od roku 2017 byly z národního rozpočtu podpořeny dobré životní podmínky drůbeže v částce 136 mil. Kč. V rámci tohoto Programu 20. B „Zlepšení životních podmínek v chovu drůbeže“ sem patří mj. podpora šetrného zacházení s drůbeží při odchytu a přepravě na porážku nebo při odchytu z odchovu, převozu a umístění do chovných hal s využitím technologií, které zaručují šetrné zacházení s drůbeží, zajištění nadstandardní pohody drůbeže zlepšením jejich životního prostředí použitím ověřených biotechnologických přípravků, které snižují emise

amoniaku a dalších nežádoucích plynů, které se aplikují do krmiva, do napájení nebo na podestýlku v hale s drůbeží. Program je notifikován do roku 2020 a drůbežáři budou rádi, pokud se finanční prostředky pro tuto alokaci každý rok najdou.

Dále chovatelé drůbeže pravidelně čerpají prostředky na zvýšení biologické bezpečnosti v rámci ozdravování chovů. Pro rok 2017 byla možnost čerpat v rámci celého dotačního programu „8 F. Nákazový fond“, který se skládá z dotačních podprogramů na ozdravování chovů prasat a drůbeže, finanční podporu do výše 1,1 mld. Kč. Z toho výše podpory pro drůbež činila 485 mil. Kč. Ozdravování chovů drůbeže je zaměřeno na opatření proti rozšiřování nákaz drůbeže, mezi další činnosti patří např. mechanická očista, mytí tlakovou vodou, desinfekce, dezinfekce a deratizace haly pro drůbež, čištění a desinfekce rozvodů zdravotně nezávadné vody, ošetření krmiva a napájecí vody, optimalizace řízeného větrání a funkce mikrobiálních filtrů, ošetření vnitřních prostor hal sanitacním prostředkem atd.

Předsedkyně Českomoravské drůbežářské unie Gabriela Dlouhá závěrem zdůraznila přání, aby český stát pokračoval ve stejné politice podpory, jako tomu od roku 2013, aby tuzemské chovy měly zajištěn rozvoj a existenci i do budoucna.

Miroslav Svoboda

ČESKÝ HYDROMETEOROLOGICKÝ ÚSTAV BUDE MÍT ZŘEJMĚ NEPŘESNĚJŠÍ PŘEDPOVĚĎ POČASÍ NA SVĚTĚ

ZATÍMCO VŠEOBECNĚ OBLÍBENÉ „NORSKÉ SERVERY“ NABÍZÍ V SOUČASNÉ DOBĚ PŘEDPOVĚDI POČASÍ PRO ÚZEMÍ ZHRUBA 100 KILOMETRŮ ČTVERECNÍCH, ČESKÝ HYDROMETEOROLOGICKÝ ÚSTAV [ČHMÚ] MÁ JIŽ V SOUČASNÉ DOBĚ PŘEDPOVĚĎ PODROBNĚJŠÍ. A DO KONCE LETOŠNÍHO ROKU JI JEŠTĚ VÍCE ZPŘESNÍ.

Mark Rieder, nový ředitel ČHMÚ,
foto: Nina Havlová

Zmiňované „norské servery“, které ve skutečnosti nejsou „norské“ (proto je toto slovo v uvozovkách), jsou přitom předpovědi Evropského centra pro střednědobou předpověď v anglickém Readingu prezentované pod hlavičkou Norského meteorologického ústavu. Podstatná je ale velikost území, na které jsou předpovědi vztaženy. V Readingu se totiž pracuje se čtverci o rozměrech 10 krát 10 kilometrů, ČHMÚ ale pracuje se čtverci o rozměrech 4,9 krát 4,9 kilometru. To v praxi znamená, že předpověď z „norských serverů“ platí pro velmi

rozsáhlé území 100 kilometrů čtverečních, a logicky tak nemůže postihnout všechny detaily, v nichž se na dotčeném území liší počasí, například četnost a intenzita deště, což je ale velmi důležité pro zemědělce. Předpovědi ČHMÚ se naopak v současné době vztahují k území necelých 25 kilometrů čtverečních, a jsou tak mnohem podrobnější. To ale není vše. Jak pro AGRObase uvedl ředitel ČHMÚ Mark Rieder, zhruba do konce letošního roku hodlá ústav zmenšit velikost čtverců na 2,5 krát 2,5 kilometru. ČHMÚ by tak předpovídal počasí pro každých asi 5 čtverečních kilometrů, což už je detail postihující velmi malé území. Pracovat se přitom bude s předpovědním modelem Aladin, který v současnosti zveřejňuje prognózy na šest dní dopředu. I to by se ale mělo změnit a ČHMÚ počítá s „protažením“ předpovědi až na následujících deset dní.

Vše by mělo být zpřístupněno v již dokončované mobilní aplikaci Android, a to již v průběhu dubna nebo nejpozději května letošního roku. Zatím ale ještě půjde o předpovědní čtverce o ploše 25 kilometrů čtverečních. Koncem letošního roku pak by měla být k dispozici ap-

likace pro Apple a v příštím roce pro oba systémy zmiňovaná detailní předpověď pro území pěti kilometrů čtverečních. Další možností, jak on-line sledovat data ČHMÚ, budou aktualizované webové stránky hydrometeorologů. K tomu však dojde zřejmě také až počátkem příštího roku, neboť převod množství dat, které má ústav k dispozici, a k tomu vytvoření vhodné a uživatelsky příjemné struktury webových stránek včetně provázání jednotlivých souborů na sebe, není žádná hračka. Ústav také bude aktivně působit na sociálních sítích twitter a facebook. ČHMÚ bude kromě toho pokračovat v úpravách monitorovací sítě pro povrchové i podzemní vody. „A to tak, aby byly schopné měřit i velmi nízké průtoky či hladiny, které jsou projevem sucha. To je něco, na co tyto stanice nebyly koncipované,“ upozornil Rieder.

Nových projektů, z nichž prakticky všechny budou využitelné v zemědělství, je ale celá řada. ČHMÚ hodlá například vydávat zpřesněné výstrahy před přívalovými dešti či silnými větry pro obce s rozšířenou působností, zatímco v současné době jsou takové výstrahy vydávány pro jednotlivé kraje. Připravuje

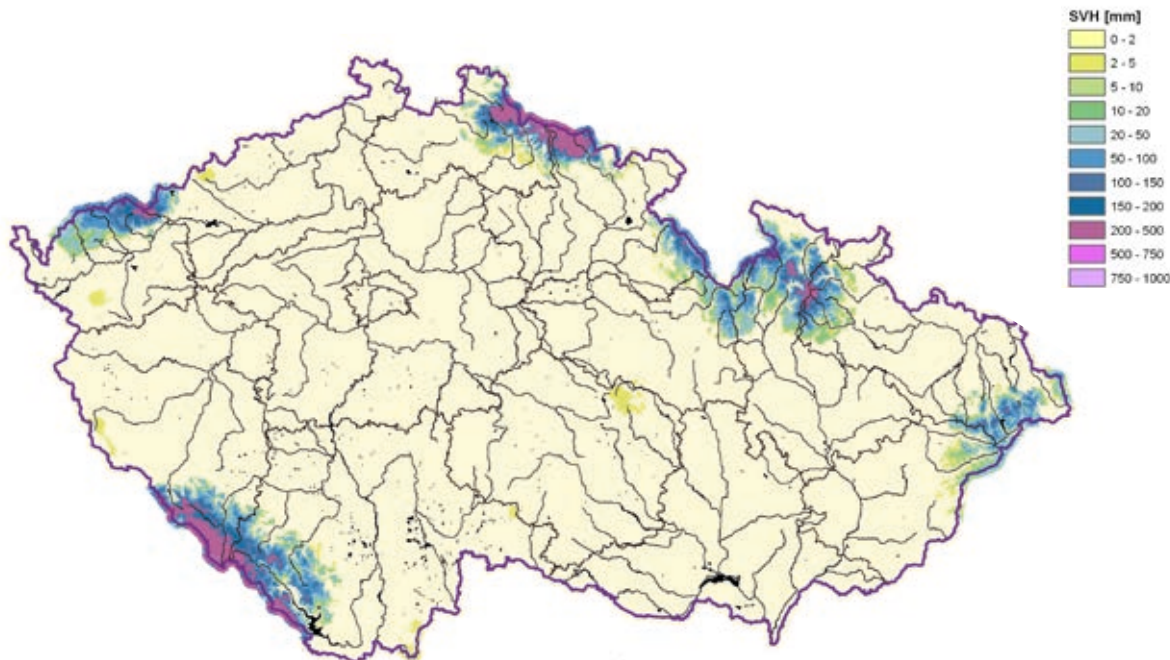
se také aplikace, která bude predikovat riziko přívalových povodní, a to na základě kombinace nasycenosti příslušného území vodou a aktuálních nebo předpokládaných dešťových srážek. Současný systém varování před povodněmi se nicméně měnit nebude.

ČHMÚ by také rád posílil, respektive jednoznačně specifikoval, kompetence k vyhlášení výstrah. K tomu by mohl přispět speciální zákon o ČHMÚ, který by oficiálně k vydávání výstrah ústav zmocňoval. Mimo jiné proto, že v ČR existují společnosti, které takové výstrahy vydávají samostatně a z vlastní aktivity, čímž dochází k nepřehledným situacím, podle jaké výstrahy se vlastně řídit. Zákon o ČHMÚ by měl podle Riedera především konstatovat, že ČHMÚ je prvkem kritické infrastruktury, řešit vztah hydrometeorologů k vodnímu zákonu a stanovit práva a povinnosti k provozování pozorovacích sítí. Nejdůležitější je ale to, aby byl k vydávání výstrah zmocněn jen jeden odpovědný subjekt.

Ačkoli řadu nových nebo inovovaných prvků ČHMÚ teprve připravuje, je pro zemědělce praktické sledovat stránku ústavu i v současné době. Mimo jiné na nich najdou stav zásob podzemní i povrchové vody, nasycenost půd nebo vývoj zemědělského sucha. V období zimy poskytuje ČHMÚ jednou týdně aktualizované údaje o zásobách vody ve sněhu, a sledovat tato data ČHMÚ bylo zvláště letos docela poučné. Jednak proto, že měření hydrometeorologů konstatovala poněkud jiné údaje, než jak o zásobách sněhu informovala naše média, jednak ale proto, že množství vody i sněhu samotného v průběhu letošní zimy nebylo zdaleka takové, které by zakládalo optimistickou prognózu ohledně doplnění zásob mělkých zvodní v podzemních vodách. To je také signál, který se může (ale nemusí) naplnit v průběhu kalendářního roku v tom, že zemědělské sucho lze v řadě lokalit v naší zemi očekávat i letos, i když se na první pohled zdá, že poměrně „normálně“ prší. Data ČHMÚ lze vyhledávat na webové adrese www.chmi.cz.

Petr Havel

Vodní hodnota sněhu SVH k 12. 3. 2018

ŽIJEME

na venkově

25 **AGRObase** ZPRAVODAJ
1993–2018

6. DUBEN 2018

SPOTŘEBITELÉ BY MĚLI VÍCE PREFEROVAT RYBY Z ČESKÝCH CHOVŮ

STÁLE ČETNĚJŠÍ INFORMACE O ROSTOUCÍ KONTAMINACI MOŘÍ A OCEÁNŮ PRODUKTY ČINNOSTI ČLOVĚKA ZAČÍNÁJÍ BOURAT ZAVEDENÉ PŘEDSTAVY SPOTŘEBITELŮ O KVALITĚ MOŘSKÝCH PRODUKTŮ A OBECNĚ „MOŘSKÝCH POTVOR“. V NAŠÍ ZEMI SE ALE PŘESTO KONZUMUJE ZHRUBA TROJNÁSOBNÉ MNOŽSTVÍ MOŘSKÝCH RYB OPROTI DOMÁCÍ SLADKOVODNÍ PRODUKCI, COŽ JE VE SVĚTLĚ STOUPAJÍCÍHO ZÁJMU O KVALITNÍ POTRAVINY A DODRŽOVÁNÍ ZÁSAD ZDRAVÉHO ŽIVOTNÍHO STYLU DOCELA ZNAČNÝ PARADOX.

Kauza mikroplastů ve vodě, o které jsme na stránkách AGRObase v minulosti informovali, se přitom týká především mořské vody a zdaleka ne například našich rybníků. I v nich se samozřejmě najde určité množství rizikových látek, které pronikají do těl ryb a následně do lidského organismu. Jde ale o menší problém než v případě produktů mořského rybolovu. Jde ale také o to, odkud vylovené a v naší zemi prodávané mořské ryby pocházejí. Za nejrizikovější se přitom už dlouho považuje oblast Baltu

a Středozemního moře, protože tyto lokality jsou civilizací nejvíce znečištěny. V minulosti také naše dozorové orgány odhalily řadu případů kontaminovaných tresčích jater z Baltu, stejně tak ale podvody s deklarovanými druhy ryb, kdy levnější druhy byly prodávány jako ty dražší. Výše zmíněné mikroplasty byly navíc v poslední době zjištěny podle The Daily Mail v tělech téměř tří čtvrtin ryb žijících v hlubinách severovýchodního Atlantiku, tedy v té části oceánu, která je nejbližší Evropě, což zdokumentovala

studie zveřejněná vydavatelstvím Frontiers in Marine Science. Z velké části šlo o menší ryby, které žijí v hloubce 200 až 1 000 metrů pod hladinou, které obvykle konzumují tuňáci, makrely i jiné druhy mořských živočichů, na nichž si pak pochutnávají lidé.

Oproti mořským rybám mají navíc ty naše (nebo by logicky měly mít) výhodu vyšší čerstvosti. Už jenom z toho důvodu, že cesta z nejbližšího přístavu k nám trvá autem minimálně 10 hodin,

k tomu je následně nutné připočítat čas nutný k zabalení ryby a průmyslovému opracování. A následně ještě čas nutný k transportu do maloobchodu. A ještě jedna poznámka – lodě, které dorazí na pevninu s ulovenými rybami, mohou být na moři i několik dní, takže cesta od reálného ulovení ke spotřebiteli je ještě delší. To vše jsou důvody, které by měli brát spotřebitelé v ČR v úvahu při nákupu rybích produktů.

Petr Havel

RECIRKULAČNÍ SYSTÉMY MOHOU ZAJISTIT PLYNULÉ ZÁSOBOVÁNÍ TRHU

JEDNÍM Z PROBLÉMŮ NÍZKÉ KONZUMACE TUZEMSKÝCH SLADKOVODNÍCH RYB JE V ZÁSADĚ NÁRAZOVÁ NABÍDKA RYB Z RYBNÍKŮ VRCHOLÍCÍ PŘEDEVŠÍM V OBDOBÍ KOLEM VÁNOC A VELIKONOC. NEJDE ALE JEN O DOSTATEČNÝ OBJEM, ALE TAKÉ O DRUHOVOU PESTROST. V PRŮBĚHU KALENDÁŘNÍHO ROKU JE V OBCHODECH Z TUZEMSKÉ PRODUKCE V NABÍDCE V ZÁSADĚ JEN KAPR, TO SAMÉ LZE PAK TAKÉ ŘÍCI O VĚTŠINĚ PRODEJEN RYB I O SÁDKÁCH.

také různé mýty. Například, že maso ryb z takových chovů je méně kvalitní nebo že jsou ryby krmeny nepřírodním způsobem. Pravdou je ale úplný opak, alespoň v úspěšných chovech na území naší země. Ryby jsou totiž krmeny certifikovaným krmivem s mírně vyšším obsahem tuku a maso takových ryb má pak o 1 až 1,5 % vyšší tučnost než ryby z rybníků a volné přírody. Vzhledem k tomu, že maso ryb obsahuje žádoucí omega 3 a omega 6 mastné kyseliny, je přitom vyšší podíl tuku zdravotním benefitem. A také senzorkým, protože tuk je nositelem chuti. V této souvislosti je možná vhodné ještě uvést, že tento způsob chovu ryb si nevyžaduje žádnou velkou spotřebu vody. Ta totiž ve faremních chovech ryb neustále koluje, čistí se a vrací se zpět do systému bazénů – odtud také název „recirkulační systémy“.

Jak již bylo řečeno, kromě možnosti celoročně zásobovat trh je předností recirkulačních systémů také pestrost nabídky, která sice má své limity (například štika nelze v takových systémech produkovat kvůli jejím kanibalistickým a predátorským vlastnostem), ale přece jen představuje širší spektrum, než je tuzemský kapr a většinou dovezený pstruh. Sám Junek chová kromě pstruhů i siveny, tilapie, jesetery, sumecky africké, sumce a úhoře. V chovu afrických sumecků, jejichž ceny jsou mimochodem srovnatelné s cenami kapra a tedy pro spotřebitele velmi dostupné, je dokonce úspěšným exportérem, především do sousedního Německa. Na tuzemském trhu se může spotřebitel setkat s rybami od tohoto chovatele v různých restauračních zařízeních, z toho ale nepozná, že jde o chov z české rybářské farmy. Nejlepším řešením je tak kontaktovat jeho společnost FISH Farm Bohemia s.r.o. nebo si zajet pro čerstvé ryby přímo na farmu do Rokytne, kde zájemcům připraví na požádání z veškerých ryb (kromě úhoře) také filety. Co je ale pro případné zájemce o farmové chovy ryb zřejmě nejdůležitější, je možnost konzultovat praktické zkušenosti z chovů v Rokytne i Kořenově a vyvarovat se tak konstrukčních, technologických i chovatelských chyb, s nimiž se mohou při budování akvakulturních recirkulačních systémů setkat.

Petr Havel, foto Nina Havlová

Možnost, jak zásobovat trh širším spektrem ryb průběžně po celý rok, představují faremní chovy ryb, v odborné terminologii recirkulační akvakulturní systémy. Těch je ovšem v současné době v ČR poskrovnu, přičemž produkce většiny z nich je velmi nízká. Za zmínku tak stojí hlavně dva z nich – oba provozované Martinem Junkem. Původní faremní chov v Rokytne u Pardubic Junek nedávno rozšířil o faremní chov ryb v Kořenově u Harrachova, který je v současné době největší v ČR, s ambicí dosáhnout v průběhu letošního roku produkce 700 tun tržních ryb. V zásadě jde ale o jediné úspěšné chovy, částečně i proto, že konvenční rybáři recirkulačním systémům moc nevěří. V určitém směru mají pravdu, řada chovatelů v minulosti tvrdě narazila, například kvůli vysokému riziku kontaminace chovů prostřednictvím škůdců a parazitů v používané vodě. Junek ale používá vodu studniční, takže složení vody má pod kontrolou. Poptávku spotřebitelů po rybách z faremních chovů omezují

RYBÍ KAVIÁR NEBO BEZLEPKOVÁ RYBÍ PAŠTIKA Z FROV

VÝVOJEM NETRADIČNÍCH RYBÍCH VÝROBKŮ A ZLEPŠOVÁNÍM NUTRIČNÍ HODNOTY RYBÍHO MASA SE U NÁS UŽ ŘADU LET ZABÝVÁ FAKULTA RYBÁŘSTVÍ A OCHRANY VOD (FROV) JIHOČESKÉ UNIVERZITY V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH. VÝSLEDKEM JSOU PRODUKTY, KTERÉ BY MĚLY NAPOMOCI LEPŠÍ IMAGE A HLAVNĚ VYŠŠÍMU ODBYTU SLADKOVODNÍCH RYB V NAŠÍ ZEMI, BYŤ OBJEM PRODUKCE FROV JE SAMOZŘEJMĚ MALÝ.

Může být ale inspirací k vytváření vyšší přidané hodnoty k produktům rybolovu. Výzva je to především pro konvenční rybáře, neboť, jak nedávno informovalo Ministerstvo pro místní rozvoj, které má v ČR na starosti koordinaci operačních programů napříč všemi resorty, právě Operační program Rybářství čerpá z bruselských zdrojů nejméně peněz. Podle MMR je do současné doby vyčerpano jen 32,3 % z celkových

760 milionů korun, což v praxi znamená, že na různé projekty na zpracování ryb, vytváření přidané hodnoty, ale i na budování faremních chovů ryb stále ještě dost peněz. Vzhledem k tomu, že v ČR je konzumace ryb obecně nejnižší z celé EU, ale na druhou stranu se stravovací návyky postupně z EU přenášejí k nám (viz ochucená a netradiční piva, tedy i v oblastech typických pro tuzemskou gastronomii), lze očekávat, že spotřeba

ryb i u nás postupně poroste. Samozřejmě je ale otázkou, kdy a o kolik, což je jistě podnikatelské riziko.

Zpět ale k FROV a jejím produktům. Ty lze otestovat a koupit v českobudějovické prodejně „Ryby pro zdraví“, přičemž v nabídce jsou omega3kapři, jejichž maso je díky zvolenému krmení bohatší o zdraví prospěšné mastné kyseliny. Obohacení kapři ale nejsou největším „majstrštitkem“ fakulty, která hospodaří na 90 hektarech rybníků. Unikátní je také chov jeseterů a speciálně vyzy velké, největší ryby planety, která může dorůst až osmi metrů. Právě z vyzy vyrábí FROV jeseteří kaviár, aniž by bylo třeba ryby zabít. Fakulta má vlastní značku Sturgeon friendly caviar (Kaviár přátelský k jeseterům) a ročně jej vyrobí přes 10 kilogramů. Třicetigramová krabička pochoutky z jiker vyjde na 580 korun. Atraktivní jsou ale i další produkty Fakulty, jako je rybí tatarák nebo bezlepková kapří paštika. Úspěchy přitom slaví FROV i v mezinárodních projektech – v rámci společného výzkumu vědců z FROV a Fakulty rybářských věd Univerzity Hokkaidó v Hakodate byla vyvinuta metoda odlišu-

jící pravý kaviár od jeho náhražek. Pro rozpoznání méně hodnotného kaviáru hybridů od pravého kaviáru je nutná analýza DNA a druhová identifikace, která je značně komplikovaná a vyžaduje odpovídající molekulární metody,“ říká Miloš Havelka, jenž se na FROV zabývá výzkumem jeseterovitých ryb. Proto se zaměřil na vývoj nových postupů, které rozpoznání kaviáru vyzy velké umožní. „Identifikoval jsem specifické znaky v genomu vyzy velké a jesetera malého, na jejichž základě jsem následně vytvořil jednoduchou metodu umožňující rozpoznání jedinců vyzy velké, jesetera malého a bestěra. Metoda spolehlivě funguje i pro určení druhového původu kaviáru a pro analýzu je potřeba pouze jedna jediná jikra,“ konstatuje Havelka. Všechny tyto aktivity lze přitom vnímat jako vytváření prostoru pro podnikání v chovech sladkovodních ryb i jako navazování na letitou tradici našeho rybníkářství a rybářství. A identitu české a moravské gastronomie. Má-li totiž něco v našich zemích kromě vaření piva a pálení slivovice skutečnou dlouhodobou tradici, pak je to sladkovodní rybářství.

Petr Havel, foto: FROV

RECEPTY A ZKUŠENOSTI SE ZPRACOVÁNÍM NETRADIČNÍCH DRUHŮ RYB

Většina tuzemských spotřebitelů konzumuje, když už vůbec, ze sladkovodních ryb především kapra, případně pstruha. Tomu také odpovídají recepty, které lze dohledat na internetu nebo třeba v kucháčkách. I díky produktům z tuzemských recirkulačních systémů (rybích farem) je ale možné připravit si také jiné ryby – zde jsou alespoň dva příklady.

SUMEČEK AFRICKÝ SMAŽENÝ

Sumeček africký je velmi chutná ryba. Je zajímavé, že jeho maso je před úpravou červené jako u lososa, tepelnou přípravou ale následně zbělá. Nejlepší a nejjednodušší recept je sumečka nakrájet na kolečka, osolit, okmínovat (případně obalit v mouce) a osmažit na tuku – olej, máslo s kapkou oleje atd. Jeho chuť není tak aromatická, není ale nutné zakapávat maso citrónem. Maso je velmi lahodné a díky vyššímu obsahu tuku šťavnaté. Filety sumečka jsou velmi vhodné ke smažení, pečení i dušení. Filety jsou bez kůže a kostí, proto jsou také velmi vhodné pro naše děti. Ze sumečka afrického lze připravit i polévku, s využitím masa z poměrně velké hlavy – polévka ze sumečka má přitom výraznou až ostrou chuť. Pokud připravujeme celou rybu, nezbavujeme ji kůže, kterou lze bez problémů konzumovat, a navíc při pečení obohacuje chuť masa. Optimální přílohou jsou brambory na různý způsob.

JESETER PEČENÝ NA MÁSLĚ

Jesetera vykucháme, odřízneme hlavu a ocas, nestahujeme (pouze větší kusy). Pokud je dlouhý, přeřízneme ho na polovinu. V pekáčku ho osolíme, posypeme mletým kmínem, v másle rozpustíme trochu grilovacího koření a tím rybu polijeme. Troubu předehřejeme, v pekáči jesetera trochu podlijeme vodou a pečeme asi 20 minut. Hřbetní ploutev se vypeče do křupava, je to (pro někoho) pochoutka. Rybu občas přelijeme vypečenou šťávou. Je zajímavé, že jeseter nemá téměř kosti, v zadní polovině těla vůbec. Kůži nejíme, je řídká prorostlá šupinami, které nelze seškrábat. Lze ji ale bez problémů po upečení sloupnout anebo vyjít maso až ke kůži. Je vhodnější u menších kusů kůži ponechat, dodá masu chuť, šťavnatost a ryba se nerozpadá. Z jesetera nám zbude páteř, v přední části je pár kostiček, zadní část má místo páteře jen měkkou chrupavku (je jak guma) a je zcela bez kostí. Maso jesetera je bílé, tučné a patří mezi nejlepší rybí maso vůbec. Také z jeseteří hlavy, ocasu a vnitřností můžeme uvařit výbornou rybí polévku.

ZELINÁŘSTVÍ MUSÍME I PŘES POTÍŽE ZACHOVAT

ZELINÁŘSTVÍ JE TRADIČNÍ SOUČÁSTÍ ČESKÉHO ZEMĚDĚLSTVÍ. NEJVĚŠÍ KONCENTRACE ZELINÁŘŮ JE V TĚCH NEJÚRODNĚJŠÍCH, PO STALETÍ PĚSTITELI OVĚŘENÝCH OBLASTECH. U TRADIČNÍCH DRUHŮ OVOCE A ZELENINY JSME BYLI SOBĚSTAČNÍ. NYNÍ SE K NÁM ZELENINA DOVÁŽÍ I ZE ZAHRANIČÍ. JEDNÍM Z DŮVODŮ, PROČ TOMU TAK JE, JE, ŽE SE ČESKÉ A MORAVSKÉ ZELINÁŘSTVÍ DLOUHODOBĚ POTÝKÁ S TRENDEM ÚBYTKU PŮDY PRO PĚSTOVÁNÍ ZELENINY A TÍM I POKLESEM POČTU SAMOTNÝCH PĚSTITELŮ ZELENINY. O VYSVĚTLENÍ TÉTO SITUACE JSME POŽÁDALI PŘEDSEDU ZELINÁŘSKÉ UNIE ČECH A MORAVY ING. JAROSLAVA ZEMANA.

Nepříznivý trend úbytku ploch

V roce 2017 čeští a moravští zelináři oseli a osázeli 10 905 ha, v roce 2003 to bylo 13 370 ha, což je pokles o 18 %. Podle pěstitelů zeleniny má uvedený pokles osevních ploch zeleniny několik příčin. Mezi ty hlavní patří zejména zánik zpracovatelských závodů, změny v systému odbytu zeleniny a rozdílná výše podpor zemědělství v jednotlivých členských zemích EU. Z těchto důvodů začala postupně zahraniční zelenina vytlačovat produkci českých a moravských zelinářů. V současné době vyprodukují naši pěstitelé zhruba 290 000 tun zeleniny za rok a přibližně 640 000 tun zeleniny je do ČR dovezeno. Z toho vyplývá, že naši zelináři jsou schopni vypěstovat zhruba 30 % z celkové spotřeby zeleniny v ČR. Protože si zákazník zvykl konzumovat čerstvou zeleninu i v zimě, kdy ji u nás nelze vypěstovat, není možné, aby naši

pěstitelé uspokojili poptávku po zelenině ze 100 %. Je ovšem mrzuté, že se zelenina z dovozu velice často objevuje na pultech obchodních řetězců i v době, kdy bychom byli schopni obchody zásobit tuzemským zbožím. Aby pěstitelé mohli uspokojit poptávku zákazníků v produkčním období, bylo by nutné osevní plochy zeleniny navýšit o cca 6 750 ha. Soběstačnost v zásobení trhu zeleninou by se tak mohla přehoupnout i přes 50 % hranici. Jenže vše je pod tvrdým dohledem ekonomiky a tuzemští pěstitelé levným dovozem zeleniny ze zahraničí jen těžko konkurují. Podle Jaroslava Zemana v současné době českým a moravským zelinářům nahrává fakt, že se pozitivně mění také návyky a myšlení spotřebitelů. Ti již nenakupují především to nejlevnější, ale zejména v důsledku nedávných kauz se zdravotně závadnými potravinami, se

více zajímají se původ a kvalitu nakupovaných potravin.

Pěstování zeleniny v systému integrované produkce

„Z tohoto důvodu je v České republice,“ jak konstatoval Jaroslav Zeman, „velice rozšířeno pěstování zeleniny v tzv. systému integrované produkce. Tento systém hospodaření, který byl zaveden v roce 2005 v souladu s celosvětovým trendem produkce zdravějších potravin, je šetrný k životnímu prostředí, bez zbytečného použití chemie a současně produkuje zeleninu vysoké kvality. Objem takto produkované zeleniny u pěstitelů roste a je stále oblíbenější i u spotřebitelů. Pěstitelé, kteří splní přísné podmínky v certifikačním procesu, mají právo označovat svoji produkci ochrannou známkou IPZ. Zelenina je dle „Pravidel pro integrovaný systém produkce

zeleniny“ pěstována na více než 7 000 ha, což je zhruba 65 % celkové osevní plochy zeleniny v ČR,“ uvedl Jaroslav Zeman.

Zeleniny patří i do diskuse o SZP 2020+

Předseda Jaroslav Zeman dále poukázal na fakt, že otázka pěstování zeleniny u nás se již od roku 2013 dostávala do různých dokumentů našich státních orgánů při formulování zásad, jak by měla vypadat Společná zemědělská politika po roce 2013. „Mohu říci,“ pokračoval Jaroslav Zeman, „že naši pěstitelé velice kladně hodnotili rozsah, v jakém byla otázka pěstování zeleniny v různých vládních a ministerských strategických dokumentech zmiňována.“ Výsledkem bylo, že v rámci Společné zemědělské politiky na období do roku 2020 bylo ovoce, zelenina i brambory zařazeny mezi takzvané citlivé komodity. To se projevilo i ve finanční podpoře, kdy například v roce 2015 byla vyčleněna částka 100 milionů korun na podporu pěstování zeleniny, 100 milionů na pěstování ovoce a 50 milionů na pěstování konzumních brambor. Jaroslav Zeman poté ocenil, že pěstitelé mohli také čerpat podpory na investice, jako byla výstavba a rekonstrukce skleníků a foliovníků, nákup moderních pěstebních technologií či budování skladovacích prostor z Programu rozvoje venkova. Zároveň však dodal, že přesto pokračoval i nepříznivý stav pěstování zeleniny u nás, a naopak se stále zvyšoval i dovoz zeleniny ze zahraničí. Konstatoval, že zatímco u všech hlavních živočišných komodit se loni soběstačnost ČR o jednotky procent zvýšila, u čerstvé zeleniny se dále snížila. U čerstvé zeleniny, kterou Češi jedí celoročně, tedy i v době, kdy ji u nás nelze vypěstovat, klesla naše soběstačnost již pod 40 %. V rámci EU je velká konkurence, která je rovněž vidět u našich polských sousedů, kdy snaha Poláků a dalších za každou cenu umístit svoji produkci na evropský trh, jehož důsledkem je enormní tlak na pokles cen těchto komodit. Proto také předseda Jaroslav Zeman zdůraznil, že

doufá, že při vyjednávání principů Státní zemědělské politiky po roce 2020 nezůstane ze strany českých státních orgánů jen o slov a že se jim podaří vyjednat rovné a spravedlivé podmínky, aby se zelinářství v České republice podařilo zachovat v takovém rozsahu, jaký si naše země zaslouží.

Výrobci kysaného zelí

V rámci svazu existuje pro velký zájem také sekce výrobců kysaného zelí. Jaroslav Zeman mi vysvětlil, že výroba kysaného zelí je v České republice tradiční záležitostí. V České republice je asi 22 výrobců kysaného zelí. Tito profesionální výrobci se sdružili a pravidelně se scházejí a snaží se společně propagovat tuto tradiční a velice zajímavou potravinu, která je historicky známá vysokým obsahem vitamínu C. Například u příležitosti výstavy Zahradá Čech je každoročně pořádána soutěž Zelí roku, ve které se hledá nejlepší kysané zelí, a ta se v loňském roce konala již podeváté!

Prodej zeleniny v obchodech

Z dat Zelinářské unie vyplývá, že nejvyšší procento vypěstované zeleniny jde do supermarketů a hypermarketů. Protože s odbytem svých potravinářských výrobků do prodejen obchodních řetězců to nemají jednoduché ani ostatní výrobci potravinářského zboží, požádal jsem Jaroslava Zemana, aby mi okomentoval zkušenosti českých a moravských zelinářů s tímto způsobem prodeje. Dozvěděl jsem se, že aby pěstitelé mohli prodávat svoji zeleninu do supermarketů a hypermarketů, musí uspokojit jejich poptávku po pravidelných dodávkách velkých objemů zboží požadované kvality, které je nutné dodat na centrální sklady obchodních řetězců. Proto to také čeští a moravští pěstitele řeší tím, že obdobně, jako je tomu například na trhu mléka, se sdružují do odbytových organizací pěstitelů zeleniny, kterých je v současné době v České republice jedenáct. Tímto způsobem jsou pěstitelé zeleniny schopni vyhovět požadavkům obchodních řetězců na vysokou koncentraci dodávaného zboží. Tyto odbytové organizace jsou rozmístěny v zelinářských oblastech. Některé jsou zaměřeny na zeleninu i ovoce, jiné pouze na zeleninu. Záleží na tom, co jejich členové pěstují.

Část zeleniny jde i do velkoobchodů

Nejvíce zeleniny je dodáno do supermarketů a hypermarketů. Dodávají se velké objemy zboží, což je pro pěstitele nepohodlnější. Podle Jaroslava Zemana je ale toto zboží prodáváno za nízkou cenu. Proto mnozí menší pěstitelé, kteří nejsou schopni tyto velké objemy dodávat, prodávají svoji zeleninu do velkoobchodů. Před časem byl boom farmářských trhů. Tento způsob prodeje je vhodný pouze pro menší pěstitele

a je velice náročný, protože pěstitel stráví plno času s vypěstováním širokého sortimentu produkce a další čas stráví na tržnici jeho prodejem. Prodají se zde malé objemy zboží, ale za vyšší ceny. Někteří zákazníci si jezdí pro zboží přímo na farmy, někteří se u farmářů přihlásí k pravidelnému odběru bedýnek. Před mnoha lety bylo na venkově velice populární dodávat vypěstovanou zeleninu do konzerváren, mražení a sušáren. Dnes o tom člověk skoro neslyší: „Zpracovatelský průmysl pro vypěstovanou zeleninu v České republice po revoluci téměř zanikl a dlouhodobě českému zelinářství velice chybí,“ konstatoval Jaroslav Zeman.

Farmářské trhy mají význam

A jak je to s odbytem zeleniny na farmářských trzích? Nejmenší množství produkce zeleniny se prodává takzvané přímo „ze dvora“, dále na farmářských trznicích i tzv. bedýnkovým způsobem, dále do hotelů, restaurací, ale i do zoologických zahrad. Problémem tohoto způsobu prodeje zeleniny je značná časová náročnost. „Dá se říci, že vysoká administrativní náročnost je obecný problém celého zemědělství. Při prodeji na tržnici vidím úskalí v ověření, že je daný prodejce skutečně farmář, a ne pouze překupník. Občas je na trhu a v obchodech vidět označené české zboží, které zjevně české v daném období být nemůže,“ upozornil Jaroslav Zeman.

Propagace našeho zelinářství

Od farmářských trhů jsme se dostali i ke stále živým tradicím pěstování různých druhů zeleniny, které zakotvily i ve folklorních zvyklostech mnohých pěstitelských oblastí. Jak Jaroslav Zeman připomněl, tak například v Polné na Jihlavsku byly od roku 1957 každoročně každou druhou neděli v měsíci září pořádány tradiční slavnosti, tzv. mrkvancová pouť. V Hořovicích v Čechách probíhají začátkem října tradiční cibulové jarmarky. Na Slovácku zase bývaly česnekové slavnosti, které se v poslední době pořádají v Buchlovicích. V mnohých vesnicích na Královéhradecku zase bývaly společné ochutnávky kysaného zelí a lidové slavnosti, které se postupně obnovují. V současné době mnohé tyto zvyky zakotvily v tradicích krajů pod jinými akcemi, jako jsou např. podzimní zahradnické výstavy a zahrádkářské slavnosti. K nejvýznamnějším patří zejména výstavy Země živitelka v Českých Budějovicích, Zahradá Čech v Litoměřicích a Podzimní Flora v Olomouci. V této souvislosti je nutné zmínit také akce pořádané samotnými pěstiteli, jako jsou například Slavnosti cibule v Račeticích a ve Všestarech, Rájské dny v Hlavenci, Slavnosti chřestu v Hostíně u Vojkovic nebo Zelobraní ve Vidově. Zeleninové druhy jsou vzpomínány také v mnoha lidových písních a pořekadlech,

což svědčí rovněž o tradičním pěstování a oblibě zeleniny v našich historických zemích.

Pokud jde o účast zelinářů na velkých i malých výstavách, je efekt jejich účasti, podle Jaroslava Zemana, obtížně měřitelný. „Jde však o tradiční část naší propagační činnosti, kde se snažíme návštěvníkům výstav a našim potenciálním zákazníkům ukázat, jak široký sortiment kvalitní zeleniny jsou schopni pěstitelé v České republice vypěstovat. Takže si můžeme udělat určitý úsudek podle toho, jaký je o naše produkty zeleniny zájem. Například na loňské výstavě Země živitelka v Českých Budějovicích jsme vydali 7 000 ochutnávkových porcí kysaného zelí,“ konstatoval Jaroslav Zeman. Každoroční akcí, která se koná v lednu, jsou Zelinářské dny v Lísku u Bystřice nad Perštejnem. „Jedná se o dvoudenní zelinářskou konferenci nejen pro pěstitele, ale i další související obory, kde se mimo jiné diskutuje o aktuální situaci v sektoru, o možnostech čerpání dotačních prostředků, trendech ve výživě a ochraně rostlin, nových pěstitelských technologiích atd. Pro zvýšení atraktivity konference se snažíme každoročně do programu zařadit i přednášky zahraničních odborníků,“ doplnil Jaroslav Zeman tuto svoji informaci.

Odborné zahraniční exkurze

Vedení Zelinářské unie Čech a Moravy se pro své členy každoročně snaží připravit i zajímavé odborné zahraniční exkurze. Návštěvy farmářů nám zprostředkovávají firmy působící v České republice s mezinárodním zastoupením. Jedná se například o firmy RIJK ZWAAN, BEJO ZADEN, NETA FIM atd. Návštěvy farmářů v okolních zemích jsou pro naše pěstitele velice poučné a inspirující.

„V podstatě lze říci,“ pokračoval ve výkladu Jaroslav Zeman, „že každoročně uspořádáme alespoň jednu exkursi do nějaké evropské země. V posledních letech jsme navštívili například bavorské pěstitele a zpracovatele okurek nakladaček, sklenníky pro pěstování rajčat na Slovensku, dny otevřených dveří semenářských firem v Holandsku. Pěstování zeleniny v hlavní pěstitelské sezoně je velice časově náročné, a proto si mnoho pěstitelů nemůže dovolit v tomto období odjet. Proto cca 1x za dva roky uspořádáme odborný zahraniční zájezd v zimním období do země s odlišným klimatem. Například v Mexiku byla exkurze zaměřena na pěstování pálivých paprik, v Brazílii jsme zase viděli technologii hydroponického pěstování salátů a bylinek,“ uzavřel svůj výklad Jaroslav Zeman.

Pár slov k budoucnosti

Podle Jaroslava Zemana se zelinářství u nás v posledních desetiletích nedařilo. Konstatoval, že od revoluce jsme byli svědky postupného poklesu pěstitelských ploch, růstu dovozu a snižování soběstačnosti. V posledních letech se tyto negativní trendy podařilo zastavit a zelinářů ani pěstebních ploch již výrazně neubývá. Problémy jsou ale stále s nedostatkem pracovní síly, rostoucí cenou půdy, úrodou pěstitelům často zničí povodně, zelináři nemají zázemí v podobě výzkumného ústavu. Je problém s nedostatečným množstvím registrovaných přípravků na ochranu zeleniny. Problematická je i spolupráce s obchodními řetězci. Zelináři to nebudou mít do budoucna lehké, ale věří a doufá, že u pěstování zeleniny mnozí i nadále vydrží.

Miroslav Svoboda

LEVANDULOVÁ FARMA POD PÁLAVOU JE RARITOU

SAMA O SOBĚ, ALE TAKÉ LIDSKÝM PŘÍBĚHEM

KDYŽ KAŽDOROČNĚ V ČERVNU ROZKVETOU V MALÉ OBCI STAROVIČKY POD PÁLAVOU LEVANDULOVÉ PLANTÁŽE, JE TO EXOTICKÁ PODÍVANÁ. ZÁPLAVU KVĚTŮ OBDIVUJÍ MÍSTNÍ LIDÉ I TURISTÉ. FIALKOVÉ LÁNY KVĚTŮ, ALE TAKÉ SKRÝVAJÍ SILNÝ LIDSKÝ PŘÍBĚH. PŘÍBĚH FARMÁŘE STANDY BÍZY, KTERÉMU V MLÁDÍ OSUD NADĚLIL VELKÝ POLÍČEK. PO NEHODĚ, KTERÁ SE STALA PŘI PROVOZOVÁNÍ JEHO OBLÍBENÉHO ŠPORTU, SKONČIL TOTIŽ NA VOZÍKU. UŽ NIKDY SE NEPOSTAVIL NA NOHY.

Rozkvetlá pole levandulí pod Pálavou jsou nepřehlédnutelná

Tady by příběh většiny z nás skončil. Jenže Standa to nevzdal. Našel v sobě obrovskou sílu „něco“ dělat. Nejen že se dál věnoval sportu, tentokrát na handbiku, ale také si uvědomil silněji, snad víc než kdykoliv předtím, že rodná víska a zemědělství jsou mu blízké. Před třemi lety tam proto založil levandulovou farmu a dnes pěstuje už desítky tisíc rostlin na třech hektarech polí. A nejen to, v chráněné dílně, kde vyrábí levandulové dobroty, kosmetiku i dekorace, zaměstnává téměř desítku zdravotně handicapovaných lidí. V sezoně i víc. Začtete se do poutavého příběhu levandulového farmáře, jak jej vidí on sám společně se svojí kolegyní Blankou Vaňkovou. Je to povzbuzující a inspirativní silný příběh.

Jak Standa k levanduli přišel

Za devatero vinohrady žil mladý jinoch, který se každé ráno kochal pohledem

na překrásné Pálavské vrchy, snil o cestách po hvězdách, poznávání nových míst i lidí a neopakovatelných dobrodružstvích. Jeho velkým snem bylo na vlastní kůži zažít pocit absolutní volnosti a svobody. Snad právě proto jej vždy přitahovala letadla a létání. Naplnění jeho touhy bylo na dosah ruky. Vypravil se s nadšením do místa, kde se vyšplhal na vrchol kopce a s energií sobě vlastní se s padákem na zádech vrhl dolů vstříc novému prožitku. Připadal si volný jako pták. První extáze pocitů blaženosti se jej zmocnila a naplnila každíčkou část jeho těla. Blankytně modrá obloha nad hlavou a pestrobarevná paleta krajiny pod ním. Opojen dosud neznámými pocity se nechal unášet na vlně emocí. Ze směsice prolínajících se barev však najednou rychle začaly vystupovat stromy, domy, lány obilí, stébla trávy... Náhlé ticho a tmu vystřídal oslepující proud světla, povyk cizích hlasů

a nepopsatelně neznámý pocit při vyřknutí slov: „Už nikdy se nepostavíš na nohy.“ Po návratu ze sanatoria se mladý Standa začal smířovat s novou životní situací a učil se sžívat se svým vzdáleně známým prostředím. Soustředil se sám na sebe a objevování svých nových možností. Dokázal se aktuálním skutečností postavit čelem a učaroval mu sport, jemuž se aktivně a úspěšně věnoval několik let. S nabídkou stát se profesionálním sportovcem přišlo také nejtěžší rozhodování o svém dalším působení. Standa měl vždy rád svou rodnou vesnici Starovičky. Jako malý kluk trávil každou volnou chvíli ve vinohradě nebo na poli se svým dědou, ke kterému vzhlížel. A v tomto rozhodujícím období na něho myslel stále častěji. Zatoužil vrátit se ke kořenům a navázat na rodinnou tradici spojenou s obhospodářováním půdy. Často se setkával s jemu dosud neznámou vůní, která ho

vždy něčím upoutala. Začal se o ni více zajímat a doslova propadl jejímu kouzlu. Vše začalo prvotním záměrem vybudovat chráněnou dílnu, kde by našli uplatnění lidé s různými speciálními potřebami a handicap. Zajistit stálou pracovní náplň pro handicapované nebylo vůbec jednoduché, a proto se hledal jiný způsob, jak zajistit stálý provoz s vhodnou pracovní náplní. A tak se jednoho dne v kopcích pod Pálavou objevily zelenošedé lány levandule a Standa se stal levandulovým farmářem. Opájen magickou vůní i barvou levandule se těší z voňavé práce na farmě.

Levandulová farma z jižní Moravy zblízka

Začátek příběhu Levandulové farmy z jižní Moravy už známe, ale farmář Stanislav Bíza nám ji představí trochu blíže. Pole se nachází v malé obci Starovičky, nedaleko Hustopečí a Lednicko-valtického areálu, v kraji známém především výrobou vína, lidovými tradicemi a významnými kulturními památkami. Políčko obklopené vinohrady nabízí nezapomenutelný výhled do krajiny, kterému dominují Pálavské vrchy. Při pohledu na kopce za Starovičkami nemůžete krásné nafialovělé lány přehlédnout.

V roce 2014 jsme zasadili 40 tisíc sazenic levandule lékařské a s napětím očekávali první pěstitelské úspěchy. Velkou podporu jsem našel v rodině, která mi se vším ochotně pomáhala a pomáhá. Množství levandule z první sklizně v roce 2015 bylo zanedbatelné, přesto však dostačující pro výrobu prvních levandulových výrobků – nahřívacích polštářků s levandulí, se kterými jsme začali objíždět jarmarky v okolí. Teprve další rok přinesl vydatnou sklizeň a bylo nezbytné nutné najmout další zaměstnance do šicí a výrobní dílny. V současné době náš levandulový tým tvoří 8 kolegů, kteří vyrábí dekorativní, relaxační, kosmetické i potravinové produkty z levandule, a jiní se starají o chod farmy i obchodu. Vše, co sklídíme, sami zpracujeme, jen velmi malé procento levandule, zejména čer-

Na „levandulobraní“ se dobrovolně sjíždí i lidé z jiných regionů. Chtějí to zažít.

Od experimentování po úspěch. Stanislav Bíza dnes pěstuje levanduli na 3 hektarech a zpracovává ji v chráněné dílně

stvé, potom putuje k dalším prodejcům a zpracovatelům. V sezóně polních prací se náš tým rozrůstá o další členy, abychom včas zvládali péči o keřiky i pole. V období sklizně k nám potom přijíždějí nadšenci z různých koutů republiky, aby mohli na vlastní kůži zažít „levandulobraní“. Aktuálně obhospodařujeme asi 3 hektary polí osázených levandulí

lékařskou, což je dvojnásobek původní výměry.

Bez pomocníků a techniky to nejde

Samotné pěstování ve velkém se z hlediska péče o rostliny docela zásadně liší od pěstování levandule na zahradě. Správné načasování sadby, sestřihávání, sklizně a obdělávání levandulových

keřů je zásadní. Pár keřků na zahradě každý zvládne opečovávat sám, ale na 40 000 sazenic už je za potřebí více šikovných rukou. Při pěstování levandule lékařské, která v našich zeměpisných šířkách není tradičně pěstována ve velkém, jsme prošli obdobím experimentů, stáží a nepřetržitého studia. Učili jsme se a učíme se vše vlastně od začátku a neustále objevujeme nové skutečnosti a zajímavosti. Mnoho zdrojů informací jsme našli v zahraničí, kam jsme několikrát vycestovali za poznáním způsobu pěstování a zpracování levandule. Pořizování strojů není také zcela jednoduché, protože za zařízeními na obdělávání a zpracování levandule musíme vyrazet právě do zemí, kde je levandule tradičnější plodinou. Počáteční starosti a obavy nyní přecházejí v radosti a úspěchy. Díky levanduli se setkáváme se spoustou zajímavých a inspirativních lidí – obchodních partnerů, zákazníků i spolupracovníků, čímž si neustále rozšiřujeme obzory. Neustále vyvíjíme nové produkty, abychom uspokojovali stále více zákazníků.

Úcta ke krajině, tradicím a sounáležitost s přírodou jsou pro nás klíčové hodnoty, které se promítají ve všech oblastech našeho působení. Samozřejmostí tedy je, že levanduli pěstujeme přirozeným způsobem bez chemického ošetření. Péče o krajinu a životadárnou půdu je, obzvláště v dnešní době, velmi aktuální a na místě. Právě nám končí přechodné období pro bio certifikaci, což je pro nás

dalším důležitým krokem pro rozvoj farmy.

O své si říká i turistika

Pomalou se dostáváme do povědomí návštěvníků jižní Moravy. Minulá sezóna pro nás byla v tomto ohledu zcela nová a návštěvnost farmy stoupla několikanásobně. Velký zájem o rozkvetlé lány mají také fotografové z různých regionů. Pohled z kopce na okolní krajinu je opravdu výjimečný a při západu slunce magický. V nadcházející sezóně se návštěvníci farmy mohou těšit na nové výrobky i zážitky. Připravujeme na příklad oddechovou zónu přímo na poli, informační tabule, levandulové dobroty i zážitkové exkurze ve výrobě aj. Aktuální informace vždy najdete na našem webu: www.levandulezmoravy.cz.

Levandule lékařská: charakteristika
Levandule lékařská je bylina, kterou si většina lidí spojuje s odpočinkem, pohodou a nezaměnitelnou vůní a barvou. Tradičně se za touto bylinou lidé vydávají do Francie či Chorvatska, což už nyní nemusí. Největším nepřítelem levandule je silný mráz a přemokření, takže se levanduli na jižní Moravě poměrně daří. Jsme přesvědčeni, že tato bylina má všestranné využití a její potenciál je obrovský. Ostatně s našimi výrobky se o tom můžete přesvědčit na vlastní kůži, nos nebo jazyk.

Text a foto: Dagmar Sedláčková

PESTROST BALKÓNOVÝCH KVĚTIN

S PRVNÍMI JARNÍMI DNY ZAČÍNÁME POMALU POKUKOVAT PO SAZENÍČKÁCH BALKONOVÝCH KVĚTIN A LETNÍČEK A PŘEDSTAVUJEME SI, JAK JE ZKOMBINUJEME DO VENKOVNÍCH TRUHLÍKŮ A KVĚTINÁČŮ.

Už při výběru rostlin můžeme myslet na jejich neobvyklé letní použití. I truhlíkové květiny lze použít jako

řezané, obrovsky se tím rozšíří paleta použitelných barev, tvarů struktur a textur. Z řezaných balkonových květin lze vyrobit například svatební kytici pro letní svatbu technikou vypichování, tak jak to provedla Klára Franc Vavříková na fotografiích pestře barevné svatební kytice s použitím floristického svatebního držáku. Letničky a truhlíkové květiny lze taky použít na případnou výzdobu stolů pro hosty, ať už svatební, nebo při letní slavnosti s grilováním

či narozeninové oslavě na zahradě. Stačí použít rozličné skleněné nádoby nebo vázičky, do nich volně vložit buď pestrou směs letniček a balkonových květin, nebo je sladit jen do několika barev.

Potom už jenom použít několik kousků krajky nebo látky s oblíbeným vzorem a různé stuhy, provázky nebo barevnou vlnu, abychom celé aranžmá sjednotili a propojili, a pestrá květinová výzdoba

je hotová. Autorem všech květinových aranžmá je Mistr florista České republiky a zároveň místopředsedkyně Svazu květinářů a floristů ČR – Klára Franc Vavříková a všechny použité květiny pod značkou Česká květina, která je ochrannou známkou pěstitelů SKF ČR, vypěstovalo a dodalo zahradnictví SINCO Mělník společnost s ručením omezeným.

Tomáš Svoboda, tajemník SKF ČR

DĚČÍNSKÁ KOTVA
Mistrovství floristů České republiky

Jedno století

16. 5. – 20. 5. 2018

SOUTĚŽ: 16. 5. – 17. 5.

VÝSTAVA: 18. 5. – 20. 5.

ZÁMEK DĚČÍN

Mistrovství floristů ČR - Děčínská kotva

47. ročník mistrovství je zařazen do programu
Rodinného stříbra Ústeckého kraje
a probíhá v rámci Děčínských slavností.

Akce probíhá pod záštitou hejtmana
Ústeckého kraje Oldřicha Bubeníčka.

VÍCE INFO: WWW.DECINSKA-KOTVA.CZ

Floristika

HRDLO LAHVE USEKNE PODPATKEM LODIČKY NEBO LAKEM NA NEHTY

MLADÁ VINAŘKA Z HUSTOPEČÍ SE VE VINAŘSTVÍ ÚSPĚŠNĚ PROSAZUJE

PŘESTOŽE JE LIBUŠI VRBOVÉ Z HUSTOPEČÍ TEPRVE PĚTADVACET LET, JEJÍ JMÉNO SE ZAČÍNÁ MEZI VINAŘI OBJEVOVAT ČÍM DÁL ČASTĚJI. NADĚJNÁ MLADÁ VINAŘKA ZAZNAMENALA V POSLEDNÍ DOBĚ ÚSPĚCHY, A TO JAK V SOMMELIERSKÝCH SOUTĚŽÍCH, TAK ROVNĚŽ NA MISTROVSTVÍ V OTEVÍRÁNÍ LAHVE ŠAVLÍ – SABRÁŽI. K OBORU PŘILNULA UŽ OD MALIČKA, JAK SAMA ŘÍKÁ, PROTOŽE VYRŮSTALA V RODINNÉM VINAŘSTVÍ SVÝCH RODIČŮ. DNES SE AKTIVNĚ PODÍLÍ NA JEHO CHODU A CHCE POKRAČOVAT V TOM, CO RODIČE NASTAVILI.

„V roce 2016 jsem dokončila magisterské studium na ústavu vinohradnictví a vinařství Zahradnické fakulty v Lednici Mendelovy univerzity v Brně. Půl roku po promoci mi škola začala chybět, a tak jsem se rozhodla studovat dál. Teď jsem zpátky na ústavu vinohradnictví a vinařství v prvním ročníku doktorského studia,“ upřesňuje mladá vinařka.

Kdy jste začala brát vinařství vážně? Byla to samozřejmost, když jste vyrůstala ve vinařské rodině, nebo jste měla i jiné představy o svém povolání?

Představy byly jasné. Chci pokračovat v rodinném podniku, který moji rodiče již dvacet let budují. Jako nejstarší ze tří dcer jsem se rozhodla vyzkoušet vinařinu, aby tatka měl později komu předat vinařské žezlo. Tento obor jsem si zamilovala. Dnes si nedovedu představit, že bych se věnovala něčemu jinému. Moje dvě mladší sestry si teď musí rozdělit provoz penzionu a kuchyň, aby měla následníky i mamka.

Jak se realizujete v rodinném vinařství? Co Vám bylo svěřeno na starosti?

V rodinném vinařství dnes pracuji naplno. Hlavní pracovní činností je výroba vína. Moje pozice by se dala pojmenovat jako enolog a sommelier. Táta mi umožnil se plně ve sklepech realizovat a teď je pyšným ředitelem. Já jsem dostala gumáky a zodpovídám především za celou výrobu vína.

Těší vás role pokračovatelky? Jste ve shodě s tatínkem zakladatelem, nebo máte i svoje představy a plány, například změny technologií nebo zavádění nových metod?

Jsem nadšená. Tatkově vděčím za to, že si troufнул mi předat zodpovědnost za vína. Všechny představy a plány do budoucna řešíme společně a vždycky bez problému najdeme společnou cestu. Je nakloněn mým menším experimentům, a tak máme ve sklepech i kvevri nádoby, ve které si zkouším vyrobit víno technologií tisíc let starou.

Jaká je historie vašeho rodinného vinařství?

Láska k vínu, jídlu a folkloru přivedla

rodiče na myšlenku vlastního podniku. V roce 1997 začali provozovat vinný sklep, kam hosté jezdili hlavně za zábavou. Tatka tehdy obhospodařoval necelý jeden hektar vinic a mamka začala v kuchyni zdokonalovat svoji vepřovou krkovičku. Dobré víno a domácí kuchyně je to, za čím naši hosté opakovaně rádi jezdí.

Máte ještě dvě mladší sestry, zajímají se také o vinařství, nechají se poučit, nebo mají jiné role či zájmy? Obecně, jak máte rozdělené činnosti v rodinném podniku?

Činnosti máme náležitě rozděleny. Tatka a já se staráme o vinařskou část a mamka má na starosti provoz penzionu, dvou vinných sklepů a kuchyň. Co se týká sester, vinařinu jsem si už zabrala já. Prostřední sestra studuje trenérství, takže do rodinného podniku může přinést rozšíření o sportovní vyžití. Nejmladší Maruška má teprve 13 let, takže má ještě čas zjistit, zda ji bude bavit třeba marketing a management.

Co Vás na vinařství nejvíce těší?

Nejvíce mě těší, když vidím někoho u nás si spokojeně užívat pobyt a vychutnávat si víno i jídlo.

Už jste získala nějaké ocenění za vlastní víno?

Úplně první moje víno, Chardonnay výběr z hroznů 2015, bylo loni na hustopečské

výstavě vín ohodnoceno jako nejlepší Chardonnay. To potěšilo. Každý rok se účastníme několika vybraných soutěží i mezinárodní úrovně a vína získávají medailová ocenění. První letošní zlatá medaile je ze soutěže Meditrina za Hibernál.

Jste úspěšnou sommelierkou. Co musí takový sommelier ovládat a co bylo nejtěžší, abyste se zařadila mezi elitu?

Sommelier se musí dokonale vyznat ve víně napříč světem, ovládat správný servis vína, umět doporučit k vínu pokrm

dvěma lety jsem se poprvé zúčastnila mistrovství ČR v sekání sektů, ale to jsem tam byla jen tak „na čuhačku“. Rok na to, po pilném tréninku, se mi soutěž podařilo vyhrát. Jsem tedy teď úřadující mistryň České republiky v sekání sektů.

Jak se usekne hrdlo láhve podpatkem lodičky? Je to vaše specialita. Prozdíváte ten kumšt?

Haha...no, vlastně stačí se správně trefit do hrdla.

Čím se ještě dá useknout lahev kromě klasického sekání šavlí? Máte nějaké neobvyklé kuriozity?

Láhev se dá seknout různými předměty. Moje vlastní specialita je useknutí hrdla lakem na nehty (ne však tím štětečkem) a již zmíněným podpatkem lodičky. Mezi moje oblíbené předměty patří i klasická sektová sklenička.

Jaké jiné aktivity mimo rodinné vinařství realizujete?

Všechny moje další aktivity se stále točí kolem vína a vinařství. Jsem předsedkyní Hustopečského vinařského bratrstva, spolku, jehož hlavní činností je podpora a rozvoj vinařské kultury v Hustopečích, vzdělávání o víně a vinicích. Potom jsem členkou uskupení Mladí vinaři. Čtrnáct nadšených mladých vinařů, kteří chtějí svou vášeň k vínu předávat dál. Obě moje aktivity mají za cíl vzdělávat, bavit a podporovat rozvoj v oboru vinařství.

Co je u Vás nového, čím se aktuálně zabýváte?

Aktuálně ve sklepech finalizuji část vín ročníku 2017, které budeme koncem března lahlovat. Rýsují se příjemná, svěží vína, která se budou ideálně hodit k jarní, slunečné náladě.

Čekají vás letos nějaké soutěže?

Ano, čekají. Jako první se letos v červnu pokusím obhájit prvenství v sabráži. Už teď se připravuji, zkouším a vymýšlím nové způsoby a předměty, kterými se pokusím zaujmout porotu.

Dagmar Sedláčková
Foto: Archiv Libuše Vrbové

HOUBAŘEM SNADNO A RYCHLE:

KUPTÉ SI ATLAS A UČTE SE HOUBY POZNÁVAT NA VÝSTAVÁCH, RADÍ UZNÁVANÝ JIHOMORAVSKÝ MYKOLOG

DVAASEDMDESÁTILETÝ VÁCLAV KOPLÍK Z JIHOMORAVSKÝCH RATÍŠKOVIC „VYMETÁ“ BOROVÉ I LISTNATÉ LESY S PROUTĚNÝM KOŠÍKEM UŽ VÍC NEŽ PADESÁT LET. NEEXISTUJE SNAD JEDINÁ HOUBA, O NÍŽ BY TENTO UZNÁVANÝ AMATÉRSKÝ MYKOLOG NEDOKÁZAL DLOUZE, ZASVĚCENĚ A TAKÉ S LÁSKOU K LESU MLUVIT.

„Kupte si atlas hub, navštěvujte všechny výstavy v okolí a staňte se členy České mykologické společnosti, kde se každý týden dozvíte, kde ve vašem okolí aktuálně rostou,“ radí Václav Koplík začínajícím houbařům. Univerzální recept na to, kdy vyrazit s naostřeným nožičkem do lesů, podle něho neexistuje. „Houby si totiž dělají, co chtějí, rostou si nezávisle na všech poučkách. Přece ale existuje jedno základní pravidlo, kdy vyrazit do lesa – Musí předtím pár dní pršet,“ dodává jihomoravský mykolog.

S čím vůbec vyrazit do lesa?

Nepromokavé boty, pevné dlouhé kalhoty kvůli klíšťatům a postříkat se repelentem. A s sebou dva košíky. Do jednoho dávat to, co znám, do druhého, co neznám a to balit do novin zvlášť. Doma podle atlasu zkusit roztřídit nebo se poradit s někým zkušeným.

Platí stále hlavní houbařská zásada „Co neznám, nechám v lese“?

Tak. Houbař sbírá jen houby, které bezpečně pozná. Nebo je zabalte do novin, aby nekontaminovaly ostatní houby, a jděte se poradit.

Existují publikace nebo houbařský manuál, kde si základní věci mohou začínající houbaři nastudovat?

Atlasy, které se mi dostávají do ruky, jsou dobré. Začínající houbař se tam toho dočte poměrně hodně. Ale to by musel být fakt borec, aby se všechno naučil z knížky.

Je dobré najít si někoho, kdo mě bude ze začátku učit houby poznávat?

Určitě ano. Není nad to, když se člověk s někým učí. Dobrým způsobem na poznávání hub jsou také výstavy hub nebo mykologické poradny. Těch ale v republice není moc a nejsou rovnoměrně rozprostřené. Na jižní Moravě jsou třeba v Brně v muzeu a jedno detašované pracoviště je v Ratíškovcích. Seznam je na webu České mykologické společnosti.

Jak laik pozná, že rostou? Skutečně neexistují „zaručené“ indicie, že má nasadit gumáky a vyrazit do lesa?

Základní odpověď je jednoduchá. Houby jsou tvořeny z devadesáti procent vodou, takže musí být napršeno a vlhko, aby rostly. Když je ale sucho a tropické

teploty, je to horší než špatné. Základ je příhodné počasí. Ale taková indicie je, když v lese najdete bílé plochy – plísňe. Říká se, že země kvete.

Do kolika dnů se pak objeví houby?

Do čtrnácti dnů.

Jak byste rozdělil houbařskou sezónu?

Od časného jara do pozdního léta rostou houby v listnatých lesích. Od půlky srpna do zámru zase ve velkém v jehličnatých lesích.

Co roste jako první?

Kačenky české, různé druhy smržů, což je fenomén posledních třiceti let, kdy jsem si poprvé všiml, že v mulčovací kůře rostly tisíce smržů. V květnu pak rostou májovky, vynikající houby. Ale pozor. Sice snižují hladinu cukru v krvi, dvacet deka jich je ale už jako dávka inzulinu, takže by si na ně měli dávat pozor cukrovkáři.

A pak už začínají první hříbovitě houby?

Přesně tak. V květnu rostou první hříbovitě houby, hříby borové, na které

navazují hříby dubové, holubinky, lišky neboli kuřátka. Přes léto pak bedly, na podzim až do zámru roste spousta čirůvek, strmělek, ryzců a od srpna pak klouzky. A zase znovu, kupodivu, roste hříb borový.

Přemrzlé houby. Sbírat, nebo ne?

Zásada je taková: existují jen tři druhy hub, které snesou přemrznutí. A to penízovka sametonohá, hlíva ústřičná a ucho Jidášovo. Ostatní mají pak velmi rychle blízko ke hnití.

Má to zásadní vliv na zdraví?

Naprostě se nedoporučuje sbírat přemrzlé houby. Způsobují žaludeční nebo střevní potíže.

Jaký je nejlepší způsob uchovávání hub?

Moderní je teď zamrazovat, což je dobrý způsob. Nemělo by to ovšem být déle než do příští sezóny, pokud nerozmraznou. Výhodou je, že mražené houby si uchovají veškeré potřebné látky.

Co když přece přidám něco špatného do polévky? Je nějaký lék, jak si

s tím poradit doma, nebo okamžitě do nemocnice?

Okamžitě do nemocnice. Už do dvaceti minut se v některých případech dostaví zažívací problémy jako průjem a zvracení. Některé se projeví po čtyřiceti minutách, některé za šest až osm hodin. Otravy muchomůrkou zelenou jsou ale ještě zákeřnější, ty se projeví i za dvanáct hodin.

Do čeho houby ideálně sbírat? Síťovka, košík? Jak jsou na tom naše oblíbené igelitky?

Nejlepší je skutečně vzdušný proutěný košík a pokud možno s poklopem, aby vám do něj nepadalo jehličí. Igelitky a neprodyšné obaly, to je velmi nešťastné řešení. Byly dokázány nepříjemné otravy z takto zapařených hub, kdy lidé začali dokonce ztrácet zrak.

Jak dlouho můžu nechat houby nezpracované v lednici?

Maximálně tři dny. Ideální je okamžitě zpracovat.

Hana Raiskubová

Foto: Archiv Václav Koplík

„I LOVE FOLKLORE“, HLÁSAJÍ DO SVĚTA NÁPISY NA TRIKÁCH Z KYJOVA

„CHCEŠ BÝT ORIGINALNÍ? DOPLŇ SVŮJ ŠATNÍK O FOLKLORNÍ MOTIVY!“ TAK ZNÍ RADA NA FACEBOOKOVÉ STRÁNCE TRIKA Z KYJOVA. KDYŽ PŘED ČTYŘMI LETY PRÁVĚ TUHLE ZNAČKU DVA MÍSTNÍ MLADÍ KLUCI ZAKLÁDALI, NESJPÍŠ JE ANI NENAPADLO, JAKÝ BOOM TÍM VYVOLAJÍ.

Folklor zkrátka v posledních letech znovu táhne. Kdo nemá v šatníku kus oblečení s lidovým motivem, ten jako by nebyl. Děvčice a šohaji v krojích a tradiční lidové ornamenty z moravského Slovácka i jiných folklorních regionů slaví úspěch na všech frontách. Na vinných etiketách, ve skicích pražských módních návrhárek, na olejomalbách malířů, na tričkách... A dokonce i plav-

kových bikinách, batůžcích, sukních, šatech a krytech mobilů.

Jak to ale celé s Triky z Kyjova začalo? Může za to vlastně „obyčejný“ vinný sklípek a partička kamarádů, která miluje folklor, tradice, svůj region a víno. „Celý ten nápad založit Trika z Kyjova vznikl po večerech ve vinném sklepě, kde jsem tehdy bydlel,“ vzpomíná Tomáš

Jeřela, který spolu s Martinem Zrzavým za úspěšnou značkou postavenou na folklorních motivech stojí. Nosit taková trika napadlo prý tehdy jejich kamaráda Martina, který to jen tak do větru plácnul na zkoušku folklorního souboru. Martin Zrzavý, šikovný grafik, pak triko zpracoval a nechal jich pár vyrobit. A už to jelo. Vzápětí totiž vzniklo triko I LOVE FOLKLORE, které mělo obrovský úspěch na Mezinárodním folklorním festivalu ve Strážnici. Tehdy ho ale nosili jen Kyjovjáci. „Trika měla tak ohromnou odezvu, že jsme je dotiskli i pro mimo kyjovské. Když jsem zjistil, že Martin, který grafiku vytváří, všechny objednávky řeší excelovskou tabulkou, měl můj obdiv. V tolika velikostech a kombinacích barev se mohl vyznat jen on,“ směje se Tomáš Jeřela, kterému je něco málo přes třicet. S nostalgií vzpomíná na první sklad, který měl tehdy ještě ve svém vinném sklípku. „Bylo to úžasné místo s atmosférou, kam jsme rádi zvali naše zákazníky, aby si trika vyzvedli. Ulili jsme jim pohárek a oni si během toho trika zkoušeli a popíjeli. Zlaté časy,“ zasnul se.

Na trikách najdou obdivovatelé Moravy motivy ze Slovácka, Podluží, Hané i Valašska. „Naše trika nosí srdcaři, kteří většinou žijí jinde a chtějí tak říct, odkud pochází. Největší zájem je o motivy kyjovské. Je pravda, že jsou asi nejhezčí, ale to by měl říct někdo jiný. Trošku to zavání samouchvalou,“ usmívají se kluci, kteří za krásným nápadem stojí. Folklorní motivy zažívají renesanci, hodně návrhárek se jimi inspiroje a snaží se je propojit s každodenním užíváním. V Trikách z Kyjova jsou na šatech, trikách, šátcích, mikínách, plavkách, sortiment se neustále rozšiřuje. Nejrychleji mizí miminkovská body, v plesové sezóně je poptávka po motýlcích a čelenkách. Před Vánoci o nekonečné šátky, v kurzu jsou i obaly na mobily. „Je to totiž skvělý dárek, takže naše trika jsou už po celém světě. Někdo to bere jako reprezentaci regionu, jiný je posílá rodině, aby nezapomněli, odkud pochází. A my jsme hrdí na to, že je to naše triko, které to umožní,“ říká Martin Zrzavý. Oba kluci se živí vlastním zaměstnáním, trika jsou zatím jen „vedlejšák“. I přesto má tahle značka takový šmrnc, že s nimi rádi pracují i renomované malířky – třeba Lenka Jurečková. „Lenka sice žije v Praze, ale srdce má stále tady u nás,“ vysvětlu-

je úspěšná podnikatelská dvojka. Trika z Kyjova nenosí jen tamní vyhlášený Slovácký soubor, ale i dětský soubor v Praze, kterému navrhli srdce vycházející z kyjovského motivu. A dokonce i děcka na Novém Zélandu. Prsí se v něm pravidelně borci Stanislav Popela, Pavel Fridrich a Martin Jelínek, vítězové taneční soutěže Slováckého verbuňku. Kdo někdy verbuňk viděl naživo, ví, kolik energie tenhle tanec stojí. Tomáš Jeřela a Martin Zrzavý folklorem žijí. I proto se na stáncích místo prodávání raději s pohárkem baví s lidmi, kteří mají na sobě jejich triko. Zajímá je, odkud jsou a jak žijí. A lidem se folklór na trikách líbí. „Naše trika jsou jen další možnost, jak říct: Jsem folklorista a miluju folklor. Moc rád triko nosím v Praze, když je léto, člověka hned více baví svět. A nedej bože, když ho vidím na někom jiném. To hned srdéčko zacífruje radostí,“ přiznává Tomáš Jeřela.

Co si dnes myslí o risku, do kterého šli? „Úspory, které jsem vložil, se vrátily do pár měsíců. Loni jsme splatili tiskárnu na vícebarevná trika. Největší obavy jsme měli, když jsme s dluhem jeli na festival do Strážnice a nebyli si vůbec jisti, jestli zaplatíme vyrobená trika. Ted zbývá splatit ještě jednu půjčku a pak už se snad budeme v černých číslech,“ mají radost Tomáš s Martinem. S triky s lidovými ornamenty, šohaji a děvčecmi se objeví na festivalech ve Strážnici, slovenské Myjavě a Východné. A jsou už k dostání nejen v Kyjově a Brně, ale brzy už dokonce i v Praze.

Hana Raiskubová
Foto: Archiv Trika z Kyjova

BABIČČINA APOTÉKA

Pusťte se do boje s jarní únavou s pomocí přírody

Také se cítíte oslabení a malátní po dlouhých zimních měsících, kdy nedostatek denního světla způsobuje únavu, špatnou náladu, smutek, nedostatek elánu a v důsledku toho všeho také oslabení imunity a náchylnost k infekcím? Jarní únavou trpěli již naši předkové. Rozhodně to tedy není „vymoženost“ dnešní uspěchané doby plné stresu, infekcí nebo také znečištěného prostředí a smogu.

Vyzkoušejte pár jednoduchých triků a babičkovských rad, které pomohou dodat tělu energii a očistit ho před nadcházejícím jarem. Nastartovat vám ho pomohou třeba procházky po lese či práce na čerstvém vzduchu a v zahradě, ale také jednoduchá změna jídelníčku, otužování a hlavně všemocné bylinky.

Uvařte si kopřivový čaj na detoxikaci organismu

Naše babičky dobře znaly účinky všemocné kopřivy. Tato zdánlivě obyčejná rostlina rostoucí na každé mezi má totiž celou řadu léčivých účinků. Dokáže potlačit dokonce i jarní únavu. Umí totiž z těla vyplavit škodlivé toxiny, které se v něm v zimě nashromáždily. Právě v prvních jarních týdnech jsou účinky kopřivy nejsilnější, především těch mladých. Využívají se přitom jejich listy i stonky. Jak si připravit kopřivový čaj? Spařte hrst kopřiv asi litrem vroucí vody a nechte několik minut luhovat. Poté scedte a popíjejte po doušcích. Můžete také vyvařit 2 lžičky drcené kopřivy. Jarní detoxikační očistnou kúru provozujte alespoň měsíc, ideálně šest týdnů i více.

Sílu a energii vrátí tělu „obyčejný“ med!

Naše babičky považovaly odjakživa med za všelék. Každý den alespoň jednu lžičku ráno i večer a budete zase fit! Navrací totiž tělu energii a sílu a pro svou sladkou chuť a nádhernou vůni umí být i zdrojem lepší nálady. Vysvětlení je prosté. Med totiž obsahuje velké množství hořčíku, které posiluje nervovou soustavu, stejně jako srdce a imunitní systém. Působí protizánětlivě a má silný antibakteriální účinek. Třesou se tak před ním nejen nachlazení, ale i obávaná chřipka. Zkuste si ho sami uvařit z pampelišek, které už za pár dnů rozzáří trávníky a louky. Je lahodný a obsahuje množství tělu prospěšných látek, které jsou vzpruhou pro unavený organismus.

Udělejte si pampeliškový salát. Obsahuje hořké látky prospěšné trávení

Možná se vám při názvu pampeliška vy-

baví spíše dětství a vítí věnečků na louce, pampeliška má však celou řadu léčivých účinků. Hořké látky, obsažené ve smetance lékařské neboli pampelišce, podporují například trávení, resp. žaludku a střev a také činnost jater a ledvin. Její listy jsou přímo nabitě vitamíny A, B, C a D a obsahují i velké množství minerálů. Všechny tyto látky způsobují, že je tato jarní kvetoucí rostlinka tolik žádaná v „babičkovské“ apotéce. Zkuste si připravit jarní očištný salát z mladých lístků pampelišky. Určitě se s ním zavděčíte i těm, kdo si neumí jídlo představit bez kousku pořádného masa. Omyjte jich 400 gramů a smíchejte se 2 lžicemi oleje a stejným množstvím octa. Přidejte stroužek nebo dva česneku podle chuti, sůl a pepř a kousek slaniny nakrájené na kostičky, kterou opečte.

Zařadte do jídelníčku více pramenité vody. Nastartuje hubnutí

Dodržovat pitný režim patří k pilířům péče o unavené tělo. Čistá, pramenitá voda je ideální na rozpróduení energie,

i pokud chcete nastartovat proces čištění či hubnutí po dlouhé zimě. Vypijte jí denně alespoň dva litry.

Vylisujte si šťávu ze sedmikrásek. Ovlivní látkovou výměnu

Je to sice drobný plevel, přesto má tato květina jarních trávníků celou řadu pozitivních účinků na lidské zdraví. Ovlivňuje totiž látkovou výměnu a tím i detoxikaci organismu. Pokud nechcete pít syrovou šťávu, zkuste si uvařit sedmikráskový čaj. Přidat můžete i nějaký ten kvítek do polévky nebo pomazánky.

Připravte si jednoduchou vitamínovou bombu z jablek na vitalitu

Jablka jsou doslova zdrojem vitality. Obsahují vlákninu pektin, která snižuje hladinu cholesterolu či velké množství vitamínu C proti únavě a na posílení imunity. Jablka také zabraňují osazování bakterií ve střevech. Celou polovinu těchto zdravích prospěšných látek přitom obsahuje slupka tohoto ovoce. Ta je také zdrojem železa, draslíku, karotenů, hoř-

číku či nenasycených mastných kyselin. Jablka konzumujte ideálně syrová, aby se zachovalo co nejvíce vitamínů. Skvěle chutnají také nastrohaná v jogurtu s přídavkem müsli. Alespoň jedno jablko denně osvěží a pomůže odehnat jarní únavu.

Nápoj ze syrovátky pročistí i srovná trávení

Naše babičky milovaly syrovátku. Je totiž příjemně sladká a umí krásně srovnat zažívání. Co to ale vlastně syrovátka je? Jde o tekutinu, která se vytvoří po sražení mléka. Pokud ji rozmícháte v teplé vodě a vypijete, pomůže vám pročistit jednoduchou přírodní cestou organismus a třeba i ulehčit váze. Je totiž bohatým zdrojem vitamínů skupiny B, C a E a obsahuje také minerální látky, jako je hořčík, vápník, fosfor, draslík sodík či zinek.

Hana Raiskubová
Ilustrační foto: Pixabay

NESEĎTE „ZA PECÍ“, POJEĎTE NA JIŽNÍ MORAVU!

TIPY NA VÝLETY ZA VÍNEM, FOLKLOREM I REGIONÁLNÍ GASTRONOMIÍ

PŘEMÝŠLÍTE, KAM SI VYRAZIT V PRVNÍCH SLUNEČNÝCH DNECH PO VELIKONOCÍCH? JARO JE TADY! NA MORAVSKÉM SLOVÁCKU SE OTEVÍRAJÍ VINNÉ SKLÍPKY A VONÍ UZENÉ. CO SE VYPRAVIT ZA FOLKLOREM, REGIONÁLNÍ GASTRONOMIÍ, VÍNEM, VÝTEČNOU SLIVOVICÍ A KROJI NA POHODOVÝ JIH MORAVY? AGROBASE VÁM I V TOMTO ČÍSLE OPĚT PŘINÁŠÍ PÁR SKVĚLÝCH TIPŮ, KTERÉ VÁM ZPŘÍJEMNÍ JARNÍ MĚSÍCE A PŘINESOU NEZAPOMENUTELNÉ ZÁŽITKY Z KRAJE DOBRÉHO VÍNA A BOHATÝCH LIDOVÝCH TRADIC.

Festival otevřených sklepů Jaro na Znojensku

Znojensko, 21.–22. 4. 2018

Návštěva vyhlášených vinařství na Znojensku i menších vinařů a jejich sklepů, kdy nechybí ochutnávky vín, bohatý kulturní program, hudební vystoupení ani místní folklor.

www.otevrenesklepy.cz

Košť klobásek Velká nad Veličkou

Velká nad Veličkou, okres Hodonín, 5. 5. 2018

Vyhlášený a již tradiční košť slováckých klobásek, na kterém se v místní sportovní hale sejde vždy okolo stovky vzorků této lahodné uzeniny ze širokého okolí. Ochutnávka je každoročně spojená s udělením ceny „O krále slovácké klobásky“ a je spojená s koštěm slivovice. Další informace o klání řezníků s mezinárodní účastí poskytne Obec Velká nad Veličkou, tel. 518 329 201.

www.obecvelka.cz

Slavnosti chřestu

Ivančice – 18. 5. 2018

Ivančice na Brněnsku zvou na tradiční Slavnosti chřestu letos už po čtyřicetileté. Na tamním náměstí budou návštěvníci akce moci ochutnat chřestové speciality, na nádvoří radnice pak na ně budou čekat vinaři s degustací vín. Dospělým i dětem slibují organizátoři bohatý kulturní program. Ivančice a jejich okolí byly kdysi vyhlášenou oblastí pěstování chřestu. Slavnosti, které se v Ivančicích odehrávají každý rok v druhé polovině května, jsou pro mnohé návštěvníky mnohdy první příležitostí k seznámení se s někdejší vybranou pochoutkou. Místní restaurace nabízí chřestové menu a různé speciality, můžete si zde ale rovněž zakoupit čerstvé výhonky pro experimenty ve vlastní kuchyni. Akci provází kuchařské show, řemeslný trh, ochutnávky vín, koncerty, výstavy a bohatý program pro děti i dospělé. Více informací na www.slavnostichrestu.cz

Jízda králů Vlčnov

Vlčnov, Uherskohradištsko, 25.–27. 5. 2018

Jízda králů ve Vlčnově, zapsaná do Re-

Jízda králů Vlčnov. Foto: archiv Vlčnov

prezentativního seznamu nehmotného kulturního dědictví lidstva UNESCO, patří mezi TOP folklorní akce na jižní Moravě i v rámci republiky. Tradiční národopisné slavnosti dominuje průvod obcí krojované chasy v čele s králem na koních, představení královské družiny a předávání vlády králů. Následuje lidová veselice, večerní posezení ve Vlčnovských Búdách, folklorní pořady, jarmark lidových výrobků a vystoupení muzik. Více na: www.kskvlcnov.cz

Čejkovické vinné trhy 2018

Čejkovice, okres Hodonín, 26.–27. 5. 2018

Těšit se můžete také na XXIII. ročník Vinných trhů, který se uskuteční v prostorách zámku a přilehlé zámecké zahrady v Čejkovicích na Hodonínsku. Prezentovat se bude 28 místních vyhlášených vinařství, přičemž na nádvoří zámku bude probíhat každoroční hudební pro-

gram. Všechna vystavená vína můžete nejen ochutnat, ale také si je zakoupit do svých archivů. Součástí trhů je možnost návštěvy historického sklepení templářských sklepů a domku prezidenta T. G. Masaryka. Vystoupí ženský sbor Levandula a mužský Révokaz, večer pak na nádvoří zahraje Karel Gott Revival Morava. V neděli 27. 5. můžete od 10 do 14 hodin navštívit košť vín. Více na www.vinozcejkovice.cz

Otevřené sklepy Kyjovska – 4. ročník

Kyjov, okres Hodonín, vinařský areál „Pod Šišťotem“, 9. 6. 2018

Přijměte pozvání na další Otevřené sklepy Kyjovska, kde se návštěvníkům představí 28 vinařství a vinařů z regionu. Ochutnávky ve vinařském areálu, v měšťanských domech v Kyjově a v prostorách kyjovské radnice, kde své produkty nabídnou Vinařství Šalša. Předprodej vstu-

penek v ceně 500 Kč na www.ticketportal.cz končí 4. 6. 2018. V termínu od 5. 6. 2018 do 9. 6. 2018 budou pak k dispozici vstupenky za 600 Kč. Vstupné zahrnuje volnou degustaci nabízených vín, katalog vinařů a vinařství s mapkou, degustační skleničku a dva kupony v hodnotě po 100 Kč na nákup vína. Využijte předprodeje, počet vstupenek je limitován na 700 ks. V den akce budou vstupenky v prodeji hodinu před zahájením v Informačním centru města Kyjova, Svatoborská 26. Z náměstí TGM budou návštěvníky přepravovat koňské povozy do lokality sklepů „Pod Šišťotem“, kde od 15. hod. vystoupí dětský folklorní soubor Kyjovjánek, ženský folklorní soubor Tragačnice a mužský sbor z Nětčic. Od 17. hod. zahraje cimbálová muzika. Začátek je ve 13 hodin, ukončení ve 20 hodin. Více na www.kyjovskesklepy.cz a na facebooku Otevřené sklepy Kyjovska 2018

POKLADY Z KUCHYNĚ NAŠICH BABIČEK

ÚŽASNÉ BOŽÍ MILOSTI PANÍ HAJNÉ Z MISTŘÍNA. JEN SE ROZPLÝVAJÍ NA JAZYKU!

TENTO KRAJOVÝ RECEPT Z MORAVSKÉHO SLOVÁCKA ZE SMAŽENÉHO KYNUTÉHO TĚSTA SI OKAMŽITĚ ZAMILUJETE STEJNĚ JAKO JÁ. VONÍ TOTIŽ MÁSEM, RUMEM A TAKÉ VANILKOU. NEBO SKOŘICÍ, CHCETE-LI. BOŽÍ MILOSTI JSOU SICE TYPICKY MASOPUSTNÍ SLADKOU TEČKOU ZA POŘÁDNĚ MASTNÝM OBĚDEM, HODÍ SE ALE KDYKOLI BĚHEM ROKU. JAKO PÁTEČNÍ SLADKÝ OBĚD K HUSTÉ FAZOLOVÉ POLÉVCE NEBO K NEDĚLNÍ KÁVĚ, KDYŽ PŘIJDE NÁVŠTĚVA.

Boží milosti se u nás na Slovácku smaží také v období zabijaček. Sladké v podobě koláčů, belešů, štrůdlů nebo právě božích milostí je totiž vítaným zpestřením stolů plných ovaru, jitrnic, škvarků, sádla a jelítek. Pro mě se tomuto receptu váže krásná vzpomínka na jedno úžasné setkání. Bylo to právě o masopustní neděli, kdy jsem se setkala s paní Hajnou ze Svato-bořic-Mistřína, malé obce sousedící s Kyjovem. Bylo jí už kolem osmdesátky, energii, vitalitu a chuť do života by jí mohl závidět leckterý třicátník. Vždycky o masopustu připravovala tyhle báječné boží milosti, na které se k ní scházeli fašankáři z celé vesnice.

U paní Hajné, která tuhle dobrotu vždy připravovala s láskou ve své malé kuchyňce, se zastavovali nejen na ně, ale také na výtečnou slivovici nebo hruškovici. Tu jim podle přání pokaždé nalila do maličkých štamprlíček. Všude bylo smíchu a také plno roztočivých maškar, jak to má o správném fašanku být. V kuchyňce paní Hajné, která byla stejně maličká jako ona, viselo na zdi vyšívané plátno s nápisem „Dej Bůh štěstí“. Ona sice už nežije, ale tento její úžasný recept na božské boží milosti dělám nejen o fašanku stále. Vlastně několikrát do roka vždy s laskavou vzpomínkou na ni. Vždy se po nich jen zapráší, stejně jako u paní Hajné. Dokonce jsem je jednou přinesla oslavenci do vinného sklípku jako jedlý dárek. Když otevřel krabici zabalenou do celofánu a nabízel všem hostům, rozvonělo se to kolem vanilkovým cukrem. „Hmmm, ty jsou! Takové jsme ještě nejedli! A voní krásně rumem, to je pohádka!“ obližovali se strýčkové a tetičky, kteří přišli také popřát svému vrstevníkovi k osmdesátinám. Vyzkoušejte boží milosti, jak je připravovala stařenka paní Hajná, také. Takové měkounké a křupavé jste zaručeně ještě neochutnali...

Hana Raiskubová
Foto: autorka

RECEPT BOŽÍ MILOSTI:

- 40-dkg hladké mouky
- 4 žloutky
- Půlka másla
- 8 lžiček rumu
- Sůl
- Sádlo na smažení, ideálně domácí
- Prášek do pečiva

Postup:

Nejprve si připravíme kvásek. Na plotně ohřejeme mléko, ve kterém rozmícháme moučkový cukr, a do vlažného mléka rozdrobíme droždí. Necháme kvásek vzejít. Pozor, mléko nesmí být moc horké, jinak kvásek nenakyne. Do větší mísy si prosejeme hladkou mouku a postupně k ní přidáme žloutky, rozpuštěné máslo, rum, sůl a prášek do pečiva. Všechny ingredience musí být pokojové teploty, aby těsto dobře kynulo. Nakonec přidáme vzešlý kvásek a dokonale promísíme. Poté necháme těsto kynout na teplém místě pod utěrkou asi hodinu. Až je těsto pořádně nakynuté, promísíme a opět necháme kynout alespoň ¾ hodiny. Na vaši trpělivosti záleží, jak budou boží milosti na talíři nakonec nadýchané.

Na kvásek:

- ¼ litru mléka
- 4 lžičky mletého cukru
- Kostka kvasnic

Po dalších 45 minutách vyjmeme nakynuté těsto z mísy a přendáme ho na pomoučený vále. Těsto rozválíme na placku asi ½ cm vysokou a rádlkem vykrajujeme čtverce, obdélníky nebo trojúhelníky, které necháme na válu dalších 20 minut kynout pod utěrkou. Mezitím si rozpálíme sádlo, které se tolik nepřepaluje. Vrstva sádla musí být vysoká, můžeme proto milosti smažit i v hrnci. Postupně vkládáme milosti jednu po druhé a smažíme dozlatova. Je to velmi rychlé. Milosti necháme okapat na ubrousku a ještě horké obalujeme v moučkovém cukru, do kterého rozmícháme vanilkový cukr. Kdo má rád skořici, může jako variantu připravit boží milosti skořicové. Stačí do moučkového cukru rozmíchat sáček skořicového cukru.

FOTOREPORTÁŽ: OBORY EXOTICKÝCH ZVÍŘAT U MILOVIC

Před půl stoletím se staly středočeské Milovice symbolem pobytu „spřátelených“ vojsk na našem území a vojenského prostoru. Dnes jsou v okolí Milovic dvě obory domovem pro zubry, divoké koně a pratury a také důkazem, že lid-

ská činnost, i ta vojenská, může změnit takzvanou kulturní krajinu v prostředí vhodné pro celou řadu živočichů.

*Petr Havel,
foto Nina Havlová*

Start vycházky do první obory - pastvin Traviný u Benátek nad Jizerou

Krajina je to veskrze exotická, i v předjaří, když ještě nic nekvete

Stádečko divokých koní je na návštěvníky zvědavé

Okolí obory lemované lesy a loukami poskytuje zdroj potravy pro včely

Druhá obora těsně u Milovic nabízí setkání s pratury

Kdo má štěstí, může pozorovat početné pratuří rodinky

ROĽNÍCKA SAMOSPRÁVA SA DIŠTANCUJE OD AGROŠPEKULANTOV

RADA POĽNOHOSPODÁRSKÝCH A POTRAVINÁRSKÝCH SAMOSPRÁV SA DIŠTANCUJE OD AGROŠPEKULANTOV, KTORÝCH AGROPODNIKATEĽSKÁ ČINNOSŤ V POĽNOHOSPODÁRSTVE SA SPÁJA S NEOPRÁVNENÝM ČERPANÍM PODPÔR. UVIEDLA TO V STANOVISKU RADY HOVORKYŇA SLOVENSKEJ POĽNOHOSPODÁRSKEJ A POTRAVINÁRSKEJ KOMORY (SPPK) JANA HOLÉCIOVÁ.

Jana Holéciová, foto: archiv SPPK

"Nesúhlasíme s takýmto špekulatívnym podnikaním na pôde, odmietame a ostro sa ohradzuje, aby sa do jedného vreca s podvodníkmi dostali aj všetci poctiví a slušní poľnohospodári v tejto krajine," podčiarkla.

Pripomenula, že v súvislosti s medializovanou kauzou so zneužívaním pridelených podpôr podnikateľmi talianskeho pôvodu, ktorí pôsobia na východnom Slovensku, vzniklo množstvo otázok a dezinformácií k systému schvaľovania prostriedkov pre podnikateľov hospodáriacich na pôde. Táto problematika je pomerne zložitá a občania neznajú systémov v rámci EÚ môžu ľahko sklznúť do záverov, že poľnohospodári zneužívajú tento systém podpory, ktorý je určený na elimináciu nákladov do poľnohospodárskej prvovýroby. Pravidlá priamych platieb pre poľnohospodárov na základe režimov podpory v rámci Spoločnej poľnohospodárskej politiky (CAP) sa ustanovujú na základe euronariadenia číslo 1307 z roku 2013. Priame platby sú poskytované poľnohospodárom ako plošné na stabilizáciu

príjmov, nie sú viazané na produkciu a po splnení definovaných podmienok starostlivosti o pôdu je táto forma podpory nárokovateľná, teda "kto pôdu obrába, má nárok na podporu".

Euronariadenie číslo 1305 z roku 2013 o podpore rozvoja vidieka prostredníctvom Európskeho poľnohospodárskeho fondu pre rozvoj vidieka (EPFRV), sa podľa nej zameriava na šesť hlavných oblastí: podpora prenosu znalostí a inovácií, zvýšenie životaschopnosti a konkurencieschopnosti, inovačných technológií a udržateľného hospodárenia, podpora organizácie, spracovania, dobrých životných podmienok zvierat a riadenia rizík, obnova, zachovanie a posilnenie ekosystémov, podpora efektívnosti zdrojov a klímy a podpora sociálnej inklúzie, znižovania chudoby a hospodárskeho rozvoja.

Doplnila, že v rámci Programu rozvoja vidieka sú súčasťou aj projektové podpory, o ktoré sa súťaží predkladaním podnikateľských zámerov na základe výzvy, ktorú zverejňuje Pôdohospodár-

ska platobná agentúra (PPA). Holéciová upozornila, že za smerovanie, prerozdelenie a vyplácanie podpôr pre agrosektor zodpovedá Ministerstvo pôdohospodárstva a rozvoja vidieka SR a túto činnosť vykonáva prostredníctvom ministerstvu podriadenej organizácie PPA. Tá má zároveň povinnosť vykonávať kontrolu vyplácania týchto prostriedkov. Dodala, že Rada poľnohospodárskych a potravinárskych samospráv dlhodobo presadzuje názor, že súčasný systém platieb na plochu je nastavený nemotivujúco, pretože nie je naviazaný na produkciu poľnohospodárskych komodít v rámci rastlinnej a živočíšnej výroby.

Nepodporuje poľnohospodárov, ktorí tvoria základné suroviny na obživu obyvateľstva a zamestnávajú ľudí na slovenskom vidieku. Tento systém môže priťahovať rôzne skupiny podnikateľov, ktorí nemajú potrebné vedomosti v oblasti poľnohospodárstva a ich cieľom nie je svedomite vyrábať. Ide o vyložené špekulatívne podnikanie na pôde.

TASR

INVESTÍCIE DO OPATRENÍ PROTI SUCHU

AKČNÝ PLÁN NA RIEŠENIE DÔSLEDKOV SUCHA A NEDOSTATKU VODY „H2ODNOTA JE VODA“ SCHVÁLILA VLÁDA NA STREDAJŠOM ZASADNUTÍ (14. 3. 2018). IDE O HISTORICKY PRVÝ PRIEREZOVÝ DOKUMENT V UVEDENEJ PROBLEMATIKE. JEHO SÚČASŤOU SÚ OPATRENIA VO VIACERÝCH OBLASTIACH A SEKTOROCH. OD VODNÉHO HOSPODÁRSTVA, ČEZ OPATRENIA V SÍDELNEJ KRAJINE, POĽNOHOSPODÁRSTVE A LESNOM HOSPODÁRSTVE, AŽ PO VÝSKUM A VZDELÁVANIE V OBLASTI DÔSLEDKOV SUCHA A NEDOSTATKU VODY. ICH REALIZÁCIA SI VYŽIADA VIAC AKO 140 MILIÓNOV EUR.

Fenoménu sucha, ako jeden z prejavov zmeny klímy, sa podľa odhadov týka 17 percent územia Európy. "V tejto chvíli na Slovensku nepociťujeme závažné dôsledky sucha, ale situácia sa v dôsledku zmeny klímy výrazne mení. Proaktívnym prístupom chceme prispieť k zodpovedným a efektívnym riešeniam," povedal minister životného prostredia László Sólymos (Most-Híd).

Akčný plán obsahuje konkrétne kroky ako bojovať s dôsledkami sucha a nedostatkom vody na Slovensku. Zameriava sa na preventívne, ale aj krízové a operatívne opatrenia. Financované

majú byť najmä z európskych fondov a Environmentálneho fondu. Realizáciu týchto opatrení považuje ministerstvo za prvý krok v riešení problematiky sucha a nedostatku vody na Slovensku. Do budúcnosti si riešenie tejto témy bude vyžadovať ďalšie kroky a dodatočné finančné zdroje.

"Vždy som tvrdil, že prevencia a účinné opatrenia sú oveľa efektívnejšie a lacnejšie, ako hasiť už vzniknuté problémy," doplnil šéf envirorezortu. Preventívne opatrenia sú zamerané na zadržiavanie vody v krajine. Envirorezort plánuje najmä znásobiť úsilie v realizácii zelených opatrení, ktoré sú v súčasnosti

nedostatočne využívané. Tie predstavujú napríklad obnovu priaznivého stavu mokradí, brehových porastov, obnovu poškodených ekosystémov či výsadbu remízok.

V mestách a obciach podporuje akčný plán opatrenia na zachytávanie a infiltráciu zrážkovej vody za pomoci prírody blízkyh opatrení, ako aj prostredníctvom prvkov technického charakteru. Od jednoduchých opatrení, ako sú výsadba vegetácie, zachytávanie dažďových vôd formou zberných jazierok alebo sudov, až po náročnejšie dažďové záhrady, vegetačné steny či podzemné retenčné zásobníky na využívanie zrážkovej

vody. K zadržiavaniu zrážkovej vody v urbanizovanej krajine plánuje v apríli ministerstvo vyhlásiť novú výzvu v rámci Operačného programu Kvalita životného prostredia. Z európskych fondov má ísť na tento účel 17 miliónov eur.

Dôležitou úlohou je zabezpečiť aj dôsledný monitoring sucha a nedostatku vody. V dokumente sa venuje pozornosť aj krízovým opatreniam. Počíta napríklad s vypracovaním krízového plánu na zásobovanie vodou pri dlhotrvajúcom suchu podľa prioritizácie sektorov národného hospodárstva.

TASR

MLADÍ INFORMATICI VYVINULI ZAŘÍZENÍ NA MONITORING VČEL

PĚTICE STUDENTŮ INFORMATIKY VYVINULA UNIKÁTNÍ ZAŘÍZENÍ NA SLEDOVÁNÍ VČEL. V LISTOPADU S NÍM VYHRÁLI PRESTÍŽNÍ BRNĚNSKÝ HACKATHON A NYNÍ MAJÍ V PLÁNU UVÉST HO NA TRH. ZAŘÍZENÍ DOKÁŽE TŘEBA UPOZORNIT NA KRÁDEŽE VČELSTEV NEBO ANALÝZOU BZUČENÍ VYHODNOTIT ZDRAVOTNÍ STAV ROJE.

Student počítačové grafiky Pavol Ulbrich přemluvil v listopadu čtyři své spolužáky z Fakulty informatiky Masarykovy univerzity (MU) a vydal se s nimi na hackathon společnosti Honeywell. Jedná se o týmovou soutěž, jejímž cílem je během čtyřadvaceti hodin vymyslet řešení nějakého problému, které odpovídá zadání. Do krátkého časového úseku je koncentrovaný celý vývojářský proces a o úspěchu rozhoduje nejen rychlost a zručnost, ale také schopnost nepřetržitěho soustředění.

„Soutěž byla zaměřena na internet věcí, tedy možnosti propojování malých a levných počítačů do chytrých sítí. Každý tým dostal krabici se softwarovými součástkami a dalším materiálem, nic víc jsme nemohli použít,“ popisuje Pavol s tím, že možnosti jednoduchých počítačů, které stojí jen okolo patnácti eur, jsou nezměrné. Studenti se rozhodli vytvořit zařízení na monitoring včel,

kteřá už sice běžně existují, jsou ale podle nich zbytečně drahá a nejsou tak sofistikovaná, jak by mohla být. Přitom platí, že včelstva se často kradou a profesionálních včelařů je čím dál méně. Jedním z důvodů je nejspíš to, že si podobná zařízení nemohou dovolit.

Upozornění na krádež úlu

„Nejdůležitější součástí zařízení jsou senzory, z nichž každý se umístí do jednoho úlu. Tenhle senzor je schopný snímat třeba teplotu, tlak, vlhkost nebo to, zda je úl otevřený či zavřený. Data průběžně posílá na centrální počítač, který je shromažďuje a vyhodnocuje. Navíc pokud dojde k otevření úlu, dostane jeho majitel okamžité upozornění,“ vysvětluje student.

Celé zařízení vyjde včelaře na devět tisíc korun pro šest úlů, přičemž běžná cena podobných zařízení na trhu se dnes pohybuje okolo dvaceti tisíc. „Součástí

soutěže bylo také vymyšlení byznys plánu, proto jsme přišli s nápadem, že bychom zařízení včelařům půjčovali, nemuseli by si ho kupovat. Tím by se pro ně stalo ještě mnohem dostupnější,“ dodává nadšeně Pavol.

Úplnou novinkou mezi včelařskými zařízeními je zvukový senzor, který snímá bzučení včel a díky postupnému strojovému učení dokáže odhalit, kdy je s včelstvem něco v nepořádku. Zvuk, který se z úlu line, je totiž úplně jiný, když jsou včely nemocné nebo když se rojí. Čím více dat přitom systémem projde, tím přesněji pak bude schopen pracovat a indikovat nezdravé chování.

Začátek byznysu

Porotci hackathonu byli studentským zařízením nadšeni a v konkurenci třinácti dalších týmů přisoudili studentům Muni první místo. „Většina týmů se s úkolem vypořádala spíše po hardwarové stránce,

takže často pájeli a montovali, my jsme vytáhli notebook a spíše programovali. Základní zařízení jsme ale také museli postavit,“ vysvětluje student. S nápadem se pětice studentů ještě narychlo stihla přihlásit do inkubátoru Jihomoravského inovačního centra a doufá, že uspěje. Pokud se tak stane, dostanou k dispozici peníze, mentora a čas vypilovat projekt k dokonalosti a uspět s ním na trhu.

Fungující model, který studenti vytvořili na soutěži, museli sice odevzdat, zdrojový kód a know-how si však odnášejí. Značnou výhodou, která se projevila už v soutěži a bude důležitá i nadále, je různorodost členů týmu. Zatímco Pavol se věnuje počítačové grafice, jeho kolegové jsou zaměřeni třeba na paralelní systémy či sítě.

Dagmar Sedláčková
Zdroj a foto: Masarykova univerzita

800 521 521
www.kb.cz/agri

VAŠE PLÁNY PADNOU NA ÚRODNOU PŮDU

AGROÚVĚŘ PRÉMIUM 2018*

- JEŠTĚ VÝHODNĚJŠÍ FINANCOVÁNÍ ZEMĚDĚLSKÉ TECHNIKY S PRÉMIÍ AŽ 3 % Z VÝŠE ÚVĚRU
- FINANCOVÁNÍ AŽ 100 % INVESTICE
- FINANCOVÁNÍ S PODPOROU DOTAČNÍHO PROGRAMU ZEMĚDĚLEC PGRLF
- KOMBINACE S DALŠÍMI DOTAČNÍMI PROGRAMY PGRLF A PRV
- NEJNIŽŠÍ POVINNÉ ÚROKOVÉ ZATÍŽENÍ
- VÝHODNÉ ALLRISKOVÉ POJIŠTĚNÍ S GARANCÍ CENY PO CELÉ FINANCOVÁNÍ

NAVŠTIVTE NÁS NA VELETRHU TECHAGRO V PAVILONU B A DOZVÍTE SE VÍCE

Poskytovatelem produktu je SG Equipment Finance Czech Republic, s. r. o., dceřiná společnost Komerční banky.

* Na základě této nabídky nevzniká právní nárok na získání tohoto produktu.

NA PARTNERSTVÍ ZÁLEŽÍ

 SOCIETE GENERALE
Equipment Finance

PROTIEROZNÍ KALKULAČKA DÍL 1.

PROTIEROZNÍ KALKULAČKA JE WEBOVÁ MAPOVÁ APLIKACE PRO PODPORU ROZHODOVÁNÍ V OBLASTI PROTIEROZNÍ OCHRANY PŮDY. POSKYTUJE INFORMACE O MÍŘE EROZNÍ OHROŽENOSTI HODNOCENÝCH LOKALIT SOUČASNĚ S INFORMACEMI O OCHRANNÉM PROTIEROZNÍM ÚČINKU MODELOVÝCH OSEVNÍCH POSTUPŮ S MOŽNOSTÍ VYTVÁŘET A HODNOTIT VLASTNÍ OSEVNÍ POSTUPY. PROTIEROZNÍ KALKULAČKA TAK SVOJÍ KOMPLEXNOSTÍ NAPOMÁHÁ APLIKOVAT ZEMĚDĚLCŮM PRINCIPY DLOUHODOBÉ UDRŽITELNOSTI VYUŽÍVÁNÍ ZEMĚDĚLSKÉ PŮDY SE ZVLÁŠTNÍM ZŘETELEM NA PROTIEROZNÍ OCHRANU.

PROTIEROZNÍ KALKULAČKA

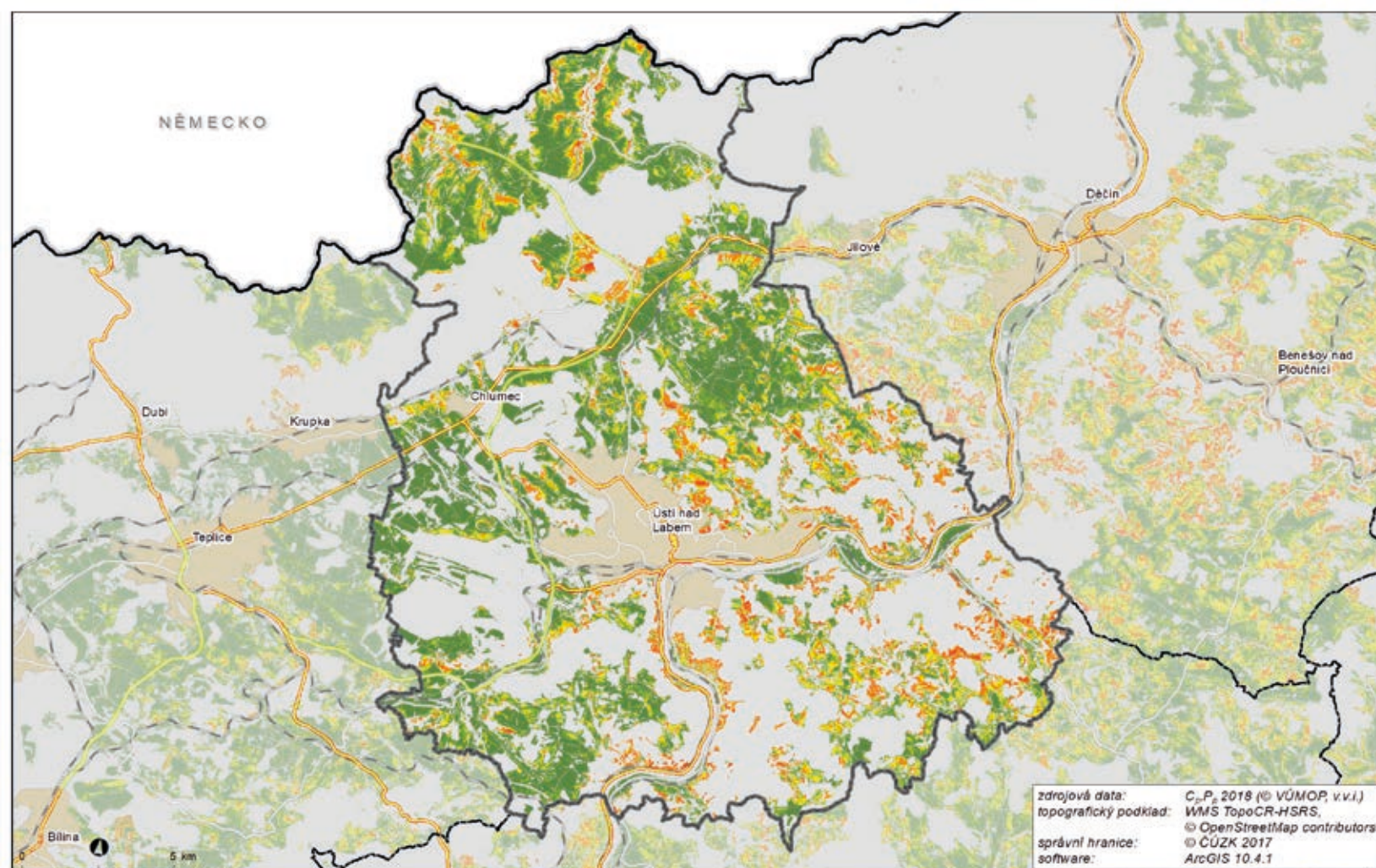
Protierozní kalkulačka po zadání osevního postupu a agrotechnik pro danou lokalitu vyhodnocuje potřebu přijmout konkrétní doplňující protierozní opatření a jeho účinnost a hodnotí dopad osevního postupu na bilanci organické hmoty s návazností na erodovatelnost půdy.

Aplikace Protierozní kalkulačka je dostupná na adrese:
<https://kalkulacka.vumop.cz>

Teoretický základ fungování aplikace Protierozní kalkulačka pro hodnocení erozní ohroženosti využívá principů Univerzální rovnice ztráty půdy USLE (Wischmeier a Smith, 1978), která je doposud nejpoužívanější metodou nejen v ČR, ale i ve světě. Jedná se o matematický model, který popisuje proces vodní eroze a jehož výsledkem je hodnota průměrné dlouhodobé ztráty půdy vodní erozí. Rovnice USLE má základní tvar:
 $G = R \cdot K \cdot L \cdot S \cdot C \cdot P$

Vrstva $C_p \cdot P_p$ pro rok 2018 (©VÚMOP, v. v. i.)

Kategorie $C_p \cdot P_p$

0,005 a méně
0,006 - 0,020
0,021 - 0,100
0,101 - 0,200
0,201 - 0,240
0,241 - 0,400
0,401 a více

Topografický obsah

dálnice
silnice 1. třídy
silnice 2. třídy
železniční trať

zástavba
ostatní plocha

Správní hranice

hranice vybraného okresu
hranice okresu
státní hranice

Pro potřeby aplikace byla rovnice vyjádřena do tvaru:

$$C_p \cdot P_p = G_p / (R \cdot K \cdot L \cdot S)$$

Veličiny použité ve vzorcích jsou:

G – průměrná dlouhodobá ztráta půdy ($t \cdot ha^{-1} \cdot rok^{-1}$),

R – faktor erozní účinnosti deště vyjádřený v závislosti na kinetické energii a intenzitě erozně nebezpečných dešťů ($N \cdot ha^{-1}$),

K – faktor erodovatelnosti půdy vyjádřený v závislosti na textuře a struktuře ornice, obsahu organické hmoty a propustnosti půdního profilu ($t \cdot N^{-1}$),

L – faktor délky svahu vyjadřující vliv nepřerušené délky svahu na velikost ztráty půdy erozí (bezrozměrný – poměr smyvu ke smyvu na jednotkovém pozemku délky 22,13 m),

S – faktor sklonu svahu vyjadřující vliv sklonu svahu na velikost ztráty půdy erozí (bezrozměrný – poměr smyvu ke smyvu na jednotkovém pozemku sklonu 9 %),

C – faktor ochranného vlivu vegetace vyjádřený v závislosti na vývoji vegetace a použité agrotechnice,

P – faktor účinnosti protierozních opatření,

G_p – přípustná míra erozního ohrožení ($t \cdot ha^{-1} \cdot rok^{-1}$),

C_p · P_p – přípustný součin faktorů ochranného vlivu vegetace a účinnosti protierozních opatření vzhledem k přípustné míře erozního ohrožení. Součin veličin C_p a P_p nabývá hodnot 0 až 1 (případně vyšší hodnoty jsou pro přehlednost reklasifikovány na hodnotu 1), přičemž:

EROZE PŮDY, TEDY PROCES JEJÍ ZTRÁTY, AŽ JIŽ NA OBJEMU, ČI KVALITĚ, POŠKOZUJE VEŠKERÉ KVALITATIVNÍ UKAZATELE PŮDY A JEJÍCH VLASTNOSTÍ A OVLIVŇUJE NEJENOM ZEMĚDĚLSTVÍ, ALE V ŠIRŠÍ VAZBĚ CELOU KRAJINU A VENKOV. PROTO KDE NEPOMŮŽE MOTIVACE K NÁPRAVĚ, MĚLA BY PŘÍJÍT TVRDÁ SANKCE.

1. pokud se na posuzované ploše nachází souvislá plocha větší než 2 ha s hodnotami C_p · P_p rovnými nebo menšími 0,1, přiřadí se posuzované ploše mediánová hodnota souvislé plochy (nebo více souvislých ploch) větší než 2 ha s hodnotami C_p · P_p rovnými nebo menšími 0,1, pokud by byla nižší než mediánová hodnota posuzované plochy, nebo;

2. pokud se na posuzované ploše nachází souvislá plocha větší než 2 ha s hodnotami C_p · P_p rovnými nebo menšími 0,4, přiřadí se posuzované ploše mediánová hodnota souvislé plochy (nebo více souvislých ploch) větší než 2 ha s hodnotami C_p · P_p rovnými nebo menšími 0,4, pokud by byla nižší než mediánová hodnota posuzované plochy;

3. pokud se na souvislé ploše nenachází souvislá plocha podle bodu 1. nebo bodu 2., přiřadí se posuzované ploše mediánová hodnota posuzované plochy.

Hodnocení erozního ohrožení není možné provést pro období kratší než období od termínu provedení předseťové přípravy půdy k dané plodině až po termín provedení poslední pracovní operace základního zpracování půdy k plodině následně, při jejím vynechání až do termínu setí následně plodiny s výjimkou sadu, vinice, chmelnice, zeleniny, rychle rostoucích dřevin, travního porostu, trvalého travního porostu, víceletých plodin pěstovaných na orné půdě, zeleného víceletého úhoru a úhoru bez porostu, kde se vychází z průměrné hodnoty faktoru ochranného vlivu vegetace.

Toto byl 1. díl seriálu k aplikaci Protierozní kalkulačka. V dalším díle se seznámíme se základními kroky při použití aplikace.

Mgr. Anna Juřicová, Výzkumný ústav meliorací a ochrany půdy, v.v.i.
Foto: ©Monitoring eroze, VÚMOP

PRIVÁTNÍ ZNAČKA ŘEZNÍKŮV TALÍŘ PŘINÁŠÍ LAHODNĚJŠÍ A KVALITNĚJŠÍ UZENINY ZA SKVĚLÉ CENY

Kvalitnější a lahodnější uzenářské výrobky nabízí Penny Market pod privátní značkou ŘEZNÍKŮV TALÍŘ od letošního února. Zákazníci si mohou vychutnat tradiční chutě šunky, párků, klobás či trvanlivých salámů a jiných výrobků. Většina z nich prošla výraznou proměnou, zejména byl navýšen obsah masa a bylo sníženo množství přídavných látek. Téměř tři čtvrtiny sortimentu značky jsou vyráběny podle českých cechovních norem. Proměnu značky podtrhují i nové obaly, které prošly zásadní změnou designu.

„V posledních týdnech prošla značka výraznou proměnou. U mnoha výrobků jsme měnili recepturu tak, aby měly vyšší obsah masa, snížili jsme obsah přídavných látek a vyladili jsme jejich chuť,“ říká Petr Baudyš, manažer kvality ze společnosti Penny Market. „Výrobky, které nesplňovaly nastavená náročná kritéria, jsme vyřadili, některé vylepšili a zařadili nové. Sedmdesát procent našich párků, salámů, klobás či šunek je vyráběno podle cechovních norem, na jejichž dodržování dohlíží Potravinářská komora ČR,“ dodává Petr Baudyš. A co si představit pod pojmem cechovní norma? „Po zrušení závaznosti československých státních norem vzniklo

ŘEZNÍKŮV TALÍŘ

nabízí přes 30 uzenářských výrobků, mezi kterými najdou zákazníci třeba:

- šunky nejvyšší kvality
- trvanlivé salámy – lovecký a Herkules s vysokým obsahem masa
- moravskou klobásu s 94 % masa
- párky vídeňské s 90 % masa

faktické legislativní vakuum – tedy i prostor pro nepoctivé výrobce a zejména dovozce nebo prostě jen pro ty, kteří začali pomalu měnit složení potravin tak, že nakonec zdevastovali pojem kvality potravin v naší zemi,“ po-

pisuje vznik cechovního označení Jiří Pondělíček z Potravinářské komory České republiky. „České cechovní normy tak od té doby určují minimální kvalitu daného výrobku s nadstandardními parametry,“ vysvětluje s tím, že

komora na dodržování norem bedlivě dohlíží. „Jednotlivé výrobky odborně posuzujeme a přidělujeme jim cechovní logo. Kontroly provádí v souladu se zákony dozorové orgány, jako jsou Státní veterinární správa ČR a Státní zemědělská a potravinářská inspekce.“

10 z 10 výrobků značky ŘEZNÍKŮV TALÍŘ je českých

„V PENNY se dlouhodobě soustředíme na podporu českých potravin a lokálních výrobců, kteří splňují kritéria pro označení Česká potravina. K označování výrobků logem Česká potravina jsme se dobrovolně přihlásili jako první obchodní řetězec již v září 2016,“ říká Petr Baudyš. U privátní značky ŘEZNÍKŮV TALÍŘ platí, že 10 produktů z 10 je vyrobeno v České republice.

Více o privátních značkách Penny Marketu se dozvíte na www.penny.cz

PRIVÁTNÍ ZNAČKY

PRIVÁTNÍ ZNAČKY PENNY MARKETU JSOU SVÉBYTNÝMI ZNAČKAMI S VLASTNÍ IDENTITOU, S JASNĚ DEFINOVANOU KVALITOU A NASTAVENÝM SYSTÉMEM JEJÍ PRŮBĚŽNÉ KONTROLY. PRO PENNY MARKET JE PŘIPRAVUJE ŘADA ODBORNÍKŮ. ŘETĚZEC NABÍZÍ NAPŘÍKLAD VÝROBKÝ KARLOVA KORUNA, TANJA, DOBRÉ MASO, ŘEZNÍKŮV TALÍŘ A BONI. KAŽDÁ Z TĚCHTO ZNAČEK JE UCELENOU SÉRIÍ KVALITNÍCH ČESKÝCH POTRAVIN, SE ZÁRUKOU NEJVYŠŠÍ MOŽNÉ KVALITY PŘI ZACHOVÁNÍ VÝHODNÉ CENY. „KAŽDÁ NAŠE PRIVÁTNÍ ZNAČKA JE NĚČÍM VÝJIMEČNÁ. DBÁME NA KVALITU A CHUŤ VÝROBKŮ. ZÁKAZNÍK SI K PRIVÁTNÍM ZNAČKÁM VYTVÁŘÍ VZTAH A VÍ, ŽE JE VŽDY NAJDE V NAŠEM PENNY. OBVYKLE JSOU VÝROBKÝ PRIVÁTNÍCH ZNAČEK NABÍZENY ZA PŘÁTELŠTĚJŠÍ CENU,“ ŘÍKÁ PETR BAUDYŠ. „VÝROBKÝ NAŠICH VLASTNÍCH ZNAČEK PRAVIDELNĚ SLAVÍ ÚSPĚCHY V SOUTĚŽI VOLBA SPOTŘEBITELŮ NEBO V LOŇSKÉM ROCE V RÁMCI SOUTĚŽE ČESKÁ CHUŤOVKA 2017,“ DODÁVÁ PETR BAUDYŠ.

JE NA CO SE TĚŠIT

Už od dubna se mohou zákazníci PENNY těšit také na oblíbenou řadu privátní značky NA GRIL. V nabídce nebudou letos opět chybět kromě tradičního masa ani čerstvé ryby jako losos a pstruh nebo pečivo na gril a zelenina.

ŘEZNÍKŮV Talíř

98% MASA
FARMÁŘSKÁ SLANINA

90% MASA
VÍDEŇSKÉ PÁRKY

95% MASA
ŠUNKA NEJVYŠŠÍ JAKOSTI

140g MASA
NA 100g VÝROBKU
LOVECKÝ SALÁM

98% MASA
SALÁM POLIČAN

98% MASA
UHERSKÁ KLOBÁSA

Párky vídeňské

Salám poličan

Šunka nejvyšší jakosti

Klobása uherská

Šunka farmářská

Nakupujte
hezky česky

NA PRAXI SI NEHRAJEME, MY JI SKUTEČNĚ DĚLÁME

NEDÍLNOU A DŮLEŽITOU SOUČÁSTÍ VYUČOVACÍHO PROCESU NA VYŠŠÍ ODBORNÉ ŠKOLE A STŘEDNÍ ZEMĚDĚLSKÉ ŠKOLE V TÁBOŘE JE I PRAKTICKÁ VÝUKA, BĚHEM KTERÉ SI ŽÁCI OSVOJUJÍ ZÁKLADNÍ PRACOVNÍ NÁVYKY A DOVEDNOSTI A OVĚŘUJÍ SI SOUČASNĚ V PRAXI NABYTÉ TEORETICKÉ ZNALOSTI A VĚDOMOSTI. MEZI MNOHA DRUHY A TYPY PRAKTICKÉ VÝUKY ZAUJÍMÁ PODSTATNOU POZICI INDIVIDUÁLNÍ PRAXE ŽÁKŮ, KTERÁ SE USKUTEČŇUJE JEDNAK NA PRACOVISTIČÍCH A ÚČELOVÝCH ZAŘÍZENÍCH ŠKOLY – BOTANICKÉ ZAHRADE A ŠKOLNÍM STATKU, A JEDNAK I NA JEDNOTLIVÝCH SMLUVNÍCH PRACOVISTIČÍCH V TÁBORSKÉM REGIONU.

Při praktické výuce jsou do určité míry rozvíjeny také klíčové a odborné kompetence a jednotlivá průřezová témata, která jsou rozpracována po jednotlivých ročnících ve Školním vzdělávacím programu. Během celého čtyřletého studia je důraz kladen především na to, aby žáci jednali vždy zodpovědně, samostatně a iniciativně, dbali na dodržování základního právního rámce, plně respektovali všechny předepsané zásady bezpečnosti a ochrany zdraví při práci, rozvíjeli a posilovali své komunikativní schopnosti, využívali komunikační a informační technologie a orientovali se ve studovaném oboru s možností vhodného uplatnění na trhu práce. Hlavním cílem individuální praxe je připravit žáky na práci v zemědělské prvovýrobě a v doprovodných službách, naučit je progresivním postupům v zemědělské výrobě

a ovládnutí zemědělské techniky a moderních technologií v oblasti pěstování rostlin a chovu zvířat.

Žáci se v rámci individuální praxe během 1. a 2. ročníku studia naučí používat běžné druhy ručního nářadí, obsluhovat malou zemědělskou a komunální techniku, vyměřovat a odhadovat plochy pozemků, zjišťovat zásoby hmot a materiálů v zemědělském podniku. Tato praxe je vykonávána zejména na účelových zařízeních školy – botanické zahrady a školním statku v Měšicích. Žáci pod dohledem pověřených instruktorů vykonávají jednoduché pracovní úkony, ověřují si pracovní návyky a jednoduché pracovní postupy. Při jejich hodnocení je přihlíženo hlavně k manuálnímu zručnosti žáků, jejich docházce, celkovému přístupu k dané

práci, dodržování všech zásad hygieny a bezpečnosti práce a k vedení písemné dokumentace, popřípadě celkové úrovni vypracovaných zadaných úkolů.

Ve 3. a 4. ročníku studia žáci navštěvují odborná pracoviště smluvních podniků, a to s přihlédnutím k jejich odbornému zaměření. Práce a činnosti vykonávané na těchto pracovištích jsou již vysoce specializované a napomáhají rozšířit a upevnit již nabyté teoretické znalosti v oboru, ale i složitější praktické dovednosti a pracovní návyky. Práce jsou vždy v souladu s výrobním či jiným zaměřením podniku a žáci odvádějí práci již v požadovaném množství a odpovídající kvalitě jako kmenoví pracovníci podniku. V rámci pěstování rostlin se žáci naučí obsluhovat, seřizovat a udržovat základní zemědělskou techniku, seznámí se

s provozem technologických linek na úseku posklizňové úpravy rostlinných produktů, jejich skladováním a následným zpracováním. V rámci živočišné výroby se naučí správně zacházet s hospodářskými zvířaty, ošetřovat je, krmit, předvádět a hodnotit. Dovedou organizovat jejich chov v souladu s požadavky zvířat na stájové prostředí a podmínkami welfare. Seznamují se s prvotní evidencí v živočišné výrobě. V ekonomické oblasti se naučí posuzovat dosažené výsledky v rostlinné a živočišné výrobě a provádět administrativní a ekonomické činnosti související s provozem zemědělského podniku.

V rámci dalších odborných zaměření se specializují na danou problematiku a seznamují se na jednotlivých odborných pracovištích se zásadami chovu a ošetřování koní včetně jezdeckého výcviku, s prodejem, využitím a servisem zemědělské techniky, péčí o krajinu a životní prostředí. Jsou seznámeni s problematikou chovu drobných hospodářských zvířat, u níž prohlubují své dovednosti, a provádějí jednoduché zahradní a krajinářské úpravy v terénu. U všech prováděných činností a prací jsou vždy vedeni k dodržování zásad bezpečnosti a ochrany zdraví při práci a k plnému respektování platných legislativních opatření. Při jejich hodnocení je opět přihlíženo hlavně k manuálnímu zručnosti žáků, jejich docházce, celkovému přístupu k zadané práci, dodržování všech zásad hygieny a bezpečnosti práce a k vedení písemné dokumentace, popřípadě celkové úrovni vypracovaných zadaných úkolů. Nezbytnou součástí celkového hodnocení žáků po absolvování individuální praxe je i správnost a úplnost zpracovaných úkolů, popřípadě závěrečné zprávy, která obsahuje podle povahy smluvního pracoviště i následující údaje – právní subjektivitu podniku, obchodní či výrobní činnost, další aktivity, strukturu a organizaci podniku a jeho útvarů, personální politiku, počty zaměstnanců, výsledky hospodářské činnosti podniku, výnosy

a užítkovost, vybavení mechanizačními prostředky, důležité údaje směřované do hlavní výrobní či obchodní činnosti apod. Mezi důležité smluvní partnery školy na úseku zajištění individuální praxe žáků patří špičkové zemědělské subjekty v tábořském regionu – ZOD Podhradí Choustník, ZD Opařany, ZD Agropol Mladá Vožice, farmy podniku Eurofarms ve Vlastiboři, ZAS Dražice, Reprogen Planá n. Lužnicí, soukromé zemědělské farmy Ing. M. Basíka v Zárybníčné Lhotě, farmy U lesa J. Šonky v Sudoměřicích u Bechyně, farmy Ing. M. Nováka v Oboře u Želče. Další skupinu tvoří specializované podniky Mezinárodní testování drůbeže v Ústrašicích, šlechtitelská stanice Tagro Červený Dvůr, subjekty zabývající se zahradní či lesní činností, zahradnictví Mateřídouška v Táboře, zahradnictví Štefanová U srubu v Táboře, lesní školka v Plané nad Lužnicí, Technické služby města Tábora, Mlékařské a hospodářské družstvo Tábor. V rámci odborné individuální praxe žáků je databáze smluvních pracovišť velice rozsáhlá a každým rokem jejich počet narůstá. Mimo zemědělské podniky patří mezi smluvní subjekty již tradičně podniky Povodí, Lesů ČR, katastrální úřady, Pozemkový úřad, odbory životního prostředí na pověřených obecních úřadech, Stavební úřady, projektové a geodetické kanceláře, pracoviště Ochrany fauny ČR, pracoviště chráněných oblastí, květinových síní, aranžerských studií, podniků zemědělských technologií, prodejních a servisních středisek zemědělské techniky, podniky zpracovatelského

průmyslu jako škrobárny, mlékárny, střediska skladování zemědělských produktů apod.

Nejdůležitějším a nejvíce využívaným pracovištěm pro výkon praktické výuky včetně individuální praxe žáků zůstává i nadále školní statek jako účelové zařízení školy. Školní statek svým působením a rozsahem své produkce zcela splňuje charakter funkčního zemědělského podniku, který zahrnuje oblast rostlinné produkce a produkce živočišné. Pro absolvování individuální praxe na školním statku mohou žáci využívat veškeré prostory a provozy, moderní zemědělskou techniku a mechanizační prostředky, technologická zařízení a systémy v chovech prasat a skotu včetně produkce mléka, objekty a prostory pro zajištění chovu koní a cvičnou halu se zázemím šaten, sociálního zařízení a odborných učeben vybavených audiovizuální technikou.

Velkým přínosem pro žáky školy a pro celkové zkvalitnění celého vyučovacího procesu v oblasti praktické výuky je neustálá snaha modernizovat stávající vybavení statku, pořizovat novou a výkonnější zemědělskou techniku a progresivní technologie pro živočišnou výrobu. Významným posunem v oblasti zkvalitnění a zlepšení dobrých výsledků v živočišné výrobě a pro zajištění optimálního zdraví hospodářských zvířat na školním statku byly pořízeny z finančních prostředků poskytnutých Ministerstvem zemědělství ČR nové výkonné mechanizační prostředky, a to mobilní míchárna krmiv

(pojízdné mlecí a míchací zařízení) a sklízecí řezačka píce. Nákupem těchto dvou strojů a pořízením nové technologie na úseku zajištění krmivové základny získávají žáci další nezbytné znalosti a zkušenosti pro svoji budoucí profesi, osvojí si jednu z klíčových dovedností a naučí se mimo jiné srovnávat jednotlivé technologie a posuzovat kvalitu konečných produktů. V agregaci s výkonnými traktory značky Fendt tak nové mechanizační prostředky na školním statku tvoří důležitou součást technologických linek na produkci

a zpracování píce a krmiv. Management školy si tak plně uvědomuje, že zemědělský podnik vybavený nejnovější a výkonnou technikou a moderními technologiemi v rámci živočišné i rostlinné výroby je nezbytnou podmínkou pro zkvalitnění teoretické a praktické výuky a základním předpokladem pro úspěšný profesní růst jejich žáků včetně uplatnění na trhu práce.

Ing. Ladislav Kostrůnek, vedoucí praktického výcviku VOŠ a SZeŠ v Táboře, foto: archiv VOŠ a SZeŠ Tábor

BLOKOVÉ UČEBNÍ CELOTÝDENNÍ A UČEBNÍ ODPOLEDNÍ PRAXE PROBÍHAJÍ ZEJMÉNA NA ŠKOLNÍM STATKU V MĚŠICÍCH

Naší snahou je zkvalitnění výuky zejména v oblasti práce se zemědělskou technikou v rostlinné výrobě, pokusnictví, etologii a welfare, kterou zajišťuje školní statek, případně naši partneři (Pöttinger, Saaten Union, Agrosoft, Agrozet). Na strojích je prováděn výcvik žáků traktory značky Fendt, obrabeč sena, radličkový podmičák, kejdovač, secí stroj, rozmetadla statkových a průmyslových hnojiv apod. Pozitivně hodnotíme dobře fungující vztah mezi pracovníky statku a učiteli praxe, o čemž svědčí i fakt, že žáci také i mimo povinnou praxi vypomáhají na statku v obdobích sezónních prací, při hnojení a orbě na podzim, při senážování, silážování, ošetřování luk a pastvin, přípravě půdy k setí. Na úseku technických předmětů a jejich výuky byla vybudována z grantových prostředků Jihočeského kraje a v rámci projektu OPVK „Výuka technických předmětů – svařování“ učebna technických předmětů, která byla vybavena odpovídajícími pomůckami. Využíváme výsledků projektu OPVK „Zkvalitnění výuky odborné praxe na zemědělské škole v Táboře“, jehož cílem bylo vytvořit metodiky pro praxi na základě vybraných tematických celků, naučit žáky využívat výpočetní techniku pro potřeby zemědělského provozu a zdokonalit je v odborné zemědělské terminologii v němčině a angličtině.

V rámci odpolední učební praxe žáci vykonávají jezdecký výcvik, navštěvují firmy se zemědělskou technikou a vykonávají rozličné zahradnické aktivity až už na našich pozemcích, nebo na návštěvách v zahradnictví v okolí. Jezdecký výcvik na školním statku doznal za uplynulé období také určité kvalitativní změny. Dbáme na využití kapacit výcvikového zařízení a veškerého zázemí na školním statku v Měšicích – jezdecký areál, krytou jízdnou, lonžovací kruh, překážky apod. Rovněž přijetí některých opatření na úseku zvýšení a zlepšení bezpečnosti práce přineslo kladný ohlas a příznivé výsledky ve výuce.

V rámci blokové učební praxe žáci 3. ročníku absolvují výuku obsluhy motorových pil. Vzhledem k tomu, že se jedná o náročnou aktivitu, věnujeme této výuce zvýšenou pozornost z hlediska bezpečnosti práce a dodržování předepsaných zásad. Bezpečnost žáků zde, jako i v jiných provozech, klademe na přední místo. Nedílnou součástí vzdělávacího plánu je i výuka v řízení motorových vozidel na škole, která má za úkol žáky dle ŠVP připravit na získání řidičského oprávnění skupin B a T. Je zajišťována jedním stálým učitelem autoškoly, popřípadě dalšími pedagogy s požadovanou kvalifikací. Výsledkem kvalitní výuky je poměrně vysoké procento úspěšnosti složených závěrečných zkoušek.

Pozitivním přínosem v rámci praktické výuky je i účast našich žáků v různých vědomostních a dovednostních soutěžích – Agropodnikání, Jízda zručnosti, zemědělské olympiády ve Frýdlantu a Českých Budějovicích, Bramborový květ v Humpolci, ale i soutěže zaměřené na ekologii, zahradnictví a budování vztahu k přírodě. Projektových dní využíváme též k upevňování pracovních návyků a poznávání světa práce s možností výpomoci při rozličných zemědělských činnostech, jako např. zpracování zelí.

Povzbuzením do další práce je i pozitivní hodnocení většiny našich žáků, kteří se účastní prací v zemědělském provozu, i od zástupců profesních organizací, jako je Agrární komora, Zemědělský svaz, Jihočeská hospodářská komora, Asociace soukromých zemědělců, jejichž spolupráce a vstřícnosti si nesmírně vážíme.

JE NESMÍRNĚ DŮLEŽITÉ VÉST MLADOU GENERACI KE SCHOPNOSTEM KRITICKÉHO MYŠLENÍ

ROZHOVOR S DANUŠÍ NERUDOVOU, REKTORKOU MENDELOVY UNIVERZITY V BRNĚ

MENDELOVA UNIVERZITA V BRNĚ VZNIKLA JIŽ V ROCE 1919. KE STOLETÉMU VÝROČÍ JI POVEDE PROFESORKA DANUŠE NERUDOVÁ, PRVNÍ REKTORKA V HISTORII UNIVERZITY. JEDNÍM Z JEJÍCH PODSTATNÝCH ÚKOLŮ BUDE KONSOLIDACE LESNICKÉ A DŘEVAŘSKÉ FAKULTY, Z JEJÍHOŽ ČELA NA NÁVRH AKADEMICKÉHO SENÁTU ODVOLALA NA POČÁTKU ÚNORA DĚKANA RADOMÍRA KLVAČE. TÉMATEM ROZHOVORU S ŠÉFREDAKTOREM LESNICKÉ PRÁCE JANEM PŘÍHODOU BYLA I ROLE UNIVERZITY VE FORMOVÁNÍ MLADÉ GENERACE, PREZENTACE VÝSLEDKŮ VÝZKUMU ČI SPOLUPRÁCE VYSOKÝCH ŠKOL SE SOUKROMÝM SEKTOREM.

Prof. Ing. Danuše Nerudová, Ph.D.

Danuše Nerudová se narodila v roce 1979. Vystudovala obor Hospodářská politika a správa na Provozně ekonomické fakultě (PEF) Mendelovy univerzity, studium ukončila v roce 2002, v roce 2005 získala titul Ph.D. Od roku 2007 vede Ústav účetnictví a daní PEF Mendelovy univerzity. V letech 2009 až 2014 působila jako proděkan Provozně ekonomické fakulty, v letech 2014 až 2015 jako prorektorka univerzity. V roce 2017 získala titul profesorky v oboru Finance. Rektorkou Mendelovy univerzity v Brně pro období 2018–2022 byla zvolena ze třech kandidátů, 21 hlasy z 32 hlasů akademického senátu. Úřadu rektorky se ujala 1. února 2018. Danuše Nerudová je vdaná a má dvě děti.

První žena v čele Mendelu

Jaká byla vaše motivace ucházet se o post rektorky Mendelovy univerzity? Razím heslo: „Chce-li člověk něco změnit, musí jít příkladem.“ My jsme s kolegy roky měli pocit, že naše loď pluje neřízeným způsobem, unášejí ji proud a nic se neřeší koncepčně. Stěžovali jsme si, plakali, někteří kolegové odešli, někteří chtěli odejít. Nebyl ale nikdo, kdo by chtěl pro zlepšení situace něco obětovat. Najednou začali všichni chodit za mnou. Já jsem myšlenku kandidatury na rektorku ze začátku odmítala. Pak jsem se smála a říkala si: „Na naší tradiční konzervativní univerzitě toho bohdá nebude, aby byla rektorkou zvolena žena.“ Řekla bych, že jsem na počátku

na nabídku kývla a v koutku duše jsem si přitom říkala, že se to stejně nikdy nemůže podařit, protože kandidovat jako žena je obrovský handicap hned na začátku. Ale nemožné se stalo skutečností, díky obrovské podpoře kolegů.

Jaké byly tři nejzásadnější vize, s nimiž jste šla do rektorských voleb? V čem chcete univerzitu posunout dál?

Moje základní motto bylo, aby Mendelova univerzita vystoupila ze stínu brněnských univerzit, aby začala být slyšet a vidět ve veřejném prostoru, protože v tuto chvíli tomu tak není. Další mé motto bylo, aby se univerzita stala atraktivním zaměstnavatelem, protože v tuto chvíli naši lidé moc necítí sounáležitost s „brandem Mendelova univerzity“. Také jsem zdůrazňovala, že bych byla ráda, aby se Mendelova univerzita začala objevovat v mezinárodních žebříčcích hodnocení univerzit.

Dnes se poměrně často mluví o nutnosti seznamování veřejnosti, ať už odborné, nebo laické s výsledky výzkumů. Jak jste s tímto na Mendelově univerzitě spokojená?

S tímto spokojená rozhodně nejsem. Myslím, že je to obecně problém vědců v České republice. Je to něco, co neumíme a musíme se to naučit. Ono nejde jen o popularizaci vědeckých výsledků, jde především o přenos výsledků stakeholderům, kteří na základě toho tvoří strategie a politiku, a to už neumíme vůbec. Tady vnímám obrovský deficit a myslím, že se musí změnit vnímání napříč vědními obory. Vědci musí pochopit, že výzkum a vývoj je jedna třetina, další třetina je diseminace (poskytování a šíření informací, pozn. red.) výsledků a další třetina je právě práce se stakeholdery. Přece jsme placeni z veřejných peněz – naše výsledky by měly mít dopad na společnost a společnost by z nich měla nějakým způsobem profitovat. A to zatím neumíme.

Máte přesto nějaký příklad, kdy se vám výzkum daří ve vámi uvedené podobě?

Určitě několik dobrých příkladů máme. Podílíme se na vládní strategii boje se suchem. Naši výkladní skříň by mohl

být Ústav chemie, jehož výsledky mají obrovský dopad na společnost. Jedná se například o vývoj nejrůznějších nanotechnologií, transdermálních léků na rakovinu, nejrůznější diagnostické metody v humánní medicíně nebo výzkum eboly.

Máte i nějaký příklad dobré spolupráce se soukromou sférou?

To je další věc, která se nám moc nedaří. Na to, jaké máme výsledky a jaké objemy dotací dostáváme, bylo transferu zatím žalostně málo.

V čem vidíte hlavní roli univerzity při formování mladé generace?

Tato role vysokých škol je zejména v dnešním světě strašně důležitá, protože kdo jiný by na mladé lidi měl mít vliv než vysoká škola, kterou studují. Mě naprosto děsí výsledky výzkumu mezi mladými v EU, z nichž vyplývá, že naše mladá generace vyjadřuje největší skepsi k tomu být Evropanem a vůbec nechápe, co jim EU přináší. Myslím, že je to obrázek nás pedagogů a toho, jak s mladou generací na univerzitě pracujeme. My ji musíme vzdělávat v tom, že celá řada výhod, které má v rámci studia, je možná právě díky EU. Ten největší trháč, co všichni studenti znají a mnoho z nich aktivně užívá – Erasmus – se dohodl právě v rámci EU. Na druhou stranu musím říct, že jsem zejména z rektorského předvolebního boje velmi mile překvapená tím, že máme celou řadu studentů, kteří jsou již hotové osobnosti.

Studium a studenti

Současný systém financování vysokých škol, ale i snaha společnosti po dosažení vysokoškolského vzdělání u stále větší skupiny lidí vedou k nárůstu počtu absolventů, ale v některých případech i k poklesu jejich „kvality“. Budete se snažit tento trend navzdory nastavenému systému nějak měnit?

Mě tato situace moc neznepokojuje. Mluvíme se stakeholdery, s velkými firmami a jejich personální ředitelé už dnes mají přesný přehled o tom, jakou cenu diplom z té které univerzity či fakulty má. Dnes již například dobře ví, že absolvuje-li někdo naši Provozně

Mendelova univerzita v Brně

ekonomickou fakultu, dostávají kvalitního absolventa. To stejné určitě platí v ostatních oborech. Opravdu necítím nějakou inflaci. Ta zde možná byla před deseti lety, ale dnes už se HR oddělení do životopisů dívají a vědí, že není titul jako titul. Na druhou stranu jsem si plně vědoma toho, že je třeba kvalitu vzdělávání zvyšovat, a to především v ohledu kritického myšlení a kreativního řešení problémů. Student by na základě nabytých znalostí měl být schopen kreativně řešit nenadálé situace, které vybočují z toho, co se naučil v učebnicích.

Máte přehled o tom, kolik absolventů fakult MENDELU nastoupí do oboru, který studovali? Je to pro vás zásadní kritérium?

To jsme vždycky chtěli vědět. Máme přehled o nezaměstnanosti, která je v mnoha našich oborech nula. Ale obávám se, že ten obrázek by byl vcelku jiný, kdyby to bylo oborově sledované. My jsme před šesti lety dělali nějaký výzkum zaměřený na uplatnění absolventů v oborech, ale skončil na nedostupnosti dat, protože úřad práce nesleduje, jestli jsou absolventi zaměstnáni v oboru. My jsme placeni z veřejných peněz a plníme určitou funkci ve společnosti. Jestliže dostáváme peníze na to, abychom studenta vzdělali v nějakém oboru, tak je naší snahou, aby ten student v oboru zůstal.

Byla byste pro zavedení školného na vysokých školách?

Možná to bude vypadat kacířsky, ale jsem pro zavedení školného. Samozřejmě s nějakým odpovídajícím sociálním systémem, sociální sítí, kdy nebude například pro matky samoživitelky problém nechat děti studovat na vysoké škole. Ale jak se se studenty setkávám, vidím, že celá řada z nich si možná neuvědomuje, kolik studium vlastně stojí. Zavedení minimálně symbolického poplatku by nebylo od věci.

Lesnická a dřevařská fakulta a lesnictví

Studium lesnických oborů bylo dříve z velké části zaměřeno na technické předměty. Jejich význam ale poslední dobou klesá. Je snižování nároků v těchto předmětech dáno i snahou udržet si co nejvíce studentů?

Je to patrně dáno zpětnou vazbou z praxe, ale především je to i tím, že my bychom měli produkovat lesníka jako komplexního člověka, který – promiňte mi zjednodušení – nejen ví, že les plní hospodářskou, produkční funkci, ale který by měl také chápat, že lesy plní i nějakou společenskou a ekologickou funkci. Že by les měl být upravený, že by měl být otevřený pro společnost. Já mám bohužel z reakcí, s nimiž se setkávám, pocit, že v tuto chvíli by lesníci nejraději les zavřeli a oplotili, aby jim tam nikdo nechodil. Ale upřímně – to v tuto chvíli ani nejde.

Budu trochu oponovat. Vlastníky lesů v žádné společenské, mimoprodukční či ekologické funkci nikdo prakticky nepodporuje. Vlastníky lesů živí produkce dříví.

A proto si myslím, že tady jsou univerzity, které se neživí produkcí dříví a plní další roli, a právě univerzity, které vlastní lesy, musí jít příkladem a otevírat lesy veřejnosti.

Znamená to, že byste tolerovala mínusový ekonomický výsledek školního lesního podniku, protože je vstřícný k veřejnosti?

Ne, to bych netolerovala. Ale oba dva víme, že problém je někde jinde.

Školní lesní podnik ve Křtinách nespadá pod Lesnickou a dřevařskou fakultu – spadá přímo pod rektora univerzity. Jak hodnotíte jeho hospodaření či zapojení do výuky? Připravujete ve vztahu ke školnímu lesnímu podniku nějaké změny?

Připravujeme změny, ale myslím, že nejdříve musí být projednány a až následně zveřejněny v časopise. Jsem ve funkci devatenáct dní, takže nejdříve musím zmapovat situaci. Ale změny určitě budou, protože tak, jak je chod ŠLP nastaven dnes, evidentně nevede k žádnému skvělému výsledku v zapojení ve výuce nebo v hospodaření.

Jaké je dnes postavení Lesnické a dřevařské fakulty na univerzitě?

Dlouhou dobu jsme byli v této oblasti lídrem v České republice. Dnes víme, že tím lídrem nejsme, a snažíme se o to, abychom se jím opět stali.

Ihned po svém nástupu do čela univerzity jste odvolala děkana Radomíra Klvače, a to tři měsíce před volbou nového děkana. Co vás vedlo k jeho odvolání?

Dostala jsem návrh na odvolání od senátu Lesnické a dřevařské fakulty a zákon o vysokých školách hovoří jasně: rektor odvolává a jmenuje na návrh akademického senátu.

Jaké důvody k odvolání děkana uvedené akademickým senátem vás přesvědčily o tom, že je to správný krok?

Já se na to samozřejmě musím dívat komplexně. Bylo vyjmenováno asi deset bodů, některé z nich byly konkrétní, některé méně. Podstatné pro mne byly výsledky hlasování senátu.

Je zřejmé, že LDF je dlouhodobě s řekněme lidskými vztahy ve velmi

komplikované situaci, kdy se odvolávání nebo minimálně pokusy o odvolání děkanů staly běžnými. Nemyslím si, že je tato atmosféra dobrým příkladem pro studenty, pro něž by pedagogové měli být vzorem. Jakými kroky se pokusíte stabilizovat rozdělenou, lépe řečeno spíše rozhádanou LDF?

Již jsem pověřila zastupováním děkana Jana Dvořáka, který se podílel na současném vedení. Mou jedinou prosbou na překlenovací období do doby volby nového děkana je, aby zásadním způsobem zklidnil dění na Lesnické a dřevařské fakultě, přivedl oba tábory k jednacímu stolu a zároveň dovedl fakultu k volbám. Ty se uskuteční na konci března. Požádala jsem ho, aby se situace skutečně změnila, protože současná atmosféra opravdu nepomáhá nikomu. Mým cílem je, aby všechny fakulty rostly. A fakulta s vnitřním bojem samozřejmě růst nemůže.

Děkuji za rozhovor (20. 2. 2018),

Jan Příhoda

Celý rozhovor naleznete v časopise Lesnická práce 3/2018

LESNICKO – DŘEVAŘSKÝ POŽADUJE PO VLÁDĚ PROSAZENÍ OPATŘENÍ K ŘEŠENÍ KALAMITY V LESÍCH

AGRÁRNÍ KOMORA ČESKÉ REPUBLIKY, REPREZENTUJÍCÍ VEDLE ZEMĚDĚLCŮ TAKÉ VÝZNAMNOU ČÁST LESNICKO-DŘEVAŘSKÉHO SEKTORU, SPOLU SE SDRUŽENÍM VLASTNÍKŮ OBEČNÍCH A SOUKROMÝCH LESŮ V ČR A ČÁSTÍ CÍRKEVNÍCH LESNÍCH MAJETKŮ, VYZVALA DOPISEM ANDREJE BABIŠE, PREMIÉRA V DEMISI, A VLÁDU ČR K PŘIJETÍ MIMOŘÁDNÝCH OPATŘENÍ TAK, ABY BYLA MOŽNOST BEZODKLADNĚ ŘEŠIT KRITICKOU A KALAMITNÍ SITUACI V LESÍCH, ROZSAHEM DOPADAJÍCÍ PRAKTICKY JIŽ NA CELÉ ÚZEMÍ NAŠÍ REPUBLIKY.

Důsledkem klimatických změn a především pak díky opakujícímu se suchu, se v posledních letech nebezpečně přemnožil podkorní hmyz, zejména kůrovec, a oslabené lesní porosty jsou i přes intenzivní péči lesníků následně poškozeny opakovanými větrnými či sněhovými kalamitami velkého rozsahu. „Tuto situaci musíme očekávat i v budoucnu a nebude mít pouze regionální charakter“, upřesňuje Zdeněk Jandajsek, prezident Agrární komory, a dodává, že „oceňujeme dosavadní jednání a přístup Ministerstva zemědělství, které se této problematice soustavně věnuje a se všemi zúčastněnými pravidelně jedná a připravuje vhodná nápravná opatření.“

Situace je však vážná a požadujeme proto spolupráci i ostatních rezortů, zejména Ministerstva průmyslu a obchodu, životního prostředí, Ministerstva dopravy a také místního rozvoje. Předložili jsme vládě ČR soupis potřebných opatření a rádi bychom jednali o jejich bezodkladném zavedení do praxe. Zdůrazňujeme nejen časovou naléhavost jejich přijetí, ale i adekvátní finanční podporu pro její zvládnutí. Z legislativních kroků je třeba

začlenit kalamitní situace v lesním hospodářství do zákonů o krizovém řízení a o integrovaném záchranném systému, kde je popsán postup řízení krizové situace. Je třeba schválit jasné parametry, za kterých je možné vyhlásit v kůrovcové kalamitě stav nouze. Požadavek směřuje také na možnost čerpání finančních prostředků na opravy a údržbu místních komunikací poškozených zatížením při přepravě a zpracování kůrovcového dřeva ze Státního fondu dopravní infrastruktury.

Zároveň je nezbytné podpořit účinné způsoby asanace ohroženého a napadeného dříví k zamezení dalšího šíření škůdců a zjednodušit povolení pro odběry za účelem krojení dřevní hmoty na mokřích skládkách. Další možností je zřízení dotačního titulu pro využití dřeva na energetické účely. Bohužel i v lesnicko-dřevařském sektoru chybí pracovní síly, a proto je nutné zjednodušit pravidla pro udělování dlouhodobých víz pracovníkům ze třetích zemí. Vzhledem k aktuální situaci v lesích nelze zároveň připustit vytváření bezzásovhých území a ponechávání pro kůrovce

atraktivního dříví v porostu bez asanace. Pro boj s kůrovcem je důležitá také pravidelná kontrola a čistota lesa.

Agrární komora ČR proto při vědomí závažnosti situace apeluje na vládu ČR, aby přijala adekvátní a účinná opatření, která povedou ke zrychlenému zpracování dříví a zabrání dalšímu šíření kůrovcové kalamity, stejně jako je tomu v okolních státech. Jak upozorňuje Andrea Pondělíčková, tajemnice Lesnicko – dřevařské komory ČR: „Například rakouská i bavorská vláda přistoupila k přímé finanční podpoře kalamitním stavem dotčených vlastníků, poskytují daňové pobídky a úlevy pro postižené lesní majetky. K dalším účinným nástrojům patří poskytování bezúročných překlenovacích půjček na zpracování dříví z postižených oblastí či zajištění dostatečného počtu vagónů a navýšení tonáže nákladních automobilů pro zvýšení přepravních kapacit.“ Na základě analýzy potřeby rozsahu činnosti a navazujícího zabezpečení je pro uvedené účely v našem lesní hospodářství zapotřebí objemu cca 1,2 mld. korun, a to nad rámec stávajících národních

i evropských dotací, rozpočtů krajů či financí vlastníků a správců lesních majetků.

Zástupci lesního hospodářství současně upozorňují, že aktuální situace v lesích otvírá nezbytnou potřebu přijetí dlouhodobých systémových opatření a změn. Podle jejich názoru je třeba vypracovat „Generel obnovy lesních porostů po kůrovcové kalamitě“, jehož obsahem bude vyhodnocování vývoje kalamitní situace s návrhem obnovy lesních porostů v závislosti na přírodních podmínkách. Nezbytně vystává také požadavek na reformování stávající podoby fungování státní správy lesů a současného institutu odborného lesního hospodáře, stejně jako cílené a dlouhodobé osvěty směrem k veřejnosti.

Agrární komora ČR je proto připravena v úzké spolupráci s ostatními subjekty lesnicko-dřevařského sektoru poskytnout maximální součinnost a podporu při přípravě i následném důsledném zavádění přijatých opatření do praxe.

Ing. Jiří Felčárek

VYUŽÍVÁNÍ BIOMASY NA BÁZI DŘEVA

OHLÉDNUTÍ ZA ROKEM 2017

RÁD BYCH POZDRAVIL VŠECHNY ČTENÁŘE AGROBASE ZA KOMODITNÍ RADU PRO BIOMASU PŘI AGRÁRNÍ KOMOŘE ČR. VE SVÉM PŘÍSPĚVKU BYCH CHTĚL ČTENÁŘE VE STRUČNOSTI INFORMOVAT O AKTUÁLNÍM DĚNÍ SPOJENÉM S PROBLEMATIKOU DŘEVNÍ BIOMASY. VYUŽITÍ DŘEVA PRO VYTÁPĚNÍ SE OPĚTOVNĚ STÁVÁ AKTUÁLNÍM TÉMATEM.

Kůrovcová kalamita, se kterou se nyní lesníci i dřevaři potýkají, zvyšuje potřebu i možnosti využití dřeva i pro energetické účely. Právě proto, že půda i les jsou nám lesákům i zemědělcům blízké, měli bychom společně hledat cesty k intenzivnějšímu využívání biomasy jako obnovitelného zdroje. Pro praktickou inspiraci nemusíme chodit daleko. V Rakousku se dřevo na otop využívá téměř v každé obci. Historicky byla přidána hodnota dřeva vždy dána jeho využitím ve stavbách, nábytku a v neposlední řadě v teple.

Oficiální statistická data za rok 2017 zatím nejsou k dispozici, nicméně můžeme konstatovat významný nárůst instalací nových kotlů na tuhá dřevní paliva, a to v řádech minimálně tisíců. Je zřejmé, že zájem o paliva na bázi dřeva trvá a nadále se zvyšuje. Tento trend je

patrný již několik let. Je důležité neopomenout skutečnost, že tento trend nastartovaly podpory z programů tzv. Kotlíkových dotací a Nová zelená úsporám.

Z tohoto vývoje bychom měli mít radost, neboť tak každoročně narůstá odbytiště pro produkci palivového dříví a zbytkových dřevních produktů v různé formě. Je to mimo jiné i šance na využívání volných skladových ploch v zemědělském sektoru. Dobrá informace je to taktéž pro Ministerstvo životního prostředí, neboť odstavení starých kotlů a jejich nahrazení novými, nízkoemisními, postupně snižuje emisní zátěž prostředí a také potvrzuje smysl zaměření zmíněných dotačních titulů. Samozřejmě je to taktéž pozitivní informace pro nás, kteří v tomto prostředí žijeme.

Zvýšená poptávka po palivech na bázi dřeva vytváří prostor pro další podnikatelské záměry a příležitost nových pracovních pozic ve výrobě těchto paliv. Tuto skutečnost také potvrzuje zvýšený zájem o technologie na zpracování dřeva. Množí se například zájem na využití velkoobjemových kontejnerů tažených za traktorem v zimním období na dopravu štěpky. Je to i příklad možného využití těchto technologií v období, kdy jsou pro zemědělskou činnost využívány sporadicky.

Dalším důležitým mezníkem v našem oboru je ukončení prodeje kotlů 3. emisní třídy k datu 31. 12. 2017. Od 1. ledna 2018 se smí na trh uvádět pouze kotle 4. a vyšší emisní třídy.

Rok 2017 byl prvním, kdy mohly obce s rozšířenou působností požadovat po

provozovatelích stacionárních spalovacích zdrojů o jmenovitém tepelném příkonu od 10 do 300 kW doklad o provedení kontroly technického stavu a provozu spalovacího zařízení. Tuto kontrolu mohla provádět pouze osoba proškolená výrobcem zařízení (odborně způsobilá osoba). V případě nepředložení požadovaného dokladu má daný obecní úřad oprávnění udělit provozovateli zařízení pokutu až 20 000 Kč.

Od 1. dubna 2017 začala platit povinnost opatřovat tzv. energetickými štítky také teplovodní kotle spalující pevná paliva se jmenovitým tepelným výkonem do 70 kW včetně. Formát a vzhled těchto štítků je definován v příloze dané vyhlášky. Z této povinnosti byly vyjmuty zdroje pro ohřev pouze pitné a užitkové vody, zdroje pro ohřev plyných teplosnosných médií, kogenerační jednotky do elektrického výkonu 50 kW a zdroje na jinou než dřevní biomasu.

Nejbližší příležitostí, kde bude možné osobně si prohlédnout ucelenou nabídku rozličných systémů vytápění, technologií na výrobu palivového dřeva a štěpky, bude veletrh Silva Regina a Biomass 2018, který se koná na výstavišti v Brně ve dnech 8.–12. 4. 2018 v pavilonu Z a na volné ploše F okolo pavilónu Z. Zde si můžete pohovořit s technikou a zástupci jednotlivých výrobců a dodavatelů. K vidění zde budou systémy pro vytápění jak malých domácností, tak i velkých komerčních objektů, včetně všech souvisejících technologií. Jisté je, že zde bude k vidění spousta technologických novinek a vylepšení, protože i v tomto oboru jde vývoj neustále kupředu. Propojení výstav Tech Agro – Silva Regina – Biomass 2018 nám všem dá ucelený pohled na oblast zemědělství a lesnictví, které bezesporu tvoří jeden propojený celek a jeho funkčnost by měla být v zájmu celé Agrární komory. Těšíme se zde na setkání s vámi ať již v naší expozici, v rámci doprovodných přednášek, nebo při odborných konzultacích k dané problematice.

Ing. Oldřich Václavěk
a Ing. Jaroslav Cínek
předseda Komoditní rady pro biomasu
a člen Komoditní rady pro biomasu,
foto: Ing. Cínek

PŘI PRVOTNÍM ZALESŇOVÁNÍ HOLIN JE TŘEBA VÍCE VYUŽÍVAT PIONÝRSKÉ DŘEVINY

ZHRUBA V POLOVINĚ LETOŠNÍHO ROKU BY MĚLA SPATŘIT SVĚTLO SVĚTA NOVELA VYHLÁŠKY Č. 83/1996 SB., O ZPRACOVÁNÍ OBLASTNÍCH PLÁNŮ ROZVOJE LESŮ A O VYMEZENÍ HOSPODÁŘSKÝCH SOUBORŮ. TA SE AKTUÁLNĚ PŘIPRAVUJE, STEJNĚ TAK JAKO PROGRAMY NA OMEZENÍ EXPANZE KŮROVCE, JAKO JE JIŽ NĚKOLIKRÁT ZMÍNĚNÉ KROPENÍ VYTĚŽENÉHO DŘEVA.

naše země plná rozsáhlých holin, činí ve skutečnosti průměrná výměra všech holin v ČR nepatrných 0,39 hektaru a vůbec největší holiny po již realizovaných kalamitních těžbách dosahují plochy něco kolem 10 hektarů.

Nejen při prvotním zalesňování lze využít nejen zmiňované oblastní plány rozvoje lesů, ale také poznatků Výzkumného ústavu lesního hospodářství a myslivosti (VÚLHM), který prostřednictvím Lesnického informačního centra publikuje celou řadu výsledků již dokončených výzkumných úkolů týkajících se mimo jiné právě pionýrských dřevin. Ústav také již zpracoval za účasti České zemědělské univerzity v Praze, Mendelovy univerzity v Brně a ÚHÚL novou metodiku pro vlastníky a správce lesů, která přináší souhrnné informace o melioračních a zpevňujících účincích lesních dřevin v cílových hospodářských souborech borového a smrkového hospodářství, kde je potřeba zlepšení půdních vlastností a stabilizace (statické zpevnění) porostů nejnaléhavější. V metodice jsou jednotlivé dřeviny seřazeny v jednotlivých cílových souborech podle úrovně svého působení na vlastnosti půdy a podle úrovně zpevňujícího účinku. Součástí je i návrh péstebních opatření pro vnášení těchto dřevin do porostů, včetně doporučených sponů. Kromě úpravy legislativní povahy tato metodika diferencuje meliorační a zpevňující účinnost skupin dřevin; v tabulkách jsou tyto skupiny odděleny podle klesající účinnosti – dřeviny s vysokým melioračním potenciálem a zpevňující funkcí, dřeviny s dobrou meliorační a zpevňující funkcí a dřeviny, u kterých je meliorační a zpevňující funkce dostačující.

v lokalitách s vyššími zdroji vody. Smrky totiž přizpůsobily měnícím se podmínkám svůj kořenový systém, „sáhly“ si svými kořeny pro vodu do nižších poloh a jsou nyní vůči suchu odolnější. Tak trochu to připomíná scénu z kultovního filmu Jurský park a v něm prezentovanému úsloví „život si najde cestu“. Což je základní a nad všemi ochrannými projekty činní pravda a také základní princip evoluce, probíhající po celou dobu existence naší planety.

Zpět ale ke zmiňované vyhlášce. Takzvané „pionýrské dřeviny“, což jsou odbornou terminologií právě meliorační a zpevňující dřeviny, by měly být na vytěžených holinách vysazovány podle vegetačních stupňů, což znamená, že ne všude se hodí každá z nich. Obecně přitom platí, že v nižších polohách by se měl zvýšit podíl douglasky, jedle, jasanu nebo třešně, ve vyšších polohách pak je možné jako pionýrské dřeviny použít javor klen, olši, jilm či břízu. Prakticky všude je pak vhodné zvýšit podíl buků. Jak rozsáhlé budou holiny po kůrovcových těžbách, se teprve v praxi ukáže. Zatím ale není situace zdaleka tak tragická, jak si myslí laická veřejnost na základě tezí ochránců přírody. I když to totiž mediálně vypadá, jako by byla

Novelizace uvedené vyhlášky by měla přispět k omezení očekávaných expanzí kůrovce a zpřesnit tak základní hospodářská doporučení pro oblastní plány rozvoje lesů, které v minulosti zpracoval Ústav pro hospodářskou úpravu lesů (ÚHÚL). Oblastní plány jsou přitom zpracovány pro 41 přírodních lesních oblastí podle místních geologických, klimatických a hydrologických podmínek a z těchto dokumentů by také měly vycházet lesní hospodářské plány. ÚHÚL přitom doporučuje vymezit v lesních oblastech ohrožených chřad-

nutím (a kvůli tomu vyšší pravděpodobnosti napadení kůrovcem) hospodářské soubory pro smrkové porostní typy a v nich následně cíleně snížit podíl smrku a zvýšit podíl melioračních a zpevňujících dřevin. Do ostatních porostů ale není nutné zasahovat. I když to veřejně není příliš známé, dosavadní poznatky ÚHÚL ukazují, že i tolik kritizovaný smrk se dokáže postupně měnícím se klimatickým podmínkám přizpůsobovat (samozřejmě jen do určité míry), takže na řadě míst jsou porosty smrků v sušších oblastech v lepším stavu než

V metodice je uveden také nový přístup ke stanovení minimálních hektarových počtů pionýrských dřevin. Návrh uvedený v této metodice napravuje terminologické chyby legislativy (sazenice – sadební materiál) a záměrně již neuvádí minimální počty oddělené pro dřeviny základní a dřeviny meliorační a zpevňující. Řada dřevin totiž plní současně produkční a meliorační, případně i zpevňující funkce. Zájemci o tištěnou verzi si mohou o její zaslání napsat na adresu: knihovna@vulhm.cz.

Petr Havel, foto: Nina Havlová

OVOCE A ZELENINA ČESKÁ FARMA A REGIONÁLNÍ POTRAVINY MAJÍ V BILLE SVÉ PEVNÉ MÍSTO

DŮRAZ NA KVALITU POTRAVIN A JEJICH ZPRACOVÁNÍ JE V ČESKÉ REPUBLICE AKTUÁLNÍM TÉMATEM. ČÍM DÁL VÍCE SPOTŘEBITELŮ ŘEŠÍ, CO VKLÁDÁ DO SVÝCH NÁKUPNÍCH VOZÍKŮ A KDE A JAK BYLY TYTO PRODUKTY VYROBENY ČI ZPRACOVÁNY. SPOLEČNOST BILLA TENTO TREND VÍTÁ, NEBOŤ JIŽ ŘADU LET PODPORUJE PRODEJ ČESKÝCH POTRAVIN A VÝROBKŮ Z REGIONŮ. SORTIMENT V BILLE JE TAK V SOUČASNÉ DOBĚ TVOŘEN ZE 75 % VÝROBKŮ ČESKÉHO PŮVODU, Z NICHŽ VÝZNAMNOU ČÁSTÍ JE ZBOŽÍ VLASTNÍ VÝROBY, REGIONÁLNÍ POTRAVINY NEBO OBLÍBENÉ BIOPRODUKTY.

Ovoce a zelenina z našich krajů. Příběh privátní značky Česká farma začíná na českých polích a v českých sadech. Naši předci nám zanechali v obhospodařované půdě velké dědictví, které se v BILLE snaží chránit a podporovat. Proto před šesti lety uvedla na český trh privátní značku Česká farma. Pod tímto označením naleznou zákazníci od začátku července do konce září sezónní zboží, jako jsou například okurky, rajčata, cibule, česnek, chřest,

brambory a ledový či hlávkový salát. Značka Česká farma zaručuje, že se na náš stůl dostane české ovoce a zelenina, na které jsme chuťově zvyklí, protože jsou vypěstované v našich podmínkách. Další výhodou je, že české ovoce a zelenina jsou primárně nakupovány napřímo od pěstitelů, aby cesta na pulty byla co nejkratší a tím byla zaručena jejich maximální čerstvost. U značky Česká farma má zákazník jistotu, že ovoce a zelenina pocházejí od domá-

cích zemědělců. Garantem původu jsou certifikáty a prohlášení o shodě, dále ochranné známky SISPO a IPZ. Pro tuto značku jsou přednostně vybíráni dodavatelé, kteří vypěstovali své produkty ekologicky šetrným způsobem pěstování zemědělských produktů při omezeném použití ochranných látek a hnojiv. Na celý proces dohlížejí nezávislé pracovníci akreditovaných laboratoří, kteří provádějí důkladné kontroly. Takto vypěstované ovoce a zelenina jsou nejen chutnější, ale i zdravější.

povat. Výroba českých specialit má navíc i svou tradici. Vyráběny jsou drobnými podnikateli v menším objemu a často se jedná o položky s velkým podílem ruční práce, jejichž recepty se dědí v rodinách z generace na generaci. Při nákupu těchto produktů si může být zákazník jistý původem, kvalitou i jedinečností v porovnání s běžnou produkcí dostupnou na trhu. Zakoupením regionálního výrobku navíc podpoří lokální zemědělskou výrobu a posílí sociální i ekonomickou stabilitu regionu, ve kterém žije a nakupuje. Když zvolí tuzemský produkt, pomáhá také snížit negativní dopad nákladové dopravy a složitých dodavatelských procesů.

Projekt BILLA regionálně: poctivé české potraviny

Rostoucí zájem zákazníků o lokální potraviny českého původu podpořila BILLA v roce 2015 spuštěním zcela unikátního projektu BILLA regionálně. Oslovila malé regionální dodavatele a nabídla jim exkluzivní prostor pro prezentaci, potažmo prodej jejich výrobků. Jejich reakce byly veskrze pozitivní, což dokazuje i stále rostoucí počet dodavatelů, kteří BILLU oslovují a chtějí se do projektu zapojit.

BILLA regionálně byl v jednotlivých regionech zahájen postupně od 4. 2. 2015 do 1. 12. 2016. Možnost podpořit produkty z vlastního kraje dostali nejdříve Jihočeši. V jedenácti jihočeských prodejnách BILLA dostalo svůj prostor pro prezentaci více než 260 výrobků od dvaceti dodavatelů. Následoval Středočeský kraj, kde si v prodejnách BILLA mohli zákazníci nově nakoupit přes 300 výrobků od přibližně 30 místních výrobců. Regionální potraviny dále našly své pevné místo i v Ústeckém kraji a na sklonku roku 2016 pokryly potraviny od lokálních producentů celou Českou republiku.

Tímto ojedinělým projektem se BILLA daří propojovat lokální dodavatele a zákazníky se zájmem o poctivé české produkty. Zákazníci oceňují především to, že regionální výrobky naleznou na prodejně, kam chodí dennodenně naku-

Lokální produkty zákazníci naleznou v Regionálních regálech, které použitými materiály evokují český venkov a jsou doplněny o výrazný propagační prvek s nepřehlédnutelnými motivy české krajiny. Na regionální původ českých potravin v rámci běžného sortimentu upozorňují také stylové stoppery. Sortiment lokálních produktů je opravdu široký. V nabídce je pečivo, mléčné výrobky, uzeniny, piva, mošty, likéry, lihoviny, čaje a bylinky, marmelády nebo cukrovinky. V běžném sortimentu i v Regionálních regálech v BILLE dnes zákazníci najdou 1 668 položek od 220 regionálních dodavatelů.

Vzhledem k tomu, že se BILLA soustředí na podporu českých producentů, české potraviny tvoří většinu jejího sortimentu. Čeští dodavatelé tvoří 93,5 % všech tržeb společnosti BILLA. Na druhém místě jsou výrobky od slovenských sousedů (1,6 %), následované Německem s 1 % a Rakouskem s Itálií s 0,9% podílem na tržbách. Také privátní značky řetězce BILLA jsou složeny převážně z produktů od českých dodavatelů. Aktuálně je BILLA jedním z nejúspěšnějších podporovatelů regionálních výrobců a dodavatelů v České republice a v této podpoře rozhodně neohodlá polevovat.

PŘIJĎTE SVÉMU KRAJI NA CHUŤ

OD NAŠICH ČESKÝCH
DODAVATELŮ
JE TA NEJLEPŠÍ

REGIONÁLNÍ FARMÁŘSKÁ PRODUKCE PEČIVO

V Penatovicích v Olomouckém území
hlavíme regionální recepty
a nejméně tradičními postupy
pro získání nejlepší chuti.

IVANA ZICHÁČKOVÁ
PEČE ČESKÝM REGIONÁLNÍM PÉČIVO PRO BILU

REGIONÁLNÍ FARMÁŘSKÁ PRODUKCE PEČIVO

Náš inspirací byla báseň Časů,
a tak jsme se převalili kypícími sluncem
umocnit nejen do našich produktů,
ale i do nálady lidí v blízkosti našich a okolí.

VLASTIMIL CHOVANEČEK ST.
VYKÁDÍ ČESKÝM PÍNE DOKÉ MĚJEME PRO BILU

REGIONÁLNÍ FARMÁŘSKÁ PRODUKCE MLÉČÁRNA

Mléko od krav z českých ovčích
pastouk a okolí Václavského Městce
je nejlepší předpokladem pro výrobu
a dostává chuť našich výrobků.

KLÁRA WILZECKÁ
JE STARÁ A REGIONÁLNÍ MLÉČNÁ VÝROBA PRO BILU

REGIONÁLNÍ FARMÁŘSKÁ PRODUKCE OVOCNÁ

S osazením plněním od jara
do podzimu jsme vždy připraveni
dodat tu nejkvalitnější
sezónní zeleninu.

ING. VÁCLAV TRŽICKÝ
PÉŠUJE ČESKÝM ZELENIŇM PRO BILU

BILLA

regionálně

Te nejlepší od Vašich regionálních dodavatelů

KDYŽ DO BARU, TAK DO MLÉČNÉHO

NOSTALGICKÉ OHLÉDNUTÍ ZA POTRAVINAMI NAŠEHO DĚTSTVÍ A MLÁDÍ VĚNUJEME SORTIMENTU PRODÁVANÉMU V MLÉČNÝCH BARECH. CHODILO SE DO NICH NA KOKTEJLY, POHÁRY, ZÁKUSKY NEBO CHLEBIČKY. DOBOVÉ RECEPTURY, KTERÉ JSME NAŠLI V ARCHIVECH, NÁM PŘIPOMENOU, ZA CO JSME KDYSI UTRÁCELI SVÉ KAPESNÉ.

Ústředního svazu československého průmyslu v Praze. Mléčné bary, vyznačující se typickým způsobem obsluhy za barovým pultem a na vysokých sedadlech, byly v té době běžným jevem pouze v cizině, hlavně v USA, Austrálii a Anglii. U nás v Československu se takový bar ukazoval na výstavě o výživě v Praze roku 1947, kde byl součástí expozice pražské Vysočanské mlékárny. Za barovým pultem ve tvaru podkovy míchala obsluha nápoje z mléka, zmrzlina a ovoce přímo před očima hostů, kteří seděli na barových stoličkách. Zájem byl tak velký, že o rok později, na Slovanské zemědělské výstavě v Praze, byl zřízen stálý reprezentační mléčný pavilon, vybavený mléčným barem, mléčným bufetem i mléčnou jídelnou.

Těžká konkurence uzenin

Mléčný pavilon na pražském výstavišti byl v době svého vzniku vizí, jak by jednou měl vypadat obyt mléka a výrobků z něj, až pomine poválečný nedostatek potravin. A mlékaři se na to chtěli včas připravit. „Úkol zvýšit spotřebu mléka a mléčných výrobků nebude nejněsnější, neboť bude zde těžká konkurence uzenin, šunky a jiných masných výrobků, v oboru nápojů opět alkohol, zejména pivo a víno. Je proto třeba, aby na tuto soutěž byl mléčný průmysl připraven co nejdokonaleji,“ vysvětlili autoři již zmíněné brožury. A doporučili, aby jednotlivé mlékárny budovaly reprezentační mléčné pavilony ve velkých městech, jako například v Brně, Ostravě a Bratislavě. Kromě toho navrhovali výstavbu velkorysého mléčného domu, nejlépe na Václavském náměstí v Praze, v němž by byly všechny typy speciálních mléčných prodejen. Tedy mléčný bar, mléčný bufet, mléčná kavárna a mléčná restaurace s odděleními pro kuřáky, nekuřáky, dietetiky a kde by byl i sýrařský sklípek a jiné přitažlivé lidové podniky. I když velkorysý mléčný dům se sýrařským sklípem zůstal jen nesplněnou vizí, mléčné jídelny a prodejny mléčných lahůdek se brzy staly součástí každého města v bývalém Československu. Prodávaly se v nich míchané nápoje ze studeného i teplého mléka, ovocné

poháry, chlebičky, zákusky, pomazánky a saláty. Receptury mléčných nápojů a jídel byly stanoveny jednotně pro celé Československo. Receptury vycházely knižně každý rok a my jsme do některých receptur nahlédli, abychom si osvěžili paměť.

Vychlazené a napěněné

Co třeba jahodový koktejl? Na ten byl zapotřebí mražený smetanový krém, konzumní mléko, zmražené jahody, citronový sirup a pískový cukr. Částečně rozmražené jahody se promíchaly s cukrem a sirupem a směs se uložila do chladu. Do nádoby šlehačového aparátu se vložilo mléko vychlazené na 2 °C, přidal mražený smetanový krém a jahodová směs. Po vyšlehání se porce koktejlu mohla ozdobit deseti gramy šlehačky. V popisu výrobního postupu se zdůrazňuje, že mléko na přípravu koktejlu

muselo být vychlazené na teplotu blízko nule, což byl předpoklad, aby se do mléka zašlehalo dost vzduchu a výsledný nápoj byl lehký a pěkně napěněný. Žádoucí nízkou teplotu zajistil koktejl také mražený smetanový krém nebo zmrzlina. Podmínkou úspěchu také bylo, aby šlehačový přístroj měl aspoň deset tisíc otáček za minutu.

Sami mlékaři dělali koktejly na frappé a shakes. Když se mléčný koktejl ochlazoval mraženým mléčným krémem nebo zmrzlinou, šlo o frappé. Do tzv. milk shakes byla namísto mraženého krému vmíchán drcený led.

Za vším hledej sodovku

Odborné příručky uvádějí, že v Austrálii nebo USA se do mléčných koktejlů přidávala také sodovka. A byla to právě sodová voda, díky níž mléčné koktejly

PRO OSVĚŽENÍ PAMĚTI

V recepturách specialit mléčných barů se jako ingredience používaly také potravinářské výrobky, které už dnes v obchodech nenajdeme. Připomeňme si jejich složení, které jsme našli v dobové odborné literatuře.

Malcao – mléčný výrobek v prášku získaný sušením odstředěného mléka s přídavkem kakaa, sušených vajec a sušeného droždí. Dalšími přísadami byla jedlá soda, škrobový cukr, řepný cukr a uhlíčitý vápenatý, což je protihrudkující látka, nyní v potravinářství označovaná jako E170. Podstatnou složkou Malcaa byl sladový výtažek, ochucováadlo k přípravě studených i horkých nápojů, vyráběné ze sladovnického ječmene. Právě sladový výtažek dodával Malcau jeho charakteristickou chuť. Práškové Malcao se ředilo studeným nebo teplým mlékem či vodou.

Karotela – zeleninový sirup z mrkve a cukru. Vyráběl se z čerstvé sladké mrkve – karotky. Po očištění a napaření se karotka propasírovala síty. V získaném protlaku se za tepla rozpustil cukr s kyselinou citronovou a přírodním pomerančovým olejem. V láhvích prodáváný sirup se před konzumací ředil vodou nebo sodovkou v poměru 1 : 5. Karotela se vyráběla v letech 1950 až 1985 v závodě Kand v Dobrušce, což byl tehdy jeden ze závodů Východočeských konzerváren a lihovarů.

Pribinka – zvaná též tekuté ovoce v láhvi, byla předchůdcem dnešních džusů, přesněji přírodních ovocných šťáv. Ačkoli to byl výrobek ovocný, vyráběla ho mlékárna Pribina v Příbyslavi ve východních Čechách. Pribinka se dodávala hlavně do mléčných barů po celé republice. A tak si mlékaři v Příbyslavi pořídili vlastní ovocné sady, aby měli dostatek suroviny pro plynulé zásobování mléčných barů ve městech. Pribinka se občas dala koupit i v běžných prodejnách potravin, a protože tato ovocná šťáva byla velmi hustá, sloužila jako kvalitní nápoj i po zředění vodou.

V nynější vzpomínkové exkurzi se vydáme do časů malin se šlehačkou a jahodových koktejlů. Tak tedy vzhůru do mléčného baru s hrstí drobných mincí v kapse. Tohle byl jediný bar, kde se nalévalo i dětem a ceny byly lidové.

„Pod názvem mléčný bar rozumíme prodejnu mléčných nápojů a mléčných specialit, zařízených po způsobu běžných barů. Tedy sestávající z barového pultu a vysokých barových stoliček.“ Takto nám přibližuje prostředí dnes již ohmataná a zažloutlá brožura s výmluvným názvem „Organisace a funkce mléčného baru“ z roku 1949 od autorů Teplý, Chudoba, Jedlička, Škvain, Šiman a Endlicher. Publikaci vydaly Tiskové podniky

původně vznikly. Když ve dvacátých letech 20. století hledali Australané nové uplatnění pro výrobky sodovky – ty do té doby sloužily pouze k přípravě limonád – napadlo je, že by se do chlazených ovocných limonád mohlo přidávat i mléko. A tak se zrodily mléčné bary. Míchané mléčné nápoje se brzy rozšířily i do USA a pak i do Evropy. Vůbec první mléčný bar v Evropě vznikl v anglickém lázeňském městě Bath, kde byl předveden na zemědělské výstavě v květnu 1935. Už v srpnu téhož roku se první stálý mléčný bar objevil v Londýně na známé ulici Fleet Street. O rok později, v létě 1936, bylo již v Anglii a Walesu takových mléčných barů 420, v srpnu 1937 dokonce už 910.

Mléčný bar inspirovaný anglickým vzorem se objevil brzy poté i v Praze na Hospodářské výstavě v roce 1938. Instalovalo ho mlékařské družstvo Laktos, a protože mezi návštěvníky vzbudil živý zájem, vybudovala ještě téhož roku v úvodu článku již zmíněná Vysočanská mlékárna stálý mléčný bar na Václavském náměstí. Ten ale brzy zanikl s příchodem druhé světové války a s tím spojeným nedostatkem mléka a dalších potravin. Na další ukázkový mléčný bar si tak Praha se svými obyvateli i návštěvníky musela počkat dalších bezmála deset let, když se mléčný bar objevil na poválečné zemědělské výstavě.

Vývoj šel jinou cestou

Běžným jevem se mléčné bary v Československu staly okolo roku 1962, jak dokládá publikace s názvem Mléčné speciality, jejich výroba a příprava v domácnosti (Státní zdravotnické nakladatelství, Praha 1962). Šlo již o třetí, rozšířené vydání, a tak lze předpokládat, že začátkem šedesátých let měly mléčné bary již své pevné místo v obchodní síti. Jejich interiéry však hohnotností zrovna neoplývaly.

„Na rozdíl od jiných zemí s typickým způsobem obsluhy za barovým pultem s vysokými sedačkami, šel u nás vývoj jinou cestou,“ poznamenávají autoři publikace Mléčné speciality. Zákazníci konzumovali zakoupené nápoje vestoje u vysokých stolků anebo si je odnášeli k jídelním stolům se židlemi. Podle autorů publikace tedy šlo spíše o mléčné jídelny nebo mléčné bufety, v nichž se kromě mléčných nápojů prodávaly i obložené chlebíčky a další studená i teplá jídla mléčná, tvarohová, sýrová i vaječná. Nicméně účel byl splněn, neboť mléčná strava si své příznivce našla a požadavkům zdravé výživy se vyhovělo.

Pilo se i vtačie mlieko

Ne vždy se mléčné koktejly připravovaly pouze z čerstvého či zmrazeného ovoce. Receptury mléčných nápojů a jídel (Merkur, Praha 1969) uvádějí jako přísadu i ovocné protlaky nebo třeba ovocnou šťávu Pribinku, což byl předchůdce ny-

nějších džusů. Kromě toho se připravovaly koktejly s přídavkem Karotely, tedy mrkvového sirupu, případně Malcaa, což bylo sušeného mléko se sladovým výtažkem a kakaem. Podrobněji o nich píšeme v jiné části textu.

Mezi návody na různé ovocné poháry se šlehačkou, pudinky a teplé zákusky nás v knize Receptur mléčných nápojů

Pomazánka pro staromilce

Samostatná kapitola je věnována recepturám různých pomazánek a krémů, které se prodávaly v mléčných jídelnách buď samostatně, nebo sloužily k přípravě obložených chlebíčků. O recepturách, starých půl století, si dnes můžeme nechat jen zdát. Základem bylo máslo, tvaroh, smetana a sýry. Margarin jsme v žádné receptuře nenašli.

bramborový salát měl trochu jiné složení než slovenský, jak jsme objevili v archivních recepturách. Hlavní rozdíl byl v tom, že do slovenského bramborového salátu se nedávala majonéza a také v něm chyběl sterilovaný hrášek a mrkev, což zase byly podstatné ingredience salátu českého. Ve slovenské verzi salátu se brambory a zelenina krájely na plátky, v české verzi na kostičky.

MLÉČNÉ BARY BYLY VE SVÉ DOBĚ VYHLEDÁVANÝM HITEM, KTERÝ NABÍZEL ŠIROKÉ MOŽNOSTI RYCHLÉHO OBČERSTVENÍ.

a jídel zaujal postup na přípravu sladkého pokrmu s názvem vtačie mlieko. Ačkoli je kniha v češtině, název speciality je uveden ve slovenštině. Zajímavý desert se připravoval z velmi řídkého pudinku, do kterého se při vaření vmíchaly vaječné žloutky. Z vaječných bílků a cukru se ušlehal tuhý sníh, ze kterého se lžící vykrajovaly větší noky a vkládaly do připravené vařící hmoty a nechaly v horké lázni tak dlouho, až noky ztuhly. Vtačie mlieko se podávalo teplé nebo studené ve sklenici s lžičkou. „Sněhová koule plave na povrchu a tvoří pěkný vzhled nápoje,“ píše se doslova ve zmíněné knize receptur.

Tak například budapeštský krém se připravoval takto: Jemně prolisovaný měkký tvaroh se vyšlehá s máslem a mlékem v jemný lehký krém, osolí se, ochutí strouhanou cibulí, mletou paprikou a přimíchá se na drobné kostičky krájená sterilovaná červená paprika kapie. Budapeštský krém se prodával na váhu anebo se používal jako pomazánka na chléb.

Národní specifika bramborového salátu

V prodejnách mléčných jídelen se často kupoval s sebou domů bramborový salát jako hotová příloha k smaženým řízkům. Je zajímavé, že český

Převládající zeleninou ve slovenském bramborovém salátu byl celer. Stejně jako brambory se i celer krájel na plátky, k tomu se přidaly plátky sterilovaných okurek a kolečka cibule. Vše se promíchalo zálivkou z oleje a nálevu nebo vývaru z celeru, octa, cukru, pepře, mleté papriky a soli. V receptu na český bramborový salát jsme našli sterilované okurky, hrášek, mrkev a cibuli, ale žádný celer. Brambory a zelenina se nakrájely na kostičky a promíchaly s majonézou ochucenou hořčicí, octem, cukrem, mletým pepřem a soli.

Co říci závěrem? Měli jsme mléčné bary, i když pravda, byly trochu jiné než v Americe, ale přesto je nám po nich smutno, když už je nemáme...

Alice Olbrichová

MUSÍME CHRÁNIT TRH S POTRAVINAMI A BRÁNIT ŠÍZENÍ SPOTŘEBITELŮ

STÁTNÍ ZEMĚDĚLSKÁ A POTRAVINÁŘSKÁ INSPEKCE (SZPI) KONTROLUJE ZEMĚDĚLSKÉ VÝROBKY, POTRAVINY NEBO TABÁKOVÉ VÝROBKY. NOVĚ OD ROKU 2015 PŘIBYLA DO KOMPETENCÍ SZPI TAKÉ KONTROLA REKLAMY A KONTROLA POKRMŮ V ZAŘÍZENÍCH SPOLEČNÉHO STRAVOVÁNÍ. JEDNÁ SE O KONTROLU CÍLENOU, JEJÍMŽ ÚČELEM JE PŘEDEVŠÍM OCHRANA EKONOMICKÝCH ZÁJMŮ OBČANŮ I STÁTU NEBO OCHRANA SPOTŘEBITELE PŘED NEBEZPEČNÝMI POTRAVINAMI, PŘED POTRAVINAMI, KTERÉ JSOU KLAMAVĚ OZNAČENÉ, DÁLE S PROŠLÝM DATEM POUŽITELNOSTI NEBO NEZNÁMÉHO PŮVODU. O ROZHOVOR NA TOTO TÉMA JSME POŽÁDALI ING. MARTINA KLANICU, ÚSTŘEDNÍHO ŘEDITELE SZPI.

Martin Klanica, ústřední ředitel SZPI, foto: archiv Agentura NKL

S čím se vaši inspektoři běžně setkávají při vašich kontrolách, zejména u masných výrobků?

Cílem kontrol masných výrobků v maloobchodu s potravinami bylo a je především posoudit u prodejce dodržování ustanovení příslušných právních předpisů týkajících se požadovaného způsobu prodeje, šarží prodávajícího zboží, dále požadavků na osobní a provozní hygienu prodejců a rovněž požadavků na systémy vnitřní kontroly bezpečnosti potravin založených na zásadách HACCP a posouzení úrovně sledovatelnosti. SZPI kontroluje zejména ty povinnosti, které mohou prodejci masných výrobků přímo ovlivnit, což představuje například bezpečnost potravin v souvislosti s podmínkami skladování, dodržování teplotních režimů u chlazených a mražených potravin, dodržování hygienických požadavků při prodeji potravin, správnost údajů uváděných při prodeji nebalených či zabalených potravin, vybavení prodejen podle sortimentu prodávajícího zboží, dodržování dat použitelnosti a minimální trvanlivosti apod.

Pokud však byly v obchodní síti zjištěny nedostatky, které evidentně nevznikly jako důsledek nesprávného postupu prodejce, ale byly způsobeny pochybením některého z dodavatelů výrobků – jako je třeba neodpovídající označení balených výrobků, některé typy porušení bezpečnosti potravin anebo případy falšovaných potravin, sloužily pak především jako podněty k dořešení takových případů v místě jejich vzniku, tedy u zpracovatele, balírní, předchozího distributora nebo u dovozce.

V případě kontrolního zjištění neshod vzniklých u výrobce potravin živočišného původu byla tato zjištění hlášena orgánům Státní veterinární správy ČR. Z jednotlivých kontrol masných výrobků, které inspektoři SZPI uskutečnili v roce 2017 v maloobchodu, bylo zjištěno 17 % vzorků šarží jako nevyhovujících. Nejvíce nedostatků náleželo kažení (bez-mála 53 %). Následovaly prohřešky v označování (bez-mála 21%), zbytek potom patřil nevyhovujícím podmínkám úchovy, mikrobiologickým nedostatkům, analytickým nedostatkům, zjištěnému

obsahu cizorodých látek, prohřeškům v ostatní jakosti masných výrobků a zjištění nedodržení povinností z hlediska hygieny prodeje a nedostatků systémů založených na zásadách HACCP.

Vaši inspektoři určitě kontrolují i další způsoby prodeje potravin v obchodní síti, například zeleniny či kvalitu balených potravin na pultech obchodních řetězců. Jaké jsou jejich zkušenosti v této oblasti?

V oblasti maloobchodu provádí SZPI dlouhodobě největší počet kontrol. Nejinak tomu bylo i v roce 2017. To je dáno nejen samotným počtem maloobchodních provozoven v České republice, ale také skutečností, že podíl nevyhovujících potravin zjišťovaných při kontrolách je mnohonásobně vyšší v maloobchodě, než je tomu u výrobců. A to je dlouhodobým trendem. I když od zástupců maloobchodu jsou často vznášeny námitky, že za zjištěné nedostatky mohou výrobci, ve většině případů jde vina na vrub obchodníkům. Většina těchto nedostatků vzniká až v obchodě a opakovaně lze uvést například čerstvé ovoce a zeleninu, kde nedostatky jsou v obchodech zjišťovány až 20x častěji než u výrobců. Na druhou stranu v roce 2017 pokračovalo snižování případů porušování právních předpisů ze strany největších maloobchodních řetězců. První pokles byl zaznamenán v roce 2016 a v roce 2017 tento trend pokračoval, což vnímáme pozitivně. Na druhé straně bylo v roce 2017 zjištěno v maloobchodě 9,5 % nevyhovujících kontrolovaných šarží potravin. Z pohledu jednotlivých komodit v maloobchodě byla nejvyšší procenta nevyhovujících šarží zjištěna u kontrol čokolád a cukrovinek (51,9 %), dále u medu (50,8 %), přídatných a aromatických látek (33,3 %), dehydratovaných výrobků (31,4 %), zmrzlin a mražených krémů (26,5 %), nealkoholických nápojů (23,7 %), jedlých tuků a olejů (21,9 %), brambor (21,1 %), zpracované zeleniny (20,6 %), těstovin (19,5 %), ryb a vodních živočichů (18,3 %) či vína (18,1%).

Podle četnosti kontrol v maloobchodě jsou nejčetnější kontroly SZPI u čerstvého ovoce, zeleniny, hub a také brambor.

Kontroly tohoto segmentu trhu jsou prováděny především v maloobchodě, neboť většina nevyhovujících šarží je zjišťována právě tam. Ve velkoobchodech a u pěstitelů je podíl nevyhovujících čerstvé zeleniny, ovoce, hub a brambor zanedbatelný. Nejčastějším důvodem nevyhovujícího stavu jak u čerstvé zeleniny, hub a brambor, tak i u čerstvého ovoce je nedodržení minimálních požadavků na jakost, kdy většina hodnocených produktů vykazovala známky hniloby anebo plísni viditelných pouhým okem. V menší míře zjišťujeme plody zeleniny s výskytem živých škůdců anebo s poškozením zapříčiněným těmito škůdci, dále plody nečerstvého vzhledu, měkké, svrasklé po celém povrchu nebo plody mechanicky poškozené. V případě čerstvých pěstovaných hub bývají porušeny podmínky skladování. U ovoce zaznamenáváme plody s otlaky zasahujícími do dužniny (zejména u jádrového ovoce), plody s vadami slupky a plody vykazující známky poškození chladem (především u citrusového ovoce). Častým důvodem nevyhovujícího označování čerstvého ovoce a zeleniny je chybný údaj o zemi původu jak na obale produktu, tak i v místě nabídky. Dále pak nebývá u ovoce a zeleniny uveden údaj s třídou jakosti anebo názvem odrůdy, u některých šarží brambor deklarovaná odrůda neodpovídá skutečnosti. V maloobchodě se setkáváme rovněž s případy odlišného značení země původu na přepravním obale produktu a na informační tabuli pro spotřebitele umístěné nad tímto produktem. Tato zjištění považujeme za velmi závažné klamání spotřebitelů.

Další oblastí vašich kontrol jsou určité způsoby prodeje potravinářských výrobků na tržističích řady měst, které jsou u řady zákazníků tak populární, protože je jim nabízeno „zboží ze zahrádky“ či bioprodukty. Na jaké prohřešky vaši inspektoři na těchto tržističích narážejí?

Lze konstatovat, že již od roku 2008 zaznamenáváme boom prodeje potravinářských výrobků na tržističích a v tržnicích mnoha měst či obcí v ČR, kdy občané mají možnost vedle ostatního maloobchodu s potravinami nakoupit svým způsobem výjimečné potraviny od

malovýrobců, farmářů, z blízkého okolí i vzdálenějších krajů. Přestože si tyto tzv. farmářské potravinové trhy dávají pravidelnou zimní pauzu, našly si mezi obyvateli měst a obcí spoustu příznivců, mají své pevné místo v životě měst a obcí a také jejich oblíbenost neustává. Proto i tyto trhy pravidelně dozorujeme. Na základě hodnocení rizika hodnocení způsobu prodeje na trzích SZPI pravidelně sledujeme anonce o pořádání trhů v regionech, sleduje rovněž veškeré dostupné informace o fungujících místech konání trhů. Tyto informace pak regionální pracoviště zahrnují do plánu svých kontrol.

SZPI navíc při kontrole farmářských trhů každoročně přispívá k podpoře lokálních zemědělců, regionálních potravin, lidových slavností spojených s trhy a k podpoře tohoto přímého způsobu prodeje potravin vůbec tím, že již v roce 2011 vypracovala pro stánkaře pomůcku – tzv. „Potravinářské patero“ [viz www.szpi.gov.cz]. Součástí kontrol bylo i v roce 2017 seznámení kontrolovaných osob s tímto dokumentem a jeho vysvětlení. Pokud se týká konkrétních zjištěných nedostatků, tak vzhledem k tomu, že kontrolované osoby – provozovatelé stánků – nejsou na tržištích pravidelně a někdy se na trhy už nevracejí, není vždy možné zkontrolovat opatření. Proto se náš úřad snaží realizovat opatření k odstranění nedostatků hned na místě, případně jsou nedostatky došetřovány u výrobce, jde zejména o označování. No a k nejčastějším typům nedostatků patří především označování a obchodní úprava potravin. Jedná se zpravidla o nedostatečně označené potraviny, kdy např. chybí povinné informace o obsahu látek způsobujících alergie nebo nesnášenlivost. Nebo na obalu nebylo uvedeno datum minimální trvanlivosti výrobku, kdy spotřebitelská balení potravin nejsou často označena údaji o názvu potraviny, o čistém množství potraviny, o jménu nebo obchodním názvu a adrese provozovatele potravinářského podniku. U čerstvého ovoce a zeleniny často chybělo označení třídou jakosti a u vybraných druhů také odrůdou.

V příhraničních oblastech, ale nejen tam, mnohdy nejsou povinné údaje u potraviny vyznačeny v českém jazyce. Velkým nedostatkem, hraničícím až s uváděním spotřebitelů v omyl, byly chybějící povinné údaje jako označení země původu nebo na druhé straně uvádění dvojí země původu na jedné potravine. Z hlediska komodit pak byly v označování nejproblematictější ovoce, zelenina nebo brambory. Pověštinou nebalené ovoce a zelenina na stánku nebyla viditelně a čitelně označena dle platné legislativy zemí nebo místem původu. U brambor také někdy chybělo správné označení skupinou, odrůdou, varným

typem. A mezi další zjištěné čtenější nedostatky patřilo porušení předpisů spočívající v nedodání dokladů o původu zboží či chybějící nabývací doklady k potravinám. Z hlediska četnosti porušení pak až za výše uvedenými nedostatky teprve následují, dříve čtenější, nedostatky v hygieně prodeje potravin, jako např. kdy je obal potraviny poškozen okusem hlodavců nebo kdy byly na prodejním místě zjištěny stopy po činnosti škůdců, pavučinky a viditelný požer.

Těch nedostatků, z hlediska výčtu chyb, je opravdu hodně. Můžete zmínit i některé další?

K ostatním nedostatkům z roku 2017 řadíme také případy porušení povinnosti oznámení provozovatele potravinářského podniku o zahájení předmětu činnosti – většinou byla povinnost splněna přímo na místě, kdy kontrolovaná osoba vyplnila formulář a předala ho inspektoru. V některých případech bylo zjištěno nedodržení požadavků zákona při prodeji potravin s prošlým datem minimální trvanlivosti, nedodržení podmínek úchovy, jako je například nevyhovující teplota skladování; nevyhovující teplota uvnitř výrobku; zjištěno přerušení chladicího řetězce. Jde také o porušení jakosti potravin, což představuje u ovoce a zeleniny výskyt kolonií plísní viditelných pouhým okem, dále u brambor

hlízy naklíčené, poškozené nebo zelené, vady dužniny, suchá či mokrá hniloba. U ovoce a zeleniny výskyt hniloby, vady dužniny u jablek, zelenina povadlá, u pečiva vady kůrky, povrchu pečiva, vzhledu pečiva, kdy např. povrch rohlíku nebyl křupavý, rohlík byl tvrdý, vzhled povrchu koláčů oschlý; u chleba střídka nebyla pružná, nejevila známky čerstvosti a konečně u složených potravin ze surovin rostlinného a živočišného původu byly zjištěny známky kažení jako neodpovídající barva či změněná chuť a vůně. Z administrativních nedostatků nesmíme zapomenout vedle neoznačení zahájení anebo předmětu činnosti u SZPI a nenahlášení dovozu potraviny z jiné členské země EU (nenahlášení zásilky dle vyhl. č. 172/2015 Sb.); na prohřešky ve sledovatelnosti potravin a na časté nesplnění součinnosti kontrolované osoby se SZPI při dodání chybějících dokladech o původu zboží či nabývacích dokladů na potraviny.

I kontrola na stáncích vyžaduje v některých případech velmi sofistikovaný přístup inspektora, kdy je nutné např. při zaměření na výsledovatelnost nabízených jahod na stánku s čerstvým ovocem a zeleninou prověřit nabytí nabízených jahod přes zjištění dodavatele popř. pěstitele jahod až po kontrolu dohody o zplnomocnění k prodeji výpěstků kon-

trolu a kapacitních možností pěstitele na pozemcích zmíněných v podnájemní smlouvě. U podnájemníka parcel pak lze získat důslednou kontrolou zajímavé zjištění o podvodu s množstvím prodávaných jahod, například podle stavu porostu, kdy se může jednat o mladé sazenice, částečně i zaplevelené, nebo na místě nebudou zjištěny na jahodních zralé nebo dozrávající plody ani kvetoucí jahodníky. Je pak tedy zřejmé, že není nebo nebylo možné získat z tohoto porostu do doby kontroly takové množství jahod nabízených na daném stánku. Provozovatel potravinářského podniku v tomto případě uváděl na trh potraviny neznámého původu, přestože deklaroval původ ČR.

Těch způsobů prohřešků je opravdu hodně. Snažil jsem se ty nejčastější, ale také i neoriginálnější v našem rozhovoru vyjmenovat a popsat, aby čtenáři AGRObase získali přesný obrázek toho, s čím se naši inspektori ve své činnosti potýkají. O těch dalších úkolech a otázkách, které má Státní zemědělská a potravinářská inspekce ve své gesci, jako je například problematika udělování pokut či spolupráce s ostatními orgány státní správy apod., si pohovoříme v příštím, červnovém čísle časopisu AGRObase.

Miroslav Svoboda

PORADENSKÉ CENTRUM V KARLOVARSKÉM KRAJI

PORADENSKÉ CENTRUM PŮSOBÍ PŘI ZEMĚDĚLSKÉ ŠKOLE V DALOVIČÍCH A JEHO PRÁCE JE ŘÍZENÁ REGIONÁLNÍ AGRÁRNÍ KOMOROU KARLOVARSKÉHO KRAJE. PRÁCE KONTINUÁLNĚ NAVÁZALA NA PORADENSKOU ČINNOST KRAJSKÉHO INFORMAČNÍHO CENTRA. REGION PŮSOBNOSTI JE KARLOVARSKÝ KRAJ A V RÁMCI SVÉ ČINNOSTI SPOLUPRACUJE SE ZEMĚDĚLSKÝMI SUBJEKTY, VÝROBCI POTRAVIN, STÁTNÍMI KONTROLNÍMI ORGANIZACEMI, PROFESNÍMI SDRUŽENÍMI PŮSOBÍCÍMI V REGIONU A KARLOVARSKÝM KRAJEM.

Poradenství vykonávají pracovníci poradenského centra, v případě potřeby jsou složitější dotazy řešeny specialisty mimo poradenský sbor. Činnost probíhá převážně třemi způsoby – telefonicky, prostřednictvím mailových dotazů nebo osobními návštěvami na pracovišti poradenského centra a osobními konzultacemi.

Náplň práce v současnosti tvoří dotazy převážně z dvou oblastí. První je běžná poradenská činnost související s provozem zemědělských podniků – výklad dotačních titulů, kontrola evidencí, příprava na kontroly kontrolními organizacemi, cross-compliance, tvorba havarijních plánů, povolení nakládání s vodami, odborné dotazy atd. V souvislosti s dalším vyhlášením kola žádostí z PRV a výzev MAS je celá řada dotazů směřována také na tuto problematiku.

Druhou oblastí, na kterou se zemědělská veřejnost ptá, je Společná zemědělská politika EU po roce 2020. Začíná být zřejmá nervozita z nastávající budoucnosti v souvislosti s avizovaným dalším snížením dotací. Společně převládá obava, že se dotační systém stane ještě složitějším a méně přehledným. Zemědělci reagují na informace sdělované profesními svazy a uveřejňované v odborném tisku – požadují vysvětlení nebo doplnění. Pracovníci poradenského centra se snaží informace získávat na MZe a SZIF, případně dalších státních institucích, ale ne vždy jsou úspěšní. Zpětnou vazbou je zřejmé, že zemědělci působnost poradenského centra vítají a v rámci svých potřeb jeho práci využívají.

Ing. Zdeněk Perlinger

REGIONÁLNÍ INFORMAČNÍ STŘEDISKO KRÁLOVÉHRADECKÉHO KRAJE

ZIMA NÁM POMALU KONČÍ A ZEMĚ SE POD SLUNEČNÍMI PAPRSKY ZAČÍNÁ PROBOUZET. PRO ZEMĚDĚLCE TO ZNAMENÁ ZAČÁTEK NOVÉHO PRODUKČNÍHO OBDOBÍ. REGIONÁLNÍ INFORMAČNÍ STŘEDISKO KRÁLOVÉHRADECKÉHO KRAJE SE SNAŽÍ SVÝM ZEMĚDĚLCŮM ULEHČIT PRÁCI ORGANIZOVÁNÍM VZDĚLÁVACÍCH SEMINÁŘŮ A KURZŮ, KTERÉ JIM POSKYTNOU AKTUÁLNÍ INFORMACE V PLATNÉ LEGISLATIVĚ A DOTAČNÍCH MOŽNOSTECH PRO ROK 2018, UMOŽNÍ JIM KONZULTACE PŘÍMO S ODBORNÍKY NA DANÉ TÉMA ČI V PŘÍPADĚ KURZŮ ZLEPŠENÍ JEJICH DOVEDNOSTÍ A ZAJIŠTĚNÍ ODBORNÉ ZPŮSOBILOSTI.

Od začátku roku 2018 jsme uspořádali již několik seminářů. Ve dnech 9. 1. 2018 a 10. 1. 2018 jsme zorganizovali seminář Účetní a daňová závěrka za rok 2017 a změny pro rok 2018, který se konal v Mlázovicích a v Dolanech. Přednášejícím byl pan Ing. Bohumír Holeček, který hovořil například na téma rámec právního prostředí podnikatelských subjektů – poslední vývoj, účetnictví podnikatelů pro rok 2017, očekávané změny v roce 2018, změny v ZDP 2018, daň z přidané hodnoty – dopad daňového balíčku či elektronická evidence tržeb – náběh etap 3. a 4. v roce 2018. Po semináři probíhala věcná diskuze k probíraným tématům. Tento seminář je Regionální agrární komorou organizován každý rok. Semináře v Mlázovicích se zúčastnilo 73 lidí a v Dolanech 61 lidí.

V únoru byl uspořádán Kurz 1. stupně odborné způsobilosti pro nakládání s přípravky na ochranu rostlin. Kurz byl určen pro pracovníky, kteří se podílejí na přímé aplikaci přípravků, jejich přepara-

vě či přípravě postřikové jichy, práci ve skladu, skladníky, obsluhy mořiček nebo pro další personál, který v rámci svých pracovních činností přichází s těmito látkami do bezprostředního styku. Jednalo se o dvoudenní Kurz 1. stupně odborné způsobilosti pro nakládání s přípravky na ochranu rostlin – základní, v délce 12 hodin, pro ty, kteří žádné osvědčení doposud neměli, a Kurz 1. stupně odborné způsobilosti pro nakládání s přípravky na ochranu rostlin – prodlužovací, v délce 8 hodin pro ty, kterým končila platnost osvědčení z roku 2013. Kurzy probíhaly 14. a 15. 2. 2018 v Mlázovicích a 21. 2. 2018 v Dolanech. Školení v Mlázovicích se zúčastnilo celkem 129 posluchačů a v Dolanech 108 posluchačů. Po absolvování školení bylo účastníkům vydáno osvědčení s platností 3 roky od data jeho vydání. Mezi pravidelně připravované akce také patří seminář Nitrátová směrnice, v rámci něhož je probírána základní legislativa a její změny v používání hnojiv, aktuální znění nitrátové směrnice, změny

v cross compliance a podmínkách pro přímé platby či kalová vyhláška a používání technologických vod. Seminář tímto přináší aktuální informace o nejdůležitějších změnách v zákonech týkajících se zemědělství a také možnost diskuse a zodpovězení otázek odborníky na dané téma. V roce 2018 je seminář Nitrátová směrnice naplánovaný na 22. a 23. 3. 2018 v Mlázovicích a Dolanech.

Během měsíce dubna proběhne ve spolupráci se Státním zemědělským intervenčním fondem blok seminářů Jednotná žádost, který bude organizován v každém okresním městě Královéhradeckého kraje. Seminář se těší velké oblibě a v minulém roce ho navštívilo přibližně 630 posluchačů. Na semináři jsou probírány dotační možnosti v agrárním sektoru v Programu rozvoje venkova 2014–2020, novinky a změny v Jednotné žádosti 2018, správná zemědělská praxe, cross compliance a národní platby. Také jsou prezentovány zkušenosti a postřehy

z administrace Jednotné žádosti 2017, nejčastější zjištění z kontrol a postřehy z praxe administrátorů Jednotných žádostí a seminář je uzavřen diskusí. Mezi další připravované semináře patří seminář Bezpečnost práce a požární ochrana, který je plánovaný na začátek května, a dále pak dvoudenní seminář Školení agronomů a Školení mechanizátorů, které se chystají v druhé polovině roku 2018.

V případě odborných dotazů se zemědělci Královéhradeckého kraje mohou přímo obrátit na akreditovaného poradce paní Ing. Marcelu Jezberovou, která poskytuje pro Regionální informační středisko Královéhradeckého kraje poradenské služby. Případně se se svými dotazy, problémy či podněty mohou obrátit na jednotlivé konzultanty v Okresních agrárních komorách Královéhradeckého kraje, kteří jim také ochotně pomohou.

Mgr. Simona Vachová

DÍKY ZPĚTNÉ VAZBĚ SE JIHOČESKÉ AGRÁRNÍ KOMOŘE PODAŘILO OPTIMALIZOVAT DOTAČNÍ PRAVIDLA

SEMINÁŘ NA TÉMA NÁKUP A PRODEJ ZEMĚDĚLSKÉHO PODNIKU. ŠKOLENÍ K OBECNÉMU NAŘÍZENÍ O OCHRANĚ OSOBNÍCH ÚDAJŮ. WORKSHOP K NOVINKÁM V OBLASTI MEZD A ÚČETNICTVÍ ZEMĚDĚLSKÝCH PODNIKŮ. TO JE JEN STRUČNÝ VÝČET AKTIVIT NABÍZENÝCH ODBORNÉ VEŘEJNOSTI V PRVNÍM ČTVRTLETÍ LETOŠNÍHO ROKU REGIONÁLNÍ AGRÁRNÍ KOMOROU JIHOČESKÉHO KRAJE [RAK JK].

Komora dále, ve spolupráci s Celostátní sítí pro venkov a partnery Krajského informačního střediska pro rozvoj zemědělství a venkova Jihočeského kraje (KIS JK), v rámci uvedeného kvartálu pořádá seminář k 6. kolu příjmu žádostí v rámci Programu rozvoje venkova. V dubnu chystá sérii bezplatných seminářů k Dotačním možnostem v českém agrárním sektoru 2018 a bude se ve spolupráci s Jihočeskou univerzitou podílet na programu Jihočeského dne vědy. Za podpory Ústavu zemědělské ekonomiky a informací připraví dvě školení k nitrátové směrnici. Správní rada KIS pověřila úřad RAK JK opět se

v roce 2018 ucházet o zajištění regionální subdodávky v projektu Regionální přenos informací pro Agrární komoru České republiky. Jedná se o důležitý zdroj k zajištění kofinancování veřejné služby poskytované v regionu již od roku 2005 za podpory Jihočeského kraje i Ministerstva zemědělství ČR. Výsledkem dlouhodobého a systematického budování partnerské platformy je stále pružnější a hustější informační síť umožňující nejenom cílené poskytování odborných informací, ale též získávání zpětné vazby od místních zemědělců, potravinářů a dalších cílových skupin. Díky ní se RAK JK například podařilo

prosadit změnu pravidel v aktuálním výzvě PRV oproti předchozímu kolu. V minulém roce RAK JK uskutečnila celkem 37 akcí, kterých se zúčastnilo více než 2 000 osob, z toho většinu veřejně přístupných a zdarma. Úřad je prakticky denně k dispozici zájemcům o odborné konzultace nebo o zprostředkování expertního poradenství. Pravidelně zveřejňuje aktualitu a pozvánky na vzdělávací akce na internetu skrze webové stránky: www.agroreport.cz, www.rakjk.cz.

Databáze několika set zájemců o služby KIS JK slouží k rozesílání informačních e-mailů. Pro zvýšení konkurence-

schopnosti zejména malých a středních regionálních výrobců potravin slouží portál www.chutnahezkyjihocesky.cz. Za účelem stabilizace příjmů rodinných farem komora provozuje projekt na podporu rozvoje agroturistiky v Jihočeském kraji, viz www.dovolenanavenkove.cz. Prioritou letošního plánu, financovaného z veřejných zdrojů, je příprava agropotravinářského sektoru na reformu Společné zemědělské politiky, zatraaktivnění odvětví pro mladou generaci a dodržování zákonných požadavků spojených s čerpáním současných agrárních podpor.

Ing. Hana Šťastná

CO SE DĚLO VE STŘEDOČESKÉM KRAJI A CO DÁLE PŘIPRAVUJEME

V ROCE 2017 KIS USPOŘÁDAL SEMINÁŘE NA TÉMA NITRÁTOVÁ SMĚRNICE JARO A PODZIM, TEDY 6 SEMINÁŘŮ PO STŘEDOČESKÉM KRAJI, Z TOHO 2X PŘÍBRAM, 2X RAKOVNÍK, KATUSICE, PODĚBRADY. VELKÝ ZÁJEM BYL O INFORMACE NA SEMINÁŘÍCH K TÉMATŮM ZELENÁ NAFTA, POZEMKOVÉ ÚPRAVY, CESTY MLÉKA, INOVACE V OCHRANĚ PŮDY.

Jako každý rok jsme pořádali jarní a podzimní informační seminář k 4. a 5. kolu Programu rozvoje venkova. Jako samozřejmost zemědělci považují konání v každém okrese semináře k Jednotné žádosti. Všechny semináře se účastnilo skoro 1 500 lidí. V loňském roce probíhaly konzultační hodiny s Ing. Šamsovou a Ing. Jeníčkovou. Bylo vydáno 11 elektronických Informačních magazínů. Poskytnuto bylo 1 569 osobních konzultací, 1 590 telefonických konzultací a 1 572 bylo vyřízeno individuálních e-mailových dotazů. Publikovali jsme 603 článků na webových stránkách. Od loňského roku funguje horká telefonní linka.

V první polovině roku 2018 KIS ve spolupráci s ÚZEI pro zemědělce připravuje seminář k problematice „Informační

podpora pro zemědělce v rámci implementace směrnice Rady 91/676/EEC (nitrátová směrnice) v České republice a Vybrané změny v přímých platbách od r. 2018“. Semináře se uskutečnily v Katusicích (okres Mladá Boleslav) 13. 3. 2018 a v Příbrami 28. 3. 2018. Přednášejícími byli Ing. Jan Klír a Ing. Lada Kozlovská. Pro zájemce o informace k 6. kolu Programu rozvoje venkova ve spolupráci se Sítí pro venkov připravili seminář, který se uskutečnil 20. 3. 2018 v Praze. O jarní kolo je mezi zemědělci vždy menší zájem než o kolo podzimní, ale je důležité žadatele seznámit s pravidly a praktickými příklady. Každoročně je největší zájem o informace na seminářích k dotacím – Jednotná žádost. Semináře pro velký zájem jsou pořádány v každém okrese Středočeského kraje. Předpokládána účast na těchto seminářích je 1 200 lidí. Největší účast je vždy v okrese Příbram, kde se seminář koná v ZD Krásná Hora nad Vltavou, kterého se účastní okolo 250 lidí. V květnu letošního roku nás všechny čeká GDPR (nakládání s osobními daty). Většina zemědělců a nejen oni, neví, jak se toto nové nařízení dotkne jejich firmy. Proto v tuto dobu KIS připravuje 4 semináře zaměřené přímo pro živnostníky a majitele firem, kteří podnikají v oboru zemědělství, maloobchodu a velkoobchodu. Semináře se budou konat 3. 5. 2018 Poštovní 4, Příbram V, 19. 4. 2018 KD Katusice, 26. 4. 2018 od 9–13 hod. – Lubenská, Rakovník, 10. 5. 2018 – Praha Hodkovice, AGRO Jesenice.

Na začátku dubna připravujeme seminář „Použití přípravků na ochranu rostlin v praxi, novela zákona“ ve spolupráci s UKZUZ. Od března do října jsou poskytovány konzultační hodiny v konzultačních střediscích Příbram a Mladá Boleslav. K dispozici je v konzultačních dnech na různých místech Středočeského kraje všem známá akreditovaná poradkyně Ing. Jaroslava Šamsová. Rozpis konzultačních dnů je na webu KIS Středočeského kraje. Navštivte naše webové stránky www.kis-stredocesky.cz, které od začátku svého vzniku v roce 2005 do dnešního dne mají 22 736 380 zhlédnutí.

Všechny pozvánky a rozpis konzultačních hodin naleznete na www.kis-stredocesky.cz. Horká linka na tel: 721 315 260 – Ing. Jeníčková, 604 205 690 – Ing. Šamsová

Ing. Gabriela Jeníčková

AGRObase ZPRAVODAJ

Zpravodaj AGRObase vydává: Agrární komora ČR, Blanická 3, 772 00 Olomouc. **Úřad AK ČR Praha:** Počernická 272/96, 108 00 Praha 10 – Malešice. IČ: 47674868, DIČ CZ47674768. **tel.:** 296 411 180, **e-mail:** sekretariat@akcr.cz
Zástupci AK ČR: Ing. Zdeněk Jandajsek, CSc., prezident; Ing. Josef Kubiš, viceprezident a předseda Sněmovny všeobecné, Ing. Bohumil Belada, viceprezident a předseda Sněmovny společenstev, Ing. Jan Doležal, tajemník AK ČR

Redakce: Ing. Jiří Felčárek. **Grafický design:** Tomáš Neubauer. **Uzávěrka čísla:** 20. března 2018. **Tisk:** Printo, spol. s r.o. **Povoleno MK ČR E 6204.** NEPRODEJNÉ.
Příští číslo vyjde: 20. června 2018.

INFORMAČNÍ STŘEDISKO V LIBERECKÉM KRAJI

ČINNOST INFORMAČNÍHO STŘEDISKA V LIBERECKÉM KRAJI SE DATUJE JIŽ OD ROKU 1994. DVA DNY PŘED VSTUPEM ČR DO EU, PŘESNĚ 29. 4. 2004 ZA PŘÍTOMNOSTI PŘEDSTAVITELŮ LIBERECKÉHO KRAJE, POSLANCŮ A SENÁTORŮ ZA LIBERECKÝ KRAJ, ZEMĚDĚLCŮ A POTRAVINÁŘŮ KRAJE VE STŘEDNÍ ŠKOLE HOSPODÁŘSKÉ A LESNICKÉ VE FRÝDLANTU V ČECHÁCH, DOŠLO KE SLAVNOSTNÍMU PRVNÍMU SPUŠTĚNÍ PROJEKTU APIC – AGRÁRNÍ PORADENSKÉ A INFORMAČNÍ CENTRUM LIBERECKÉHO KRAJE A K JEHO PŘIPOJENÍ K INTERNETOVÉ SÍTI.

Liberecký kraj v důvodové zprávě k podpoře vzniku tohoto pracoviště v roce 2003 uvádí: „V souvislosti se vstupem České republiky do Evropské unie dojde k výrazným změnám v oblasti agrárního sektoru. Tento fakt s sebou ponese zvýšený zájem o poskytování informací a poradenství. Význam poskytování informací roste s časem, který se co nejvíce přibližuje času reálnému. Kvalita poskytnutých informací a kvalita poradenských služeb logicky přinese i zlepšení situace v agrárním sektoru a přeneseně i na celou řadu lidských činností. Cílem vytvoření „Agrárního poradenského a informačního centra Libereckého kraje“ (APIC) je usnadnit agrárnímu sektoru LK přístup ke kvalitním informacím poskytovaným v reálném čase s vysokou efektivitou využití poskytnutých informací.“ Ani po patnácti letech není třeba na této základní myšlence a argumentaci nic měnit.

Na druhou stranu nelze nevidět a nereagovat na zvyšující se nároky jakož i formy v získávání nebo poskytování informací. Liberecký kraj v letech 2004 a 2005 poskytl zemědělcům zhruba 30 počítačů vyřazených z bývalých Okresních národních výborů. Na území kraje ve spolupráci s Regionální agrární radou zřídil deset internetových pracovišť pro příslušníky agrárního odvětví, kteří výpočetní technikou nedisponovali. Dnes

je toto již „dávnou“ minulostí, byť uběhlo pouze něco málo přes deset let. Pokud by za stejnou dobu pracoviště nezměnilo formu ani obsah ve své činnosti, zřejmě by o toto pracoviště již dávno nebyl zájem. Opak je pravdou. Ve svém obsahu se řídí v první řadě potřebou příslušníků agrárního odvětví kraje. Na organizaci pracoviště se i sami podílejí. Dále plní obsah stanovený a přísně kontrolovaný pro pracoviště dříve označované jako KIS, dnes IS. V neposlední řadě plní i obsah zadaný Libereckým krajem, který je partnerem a podporovatelem tohoto pracoviště i celého projektu od jeho vzniku. Dominantním úkolem je přenos infor-

rozeslání zpravodaj (newsletter) za dané období, jehož obsahem jsou všechny zveřejněné zprávy a informace včetně odkazů. Stálý pracovník poskytuje na vyžádání další požadované a potřebné informace.

Jedním z důležitých úkolů, na které by se nemělo zapomínat, je i působení na laickou veřejnost, s cílem zajišťovat tolik potřebnou prestiž a podporu zemědělského a potravinářského odvětví. Nelze nereagovat na zvyšující se zájem o komunikaci prostřednictvím sociálních sítí. Oblíbenost video portálů a sociálních sítí je jasným důkazem toho,

centi potravin, kteří dosáhli na některá z ocenění. K popularizaci odvětví pomáhá i fotogalerie na stránkách ze všech organizovaných akcí s odbornou nebo i laickou veřejností.

Pracoviště plní několik funkcí a cílů, které když někdo nechce, nemůže přehlédnout. Pracoviště s jedním zaměstnancem, případně externími pracovníky pro vybrané akce a dalšími dobrovolníky, zajišťuje předávání informací odborné veřejnosti, poskytuje konzultace dle potřeb, poskytuje pomoc při organizování školení a seminářů, podílí se na zvyšování znalosti o kvalitních potravinách vznikajících kraji, informuje o dění v odvětví a napomáhá jeho zvyšování prestiže u veřejnosti. Každoročně spoluorganizuje zhruba 30 až 40 akcí z tzv. Kalendáře vzdělávacích akcí Libereckého kraje. Činnost pracoviště je přínosem a pomocí, finanční prostředky jsou vynaloženy účelně pro plnění úkolů, které má plnit a pro který existuje.

Odkaz na stránky pracoviště
www.apic.cz

Odkaz youtube kanál
https://www.youtube.com/user/tvAPIC/videos?disable_polymer=1

Ing. Robert Erlebach

ZEMĚDĚLSTVÍ SOUČASNOSTI JE SVÁZÁNO TAKOVÝM MNOŽSTVÍM PŘEDPISŮ A ADMINISTRATIVY, ŽE I SAMOTNÍ ÚŘEDNÍCI SE V JEJÍ ZÁPLAVĚ ZTRÁCÍ A NEORIENTUJÍ.

mací k odborné veřejnosti. Financování tohoto cíle je zajišťováno z prostředků poskytovaných dotačním programem. Denně jsou monitorovány webové stránky institucí a organizací, zprávy a informace jsou filtrovány podle znalosti regionu a potřeb odborné veřejnosti, které v kraji působí, aby nedocházelo k přehlcení a nepřehlednosti umístěním nepotřebných informací na stránky. Všem cílovým skupinám disponující e-mailovou adresou je dvakrát měsíčně

že lidé se v dnešní době raději dívají, než čtou. Finanční podpora Libereckého kraje umožnila rozšíření webových stránek o tzv. TV APIC. Jestli ještě v roce 2008 stačilo vydávat jedno zpravodajství měsíčně o dění v agrárním odvětví, dnes by již toto vydání se „starými“ zprávami nemělo význam. Dnes jsou videospoty přenášeny jednak prostřednictvím stránek APIC, ale současně na vytvořeném youtube kanálu. Vedle informací o dění v odvětví jsou zde představovány produ-

ZIMA JE OBDOBÍM PŘÍPRAV NA NOVOU SEZÓNU

STEJNĚ TAK JAKO I V ZEMĚDĚLSKÉM PROVOZU JE PŘELOM ROKU OBDOBÍM PRO REKAPITULACI UPLYNULÉ SEZÓNY A PLÁNOVÁNÍ DALŠÍ, JSOU I V OBLASTI ZEMĚDĚLSKÉHO PORADENSTVÍ PODOBNÉ AKTIVITY. OD LEDNA JIŽ PROBĚHLA ŘADA KONZULTACÍ, ZEJMÉNA NA TÉMA REDEFINICE LFA, OCHRANA PROTI EROZI PŮDY, EVIDENCE PŮDY LPIS A BUDOUCÍHO SMĚŘOVÁNÍ SPOLEČNÉ ZEMĚDĚLSKÉ POLITIKY EU.

1. pololetí	Misto konání
Název	Branná
Evidence půdy LPIS a dotace	Frýdek-Místek
	Opava
12 - státní podmínky PP, AKKO a EZ dotaci	Branná
Kontrola podání	Opava
	Frýdek-Místek
	Opava
2. pololetí	Misto konání
Název	Branná
Evidenc půdy LPIS	Frýdek-Místek
	Opava
	Opava
Podpora regionální potravin v MZK	Branná
Portál farmáře - výměna zkušeností a doporučení	Frýdek-Místek
	Opava

Přelom roku je obdobím změn v legislativě, jež ovlivní nastavení dotačních programů v letošním roce, proto v tomto období probíhají intenzivní školení lektorů a konzultantů informačního střediska na nové podmínky. Tato činnost je z pohledu následujícího období nejdůležitější pro zajištění rychlého přenosu odborných informací.

Regionální agrární komora Ostravsko je v rámci Moravskoslezského kraje jedinou nevládní neziskovou organizací, která zajišťuje kompletní informační

podporu zemědělským subjektům, tedy mikropodnikům, malým a středním podnikům působícím v zemědělské prvovýrobě, zpracování zemědělských produktů a jejich uvádění na trh prostřednictvím osobních, telefonických a mailových konzultací a provozuje webové stránky www.mskis.cz s informacemi jak převzatými z jiných zdrojů zaměřených na zemědělství a potravinářství, tak aktuální regionální informace, informace o regionálních produktech resortní povahy, vlastní články, prezentace ze seminářů a informace z konzultací,

informace o poradenském systému MZE a slouží jako přenos poznatků vědy a výzkumu do praxe.

Nová sezóna se také neobejde bez seminářů a praktických workshopů, kterých má v letošním roce informační středisko Regionální agrární komory Ostravsko připraveno hned několik, od podání Jednotné žádosti, evidenci půdy LPIS, erozi půdy až po podporu regionálních potravin a zkušenosti s Portálem farmáře.

Renata Šarjaková

POMOC ZEMĚDĚLCŮM A VENKOVU V JIHMOR. KRAJI

KRAJSKÉ INFORMAČNÍ STŘEDISKO PRO ROZVOJ ZEMĚDĚLSTVÍ A VENKOVA JIHMORAVSKÉHO KRAJE V RÁMCI SVÉHO POSLÁNÍ NABÍZÍ SPOLUPRÁCI SE ZEMĚDĚLSTVÍM A VENKOVEM V CELÉM SPEKTRU JEJICH ČINNOSTÍ JAK FORMOU VLASTNÍ NABÍDKY AKTIVIT, TAK I REALIZACÍ PROGRAMŮ NA ZÁKLADĚ POŽADAVKŮ PARTNERŮ Z PROVOZU. TATO ČINNOST JE POZITIVNĚ OVLIVNĚNA ÚZKOU VAZBOU NA REGIONÁLNÍ AGRÁRNÍ KOMORU JIHMORAVSKÉHO KRAJE A SOUČINNOSTÍ PŘI REALIZACI AKTIVIT. JAKO PŘÍKLAD UVÁDÍME NAŠE VÝSTUPY V NĚKTERÝCH OBLASTECH:

Sucho v Jihomoravském kraji

Jihomoravský kraj vypsal dotační program „Podpora boje proti suchu a na zadržení vody v krajině na území Jihomoravského kraje v roce 2018“ s vyčleněnou částkou 6 mil. Kč. Tuto informaci jsme poskytli i našim prostřednictvím nejen potenciálním zájemcům, ale i široké veřejnosti v našem kraji. Do prvního kola žádostí uzavřeného do 3. 3. 2018 se přihlásilo 15 žadatelů. Druhé kolo žádostí probíhá až do 5. 10. 2018. Účelem dotačního programu je zlepšení technického stavu rybníků, drobných vodních toků a malých vodních nádrží a retenčních opatření. To by mělo vést k podpoře hospodaření s povrchovou a podzemní vodou a posílení retence vody v krajině.

Potravinářství v Jihomoravském kraji

Jako organizátoři potravinářských soutěží „Regionální potravina Jihomoravského kraje“ a „ZLATÁ Chuť jižní Moravy“ máme přehled o malých a středních potravinářských výrobcích. Díky těmto soutěžím se snažíme podporovat malé a střední podnikání v potravinářství (zpracovatelé i producenti surovin) v našem kraji. Nejčastější dotazy od výrobců se týkají značení výrobků a etiket. Z toho důvodu ve spolupráci se Státním zemědělským intervenčním fondem Praha spoluorganizujeme pro potravináře seminář Jak správně značit potraviny? Na semináři jsou přítomni pracovníci MZe ČR, Státní veterinární správy, Státní potravinářské inspekce, na které se mohou účastníci obrátit přímo s konkrétními dotazy. V Jihomoravském kraji je o tento seminář veliký zájem – v letošním roce budou tři.

Iniciovali jsme například výrobce moštů z nestandardních plodů i plodů z případné nadprodukce k účasti v regionální potravinářské soutěži. A výsledek – vítězný výrobek v soutěži regionálních potravin – ZEAS Lysice, a.s.

Zájem o prezentaci své produkce jak zpracovatelů, tak i producentů je zřejmý z jejich pravidelné účasti v expozici jihomoravských regionálních potravin na akcích Salima (přes cca 20 000 návštěvníků); GO, Regiontour a RegFoodFest (přes cca 20 000 návštěvníků); TECHA-GRO (cca 110 000 návštěvníků); Národní výstava hospodářských zvířat (cca 45 000 návštěvníků), ale i dalších, např. Jihomoravské dožínky. Vlastní expozici regionálních potravinářů tvoří i přes dvacet výrobců – producentů.

Zemědělství v Jihomoravském kraji jako celek

V našem kraji začali vznikat minimlékárny, a proto jsme pro ně v minulém roce uspořádali ve spolupráci se Státní veterinární správou a Krajskou veterinární správou seminář na téma Veterinární a hygienická problematika zpracování mléka v provozech minimlékáren, abychom jim pomohli v začátcích se vším, na co si mají dát pozor.

V roce 2016 jsme měli plno dotazů na téma Elektronická evidence tržeb. Proto jsme zorganizovali seminář s pracovníky Oddělení evidence tržeb Finančního úřadu pro Jihomoravský kraj. O tento seminář byl velký zájem. Před zavedením další vlny EET jsme uspořádali znovu seminář na toto téma, aby se naši potravináři dozvěděli nejaktuálnější informace k dané problematice.

V roce 2017 všude v médiích bylo řešeno téma africký mor prasat a ptačí chřipka (Ivančicko), kdy to u lidí vyvolávalo paniku. Z toho důvodu jsme v našem kraji spolu se Státní veterinární správou a Krajskou veterinární správou uspořádali seminář Zásady biologické bezpečnosti v chovech prasat a drůbeže se zaměřením na africký mor prasat a ptačí chřipku.

Každý rok na jaře pořádáme ve spolupráci s Ústavem zemědělské ekonomiky a informací seminář na téma nitratová směrnice v České republice, kdy se zemědělci dozvídají aktuální informace a změny v dané problematice. Zemědělci mají možnost se lektora ptát na konkrétní dotazy a toho taky využívají. Pravidelně před podáváním Jednotné žádosti spolupřádáme ve spolupráci s MZe, SZIF seminář k dané problematice. Zemědělci se na tomto semináři dozvědí potřebné novinky, změny a podmínky dotací k podání žádosti (přímé platby, přechodné vnitrostátní

podpory, LFA, životní podmínky zvířat, agroenvironmentálně-klimatická opatření, ekologické zemědělství). Jsou zde prezentovány i příklady z praxe jako zkušenosti a postřehy z administrace žádostí. V roce 2017 jsme dostali podnět od zemědělců k uspořádání semináře o správném vykazování spotřeby nafty. Tento seminář jsme uspořádali ve spolupráci s Celním úřadem pro Jihomoravský kraj. Pracovníci Celního úřadu na semináři prošli formulář se čtyřmi tabulkami (druh PH, množství spotřeby, druh činnosti a počet chovaných hospodářských zvířat k datu podání daňového přiznání) a nejdůležitější části zákona. U formulářů upozorňovali, na co si mají žadatelé dát pozor a kde se nejčastěji dělají chyby.

Je to jen krátký výčet z našich aktivit, ale aktivit realizovaných na základě požadavků jihomoravského zemědělství a venkova jako celku.

Ing. Václav Hlaváček

AGENTURA VENKOVA, O.P.S. PRO PLZEŇSKÝ KRAJ

V PRVNÍCH DVOU MĚSÍCÍCH ROKU 2018 JSME ZABEZPEČOVALI INFORMACE A KONZULTACE PRO ZEMĚDĚLCE PROSTŘEDNICTVÍM WEBOVÝCH STRÁNEK. ZA LEDEN A ÚNOR 2018 JSME PUBLIKOVALI 82 PŘÍSPĚVKŮ A POČET JEJICH ZHLÉDNUTÍ BYL 1 012 700.

Jako příklad uvádíme: Odborná způsobilost a přípravky na ochranu rostlin, výzva k podávání projektů – demonstrační farmy, hodnocení jakosti hospodaření zemědělského podniku, přehled seminářů k 6. kolu příjmu žádostí, mokřady, mini mlékárny a mini zpracovatelé masa, akreditační řízení poradců

v lesnictví, vliv žita na salmonelu a kančí pach ve výkrmu, podmínky a zásady pro poskytování dotací v roce 2018, povinnosti vlastníků pozemků u koryt vodních toků, zpřesnění dotace na sucho atd. V závěru února 2018, při zpracování ročního plánu, se osobní konzultace na pracovišti promítly do seminářů. Dne

7. března 2018 jsme zorganizovali první seminář na téma „Dotace na zmírnění škod způsobených suchem na zemědělských plodinách v roce 2017“. Semináře se v Plzni zúčastnilo 85 účastníků. Lektorem byl Ing. Jan Vodička z MZe ČR. Dne 13. března 2018 jsme zorganizovali „Informační podporu pro zemědělce

v rámci nitratové směrnice a vybraných změn v přímých platbách od r. 2018“. Tohoto semináře se zúčastnilo v Nepomuku 30 zemědělců. Lektorem byla Ing. Lada Kozlovská z VÚRV a poradkyně v registru poradců MZe ČR.

Ing. Ladislav Štverák

INFORMAČNÍ CENTRUM ÚSTECKÉHO KRAJE

ČINNOST INFORMAČNÍHO CENTRA PRO ZEMĚDĚLSTVÍ A VENKOV ÚSTECKÉHO KRAJE PŘI OAK MOST BYLA JIŽ OD ZAČÁTKU ROKU 2018 VELMI BOHATÁ.

V Ústeckém kraji se zemědělci stále potýkají s problematickým nákupem zemědělské půdy, volají po novelizaci

zákona o půdě, po zákonu za odškodnění za nepojistitelná rizika (na Mostecku a Teplicku činí propad zemědělské produkce

cca 20 %), prodloužit snížení spotřební daně „zelené nafty“ v RV i ŽV na další období, tj. rok 2019 i po roce 2020, národní dotace, platby za ANC na základě nového vymezení ANC (LFA), snížení administrativní zátěže, atd.

To vše a další problémy, připomínky a náměty se projednávaly u příležitosti „Dne otevřených dveří střediska AGRALL SEVER na Rané u Loun ve dnech 22.–23. února 2018 na workshopu pro zemědělce Ústeckého kraje. Zúčastnili se zde podnikatelé v zemědělské výrobě (SHR i právnické osoby), mechanizátoři, traktoristé, agronomové ze všech okresů Ústeckého kraje i mimo něj. Další akce, které organizovalo nebo se jich zúčastnilo Informační centrum při OAK Most, byly:

- zasedání komise pro zemědělství a venkov při Radě Ústeckého kraje, kde máme zastoupení, 23. 1. 2018
- zasedání česko-německé zemědělské

komise při Euroregionu Krušnohoří ve Freibergu dne 25. 1. 2018, výměna zkušeností se saskými zemědělci, příprava krajského mistrovství v orbě (v ÚK a v Sasku – příprava projektu FMP atd.)

- I. farmářská slavnost 2018, zabijačkové hody a speciality, 27. 1. 2018 prezentace regionálních potravin – spolupráce se Statutárním městem Most
- konzultační dny pro zemědělce, 8.–9. 3. 2018
- prezentace vítězných regionálních potravin Ústeckého kraje na veletrhu Holiday World a Top Gastro v Praze – Holešovicích ve dnech 15. 2.–18. 2. 2018
- seminář ke včelařství 20. 2. 2018
- vyhlášení soutěže „Regionální potravina Ústeckého kraje 2018“ a soutěže „Přemysla Oráče“

Ludmila Holadová

INFORMAČNÍ CENTRUM PRO ROZVOJ ZEMĚDĚLSTVÍ A VENKOVA PARDUBICKÉHO KRAJE

JE OPĚT PŘIPRAVENO PLNIT ÚKOLY ZADANÉ PLÁNEM ČINNOSTI „REGIONÁLNÍ PŘENOS INFORMACÍ“ Z DOTAČNÍHO PROGRAMU 9.F.E. NA ROK 2018. ZÁROVEŇ MÁME PŘIPRAVENY ČTYŘI PRACOVISTĚ V JEDNOTLIVÝCH OKRESECH PRO PLNĚNÍ POŽADAVKŮ CÍLOVÉ SKUPINY ZEMĚDĚLCŮ.

Dle stanoveného plánu činnosti a požadavku zemědělci se budou realizovat v letošním roce čtyři workshopy a jeden seminář.

Před zahájením dotačního programu se konal seminář na téma „Aktuality

a dotační možnosti v Programu rozvoje venkova 2014–2020“. Na semináři získali potenciální žadatelé informace o možnostech čerpání podpory z Programu rozvoje venkova 2014–2020, v rámci vyhlášeného 6. kola příjmu žádostí včetně informací o častých chybách,

kterých se žadatelé dopouštějí při přípravě žádostí dotací, podání žádostí k zaregistrování a následném postupu administrace žádostí. Tento seminář byl zemědělci velmi kladně hodnocen. Zemědělci se dotazují, proč tato činnost není v průběhu celého

roku, proč po dobu cca pěti měsíců Informační činnost není podporována. Zemědělci potřebují a požadují informace po celý rok.

Ing. Vladimír Šabata
Ing. František Smítal

INFORMAČNÍ CENTRUM NA VYSOČINĚ

INFORMAČNÍ CENTRUM AGROVENKOV VYSOČINA, O.P.S. JE I V LETOŠNÍM ROCE PLNĚ PŘIPRAVENO RADIT A POMÁHAT ZEMĚDĚLCŮM PŘI ŘEŠENÍ JEJICH AKTUÁLNÍCH PROBLÉMŮ. STEJNĚ JAKO V LOŇSKÉM ROCE 2017 PLÁNUJE POŘÁDAT SPOUSTU INFORMATIVNÍCH AKCÍ PRO PODNIKATELE V ZEMĚDĚLSTVÍ A POTRAVINÁŘSTVÍ.

V letošním roce 2018 se bude jeho činnost týkat především problematiky národních dotací podporujících živočišnou výrobu, investic Programu rozvoje venkova, Cross compliance, portálu farmáře, protierozní vyhlášky a inovativních postupů v chovu skotu. Na tato témata připravujeme v prvním i druhém pololetí roku 2018 veřejné semináře.

Agrovenkov Vysočina, o.p.s. bude pravidelně s odborníky připravovat měsíční

Zpravodaje, kde bude zveřejňovat aktuální témata společně s termíny týkající se aktuální doby. Pravidelně bude šířit informovanost prostřednictvím svých webových stránek a prostřednictvím emailových zpráv. Informační centrum na Vysočině bude pro zemědělce nadále zkvalitňovat... (nahradit původní verzi) své služby ve spolupráci s akreditovanými poradci, státními úřady, ministerstvy, Krajským úřadem Kraje Vysočina apod.

Ing. Michal Bratřovský

CHCEME SE POMĚŘOVAT S TĚMI NEJLEPŠÍMI V OBORU

„MEZIOBOROVÉ PROPOJENÍ UMOŽŇUJE ÚČINNĚ ŘEŠIT I TY NEJVĚTŠÍ VÝZVY DNEŠNÍ DOBY, JAKÝMI JSOU NAPŘÍKLAD ADAPTACE SPOLEČNOSTI NA KLIMATICKÉ ZMĚNY, BEZPEČNOST POTRAVIN, VYŠŠÍ KVALITA ŽIVOTA,“ ŘÍKÁ NOVÝ REKTOR ČESKÉ ZEMĚDĚLSKÉ UNIVERZITY V PRAZE PROF. PETR SKLENIČKA.

Pane rektore, v jakém stavu přebíráte ČZU?

Naše univerzita s téměř 20 tisíci studenty patří mezi šest největších veřejných vysokých škol v zemi. K původním třem fakultám Agronomické, Provozně ekonomické a Mechanizační po roce 1990 postupně přibýly tři mladší fakulty, a to Fakulta lesnická a dřevařská, Fakulta životního prostředí a Fakulta tropického zemědělství. Celkově jsme rozšířili a diverzifikovali záběr našich oborů. Roste kvalita našich výzkumných aktivit, dokonce některé z oborů dnes lze charakterizovat jako excelentní. Ve výzkumu je univerzita v současné době českým lídrem v oborech lesnictví, vodní hospodářství, výborně si vede i v environmentálních vědách a zemědělství.

Co vás čeká v nejbližší době a co vám dělá starosti?

V rezortu školství probíhá jedna reforma za druhou a na všechny je třeba reagovat. Dokončujeme žádost univerzity o institucionální akreditaci, což je složitě projednávaný materiál o mnoha set stranách. K tomu se připravujeme na hodnocení podle nové metodiky hodnocení výzkumných organizací, zavádíme spisovou službu, nový systém ochrany osobních údajů, nedávno vysoké školy spadly pod správní řád... Neustále tak narůstá tlak na větší administrativu a my směřujeme pořád větší část našich financí tímto směrem, místo abychom je využívali v maximální míře pro vzdělávání a výzkum.

Jak velkou roli dnes hraje zemědělství v portfoliu oborů ČZU?

Zemědělství je spolu s lesnictvím stále silným jádrem našich aktivit. Jen tyto činnosti postupně dáváme do širšího kontextu s dalšími oblastmi. Věcně širší pojetí je postupně vymezeno tzv. vědami o životě. Větší propojení s bioekonomikou, životním prostředím, dřevařstvím, potravinářstvím, vodním hospodářstvím a dalšími obory umožňuje účinně řešit i ty největší výzvy dnešní doby, jakými jsou například adaptace společnosti na klimatické změny, bezpečnost potravin, vyšší kvalita života a další.

V čem vidíte největší úkol pro ČZU do budoucnosti?

Nesmíme mít malé cíle. Z hlediska kvality vidím jako velký úkol postupně se dotahovat na nejlepší zemědělské univerzity v Evropě. Naše aktivity a výsledky

výrobu v řadě oblastí republiky. Zásoby podzemních vod výrazně ubývají a s povrchovou vodou jsme se dosud nenaučili hospodařit. A problémových oblastí bude dále přibývat a území vhodná pro konvenční zemědělství nebo lesnictví v jeho produkční podobě budou dále ubývat. Na jedné straně máme poměrně rozumné národní strategie, jak se s klimatickou změnou utkat, ve skutečnosti však nevíme, jak na to. Do budoucna v tomto smyslu nejdůležitější obor – závlahy – jsme během minulých tří desetiletí de facto zlikvidovali. Dnes se nejenže moderní závlahy na vysokých školách téměř neučí, ale nemáme ani dostatek odborníků, kteří by byli schopni závlahy opět začít vyučovat. A musím říct, že ze strany státu necítíme ani žádné podněty, které by to chtěly změnit. Třicet let jsme nedali na výzkum v oblasti závlah téměř ani korunu. Dnes se jezdíme s otevře-

a lesní hospodáře jak střížená. Jsem klidně pro mnohem větší dotace, které budeme zemědělcům a lesním hospodářům v budoucnu platit, ve srovnání se současnými. Ovšem za předpokladu, že tím budeme hospodáře motivovat výlučně ke správnému hospodaření s vodními zdroji. Dnes nám chybí celá řada pilotních, metodických a plánovacích opatření, která budou v blízké budoucnosti nezbytná. Postrádám zde silnou potřebu ze strany státních institucí směřem k výzkumným týmům. Přes dvacet let chodím do nejrůznějších vládních komisí a pracovních skupin k problematice vody v krajině, ale výsledky jejich jednání jsou nedostatečné.

Jaký obor jste vystudoval a čím se dnes osobně zabýváte?

Na střední zemědělské škole v České Lípě jsem vystudoval obor agronom, na Vysoké škole zemědělské v Praze pak obor zemědělské meliorace. Postupně jsem se specializoval v oblasti ochrany půdy a krajiny.

Nechtěl jste někdy i sám hospodařit?

To byla moje představa na střední a na vysoké škole. Pak mě ale život zavál o kousek vedle a nakonec jsem zůstal na akademické půdě. Spousta mých spolužáků a kamarádů dnes hospodaří a vesměs se jim daří dobře, některým výborně. Potkáváme se na honech, ale zvu je i do svých přednášek, aby studentům přiblížili jejich pohled na věc i každodenní starosti. Velmi si vážím toho, že řada významných zemědělců dnes zasedá ve správních nebo poradních orgánech univerzity nebo fakult. Naši studenti k nim jezdí na praxe, s našimi odborníky pracují na společných výzkumných projektech. Sám tedy nehospodařím, ale mám velký respekt k práci zemědělců i lesních hospodářů.

Redakce Agrobaze

SLAVNOSTNÍ INAUGURACE PROF. ING. PETRA SKLENIČKY, CSC.,
NOVÉHO REKTORA ČESKÉ ZEMĚDĚLSKÉ UNIVERZITY V PRAZE
NA SUCHDOLE PROBĚHLA 21. BŘEZNA 2018

musíme poměřovat s těmi nejlepšími v oboru. Univerzity ve Wageningen v Holandsku, BOKU ve Vídni, v Upsale ve Švédsku a další, to jsou moderní evropské vysoké školy, které svou kvalitou patří mezi světovou špičku a vyznačují se především vysokou mírou internacionalizace. Mají výrazně více zahraničních studentů než české univerzity, stejně tak zahraničních pedagogů a výzkumníků. Jejich propojení s dalšími univerzitami a výzkumnými ústavy ve světě je na vyšší úrovni. Spolupracujeme s nimi, vytváříme společné studijní programy a výzkumné týmy. Rozhodně některé obory na ČZU jsou v tuto chvíli minimálně na stejné excelentní úrovni jako ty jejich. U většiny oborů nás však ještě čeká hodně práce.

Co vidíte jako hlavní problém českého zemědělství?

Jako hlavní problém vidím fakt, že nemyslíme na budoucnost. Většina zemědělských půd v ČR degraduje i po roce 1990. To skutečně není dobrá vizitka. Do toho přichází klimatická změna a my neumíme adekvátně reagovat. Sucho již začíná limitovat zemědělskou

nou pusou dívat do zahraničí, kam až se tento životně důležitý obor mezitím posunul. Vzpomeňme na rok 2015. To byla jen malá ukázka toho, co nás čeká v následujících desetiletích. Berme to jako včasné varování a začněme konečně jednat. Někdo namítne: ale vždyť se budují rybníky, protierozní a protipovodňová opatření a jiné prvky v krajině... Jistě, ale tyto prvky dnes vesměs nejsou dimenzovány na podmínky klimatických změn od roku 2030 dále. A tempo jejich budování nestačí ani k tomu, abychom drželi krok s probíhajícími změnami klimatu.

Co lze tedy dělat, abychom dopady klimatických změn na společnost v budoucnu minimalizovali?

Klíčem k řešení je podle mě silný odpovědný politik – vizionář, který nebude uvažovat pouze v horizontu jednoho volebního období. Je třeba postupně přenastavit dotační a možná i daňový rámec tak, aby se vyplácelo rozumné hospodařit s vodou v krajině. Jímat ji, akumulovat, využívat, ale i poskytovat dalším – především obcím, podnikům i jednotlivcům. To je role pro zemědělce

Z HISTORIE POLNÍCH A ZAHRADNÍCH PLODIN

KULTURNÍ PLODINY SE BĚHEM MNOHA TISÍCLETÍ VYVÍJELY, MĚNILY, PŘIDÁVALY SE NOVÉ DALŠÍ, VYTVÁŘELY SE KULTIVARY. V TÉTO SOUVISLOSTI PŘEDLOŽÍME ZÁKLADNÍ FAKTA A ZÁKLADNÍ RYSY TOHOTO SLOŽITÉHO VÝVOJE. PŮVOD VĚTŠINY PRAVĚKÝCH A ČASNĚ STŘEDOVĚKÝCH KULTURNÍCH ROSTLIN LEŽÍ V OBLASTI PŘEDNÍHO VÝCHODU. TAM ČLOVĚK PŘÍBLIŽNĚ NA KONCI POSLEDNÍ DOBY LEDOVÉ OBJEVIL, JAK Z VHODNÝCH PLANÝCH ROSTLIN VYPĚSTOVAT FORMY KULTURNÍ.

Kolem roku 5500 před n. l. byly tyto nejstarší kulturní rostliny rozšířeny do střední Evropy a vytvořily základní tamní rostlinné výživy. Jednalo se o následující druhy: pšenice jednozrnka, pšenice dvouzrnka, nahé pšenice, hrách, čočka, len a mák. To bylo pro začátek střeoevropského zemědělství naprosto dostačující. Postupně se přidaly další obilniny a další kulturní plodiny, jejichž původ byl různorodý. Již v neolitu (mladší době kamenné) se pěstovalo proso, které pochází z východní Asie a východní Evropy, a bér, který byl náročnější na teplotu a pěstoval se jen v jižnějších oblastech Evropy.

Obilniny

V mladší době kamenné v neolitu se ve střední Evropě nejvíce pěstovala pšenice dvouzrnka. Méně byla oblíbená

jednozrnka, která se často vysévala ve směsi s pšenicí dvouzrnkou v poměru 2 : 1. Obě pšenice byly nenáročné a zasetá zrna silně odnožovala, takže výnosy byly poměrně velké a jisté. Dnešní pšenice obecná je sice starobylá obilnina, ale ve střední Evropě byla zpočátku vysévána jen výjimečně. Pšenici obecnou pěstovali ve střední Evropě ve větším množství až Keltové ve 2. polovině 1. tisíciletí př. n. l., ale hlavní obilninou se stala až u nově přichozích Slovanů ve 2. polovině 1. tisíciletí. Během vrcholného a pozdního středověku se pšenici obecné již nedařilo, protože půda ztrácela bonitu, byla vyčerpanější a zaplevelená. Vystřídalo ji žito. Teprve nové způsoby obdělávání půdy, hnojení a agrotechnika umožnily zejména ve 20. století návrat pšenice do naší kuchyně ve velkém rozsahu. O původu žita není zcela jasno.

Nejprve bylo kultivováno na jihu Evropy zejména v době bronzové, ale nedošlo velkého rozšíření. Teprve v době železné se jeho pěstování ujalo vzhledem ke své odolnosti a nenáročnosti na severu u Germánů a odtud se dostalo zpět na jih a do našeho prostoru. Ve střední Evropě se vysévalo nejvíce ve středověku a starším novověku na méně úrodných nebo vyčerpaných polích. Tehdy bylo hlavní obilninou na chléb a svůj význam si udrželo až do 19. století. Ječmen byl znám od počátku zemědělství, sbíral se v pozdním paleolitu, mj. v Řecku, ale ve střední Evropě se těžce ujímal. V českém prostředí se ujímal pomalu a postupně se stával oblíbeným. Proso se objevilo již v neolitu, ale k jeho rozšíření došlo v pozdějších obdobích. Podle historických zpráv si ho oblíbili zvláště Slované. Protože vyžadovalo čisté, nezaplevelené

půdy, stala se z něho ve středověku drahá obilnina, dražší než pšenice. Proso našlo uplatnění zvláště v kuchyni, vařila se celá zrna ve formě jáhel. Prostá kaše byla často jídlem slavnostním, ne-li prestižním. Teprve na začátku novověku začala proso nahrazovat dovážená a tehdy ještě dražší rýže. K tomu se váže významná informace obsažená v královském privilegii kostelů a klášterů pražské diecéze z roku 1222, která uvádí tři hlavní složky zemědělské tržní výroby režijního hospodářství svých poddaných sedláků, a to: chlebové obilí, hrách a proso. Oves doznal většího rozšíření z Řecka a Balkánu až v době železné. Podle historických zpráv římských autorů byl oves oblíbenou potravinou u severovýchodních národů, zejména u Germánů, čemuž se Římané divili, neboť tuto plodinu znali jako pícninu. Vždyť ovesné kaše a vločky jsou u Angličanů dodnes oblíbeny a i u nás je zastánci zdravé výživy doporučují. Také pohanka, která k nám přišla z východu, byla alespoň ve střední Evropě relativně pozdní obilninou.

Luštěniny

Nejstarší doklady o pěstování luštěnin pocházejí z Předního východu, kde se pěstovaly nejstarší luštěniny hrách a čočka již před 9 000 lety. Ve střední Evropě se začaly šířit v 6.–5. tisíciletí před n. l., tedy ve stejné době jako obilí. Naproti tomu skutečné fazole k nám přišly po objevení Ameriky a v českých herbářích se objevují až od 2. poloviny 16. století. Vysévání luštěnin mělo svůj význam také pro zlepšování nebo udržování úrodnosti půdy. Ve střední Evropě se luštěniny pěstovaly jako jaře. Při sklizni se obvykle vytrhávaly ze země, přičemž docházelo ke ztrátám důležité části biomasy a tím i ochuzení půdy.

Z luštěnin byl nejvýznamnější a nejrozšířenější hrách. Podle Mattioliho Herbáře, vydaného v Čechách česky v roce 1562, se v našich zemích pěstoval dvojí hrách, větší a menší. Větší, chutnější, se v létě pnul po stromech nahoru a nazýval se bohatý. Menší se rozkládal po zemi

a ve všem byl drobnější. Hrách se počítal mezi tzv. vaření, což byly kromě hrachu kroupy, krupice, jáhly, pohanka, čočka, rýže, kapusta, zelí, řepa, mrkev, řeřicha. Často se vařily hrách a kroupy společně, začátkem 19. století se tomuto jídlu říkávalo „česká svatba“. Krup se ovšem jedlo ještě více než hrachu. Hrách s oblibou konzumovali chudí i bohatí, duchovenstvo i šlechta. Oblíbený byl hrách vařený v celku, ale existovaly složitější přípravy např. s vínem, švestkami, květem růže a bezu, s jemně utlučenými višňovými nebo slivovými jádry. Tato pochutina se kořenila pepřem a zázvorem. Důležité místo zvláště v postních dnech zaujímal pučálka. Byl to hrách předem namočený a potom nasucho upražený nebo upečený. Jedl se mladý zelený hrášek pro „mlsné dívky“. A v 17. století jsme informováni o konzumaci hrachových lusků, v létě se vařily čerstvé a byly sladké, na zimu je bylo možné nasušit.

O čočce víme v Čechách už od pravěku a k jejímu rozšíření došlo až ve středověku. Je to však náročnější plodina než hrách, a proto bývala v pravěku střední Evropa a také naše země severní hranicí jejího výskytu. Podle zmíněného Mattioliho je dvojí, z nichž malá je bílá a k jídlu chutnější. K našemu překvapení ji chválí jako lék, ale k jídlu ji příliš nedoporučuje, prý může vést k různým nemocem a škodí. I bez jeho rad se jí ve vrcholném a pozdním středověku pěstovalo na rozdíl od ostatních dřívějších období málo. Více se uplatnila od počátku 19. století. Bylo to dáno nejen jejími špatnými vlastnostmi, o nichž byli přesvědčeni lékaři a botanici, ale také tím, že byla náročná na pěstování a tehdejší zemědělský systém jí nevyhovoval. V roce 1227 je uváděno její pěstování v Čechách na zvláštních polích blíže u domu, a to na rozdíl od hrachu. Ten byl vždy uváděn mezi plodinami, rostoucími na poli, podobně jako zelí.

Fazole, velmi hodnotná a dnes oblíbená luštěnina, jsou původem z Jižní Ameriky a do Evropy ji přinesli Španělé v 16. století a více se rozšířily v následujícím století. Zmíněný Mattioli je v roce 1562 zajímavě charakterizuje: „Nadýmají, jsou těžké do žaludku a vzbuzují žádost chlípnu, zejména když se vaří dlouho v mléce a potom se koření dlouhým pepřem, galgánem, vlašským koprem (fenyklem) a cukrem. Činí nepokojné sny podobně jako čočka. Mladé lusky jsou však dobré s octem a pepřem.“ Podle něho fazole se mohou používat jako lék pro lidi i pro zvířata a dokonce přidávat do léčidel.

Další luštěninou byl bob zvaný také koňský. Ve střední Evropě se rozšířil především v době kolem roku 1000 př. n. l., tedy v mladší době bronzové. Jde o luštěninu náročnou na klima a vlhkost,

takže její rozšíření tak daleko na sever nebylo samozřejmé, ale muselo být podmíněno příznivějším klimatem. Boby byly nejenom plodinou pro obživu, ale zejména v antice měly význam i kultovní. V našem prostředí se pěstovaly vzácně. Kuchařské knihy znají i polévky z cizrny, která byla známa jako lék. Dále se pěstovala sporadicky i vikev, pravděpodobně šlo o krmivo pro dobytek i potravu pro lidi. Rovněž byl znám a požíván také hrachor setý, zvaný moldavský hrách.

Rostliny pro vlákno a olej

Pro olej i vlákno se pěstovaly len a konopí. Len setý patří k těm kulturním rostlinám, které nikde v Evropě ani jinde ve světě nenacházíme planě rostoucí. Na cestě lnu setého do Evropy je důležité území Balkánského poloostrova, odkud pronikl s pohyby etnických skupin nebo jinak k nám. Z archeologického pohledu k nejstarším nálezům lnu patří vesměs semena. Ta zcela jednoznačně dokazují, že šlo o rostlinu poskytující tuk – lněný olej. Naproti tomu konopí seté je plodinou, kterou člověk objevil mezi planě rostoucími bylinami ve střední Asii a bez potíží ji domestikoval. Další olejnatá rostlina mák se objevuje ve střední Evropě od počátku zemědělství. Řepka olejná byla známa ve 2. polovině 1. tisíciletí před n. l., když se pěstovala u východních Slovanů. Olej se lisoval i z jiných rostlin, např. z bukvic, lískových oříšků, později ve středověku spíše k léčebným účelům než k jídlu z meruňkových nebo broskvových pecek. Olivový olej se jistě z části dovážel, avšak podle Mattioliho tehdy v Čechách rostl strom, který také nazývali olivou, ač to pravá oliva nebyla. Kromě olivového oleje existoval také olej mandlový, ořechový, broskvový, meruňkový i olej z jiných jader a semen, ale spíše k léčebným účelům než k jídlu.

Zahradní rostliny jako cibule, česnek, pórek, pažitka a další, byly ve starověku přímo zbožňovány. V Egyptě byly zejména cibule a pór adorovány, nebo dokonce uctívány jako božstva a cibule měla léčivé schopnosti. Česnek byl tehdy považován nejenom za chutný a zdravý, ale také za léčivý a jeho výrazný pach měl odpuzovat vyvolavatele chorob. Pórek patřil k pravidelným jídlům dělníků při stavbě pyramid. Čeští středověcí lékaři našli na česneku dobré i špatné vlastnosti. Podle Mattioliho jako pokrm škodí a není to vlastně jídlo, ale spíše lék. Cibule se pěstovala v Mezopotámii ve 3. tisíciletí před n. l. a rozšířením lidovým jídel byla v syrovém stavu i v antickém starověku, ale příslušníci vyšších vrstev se jí kvůli zápachu vyhýbali, avšak labužnická kuchyně se však přesto bez ní neobešla. Nejstarší zpráva o cibuli z Čech je k roku 1073. Kronikář Kosmas vypráví, jak tehdy olomoucký biskup Jan měl ke snídani sýr s cibulí a kmínem. Toto jídlo obyčejných lidí, nevhodné pro

pro biskupa, tak rozčílilo pražského biskupa Gebharta, že biskupa Jana při návštěvě Olomouce napadl. Naproti tomu středověká a časně novověká česká kuchyně cibuli oceňovala jak syrovou, tak tepelně zpracovanou a využívala se zejména při přípravě různých mas. Cibule měla mít podle tehdejších lékařů značné a různorodé léčivé účinky. Hojila dnu a dávala se proti vodnatelnosti, smíchaná se sádlem, medem pomáhala při hojení odřenin, otoků, vředů a nádorů. Ordinovala se proti kašli, bolesti zubů a krku. Pórek hrál velkou roli v římské kuchyni a i v českém prostředí byl používán jako lék. Ze semínka póru i z celé rostliny se dal vyrobit dobrý lék na bolest zubů, na bradavice a vředy, byl používán proti kašli a otravám. Štáva z póru smíchaná s medem povzbuzovala pohlavní žádostivost, pórek sám rozháněl opilství a zmírňoval potíže po něm.

Zahradní rostliny

Také salát, zelí a listová zelenina byly od raného středověku pěstovány a konzumovány. Ve středověku byl hlávkový salát znám, ale spíše jako obyčejné jídlo, do kuchařských knih pro bohaté a labužníky se nedostal. K jeho pěstování sloužilo různé rycí a sázecí nářadí. Zelí patřilo k nejdůležitějším zeleninám a v písemných pramenech často splyvalo s kapustou. Teprve v 16.–17. století se už kapusta a zelí začaly rozlišovat. „Zelí je přede všemi zeleninami“, tato římská tradice našla uplatnění i v českém středověku. Zelí bylo tehdy několik druhů: jedno lehké jako kapusta, druhé kadeřavé a třetí hlavaté. Všeobecně se uznávaly jeho léčebné účinky. Podle zmíněného Jana Černého „obdivuhodně se po něm tráví, spravuje žaludek a močové cesty a na všechno je zdravé. Kdo chtěl při hostině hodně pít a chutně jíst, měl sníst před jídlem libovolné množství syrového zelí s octem“. V Čechách ve 14.–16. století se jedlo

zelí hojně a připravovalo se nejen nakládané či kysané, ale jedlo se také vařené, smažené, někdy se cukrovalo nebo naopak se mastilo slaninou. Středověké a časně novověké historické prameny z Čech znají také řeřichu, šťovík, lebedu, čekanku, kopr i špenát, který v dnešním slova smyslu je relativně pozdní, u nás se začal ujímat od 2. poloviny 17. století. Také kopřivy, upravované na různé způsoby, byly po celý středověk i novověk součástí lidové výživy.

Z kořenové zeleniny pěstovanou pro kořen byla nejvýznamnější plodinou řepa. Ovšem kořen řepy se začal zušlechťovat až začátkem novověku a posléze se stal hlavním důvodem pro její pěstování. Cukrová řepa je ovšem velmi pozdní. Důkaz přítomnosti cukru v kořenech řepy byl podán roku 1747, pěstování a zušlechťování jedné odrůdy pro cukr začalo až koncem 18. a počátkem 19. století. Z další kořenové zeleniny máme historické zprávy o mrkvi (někdy nazývaná žlutá řepa), a to od 14. století, od 17. století o petrželi a o křenu, který se pojídal od pradávna. Už od pravěku se používalo nejrůznější domácí koření, jež se získávalo především sběrem. Z nich můžeme uvést kmín, šťovík, řeřichu, potočnici, dobromysl, oregano, sléz, mátu, petrželku a mnohé další. Ovšem nejoblíbenějším kořením byl pepř, který se dával do sladkých i slaných jídel. Kromě pepře se z Orientu dovážely hřebíček, zázvor, kardamon a další. Zvláštní pozornosti si zaslouží šafrán, který se v Čechách pěstoval od 13. století, kdy se z něho platil dokonce desátek. Byl oblíbeným kořením v naší kuchyni, ale i barvivem suken na žluto.

(ak)

Pramen: Beranová, M., Jídlo a pití v pravěku a středověku, Praha 2005

ROZHODČÍ SOUD

při Hospodářské komoře České republiky
a Agrární komoře České republiky

Řešení Vašeho sporu efektivně, rychle a odborně!

O Rozhodčím soudu

- byl založen roku 1949
- řídí se zákonem, Statutem, Řádem
- vede Seznam rozhodců a tím garantuje odbornou kvalitu rozhodčího řízení probíhajícího před Rozhodčím soudem
- na Seznamu rozhodců je více než 240 rozhodců z tuzemska i zahraničí

Sekretariát Rozhodčího soudu zajišťuje

- konzultace před uzavřením smlouvy či podáním žaloby u Rozhodčího soudu
- odborné znalce
- tlumočníky
- veškerou administrativu spojenou s rozhodčím řízením před Rozhodčím soudem

Jaké spory řeší?

- obchodní vztahy (kupní smlouvy, nájemní smlouvy, smlouvy o dílo, úvěrové smlouvy ...)
- občanskoprávní (mj. i manželské smlouvy, kupní smlouvy na nemovitost, smlouvy o půjčce ...)
- pracovní právní vztahy (smluvní podmínky mzdového charakteru)

Výhody rozhodčího řízení

- řízení je jednoinstanční, neveřejné, rychlé, méně formální
- rozhodčí nálezy jsou v tuzemsku i v zahraničí dobře vykonatelné
- Newyorská úmluva z roku 1958 umožňuje uznání a výkon rozhodčích nálezů ve více než 140 státech světa
- strany si mohou určit místo i jazyk rozhodčího řízení

Podmínka pro rozhodování sporu v rozhodčím řízení před Rozhodčím soudem při HK ČR a AK ČR je platná rozhodčí doložka ve prospěch tohoto soudu.

Znění rozhodčí doložky doporučené k zapracování do Vašich smluv:

Všechny spory vznikající z této smlouvy a v souvislosti s ní budou rozhodovány s konečnou platností u Rozhodčího soudu při HK ČR a AK ČR podle jeho řádu třemi rozhodci.

Všechny spory vznikající z této smlouvy a v souvislosti s ní budou rozhodovány s konečnou platností u Rozhodčího soudu při HK ČR a AK ČR podle jeho řádu jedním rozhodcem jmenovaným předsedou rozhodčího soudu.

Veškeré potřebné dokumenty lze nalézt na adrese: www.soud.cz

Rozhodčí soud je tu pro Vás.

Další informační materiály jsou k dispozici stranám, ale i ostatním zájemcům v sídle soudu
Vladislavova 1390/17, Praha 1, v jazyce českém, ruském, anglickém, německém a francouzském.
Telefonní spojení je: tel.: +420-222 333 340, fax: +420-222 333 341, e-mail: praha@soud.cz